

ശ്രീ.

സുഭാഷിതരത്നാകരം

കേ. സി. കേശവപിള്ളയാൽ
ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടത്.

പകർപ്പവകാശം റജിസ്റ്റർ ചെയ്തിരിക്കുന്നു.
ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ മുമ്പും അടയാളവും
ഇല്ലാത്ത പുസ്തകം
വ്യാജമുദ്രിതമാകുന്നു.

രണ്ടാം പതിപ്പ്
അക്ഷരാലങ്കാരം അച്ചുകൂടം
തിരുവനന്തപുരം.

ഫറവുമ.

മുഖപ്രസംഗം

ഈ പുസ്തകം ഹൃദ്യമായൊന്നിലാണ് ആദ്യമായി അച്ചു
ടിപ്പിച്ചത്. ആയിടയ്ക്കു തന്നെ “മലയാളമനോരമ,, മുതലാ
യ മാസപത്രങ്ങളും പല സഹൃദയന്മാരും ഇതിനെ
പ്പറ്റി വളരെ അഭിനന്ദിച്ചിട്ടുണ്ട്. തിരുവിതാംകൂർ ഗവർ
ണർമെൻ്റ് ഇതിനേയും ഇതിന്റെ ഒരു ശതമാനം “നീതിവാക്യ
ങ്ങൾ,, എന്ന പുസ്തകത്തേയും ഇംഗ്ലീഷ് പള്ളിക്കൂടങ്ങളിൽ
പാഠ്യ പുസ്തകമായി സ്വീകരിക്കുകയും, ഹൃദ്യമായൊരു മേടമാ
സം ൧൯൦൯-ഇതിന്റെ ഒരു പ്രതി കരുണാനിധിയായ നമ്മു
ടെ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സിലെ തിരുമുമ്പിൽ അടിയറ വെച്ച
തിൽ അവിടന്ന് സന്തോഷ പൂർവ്വം ഒരു വീരശ്വാഖല സമ്മാ
നമായി കല്പിച്ചു തരികയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ആയവനാരത്തിൽ
പല സഹൃദയന്മാരിൽ നിന്നും എനിക്ക് അനുമോദന പത്ര
ങ്ങൾ ലഭിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അവയിൽ കൂനേഴുത്തു പരമേ
ശ്വരമേനോൻ അവർകൾ അയച്ചിട്ടുള്ള സരസങ്ങളായ നാ
ലു ശ്ലോകങ്ങളെ ഇരിനടിയിൽ ചേർത്തിരിക്കുന്നു.

ആദ്യകാലങ്ങളിൽ ഇതിന്റെ പ്രചാരം മന്ദമായിരുന്നു
എങ്കിലും കാലക്രമേണ ആവശ്യക്കാർ വലിച്ചു തുടങ്ങിയിരിക്ക
ുന്നു. ഒന്നാം പതിപ്പു മുഴുവനും ചെലവായിട്ട് ഇപ്പോൾ ഏക
ദേശം ഒരു വത്സരം ആയിട്ടുണ്ട്. ഈ യുടെ ഏതാനും മാസ
ങ്ങളായി ഇതിന്റെ ആവശ്യക്കാർക്ക്, “അച്ചടിച്ചപ്രതികൾ
തീർപ്പായതിനാൽ വിണ്ടും അച്ചടിക്കാൻ ആരംഭിച്ചിരിക്ക
ുന്നു,, എന്ന് മറുവാടുകൾ അയച്ചതിനു തന്നെ ഒട്ടധികം പ
ണം ചെലവായിരിക്കുന്നു. സ്നേഹിതന്മാരിൽ ചിലർ പുസ്തകം
അയയ്ക്കാത്തതിനാൽ മുഷിഞ്ഞിട്ടും ഉണ്ട്. ഈ വക ഉപദ്രവ
ങ്ങളാൽ പ്രേരിതനായിട്ടാണ് ഇപ്പോൾ ഈ രണ്ടാം പതിപ്പി
നെ ഞാൻ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നത്.

ഒന്നാം പതിപ്പിനു ശേഷം സംസ്കൃത രചനകളായും മറ്റും ഞാൻ എഴുതിട്ടുള്ള ഏതാനും ശ്ലോകങ്ങളും, കവ്യ-ധനവിൽ കേ. ചിദംബരവാര്യൻ ബി. ഏ. അനുകരണപ്രയത്നത്തിൽ പ്രകാരം എഴുതിയതിൽ, കൊൻറോ നേർ, മുതലായ ചില തമിഴ് നീതി ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്നും തെളിയിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള കേ. ശ്ലോകങ്ങളും കൂടി ഈ പതിപ്പിൽ അടിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതായി ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. ഇതിന്റെ ഭൂമി മിക്കതും ഞാൻ സൂക്ഷമായി പരിശോധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു വരികിലും, എന്റെ ജോലികളുടെ ആധിക്യത്താൽ ഈ പുസ്തകം അച്ചടിച്ചിരിക്കുന്നതിന് വേറെയൊരു ഏർപ്പാടാണിരിക്കുന്നത് നിമിത്തം നിസ്സാരങ്ങളായ ചില അച്ചടിക്കുറ്റങ്ങൾ ഇതിൽ വന്നുപോയിട്ടുണ്ട്. വ്യക്തപരമായ സ്വയംഭവ രീതിയിൽ വെച്ചുകൊള്ളാവുന്നവയെ ഉള്ള എങ്കിലും അടവിൽ പ്രധാനങ്ങളായവയ്ക്ക് ഒരു ശുദ്ധീകരണം കൂടി ഇതിൽ ചേർത്തിരിക്കുന്നു.

യാതൊന്നിനെ വേദം പ്രഭുവിനെപ്പോലെയും പരം ഞാൻ ബ്രഹ്മാവിനെപ്പോലെയും കാവും കാന്തയെപ്പോലെയും ഉപദേശിക്കുന്നുവോ ആ കർത്തവ്യകർമ്മത്തെ പ്രധാനമായി പ്രതിപാദിക്കുന്ന സൂതാചിതരതങ്ങളായ അനേകമഹാഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്നും തിരഞ്ഞെടുത്തു മലയാളഭാഷയിലാക്കി ചേർത്തിരിക്കുന്ന ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ പ്രചാരണത്തിനുള്ള സൗകര്യങ്ങൾ എന്ന അനുഭവമുണ്ടാകുമെന്നു പുണ്യമായി വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം. } കേ. സി. കേശവപിള്ള.
 കാപ്പാല - കുന്നി - പ.മ. }

അനുഭവമോദനശ്ലോകങ്ങൾ.

“കൈയിൽ കിട്ടിയ നാൾ മുതൽക്കിതുവരെ -
 തൊഴുത്തു വയ്ക്കാതെ ഞാൻ
 “കൈയിൽ തന്നെയെടുത്തിട്ടുണ്ടാവിതവിടെ -
 പ്പോകുന്ന നേരത്തിലും;
 “പൊതുവെ “കിട്ടിയെങ്കിലും
 പിഴിയിട്ടില്ലാ -

- “യീയുജോനൊരു നാലു വട്ടമഖിലം
വായിച്ചു തോഷിച്ചുതേ.
- “നെഞ്ചുക്കേരം ഭവാൻ സംസ്കൃതനിധികളുമിം-
ശ്ലീഷുഭണ്ഡാരവും നൽ -
- “ത്തഞ്ചത്തിൽ ചോരണംചെയ്തതിനു നിഗളമ-
ക്കേകഹസ്തത്തിൽ മാത്രം
- “വഞ്ചിശൻ വച്ചതെന്തത്തുമിരിക്കരവും
ശ്രംഖലാബലമാക്കാൻ
- “കിഞ്ചിൽ തോന്നാഞ്ഞതാണത്തുമിതികരുതി-
ടനു ഞാനിന്നു നൂനം.
- “മുൻപേ തന്നെ സുഭാഷിതക്കടലിൽ നി-
ന്നൊട്ടേറെ രത്നങ്ങളേ
- “വൻപേരും കവിവർണ്ണ ഭർത്തൃഹരിതൊ-
ട്ടുജോരെയെത്തങ്കിലും
- “അൻപോടച്ചെരുകട്ടികൾക്കവയിലെ-
ശ്ശൃംഗാരഭാവം മനഃ—
- “കമ്പംചേർത്തിട്ടെ മന്നുവെച്ചതുഭവാൻ
കൈവിട്ടതും യുക്തമായ്.
- “രണനല്ലാസപകപോലകല്പിതമതൊ-
മോരോരുദാഗത്തിലും
- “നന്നായ് താവകപോകശാസ്രുനിപുണ്-
തപത്തിന്നു ദൃഷ്ടാന്തവും
- “ഒന്നല്ലൊരുതന്തുരക്രൂരമൊടുവിൽ
ചേർത്തൊരു സംഖ്യാപരി-
- “മൂന്നാനേകപദാത്മസംഗണനവും
ലോകോപകാരപ്രദം.”

പ്രസംഗം

“വില നീതിവാക്യങ്ങൾ,, എന്നു പേരുള്ളി തുടങ്ങിയായി ഞാൻ “ഭാഷാപാഷിണി,,യിൽ എഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്ന സഭാചാരശ്ലോകങ്ങൾ വായനക്കാരിൽ പലരു കണ്ടിരിക്കുമല്ലോ. എന്നാൽ ആ വക ഏതാനും ശ്ലോകങ്ങൾ ആദ്യമായി ആ പത്രത്തിലേയ്ക്ക് അയച്ചപ്പോൾ വീണ്ടും തുടർച്ചയായി ആ മാതിരി ശ്ലോകങ്ങളെ എഴുതുകയും പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യണമെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. “ഭാഷാപാഷിണി,, അവയെ സ്വീകരിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയും, വീണ്ടും അപകാരമുള്ള സഭാചിതശ്ലോകങ്ങളെ അയച്ചു കൊടുക്കണമെന്ന് എന്നോടാവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തപ്പോൾ എനിക്ക് ഇതിൽ സ്വല്പം ഉത്സാഹം തോന്നുകയും, ആ മാതിരി ശ്ലോകങ്ങളെ പലസംസ്കൃതഗ്രന്ഥങ്ങളിൽനിന്നായമാവസരംതെളിമചെയ്തു ഞാൻ ആ പത്രത്തിലേയ്ക്ക് അയയ്ക്കുകയും ചെയ്തു തുടങ്ങി. ഇങ്ങനെയിരിക്കേ ഒരുദിവസം [൭൪ മീനം-മാനം] കൊല്ലാജിപ്പാക്കോട്ടരിയിൽ ഒന്നാം ജഡ്ജി മ. രാ. രാ., കേ. പി. ശങ്കരമേനോൻ, ബി. എ; ബി. എഫ്; എഫ്. എം. യു. അലർകുറു പ്രസംഗവശാൽ ഈ ശ്ലോകങ്ങളുടെ ആവശ്യകതയെക്കുറിച്ച് എന്നോട് പ്രസ്താവിച്ചു.

“ഇങ്ങനെയുള്ള സഭാചാരശ്ലോകങ്ങൾ ബാല്യത്തിൽ വാല്യത്തിൽ അഭ്യസിപ്പിക്കേണ്ടതു വളരെ ആവശ്യമാണ്. ഞാൻ ഇംഗ്ലീഷ് പഠിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ എന്റെ ഗുരുനാഥനായ ഡാക്ടർ ഹാവി എനിക്ക് ഇങ്ങനെയുള്ള പല സഭാചാരശ്ലോകങ്ങളും പറഞ്ഞു തന്നിട്ടുണ്ട്. അക്കാലത്തു ഞാൻ അവയെ അത്ര സാരമുള്ളവയായി തീരെ ഗണിച്ചിരുന്നില്ല; എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അവയിൽ ഓരോന്നിന്നും ഓരായിരം പലൻ വീതംവിലയുണ്ടെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. അതിനാൽ നിങ്ങൾ ഈ ഉദ്യമത്തിൽ നിന്നും പിൻവാങ്ങരുത്.,,

ഇത്യാദിയായിരുന്നു അദ്ദേഹം എന്നോടപേക്ഷിച്ചു ഈ അഭിനന്ദനം പ്രകൃതമായിത്തന്നെ എനിക്ക് അയച്ചു.

എന്തെ ഉണ്ടാക്കിയ അവസരത്തിൽ കേരളകാളിദാസനായ
മാമഹിമശ്രീ കേരളവർമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ, സി. എ
സ്. ഐ; എഫ്. എം. യു; എം. ആർ. ഏ. എസ്; ഏ. മെ.
ആർ. എഫ്. എസ്. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ടെ. മീനാ. മഹാ-
നാഷ്ണലിഷ്യയ്ക്ക് ഒരു തിരുവെഴുത്തിൽ,

“ഭാഷാപോഷിണിയിൽ കാണുന്ന “നീതിപ്രഭുക്കൾ,, വ
ളരെ ശ്ലോകങ്ങളായിരിക്കുന്നു. എല്ലാം ചേർന്ന പ്രത്യേകം ഒരു
പുസ്തകമായി അവശ്യം അച്ചടിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.”—

എന്നു പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നു. അന്നുമുതൽക്ക് ഈ ശ്ലോകങ്ങളെ
എല്ലാം ഒരു പുസ്തകമാക്കി അച്ചടിപ്പിക്കുന്നതിലേയ്ക്കായി
ഞാൻ യഥാവസരം പ്രയത്നിച്ചു തുടങ്ങി. “ഭാഷാപോഷിണി”
യുടെ പ്രേരണയും മുൻപറഞ്ഞ മഹാമാരുടെ പ്രോത്സാഹന
വും ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഇപ്രകാരം ഒരു പുസ്തകം ഉണ്ടാകയില്ലാ
യിരുന്നു എന്നു തീർച്ചയാണ്. പിന്നീട് ഇതിലേയ്ക്കായി ഞാൻ പ
ല സംസ്കൃത ഗ്രന്ഥങ്ങളേയും നോക്കി യുക്തമെന്നു തോന്നി
യ ശ്ലോകങ്ങളെക്കൂടി തെളിമ ചെയ്തു ചേർത്തു. വളരെ നാൾ മുൻ
പുതുടങ്ങിക്കൈയിൽ കിട്ടുന്ന സദാചാരശ്ലോകങ്ങളെ എല്ലാം അപ്പ
ഴപ്പോൾ ഭാഷപ്പെടുത്തി വന്നതുനിമിത്തം എല്ലാവരിന്റേയും മൂ
ലഗ്രന്ഥനാമധേയങ്ങൾ കൂടി അവിടവിടെ ചേർക്കുന്നതു സാ
ധ്യമാ അസാദ്ധ്യമാകയാൽ അതിലേയ്ക്കായി തുനിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇവ
യ്ക്കു പുറമേ ഓരോ അവസരങ്ങളിൽ എഴുതിട്ടുള്ള ചുരുക്കം ചി
ല ഇംഗ്ലീഷു പദ്യങ്ങളുടെ തെളിമകളും, ഈ പുസ്തകത്തിൽ ചേ
ർത്തക്കവയായ സമസ്താപൂരണങ്ങൾ സ്വകീയ കൃതികൾ മു
തലായവയ്ക്കു കൂടി ഇതിൽ ചേർക്കും, അവയെ പ്രത്യേകം അ
ടയാളങ്ങളാക്കുകയും അവിടവിടെത്തന്നെ വേർതിരിച്ചു കാ
ണിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. എല്ലാ ശ്ലോകങ്ങളേയും അകാരാദിക്രമേ
ണ വിഷയവിഭാഗം ചെയ്തു സമാഹരിച്ചതിന്റെ ശേഷം അ
വയുടെ ഗുരുലക്ഷ്യവും അനുസരിച്ചു രണ്ടു പ്രകരണങ്ങളാക്കി
വേർതിരിച്ചും, സംഖ്യാപരിച്ഛിന്നസജാതീയപദാർത്ഥങ്ങളെക്ക
റിച്ചുള്ള ശ്ലോകങ്ങളെ പ്രത്യേകം ഒരു പരിശിഷ്ടമായിട്ടും ചേ
ർത്തിരിക്കുന്നു. ഇതിനപുറമേ എത്രയും സംക്ഷിപ്തമായ ഒരു പ
ഞ്ചാനവംഭട്ടവിൽ എഴുതിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. വിസ്തര ഭയംനിമിത്തം

ശ്ലോകപ്രതി അത്ഭവിവരണം ചെയ്യാതെ, അത്യാവശ്യകരെന്ന തോന്നിയ ചില ഭാഗങ്ങളുടെ വിവരണം മാത്രമേ അതിൽ എഴുതിയിട്ടുള്ളൂ.

ഈ പുസ്തകം ഇപ്രകാരം തയ്യാറാക്കുന്നതിനുമുമ്പായി, മതിലെ ഏതാനും ശ്ലോകങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷ് പള്ളിക്കുടങ്ങളിൽ നിന്നും ഫ്രാൻസിലേയ്ക്ക് ഇയ്യാണ്ടത്തെ മലയാളപാഠമായി നിയമിക്കപ്പെടുകയാൽ ഇതിൽ നിന്നു ധാരാളം ശ്ലോകങ്ങളെ “നീതി വാക്യങ്ങൾ,, എന്നു പേരോടു കൂടി പ്രത്യേകം ഒരു പുസ്തകമായി അച്ചടിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

“വിദ്യാവിനോദിനീ,, പത്രാധിപരും, ഭാഷാ പരിജ്ഞാണത്തിൽ അത്രാണം പരിത്രമിച്ചു കോണ്ടിരിക്കുന്ന പണ്ഡിതന്മാരിൽ ഒരാളും ആയ ടി. കെ. കൃഷ്ണമേനോൻ, ബി. ഏ; എം. ആർ. ഏ. എസ്. അവർകൾ ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ പ്രസിദ്ധീകരണത്തിൽ എന്നെ പലവിധത്തിൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും, എന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം ഇതിന് ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് അവതാരിക എഴുതി അയച്ചു തരികയും ചെയ്തതിലേയ്ക്ക് അദ്ദേഹത്തിനും, ഈ ഉദ്യമത്തെ അഭിനന്ദിച്ചു, ഇതിനെ അച്ചടിപ്പിക്കുന്നതിനു സൗജന്യ പൂർവ്വം ദ്രവ്യസഹായം ചെയ്ത മഹാമഹിമന്ത്രി റാണിലക്ഷ്മീഭായി ആറുങ്ങൾ മുത്തത്തമ്പുരാൻ, സി. ഐ. തിരുമനസ്സ് കൊണ്ട്, അശ്വതിതിരുനാൾ കൊച്ചുതമ്പുരാൻ ബി. ഏ. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട്, വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട്, കൊച്ചുകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട്, മുത്തകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട്, രവിവർമ്മതമ്പുരാൻ എം. ഏ. തിരുമനസ്സുകൊണ്ട്, അരുമനശ്രീനാരായണൻ തമ്പി അവർകൾ, വലിയകൊട്ടാരം നിത്യച്ചിലവിൽ കാർയ്യാക്കാർ ഹങ്കരൻ തമ്പി അവർകൾ, പ്രാക്കുളം സി. പത്മനാഭപിള്ള അവർകൾ മുതലായ മഹാജനങ്ങൾക്കും ഞാൻ സവിനയം വരണം പറഞ്ഞുകൊള്ളുന്നു.

മാതൃകകൾക്കു - ൨ മ. }
കൊല്ലം — പരവൂർ. }

കേ. സി. കേശവപിള്ള.

INTRODUCTION.

The question of a moral text-book has been agitating the public mind ever since the inception of the present system of education in India. In these days, this agitation has been growing in volume and in intensity. We hear, on all sides, not only from Indians but from Englishmen as well, pious denunciations against a system of instruction which is divorced from all religious or moral training ; and prayers are made to Government in public reports and in private petitions to introduce the teaching of morality in all its educational institutions. The Education Commission was not slow to point out this defect and to suggest the desirability of preparing “a text book, based on fundamental principles of natural religion, such as may be taught in all Government and non-Government Colleges.”

That there is room for reform in the present system of education it would be absurd to deny ; but it would be a sad calumny to suppose that all these years of English education have not tended to improve the tone of mind and character of the Indian nation. The pure and lofty ideas and images with which the minds of our students are daily stored in schools and colleges cannot but act as a safeguard against all that is pernicious and as an incentive to them to strive after and, in some way, to realise great and noble things.

But, when I say this, I do not minimise the utility of moral text-books. Such books inculcating lofty, moral sentiments will be powerful aids to secular education in helping its recipients to elevate themselves to higher levels, and to live manly, generous lives.

It is in this spirit that I welcome the *Subhāshitha-rathnākaram* of Mr. K. C. Kesava Pillai.

Mr. Kesava Pillai is an accomplished product of that system of Vernacular education in Travancore which manifests the practical wisdom and the love of Malayalam of its enlightened sovereigns. To the public of Malabar he requires no introduction at my hands. As a Sanskrit scholar, a poet and a graceful writer of Malayalam prose, he has already made his mark in the literary history of his country. And his *Bhāṣā Nārāyaṇīyam* will serve as a memorial to his worth and work, more forcible, more durable than any 'storied urn or animated bust.' Such a man who has besides been a teacher for more than a decade is it will be readily granted, eminently fitted to write a moral text-book like *Subāshitharathnākaram*.

This book is divided into two parts : one is suited to the students of lower forms, while the other is intended for the use of those of higher classes. 108 topics are treated of in 706 *slokams*. The appendix also contains much useful information. To enhance the value of the book, the *slokams* are intelligently annotated, and an exhaustive index is given. In the preparation of this book, Mr. Kesava Pillai has laid under contribution many important works in Sanskrit and several familiar quotations in English.

In Fact this 'sea of nice sayings' is a veritable sea of aphoristic gems. It glorifies God and His wondrous ways ; it treats of female education, chastity, sanitation, exercise, obedience to one's parents and teachers and a willing recognition of constituted authority ; it touches 'the great and eternal commonplaces of human occasion,' such as gratitude, kindness, riches, poverty and death : it warns us against cruelty to animals, envy, covetousness and 'all those darling vices of fallen men'. "It concerns life, manners, society, human nature, our aims, our ideals and

all besides that is most animated and most interesting in man's busy chase after happiness and wisdom."

There is a good deal of truth in the wellknown sentiment of Immerman that "morality sticks faster when presented in brief sayings than when presented in long discourses." Men like Solomon, Socrates, Thucydides, Epicetetus, Tacitus, Marcus Aurelius, Dante, Bacon Goethe and Schopenhauer have paid their homage to the practical worth of aphorisms by themselves making a great many of them. No less a recent writer than Mr. John Morley says that they are "the true salt of literature, and that those books are most nourishing which are mostly stored with them."

Thus, I venture to firmly believe that these pithy, pregnant *slokams* of Mr. Kesava Pillai will be studied and appreciated by every student conversant with Malayalam, that they will go to produce a race of honest, patriotic citizens 'great in faith and strong against the grief of circumstances', whose plain living and high thinking will make themselves felt in the house, in the class-room, the office and the work-shop and that, "like unseen angels, they will follow them as they fare across this rough, bleak desert of the world, will stay their feet from stumbling, will fill their ears with hopeful music and clothe the sky above them in cheerful sunshine."

WEST TODTAKADT HOUSE, }
Ernakulam. }
29th of May, 1900.

T. K. Krishna Menon.

ഇൻഡ്യയിൽ ഇപ്പോൾ നടന്നുവരുന്ന വിദ്യാഭ്യാസരീതിയുടെ പ്രാരംഭകാലഘട്ടത്തിൽ, സന്മാർഗ്ഗബോധകമായ ഒരു പാഠപുസ്തകത്തിന്റെ നിർമ്മാണത്തേപ്പറ്റിയുള്ള ആലോചന ജനക്ഷേമകാംക്ഷികളായുള്ള വരുടെ മനസ്സിനെ വ്യാകുലപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്നിട്ടുണ്ട്. ഈ ആലോചനയ്ക്ക് ഇന്ത്യയിലെ സിദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഗൗരവവ്യവസ്ഥാപരമായ മാറ്റമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. മതസംബന്ധങ്ങളോ സഭാചാരവിഷയങ്ങളോ ആയ പാഠങ്ങൾക്ക് സ്ഥാനം നൽകാത്ത ഇപ്പോഴത്തെ വിദ്യാഭ്യാസസംപ്രദായത്തേപ്പറ്റി നാട്ടുകാരും ഇംഗ്ലീഷ് കാരും ഒന്നുപോലെ എല്ലായിടത്തും ആക്ഷേപം പുറപ്പെടുവിച്ചുവരുന്നതായി നാം അറിയുന്നുണ്ട്; എന്നുമാത്രമല്ല, എല്ലാത്തരം പാഠശാലകളിലും സന്മാർഗ്ഗബോധകങ്ങളായ പാഠങ്ങൾ പഠിപ്പിക്കുന്നതിനു വേണ്ട ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്തുകൊടുത്താൽ കൊള്ളാമെന്നും, അദ്ധ്യക്ഷന്മാർ റിപ്പോർട്ടുകളിലും ജനങ്ങൾ ഹർജികളിലും ഗവർണ്ണ്മെന്റിനോടു പ്രാർത്ഥിച്ചുവരുന്ന പ്രകാരം കാണുന്നതും ഉണ്ട്. ഈ ആവശ്യകത, വിദ്യാഭ്യാസ വിഷയമായി ചെയ്യേണ്ട പരിഷ്കാരങ്ങളെപ്പറ്റി അഭിപ്രായം പറയാൻ ഇൻഡ്യാഗവർണ്ണ്മെന്റിനാൽ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ട “എഡ്യൂക്കേഷൻ കമ്മീഷന്റെ റിപ്പോർട്ടിലും പരാതിരുന്നില്ല. “ഗവർണ്ണ്മെന്ററേണത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടവരും ഉൾപ്പെടാത്തവരും ആയ എല്ലാ പാഠശാലകളിലും ഉപയോഗിക്കത്തക്കവണ്ണം, നിലവിലുള്ള നിയമത്തിന്മേൽ സ്ഥാപിതമായുള്ള പൊതു മതത്തെ അനുസരിക്കുന്ന സഭാചാരവിഷയമായ ഒരു പാഠപുസ്തകം, നിർമ്മിക്കേണ്ട ആവശ്യകതയെ അവരും ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഇപ്പോഴത്തെ വിദ്യാഭ്യാസ രീതിയിൽ പരിഷ്കരണീയങ്ങളായ അംശങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നുള്ളതിനെ സമ്മതിക്കാതിരിക്കുന്നതുമെന്തെന്നുവെന്ന് ഗണിക്കപ്പെടുകയുള്ളൂ. ഏറിയോരു കാലമായി നൽകപ്പെട്ടു വരുന്ന ഇംഗ്ലീഷ് വിദ്യാഭ്യാസം ഇൻഡ്യാനിയയിലെ മതസ്ഥിതിയെയും നടത്തയെയും പരിഷ്കരിപ്പാൻ പ്രയോജനകരമായിട്ടില്ലെന്നു പറയുന്നതും വ്യസനകരമായ ഒരു ഭൂഷണമായിരിക്കും; എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ പാഠശാലകളിൽനിന്നു നമ്മുടെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു ലഭിക്കുന്ന ഉയർന്ന

ബഹുമാനപ്പെട്ടവർക്കും ആയ വിചാരങ്ങൾക്കോന്നമം നമസ്കരിച്ചുകൊണ്ടും രാഷ്ട്രങ്ങളിൽനിന്നും മാനുഷികതയോടു കൂടിയവർക്കും ആയ കാഴ്ചകളെ സാധിക്കുന്നതിന്നു വേണ്ടി പ്രയത്നിച്ചാൻ അനേകർ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന്നും മതിയാകാതെ പരാൻസംഗതിയിലല്ലെ.

ഇത്രയും പറഞ്ഞതിനാൽ സന്മാർഗ്ഗപ്രതിപാദകങ്ങളായ പാഠപുസ്തകങ്ങളുടെ പ്രയോജനത്തെ ഞാൻ വേണ്ടാവണ്ണവിധമതിക്കുന്നില്ലെന്നു വിചരിക്കരുത്. ഉൽകൃഷ്ടങ്ങളായ സന്മാർഗ്ഗധർമ്മങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന പുസ്തകങ്ങൾ അവയെ പരിശീലിക്കുന്ന യുവാക്കളെ ഉയർത്തി വിശിഷ്ടതരമായ മാർഗ്ഗത്തിൽ കാലക്ഷേപം ചെയ്യാൻ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ട്, ലൗകികപ്രധാനമായ ഇടവേളയിൽ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന് ഒരു വലിയ സഹായമായിത്തീർന്നതാണ്. ഈ വിചാരത്തിന്മേലാകുന്നു കേ. സി. കേശവപിള്ള അവർക്കുണ്ടായ "സുഭാഷിതരത്നാകരം" എന്ന ഞാൻ സ്വാഗതം പറയുന്നത്.

കേശവപിള്ള അവർക്കു പരിഷ്കാര തൽപരനായതിൽവിതാംകൂർ മഹാരാജാക്കന്മാരുടെ ഭാഷാസ്നേഹത്തെയും ലൗകികപരിജ്ഞാനത്തെയും പ്രത്യക്ഷീകരിക്കുന്നതായ മലയാളഭാഷാഭ്യസനസംപ്രദായത്തിന്റെ ഒരു പുണ്യഫലം ആകുന്നു. കേശവപിള്ള അവർക്കുണ്ടായ യോഗ്യതയെപ്പറ്റി മലയാളികളോടു ഞാൻ ഒന്നു പറഞ്ഞിട്ടാവശ്യമില്ല. തന്റെ സംസ്കൃതപാണ്ഡിത്യവും കവിതാപരവും ഗദ്യമെഴുത്തിൽ ഉള്ള ലാളിത്യവും കൊണ്ടു സ്വദേശഭാഷാചരിത്രത്തിൽ ഒട്ടും അപ്രധാനമല്ലാത്ത ഒരു സ്ഥാനത്തെ കേശവപിള്ള അവർക്കു സമ്പാദിച്ചുകഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കേശവപിള്ള അവർക്കുണ്ടായ "ഭാഷാനാരായണീയം", സജീവതുല്യങ്ങളായ ഹാശാശിലകളേയും ചരിത്രപ്രസിദ്ധങ്ങളായ മറ്റു സ്മാരകവിശേഷങ്ങളേയും അഭ്യർത്ഥിച്ചു ബലവത്തരവും അധികം ശാശ്വതവും ആയ ഒരു യോഗ്യതാസ്മാരകമാകുന്നു. അല്പാപക വൃത്തിയിൽ പത്തുകൊല്ലത്തിൽ അധികം കഴിച്ചുകൂട്ടിയുള്ള ഏതാദൃശനായ ഒരു പുരുഷൻ "സുഭാഷിതരത്നാകരം", പോലെ സർമാർഗ്ഗപ്രതിപാദകമായ ഒരു പുസ്തകം നിർമ്മിക്കുന്നതിന് അനാമാന്യമായ യുദ്ധരോളം ഏല്പാവതും സമ്മതിക്കുന്നതായിരിക്കും.

പ്രസ്തുത പുസ്തകം രണ്ടു ഭാഗമായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

൩൦. അതിൽ പ്രാഥമഭാഗം താഴ്ന്നതരം വിദ്യാത്മികളുടെ ഉപയോഗത്തിനു ചേർന്നതും, ദ്വിതീയഭാഗം ഉയർന്ന ക്ഷാമകളിലെ വിദ്യാത്മികൾക്കായി ഉദ്ദേശിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതും ആകുന്നു. ഹരം പുസ്തകത്തിൽ ആകപ്പാടെ ഹരവ വിഷയങ്ങളെ സംബന്ധിക്കുന്ന ഹര ഹോകങ്ങൾ ഉണ്ട്. ഒടുവിൽ ചേർത്തിട്ടുള്ള പരിശിഷ്ടത്തിലും അദ്ധ്യവേഷണയോഗ്യമായ അനേക സംഗതികൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ ചേർത്തിട്ടുള്ള യുക്തിയുക്തമായ വ്യാഖ്യാനവും ദീർഘമായഅനുകൂലമണിയും ഇതിന്റെ ഉപയോഗയോഗ്യതയെവർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ രചനയിൽ കേശവപിള്ള അവർകൾ പ്രധാനപ്പെട്ട പല സംസ്കൃതഗ്രന്ഥങ്ങളേയും സാരവത്തുകളായ അനേകം ഇംഗ്ലീഷ് സുഭാഷിതങ്ങളേയും വേണ്ടുംവണ്ണം ഉപയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഈ “സുഭാഷിതരത്നാകരം”, വാസ്തവത്തിൽ, സുഭാഷിതങ്ങളാകുന്ന രത്നങ്ങളുടെ ഒരു ആകരം തന്നെ ആകുന്നു. ദൈവത്തിന്റെ മഹിമ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിസ്മയനീയങ്ങളായ ഗതിവിശേഷങ്ങൾ, സ്രീ വിദ്യാഭ്യാസം, പാതിവ്രത്യം, ദേഹസൗഖ്യത്തിനുള്ള മാർഗ്ഗങ്ങൾ വ്യാധാമം, മാതാപിതാക്കന്മാരുടെയും ഗുരുക്കന്മാരുടേയും നേർക്കുള്ള ഭക്തി, അധിക്രമന്മാരായവരോടുള്ള ഹൃദയപുരസ്സരമായ അനുസരണമുതലായി പലവിഷയങ്ങളും ഇതിൽ പ്രതിപാദിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മനുഷ്യജീവിതത്തിൽ സാമജങ്ങളായുള്ള സമ്പത്തു്, ദാരിദ്ര്യം, മരണം എന്നീയവസ്ഥകളും, അത്യന്താവശ്യങ്ങളായ നന്ദി, ദയ മുതലായ ഗുണവിശേഷങ്ങളും ഇതിൽ പ്രസ്താവിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ജന്തുക്കളോടുള്ള ക്രൗര്യം, പണത്തിലുള്ള അതിമോഹം, അസുയ മുതലായ നികൃഷ്ടങ്ങളായിരിക്കുന്നു. ദുർഗ്ഗുണങ്ങളെ പ്രത്യേകം നിഷേധിച്ചിട്ടും ഉണ്ട്. “പ്രസ്തുതപുസ്തകം ചുരുക്കത്തിൽ, ജീവിതം, ജനസമുദായം, ദേശാചാരം, മനുഷ്യസ്വഭാവം, നമുക്കുണ്ടായിരിക്കേണ്ട ഉൽകൃഷ്ടോദ്ദേശ്യങ്ങൾ, എന്നുവേണ്ട, ജ്ഞാനക്ഷേമസംപാദനാരംഭം മനുഷ്യനാൽ ചെയ്യപ്പെടുന്ന പ്രയത്നത്തിൽ സരസവും ഉത്സാഹജനകവും ആയി എന്തെല്ലാം ഉണ്ടോ ആയതിനെ എല്ലാം പഠി പ്രസ്താവിക്കുന്നു..”

“ലോകത്തിന്റെ സദീകരണത്തിനായി പ്രതിപാദിക്കപ്പെടുന്ന സഭാചാരന്യായങ്ങൾ വിശുദ്ധ പ്രസംഗിക്കപ്പെട്ട ബോധത്തോടുകൂടി സംക്ഷേപിച്ചു പറയപ്പെട്ട “മാതാദാ” എന്ന

വർത്തമാനമായി മനസ്സിൽ പതിക്കുന്നു. ഈ സമയത്ത് ഇവർക്ക്
 ന്റെ എന്ന മഹാന്റെ പ്രസിദ്ധാകർഷിതൻ ഒരു കാര്യം
 വം ഉണ്ടെന്നുള്ളതിന് സംശയില്ല. തത്ത്വപരമായും സാ
 ഷിപ്പുഭാഷിതങ്ങൾക്ക് അനുഭവത്തിൽ കാണാവുന്ന മാനുഷ
 യ ഫലത്തെ സാക്ഷ്യമേ, സാമൂഹ്യം, സാമൂഹ്യം, സാമൂഹ്യം,
 എപ്പിക്റ്ററ്റിസ്, ഓസിറസ്, മാക്സിമിയസ്, മാ
 ന്റി, ബേക്കൺ, ഗേറോ, സ്റ്റോപ്പൻമാറാർ എന്നീ മഹാ
 മാരെല്ലാം ആദരപൂർവ്വം അംഗീകരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു മാത്രമേ,
 അവർ തന്നെ അപ്രകാരമുള്ള അനേക ഭാഷിതങ്ങൾ നമ്മു
 കളും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അവയെപ്പറ്റി പ്രസിദ്ധനായ മിസ്റ്റർ മാ
 ര്ലി താഴെ പറയുന്നപ്രകാരം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. "ഇപ്രകാ
 രമുള്ള സുഭാഷിതങ്ങൾ ഒരു ഭാഷയിലേ കൃതികൾക്ക് ആസ്പാ
 ദ്യമായ നൽകുന്ന ഒരു ഉപദേശമാകുന്നു. അവ ഒരു പുസ്തക
 ക്കിൽ ഏതൊരു ഉണ്ടായിരിക്കുന്നുവോ അത്രയും അതുപോ
 ഷണ ഹേതുവായി ഭവിക്കുകയും ചെയ്യും..."

ആകയാൽ, സ്വപ്നപഥങ്ങളിൽ അർത്ഥശാസ്ത്രങ്ങളായ കേ
 ശധർമ്മങ്ങളെ അവർക്കുതന്നെ ഓരോ ശ്ലോകങ്ങൾ, ഭാഷാപരിചയമു
 ള്ള ഏറ്റവും വിദ്യാത്മികളായും പഠിച്ച ബോധിപ്പിക്കപ്പെടുക
 യും, അവരെ സത്യവാദികളും, സ്വദേശസ്നേഹികളും, ദൈവ
 വിശ്വാസംകൊണ്ട് മഹത്തുക്കളും, യാദൃച്ഛികങ്ങളായ ദൈവ
 ങ്ങളെ ഹേരിടുന്നതിൽ ധൃഷ്ടന്മാരും, തങ്ങളുടെ ഒരുങ്ങിയ കാല
 ക്ഷേപവും ഉയർന്ന വിചാരങ്ങളും കൊണ്ട് വീട്ടിലും, ക്ലാസ്മുറി
 യിലും, പണിശാലയിലും, കച്ചേരിസ്ഥലത്തും ഒന്നുപോലെ
 ശോഭിക്കുന്നവരും ആയ പ്രജകളാക്കിത്തീർക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു കൂ
 ടാതെ ശീതവും ദുസ്സഞ്ചരവും ആയുള്ള ഒരു മരുഭൂമിയാകുന്ന ഇ
 ഹലോകത്തിൽ കൂടിയുള്ള അവരുടെ യാത്രയിൽ അദൃശ്യമാ
 രായ ദൈവദൂതന്മാരെപ്പോലെ അവരെ അനുഗമിച്ച് കായ്
 തെറ്റി വിഴാതെ കാക്കുകയും, ഏതെങ്കിലും സമയങ്ങളായ ഗാന
 ങ്ങളെക്കൊണ്ട് അവരുടെ കണ്ണുകളെ പൂരിപ്പിക്കുകയും, അവരു
 ങ്കളുടെ ഉദ്യോഗാഗതിയിലുള്ള ആകാശത്തെ സന്തോഷമായതായ
 ജ്യോതിസ്സുകൊണ്ട് ആവരണംചെയ്യുകയും ചെയ്യുന്നതാണു്
 ദൈവമായി വിശ്വസിക്കുന്നു.

പ്രതിത്താരത്തോടടുത്തുവീട്ടു്;
 ഏറുന്നതും } ടി. കെ. കൃഷ്ണമേനോൻ.
 ഫാ. മേ. ഫാ. ഫാ. }

വിഷയാനുകൂലനം.

വിഷയം-	വശം.	വിഷയം.	വശം.
അതിഥിസൽക്കാരം	൧	ജീവിതം	൫൫
അതിതപം	൧; ൩൧	ഭയം	൧൦
അന്തഃകരണം	൨	ഭാരിദ്യം	൫൬
അഭ്യാസം	൨	ഭജ്ജനം	൧൦; ൫൮
അരോഗത	൩; ൩൧	ഭർത്ഥിമാനം	൬൪
അഹംകാരം	൩; ൩൨	ഭക്ഷവി	൬൫
ആഡംബരം	൩; ൩൨	ഭദ്രസഞ്ചാരം	൬൫
ആത്മപ്രശംസ	൩; ൩൩	ഭോഷം	൬൬
ആത്മസംയമനം	൪	ധനം	൧൧; ൬൭
ആലസ്യം	൪	ധമ്മം	൧൩; ൬൮
ആശ	൫; ൩൩	ധൈര്യം	൬൯
ഋഷ	൫; ൩൩	നിയമം	൬൯
ഋശപരൻ	൩൩	ന്യായം	൧൩
ഉത്സാഹം	൫; ൪൦	പത്മം	൬൯
ഉപദേശം	൬	പരഗൃഹഗമനം	൭൦
ഋണം	൪൨	പരാക്രമം	൭൦
ഋഷണി	൬	പരിഹാസം	൧൩
ഋകമന്ത്രം	൬; ൪൨	പരീക്ഷ	൭൦
ഋചിത്വം	൪൩	പരോപകാരം	൭൦
ഋദംഗം	൪; ൪൩	പശ്ചാത്താപം	൧൩
കലഹം	൪൫	പാതിവ്രതം	൭൨
കവി	൪൫	പിതൃഭക്തി	൧൪
കൃതഘ്നത	൪൮	പുത്രൻ	൭൪
കൃതജ്ഞത	൪൮	പുനർജന്മം	൭൫
കോപം	൪; ൪൯	പ്രപഞ്ചം	൭൭
ക്ഷമ	൪; ൪൯	ഭക്ഷണം	൭൭
ഗർഭക്ഷ	൪൯	ഭാഗ്യം	൭൮
ഗാർഭീയം	൫൧	ഭൂഗോളം	൭൯

വിഷയാനുകൂലം.

൨

വിഷയം.	പദം	വിഷയം.	പദം
തൂണു	വു;	ഭൂമി	ഭൂമി
ഗുരുഭക്തി	ന്;	ഭൂമി	ഭൂമി
ഗുഹസ്ഥവൃത്തി		ഭൂമി	ഭൂമി
ഗുഹണം		ഭൂമി	ഭൂമി
ജന്തുവിഷയം		ഭൂമി	ഭൂമി
ജനം	ന്	ഭൂമി	ഭൂമി
ജീവകാരുണ്യം		ഭൂമി	ഭൂമി
മാതാവ്		ഭൂമി	ഭൂമി
മിത്രം	പുന;	ഭൂമി	ഭൂമി
മുൻകരുതൽ	പെ	ഭൂമി	ഭൂമി
മുഖൻ	പെ;	ഭൂമി	ഭൂമി
മോക്ഷം		ഭൂമി	ഭൂമി
യശസ്സ്		ഭൂമി	ഭൂമി
യുക്തി	പു	ഭൂമി	ഭൂമി
യോഗ്യത	പു	ഭൂമി	ഭൂമി
രാജനീതി		ഭൂമി	ഭൂമി
ലുബ്ധൻ	പു	ഭൂമി	ഭൂമി
വശീകരണം		ഭൂമി	ഭൂമി
വാക്	പു	ഭൂമി	ഭൂമി
വിദ്യ	പു	ഭൂമി	ഭൂമി
വിദ്വാൻ	പു	ഭൂമി	ഭൂമി
വിധി		ഭൂമി	ഭൂമി
വിനയം	പു;	ഭൂമി	ഭൂമി
വിവാഹം		ഭൂമി	ഭൂമി
വൃദ്ധൻ		ഭൂമി	ഭൂമി
വൃദ്ധം		ഭൂമി	ഭൂമി

പരിശിഷ്ടം.

സാധ്യാപരിപ്ലവ്യിനസജാതീയപദാന്തങ്ങൾ.

വിഷയം

വിഷയം.

എ

ബ്രഹ്മം

ഉ

ഇണദോഷാദി

൩

അഗ്നിത്രയം

അവസ്ഥാത്രയം

ജ്ഞാത്രയം

ഏഷണത്രയം

കർമ്മത്രയം

കാരണത്രയം

കാലത്രയം

ഗുണത്രയം

തപസ്യത്രയം

താപത്രയം

ത്രയി

ത്രിദോഷം

ത്രിവർഗ്ഗം

ത്രിസന്ധ്യം

ദോഷത്രയം

മധുത്രയം

മൂർത്തിത്രയം

രീതിത്രയം

ലോകത്രയം

വൃത്തിത്രയം

ശക്തിത്രയം

ശരീരത്രയം

സ്വപരത്രയം

ര

കവിചതുഷ്ടയം

ചതുരാശ്രമങ്ങൾ

മധുപക്വപഞ്ചാംഗം

ചതുരപദവേഷ്ടം

ചതുരപായങ്ങൾ

ചതുരംഗങ്ങൾ

ചതുർയുഗം

ചതുർവർഗ്ഗം

ചതുർവ്ജ്ഞങ്ങൾ

ചതുർവേഷ്ടം

വിദ്യാവസ്ഥാചതുഷ്ടയം

വൃദ്ധചതുഷ്ടയം

സാധനചതുഷ്ടയം

മോക്ഷചതുഷ്ടയം

③

ഉപാസനപഞ്ചാംഗം

ജ്യോതിഷപഞ്ചാംഗം

പഞ്ചകദമന്ദ്രിയങ്ങൾ

പഞ്ചകദമന്ദ്രിയവിഷയങ്ങൾ

പഞ്ചകോശങ്ങൾ

പഞ്ചഗവ്യം

പഞ്ചജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങൾ

പഞ്ചജ്ഞാനേന്ദ്രിയവിഷയങ്ങൾ

പഞ്ചപാതകം

[൨

പഞ്ചപിതൃക്കൾ

പഞ്ചപ്രാണങ്ങൾ

പഞ്ചബാണങ്ങൾ

പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ

പഞ്ചമഹായജ്ഞങ്ങൾ

പഞ്ചമാതാക്കൾ

പഞ്ചമൂലം

പഞ്ചരത്നം

പഞ്ചലോഹം

പഞ്ചാച്ചരം

രാജനീതിപഞ്ചാംഗം

വിഷയം

വൈദ്യകപഞ്ചാംഗം
സ്നാനപഞ്ചാംഗം

൬

രോഗാഗ്രഹണം
വചോഗുണങ്ങൾ

വേദാഗ്രഹണം

ശമാദിഷ്ടങ്ങൾ

ഘടാധാരങ്ങൾ

ഘടീതികൾ

ഘൃണികൾ

ഘൃതങ്ങൾ

ഘൃതങ്ങൾ

ഘൃതങ്ങൾ

ഘൃതങ്ങൾ

ഘൃതങ്ങൾ

൭

സപ്തദീപങ്ങൾ

സപ്തധാതുക്കൾ

സപ്തനദികൾ

സപ്തപദാർത്ഥങ്ങൾ

സപ്തപർവ്വതങ്ങൾ

സപ്തമാതൃക്കൾ

സപ്തമാതൃതന്മാർ

സപ്തഷികൾ

സപ്തവൃന്ദങ്ങൾ

സപ്തസമുദ്രങ്ങൾ

സപ്തസരങ്ങൾ

സപ്താംഗങ്ങൾ

൮

അഷ്ടദിഷകൾ

അഷ്ടദിഷപാലന്മാർ

അഷ്ടദിഗ്ഗുണങ്ങൾ

അഷ്ടദിഗ്ഗുണങ്ങൾ

അഷ്ടമുതിരികൾ

അഷ്ടവസുക്കൾ

വിഷയം.

അഷ്ടവിവാഹങ്ങൾ

അഷ്ടശാസ്ത്രങ്ങൾ

യോഗാഷ്ടാംഗങ്ങൾ

സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരം

൯

നവഗ്രഹങ്ങൾ

നവദ്രവ്യങ്ങൾ

നവഭാരങ്ങൾ

നവനിധികൾ

നവരത്നങ്ങൾ

നവരത്നങ്ങൾ

൧൦

ദശപാപങ്ങൾ

ദശമൂലം

ദശരൂപകങ്ങൾ

ദശാവതാരങ്ങൾ

ദശോപനിഷത്തുകൾ

൧൧

ഏകാദശഭൂതന്മാർ

൧൨

പാദശാസ്ത്രമാതൃകകൾ

പാദശാസ്ത്രമാതൃകകൾ

പാദശാസ്ത്രമാതൃകകൾ

൧൩

ചതുർദശമനാക്കൾ

ചതുർദശലോകങ്ങൾ

ചതുർദശലോകനാക്ഷികൾ

ചതുർദശവിദ്യകൾ

ചതുർദശാർത്ഥബോധനങ്ങൾ

൧൪

അഷ്ടാദശപുരാണങ്ങൾ

അഷ്ടാദശസൂരികർത്താക്കന്മാർ

൧൫

ഏകദശവിതതപങ്ങൾ

സംകേതവിവരണം

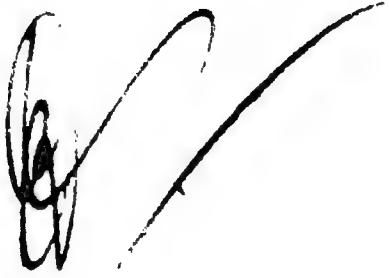
മ.	ആ.	ചി.	=ആസന്നമരണചിന്താശതകം.
വ.	രരം.	സ്തോ.	=രരാശപരസ്തോത്രം.
ന.	കാ.	യാ.	=കാശിയാത്ര.
ർ.	രാ.	മാ.	=രാഘവാമായവം.
ക.	ല.	ക.	=ലക്ഷ്മീകല്യാണം.
ന.	ശാ.	വി.	=ശാന്തിവിവരണം.
ഹ.	ഇ.	ത.	=ഇംഗ്ലീഷ് തജ്ജിമ.
വ.	ത.	ത.	=തമിഴ് തജ്ജിമ.
ൻ.	സ്വ.		=സ്വകീയകൃതി.

ഇവയിൽ മുമ്പത്തെ നവ വരെ ഉള്ളവ അച്ചടിച്ച പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിട്ടുള്ള എന്റെ കൃതികളാകുന്നു. അവയിൽനിന്ന് ഇതിൽ എടുത്തു ചേർത്തിട്ടുള്ള ഗ്ലോക്കങ്ങളെ ആ സംകേതങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഹ-ാം നമ്പർ ഇംഗ്ലീഷ് പദ്യങ്ങളുടേയും വ-ാം നമ്പർ തമിഴ് പദ്യങ്ങളുടേയും തജ്ജിമകളാണ്. ഞ-ാം നമ്പർ ഏതെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യേകപദ്യത്തെ കേവലം ആസ്പദമാക്കി എഴുതുന്നത് ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവയാകുന്നു. ഞ-ാം ഒൻപതാമത്തെ പദ്യങ്ങളും കൂടാതെ, നാലാമത്തെ പാദം മുഴുവനുമോ അതിന്റെ ഏതെങ്കിലും അംശമോ ഉദ്ധരണി (" ") കൊണ്ട് അടയാളപ്പെടുത്തപ്പെട്ട കാണുന്നവ സമസ്ത പുരണങ്ങളും ശേഷം മുഴുവനും ഓരോ സംസ്കൃതപദ്യങ്ങളുടെ തജ്ജിമകളും ആകുന്നു.

ശുദ്ധി പാത്രം

വാശം	വരി	അശുദ്ധം	ശുദ്ധം
മാ	രഹ	ചൈര	ചൈരൂര
ചെ	രര	വലനാശ	വലനാശ
രൂ	മാ	ഭേദിതം	ഭേദിത
രന്യ	രന്യ	സിഖ	നഖി
"	രെ	നേവരെ	നേവരാറെ
രെ	മന്ദ	രംപകൽ	രാപകൽ
"	മന്യ	മായയം	മാമയം
"	രര	പ്പോലാ	പ്പോലുമാ
"	രെ	പാരാ	പരാ
"	"	ജ്ജസ	നജ്ജ
രവ്യ	രഹ	അന്യന	അന്യന
രൻ	മവ്യ	ഷരിണ	ഹരിണ
"	രന്ദ	സാധിക്കയില്ല	സാധിക്കില്ല
രം	ഹം	വന്ന	വന്ന
"	ഹഹ	മാലമ്പ	മാമ്പ
നൂ	രർ	ബഹുപ	ബഹുപക്ഷി
രൂ	മന്യ	നെങ്കിലേ	നെങ്കിലോ
ന്നർ	ര	വാരകേ	നാരകേ
ന്നൻ	മന്യ	തുടന്നാ	തുടർന്നാ
രൂ	രർ	ചെയ്തി	പെയ്തി
"	രന്യ	പെയ്തി	ചെയ്തി
വൃഹ	ര	സ	സ്വ
വൃ	രം	പ്രതപ	പ്രത്യപ
വൃ	ർ	മൃഗതനാണ	മൃഗനാണ
"	രർ	ബോഷ്ട്യ	ബോഷ്ട്യ

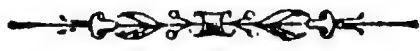
വശം	വരി	അശുഭം	ശുഭം
നം	൨൩	നാ	മാ
നന്ന	൧൬	ഭാഗത്തിശാ	ഭാഗത്തിശാ
നൻ	൨൮	നെല്ലു	നെല്ലി
൧൦൨	൩	ലവണാഞ്ച	ലവണാഞ്ച
൧൧൩	൨൪	മോഷണ	മോഷണ
"	"	മേക്ക	മേക്ക (അ)
൧൨൦	൧൮	ആറ്— ഇതു	വൃഷാലിക്ക് വാ
൧൨൨	൧൬	പറയുന്ന	പറയുന്ന
൧൨൩	൨൮	തത്ത	തത്ത
൧൨൪	൧൫	പന്നി	പിന്നി
൧൨൬	൬	സംജ	സംജ
"	൨൪	ജൈയ്യ	ജൈയ്യ
൧൨൭	൫	പതിന്നാല്— ഇതു	൧൦൦൦൨ലിയാ (കി വാതിലാ
൧൨൮	൧൭	തി 1൭൦	തില്ലി
"	൨൧	നരത്തിൽ	നരത്തിൽ

ശ്രീ.

സുഭാഷിതരത്നാകരം.

ഒന്നാം പ്രകരണം.

അതിഥിസൽക്കാരം.

൧. ബാലനോ വൃദ്ധനായോനോ യുവാവോ ഗൃഹമെത്തിയാൽ പരിചിൽ സൽക്കരിക്കേണം; ഗുരുവാണു ഗൃഹാഗതൻ.
൨. ഗേഹത്തിൽ വന്നവൻതന്നെ വെറുപ്പിച്ചിട്ടയപ്പവൻ അവന്നു പുണ്യമേകീട്ടു താൻ ഗ്രഹിക്കുന്നഭുഷ്കൃതം.
൩. ശത്രുവും തൻഗൃഹേ വന്നാൽ വഴിപോൽ സൽക്കരിക്കണം മുറിക്കുന്നവനും വൃക്ഷം തണലേകുന്നതില്ലയോ?

അതിത്ഥം.

൪. അതിദാനാൽ ബദ്ധൻ ബലി;—
യതിലോഭത്താൽ സുയോധനൻ നഷ്ടൻ;
അതികാമാൽ പെരുലസ്തൻ
ഹതനായ;—തി സർപ്പദിക്കിലും വജ്രം.

അന്തഃകരണം. (സ്വ 1.)

൫. ഈശ്വരാജ്ഞകളെന്തെല്ലാമെന്നതാക്കിയാ ഭവി
എന്നുള്ള സംശയം തെറ്റാ തോന്നിടത്തു ചൊല്ലുവൻ.
൬. അകൃത്യം ചെയ്തതിന്നായിത്തുനിന്ന ദശാന്തരേ
‘അരുതെ’ന്നൊരു ശബ്ദം തന്നുള്ളിൽനിന്നു വായ് വരും.
൭. അന്തഃകരണമെന്നത്രേയിതിൽനാമം ധരിക്കുന്നു;
ഉള്ളിൽ വാഴുന്നൊരീശന്റെയാജ്ഞയാണിതു നിർണ്ണയം.
൮. ഈശ്വരിശാസമുണ്ടായാലിതുണ്ടായ് സ്ഥിരമായ് വരും;
ഇതിനെ സ്വീകരിക്കാതെപ്പിരിച്ചു മെല്ലേ കാഞ്ഞുപോം.
൯. അമരക്കാരനില്ലാത്ത കപ്പലെന്ന കണക്കിനെ
നിരാശ്രയതമസ്സിക്കൽ മഗ്നനാം പുരുഷൻതദാ.
൧൦. അന്തഃകരണമോതുന്ന പന്ഥാവിൽ തന്നെ വാഴുകിൽ
സന്താപരഹിതം ജന്മസാഹചര്യം സിദ്ധമാപ്തം.

അ ഭ്യാസം .

൧൧. അതിദുഷ്കരമായാലും തോന്നിടുന്നൊരു വൃത്തിയും
അഭ്യാസപ്രവേശനഃപുന്യത്താലതിസൗകര്യമാണിടം. (സ്വ ൧)
൧൨. അഭ്യസിക്കുക ശാസ്ത്രങ്ങൾ; പുണ്യകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുക;
ഇവയാൽ വാസ്തവജ്ഞാനം വിളങ്ങുന്ന മനുഷ്യനിൽ.
൧൩. അഭ്യാസംപോലെ ലോകത്തിലിച്ഛാന്നം സുഖസാധനം;
അതിനാൽ നല്ല മാർഗ്ഗത്തിലതിനെച്ചെല്ലു സർവ്വദാ.
൧൪. ശാസ്ത്രം വളരെ; -യായുസ്സോ സ്വപ്നം; വിഷ്ണുമനോകമേ;
ഗ്രഹിക്ക സാരമതിനാൽ പാലു ചോലനാമാംബുവിൽ.
൧൫. എഴുതുക വായിച്ചിടുക
നോക്കുക ബുദ്ധരോടുകൂടി ചോദിക്ക
ഇവയാൽ മതി വിലസുന്നതു
രവീരശ്ലീകളാൽ സരോജം പോലെ

അ രോ ഗ ത .

൧൩. രോഗസംഭവഹേതുക്കളറിഞ്ഞിട്ടുവേണ്ടതും (സ്വ)
വരാതെ സൂക്ഷ്മമായ് ദോഷം പരിഹരിക്കേണ്ടതും.
൧൪. മുതക്കിപ്പൊലുവാൻ നിത്യമരുമായി വസിക്കുവാൻ
ശുദ്ധിതപമിതഭോഗംകേളിവയെ സ്വീകരിക്കണം. (സ്വ)
- ൧൫ ഉണ്ടായ മാത്രയിൽ തന്നെ നശിപ്പിച്ചില്ലയെങ്കിലും
ശത്രുവും രോഗവും പിന്നെക്കൊല്ലും നല്ലൊരുവാനെയും.

അഹംകാരം.

൧൯. ആത്മാഭിമാനമേവകും വേണമെന്തവിത്യസംയുതം;
മയ്യുദാലംഘനം തെല്ലും സംഭവിക്കരുതായതിൽ (സ്വ)
൨൦. അഹംകാരമയം മേഘം പരിജ്വലിച്ചിട്ടു വിധേയ
ആശയാകുന്ന കടകപ്പാലപ്പൂവു വിടുന്നിടം.
൨൧. അപ്പാ ബോധമുദിക്കില-
നല്ലാ മന്ദനം ഗർവ്വമുളവാകും;
നിറയാതുള്ള കടത്തിൽ
സത്തമമിളകാതിരിക്കുമാ സമീപം?
൨൨. സശിരകമ്പം കേട്ടി-
ട്ടാനന്ദിക്കേണ്ടതായ പരശുനാദം
കേട്ടാൽ നിസ്സാരമിതെ -
നഡമൻ ചൊല്ലുന്നതിവ ഗവീഷുൻ. (സ്വ)

ആഡംബരം.

൨൩. നിസ്സാരമാം പരാജ്ഞിനങ്ങളാമാഡംബരം പരം;
കാട്ടിച്ചുണ്ടായിട്ടും നാദം സ്വപ്നത്തിങ്കൽ വരാ ദ്രവം.

അത്ഥപ്രശംസ.

൨൪. മരജ്വലം പുകഴ്ത്തിയിൽ ഇണിയം ഇന്നാറിനാരു;
സ്വയം പുകഴ്ത്തിയാലിതുവേ പൊലും നിസ്സാരമല്ലെന്നും.

൨൫. മൂലനാം പുരുഷൻതന്നെപ്പുകഴ്ത്തിവതാരുവാൻ;
തന്നെത്താനേ പുകഴ്ത്താഞ്ഞാലവനെങ്ങനെ ഉപുനാം?

ആത്മസംയമനം.

൨൬. മനോഭ്രമിയിലുണ്ടാകും ദർവിചാരതരക്കളെ (സ്വ)
സദ്യശ്ഛേദിച്ചിടും ഖഡ്ഗമാത്മസംയമനം മഹൽ.

൨൭. ആത്മസംയമനം നിത്യം ചെയ്തിടുന്ന മഹാമതി
രാജ്യം പിടിച്ചടക്കുന്ന വീരനെക്കാളുമുത്തമൻ. (ഇം. ത.)

അലസ്യം.

൨൮. അലസന്നു വരാ വിദ്യ;—യവിദ്യന്നു വരാ ധനം;
അധനന്നു വരാ മിത്രം;—മമിത്രന്നു വരാ സുഖം.

൨൯. വിദ്യാഭ്യാസാദിയിൽതെല്ലമാലസ്യം സ്വീകരിക്കാലാ;
വിളവുണ്ടെങ്കിലും ഭൂമി കള ചേർന്നാൽ ടുഷിച്ചുപോം.

൩൦. മെയ്യിൽ മേവുനൊരു മഹാരിപു താൻ മടി നില്ക്കും;
ഒടുവിൽ സുഖമേകീടുമുത്സാഹംതന്നെ മിത്രമാം.

൩൧. മടിയന്നുണ്ടാം ക്ഷയവും
പുററിന്നുള്ളൊരു വൃദ്ധിയും നോക്കി
സമയം സഹലമതാക്കുക
ദാനാല്യയനങ്ങൾകൊണ്ടു താൻ മതിമാൻ.

൩൨. ഒരുവനൊരുതുകഷ്ണം ത-
ന്നുരുനെപുണികൊണ്ടു വന്നിടുനേരം
ഭാഗ്യത്താലതു വന്നെ-
ന്നൽഘോഷിക്കുന്നു മാനുഷമയ ജനം.

(സ്വ)

൩൩. സ്വല്പം പരപ്പുള്ളൊരു നാവിളക്കാ-
നൾപ്പുവിലേററം മടിയൊന്ന മൂലം
അല്ലെതരജ്ഞേശമൊടംഗമെല്ലാം
കുളിച്ചിടുന്നു പല വേവകൾക്കായ്

ആ ശ .

ന.ര. ആശയം ചങ്ങലയ്ക്കു കേളാരവസ്ഥാ പരമത്തുതാ;
അതിൽ പെട്ടവനോടിടുന്നി;—രിക്കുന്നപരൻ കപചിൽ.

ന.ര. ആശയില്ലെങ്കിലാരാണു ദരിദ്രൻ; ധനിയാരാഹാ!
അതിന്നു വശനായെന്നാൽ ദാസ്യം തലയിൽ വന്നിടും.

ന.ന. തുഷ്ടയാലന്ധയായ് നീയും തുഷ്ടേ! വാഴുന്നു സന്തതം
രോഗി സന്തതിയില്ലാത്തൊൻ വൃദ്ധനെനിവർമുവരിൽ.

ന.ര. അവൻ വിദ്വാൻ വൻ ധീരൻ നവൻ താൻ കൃതകൃത്യനും,
ഏവനാശയെ വെന്നിട്ടു വാഴുന്നിതു നിരാശനായ്.

ന.വ. ആശയ്ക്കു ദാസരായ്ക്കേളാരെല്ലാക്കും ദാസരായിടും;
ആശയെട്ടാസിയാക്കുന്നോക്കല്ലാതും ദാസരായ്ക്കും.

ഇ ച .

ന.ര. പ്രണം കൊതിക്കുന്നിതു മക്ഷികൗഘം;
ധനം കൊതിക്കുന്നിതു ഭൂപരെല്ലാം;
രണം കൊതിക്കുന്നിതു നീചവർഗ്ഗം;
ശമം കൊതിക്കുന്നിതു സജ്ജനങ്ങൾ.

ഉത്സാഹം.

൪൦. ഉത്സാഹിതൻകരത്തിങ്കൽ പിടിക്കും കമലാലയം;
മടിയൻറെ കരത്തിങ്കൽ പിടിക്കും കമലാഗ്രജം.

൪൧. മനസ്സുണ്ടെന്നുവന്നിടിൽ മാഗ്ഗും മുന്നിൽ വന്നിടും;
എന്നിടുകൃത്യമെന്നുള്ളതൊരിക്കലുമുണ്ടൊലാ. (സപ)

൪൨. വൃത്ഥമായ് നാം കഴിച്ചിട്ടുമോരോരോ മാത്രനേരവും
തിരിയെക്കിട്ടുകില്ലെന്നുനമ്മൾ ജീവിച്ചിരിക്കിലും (ഇ.ത)

൪൩. ഫലമില്ലാതെ വെറുതേ ചിലവാക്കുന്ന മാത്രകൾ
അധികംബോധമു കേളാക്കേമതിയിൽ ദുഃഖമേകിട്ടു. (ഇ.ന)

൪൪. ഉദ്യമം, സാഹസം ധൈര്യം ബുദ്ധി ശക്തി പരാക്രമം
ഇവയാദമിരുന്നിടിൽ വിധി ദാസ്യം വഹിച്ചിടും.

൪൫. ഏകാഗ്രതയും ക്ഷമയും
കൈക്കൊണ്ടതിന്മതമാവരിക്കാതെ
ഗണനീയമൊതൽകഷ്ടം
പ്രാപിപ്പാനാർക്കുമാവതല്ല ദൃഢം.

(ന ൧)

൪൬. അത്യുത്സാഹം സതതം
വിദ്യയിലേവണ് സംഭവിക്കുന്നു,
അവനാണൊടുവിൽ പണ്ഡിത-
മണിയായ്ത്തീരുന്നതെന്നു കരുതേണം.

(സ ൧)

൪൭. പൗരജ്ഞം വിധിച്ചുമോത്തിട്ടാവിധൗ
പൗരജ്ഞം സകലമേതുവാകയാൽ
ഭൂരിഭൂമ്യുമുഖവാക്കുവാനതി-
പുരുഷർക്കു “ഗതിയെന്നൊച്ചൊന്നും”.

ഉപദേശം.

൪൮. ഓരോരോ സാരവാക്യങ്ങൾ നേരേ സന്തതമോതുകിൽ
ഏറ്റും ഭർവിചാരങ്ങൾ മാറുകില്ലെന്നുവന്നിടാ. (ല. ക.)

൪൯. ഹിതോപദേശം കേട്ടിട്ടു വഴിപോലാചരിക്കുന്നു;
വിദൂരോക്തിയെ നിന്ദിച്ചു നശിച്ചാൻ കൈരവൻ പുരാ.
ഏഷണി. (സ ൧.)

൫൦. ഏഷണിക്കിച്ഛയാൻമേളാൻ ഗുണത്തെ സ്തുതിചെയ്തിലും
അതുനിർവ്യാജമാണെന്നുബുദ്ധിമാൻ വിശ്വസിക്കാലാ.

൫൧. ഒരുവന്റെ സമീപത്തിൽ സൂക്ഷിക്കാതെ ചെയ്തിലും
അവനില്ലാതിരിക്കുമ്പോൾ കരുതിത്തന്നെ ചെയ്യണം:
ഐകമത്യം.

൫൨. സാരമില്ലാത്തതും ഭൂരി ചേരുകിൽ കാർഷ്ടസാധകം;
നാൽ ചേർന്നുള്ള കയറാൽ പാരിൽ കെട്ടുവെ ദന്തിയെ.

൫൩. വരിയായുള്ളൊരുഗമനം
ഭോജ്യാഹാരണപ്രയത്നമിവയാലേ
കരുതുകെടുവുകൾ പോലും
കാണിച്ചിട്ടുനിന്നിതെ. കമത്യം.

(ന ൧)

ഔദാത്യം.

൫൪. ദാരിദ്ര്യം വരുമെന്നോത്തു മൃഗം നരകിച്ചു തെല്ലമേ;
ദാരിദ്ര്യം വരുമെന്നോത്തു മൃഗം നരകുന്നശക്തിപോൽ.
൫൫. പരോപകാരം കൈവെച്ചു മിവയെത്തുകി മാധവൻ
ആദ്യത്തിലധികത്വം കണ്ടവതാരങ്ങളാൻ താൻ.
൫൬. ഇല്ല വിദ്യാസമം നേത്രം; ഇല്ല സത്യസമം തപഃ;
ഇല്ല രാഗസമം ഭുഖം; ഇല്ല ദാനസമം സുഖം.
൫൭. ദാതാവിന്നും യാചകന്നുമുള്ള ഭേദത്തെ നല്ലപോൽ
മേലും കീഴ്മിരിക്കുന്ന കൈകളാൽത്തന്നെയോർത്തിടാം;
൫൮. കണ്ണൻ തപക്കം, മാംസം
ശിബിയും, ജീമൂതവാഹനൻ പണ്ടു'
ജീവനെ,—യസ്ഥി ദധീചിയു-
മേകി; മഹാത്മാക്കളെതു നരകിച്ചാ?

കോപം.

൫൯. അനന്തമൂലംകോപംതാൻ; കോപംസംസാരബന്ധനം;
ധർമ്മക്കുയകരം കോപം; കോപം വർജ്ജിക്ക സർവ്വമാ.
൬൦. കോപം നിയതം പശ്ചാ-
ത്താപത്തിൻതാതന്നെൻ കരുതേണം;
കോപമടക്കീടുന്നതി-
നാ ബാല്യം നല്ലപോലെ ശീലിക്ക. (സ്വപ്ന)
൬൧. ക്രോധം താൻ യമനെന്നിഹ
ബോധം ചേർന്നുള്ള സുജനമരുളുന്നു;
ക്രോധം താൻ നിജകൃത്യസു-
ബോധസഹസ്രാംശുവിന്നു ഭൂട്ടിനാവു. (സ്വപ്ന)

ക്ഷമ.

൬൨. പുരുഷാഭരണം രൂപം; രൂപാഭരണമാം മൂണം,
മൂണാഭരണമേ ബോധം; ബോധാഭരണമാം ക്ഷമ.

നന്ദ. ക്ഷമാ ബലമശക്തർ; ശക്തർക്കുഭരണം ക്ഷമാ;
ക്ഷമാ വശീകരണമാം; ക്ഷമയാൽ നാധ്യമൊക്കെ.

നര. ക്ഷമായുധമിയന്നോനിൽ ഭൂഷണത്തോന്നു കാട്ടിടും?
വെള്ളത്തിൽവീണിടുംവഹിതാനേതന്നെനശിച്ചുപോ.

നര. ക്ഷമാതുല്യം തപസ്സിലു; സന്തോഷസമസൗഖ്യവും;
ഇല്ല തൃഷ്ണാസമം രോഗം; ഇല്ല ധർമ്മം ദയാസമം.

നന്ദ. ഉണ്ടായിടുന്ന കോപത്തെജ്ജിണ്ണമാം തൊലിപാമ്പുപോ
ക്ഷമയാൽ സംഹരിച്ചിടുന്നവനെ പുരുഷൻ ഭവി. [ത

ഗുണം.

നര. സ്വപ്നമണിയം ഗുണം തന്നെ, രൂപമല്ല നിനയ്ക്കിലോ;
മണമില്ലാത്ത പൂവിന്റെ കാന്തി നോക്കുന്നതാവോ?

നവ. മൃതൻതന്റെ ഗുണാൽകഷ്ടമായി വിളങ്ങിടും;
ദഗ്ദ്ധമായിട്ടമകിലിന്നുണ്ടാം സൗരഭ്യമേററവും.

നന്ദ. മന്ത്രികൾ ഗുണമുണ്ടായാലത്ര താനേ വിളങ്ങിടും;
കസ്തൂരി നാറിടുന്നെന്ന് സത്യംചെയ്താൽ ഫലിച്ചിടും.

നര. എല്ലാപക്ഷികളും സ്വൈരം നല്ലോണം സഞ്ചരിക്കുമ്പോ
തത്തേ! നീ കൂട്ടിൽ വാഴുന്നതോത്താൽ നിൻസൂക്തിത
[സ്ഫലം

നവ. ഗുണങ്ങൾക്കുള്ളഭേദങ്ങൾ ഗുണജ്ഞൻ താനറിഞ്ഞിടും;
പിച്ചിമുല്ലകൾസൗരഭ്യഭേദം കണ്ണറിയുന്നിതോ?

നര. സ്ഥിരമാംഗുണിതൻശീലം ഖലബുദ്ധാനശിച്ചിടും;
രത്നദീപപ്രഭാജാലം വായുവേറാലൊടുങ്ങുമോ?

നന്ദ. ഉച്ചസ്ഥാനത്തിനാലല്ല മെച്ചം ഗുണഗണങ്ങളാൽ;
മേടമേലിലിരുന്നാലും കാകൻ ഗരുഡനാകുമോ?

നര. ഗുണഗ്രാഹികളില്ലെങ്കിൽ ഗുണിയും ദുഃഖമാറിടും;
ഗുണയുക്താ പൂണ്ണകുടുംബം കിണറ്റിൽ മുഴുകുന്നിതേ.

ഇരുഭുജരി.

- വൃ. സൂര്യസന്നിധിമാത്രത്താൽ സൂര്യകാന്തം വിളങ്ങിടും;
 ഇരുസന്നിധിമാത്രത്താൽ ശിഷ്യബോധവുമവിധം. [ലാ
 ണെ. ഒരിക്കൽ പോലുമേ തന്റെ ഇരുവിൻദൂഷി കേൾക്കൊ
 കണ്ണങ്ങൾ തത്ര ക്കുപാത്തേണ്ട;-മല്ലെങ്കിൽ പോക വെല്ല
 ണെ. ഇശബ്ദമന്ധകാരം താൻ; തശബ്ദം തന്നിരോധകം; (ഓ
 ഇരുട്ടു നീക്കിടുകയാൽ ഇരുവെന്നരുളുന്നിതേ.
 വൃ. ഇരുപാദാനുരാഗാർക്കുദിക്കും സമയം വരെ
 വിദ്യയാകുന്ന നളിനി വിലസുന്നില്ല തെല്ലുമേ.
 ണെ. മാതാ പിതാ ദേശികനെന്നിവർ
 മോദം വളർത്തിടുക സർവ്വകലം;
 പ്രമോദമീ മൂവരുമാൻവെന്നാൽ
 സമാപ്തമെന്നോക്കു തപസ്സശേഷം.

ജ ന മ :

- വൃ. ശരീരങ്ങളുനീത്യങ്ങൾ;—ഒളിശ്ചപ്തം നശപരം ദ്രവം;
 അടുത്തുണ്ടെപ്പൊഴും മൃത്യു; നേടേണ്ടതിഹ പുണ്യമാം.
 വൃ. അനീത്യം ദേഹം;—മുഖ്യാമനീത്യംതാൻധനുദിയും;(ൻ
 അഖയാൽനീത്യമാംപുണ്യംനേടുവോൻതന്നെബുദ്ധിമാം
 വൃ. മൃത്യുഭീതിയതില്ലാതെ ശരീരബുദ്ധിമുട്ട് നാൾ (നാം?
 ചെയ്തയാത്മഹിതം സർവ്വം;പ്രാണാത്മ ക്കായ്തെത്തു
 വൃ. സപ്തംകോടി കൊടുത്താലും സപ്തമായുസ്സുകിട്ടുമോ?
 വൃ. സ്വർഗ്ഗമായതു പോയെന്നാലെത്തു ഹാനിയതിൽ പരം?
 വൃ. വിദ്വാൻ മൂഢൻ ശക്തിയുളളാനും ശക്തിഹീനനും
 പ്രളയം ദീനനുംപാരിൽമൃത്യുവിന്നൊക്കെയൊന്നുപോ
 വൃ. ജാതിയോ തൊഴിലോ തന്റെ ഇണമോകൊ (ൽ
 (ണ്ടൊരർത്ഥവും
 നേടാജിലിച്ഛാശബ്ദം പോൽ ജനം പേരിന്നമാത്രമാം

ഭവ .

പുന. അറിവില്ലാതെയൊരുത്തൻ
ചെയ്തൊരു തെറ്റിന്നു മാപ്പു നൽകേണം;
എല്ലാ വിഷയങ്ങളിലും
നല്ല പരിജ്ഞാനമാർജ്ജിച്ചപ്പോൾ.

ഭർത്തവ്യം.

പു. ജീവനത്തിന്നു താണീടും, കൈവന്നാലതു പൊക്കിടാ,
ഏവം വലൻ ചെറിയത്രാഭാവും ചേരുന്ന പാരിതിൽ.

പു. നന്മതിനകൾ നല്ലോണം നരന്മാരുടെയെല്ലാം
മലത്തെപ്പന്നിയെന്നോണം വലൻ തിന്മ ഗ്രഹിച്ചിടാ.

പു. വലന്മാർവിവദിക്കുമ്പോൾ മൗനം വിദ്വാനുദ്രഷ്ടം;
കാകകോലാഹലത്തിങ്കൽ കയിൽനാദം വിളങ്ങുമോ!

നം. ഭുജനാകുന്ന സുപ്തത്തിൻവധമുള്ളതമെത്രയും!
കടിക്കുന്നേകകണ്ണത്തിൽ; മരിക്കുന്നന്യന്തങ്ങളുടാ.

നം. ഭീരുലോകോത്തമാംഗേ ചേർന്നുകണ്ടു വലൈരവവും
മെന്മേൽസൽകൃതിയേറാലുംകെരടിലുംകാട്ടുമോറവും

നം. കഥത്തിന്നും ഭുജനം ഹാ! സാദൃശ്യം പരമമുള്ളതും;
മധുരംകൊണ്ടു കോപിക്കും; ക്രൂരംകൊണ്ടുശാമിച്ചിടാ.

നം. സുപ്തം ക്രൂരം, വലൻ ക്രൂരൻ; സുപ്താൽ ക്രൂരതരൻ വലൻ;
മരുന്നിലമരം സുപ്തം;—മരവാ വലനൊന്നിലും.

നം. ഇഷ്ടം ചൊല്ലുകിലുംതെല്ലുംഭുജൻ വിശ്വാസ്യനല്ലതാൻ;
അവന്റെ നാവിൽമധുവുണ്ടുള്ളിലാശ്ചാരമാംവിഷം

നം. കസ്തുരിമാനിനുള്ളോരുഗന്ധമൊക്കെയെടുത്താൻ
ഭുജന്റെ നാവിൽ ചേർപ്പൻ ഞാൻവിശ്വാസവാന്

൯൬. വിദഗ്ദ്ധനെന്നാകിലും ഭുഷ്ടഭൂതതായിട്ടിൽ തൃപ്തിക്കുന്നു;
മണി മുട്ടുന്നവെന്നാലും ഫണി പാരം ഭയങ്കരൻ.

൯൭. ഭുഷിക്കുന്നോനതിഥിയെന്നിവർ ബന്ധുക്കൾ രണ്ടുപേർ;
ഹരിക്കുമൊരുവൻ പാപമന്യൻ സ്വർഗ്ഗസുഖം തരും.

൯൮. മദനാശനമാം ശാസ്ത്രം ഭുഷ്ടൻ മദമേകിടും, പ്രേതർ
ഇരുൾ നീക്കം പ്രകാശം താൻ മുങ്ങുകൾക്കിരുളെന്ന

൯൯. സദാംശജനമാന്നാലും വലന്തം വില്ലൊന്നപോൽ
ഗുണം ലഭിക്കിലോ ശീഘ്രം പരഹൃത്തു പിളർന്നിടും.

൧൦൦. ഭർജ്ജനം ഫലമീ രണ്ടും ജനനാ കടിലം ദൃഢം;
തന്മുഖാക്ഷേപമേറീടാൻ ക്ഷമയേ ശക്തയായ് വരൂ.

൧൦൧. സ്നേഹത്താലുപചാരങ്ങൾ ചെയ്തിടുംതോറുമേററവും
രീയെന്നപോലവേ ഭുഷ്ടൻ സന്താപത്തെ വളർത്തിടും.

൧൦൨. പരസൽകീർത്തിയാംരീയാൽ വെന്തുവെന്തധമൻസദാ
തൽപദം ലഭ്യമാകാഞ്ഞു നിന്ദിക്കുന്നിതസ്മയയാൽ.

൧൦൩. ഭർജ്ജനത്തിൻവിശിഷ്ടത്വം പരോപദ്രവഹേതുവാ;
വ്യാഖ്യത്തിന്നുപവാസത്തിൽ പാരണം പശുമാരണം.

൧൦൪. ഗുണം പിറകിലാക്കിട്ടു തീക്ഷ്ണതപമുന്നിൽ വച്ചുതാൻ
ഖലവാണി തുളയ്ക്കുന്നു ജനകണ്ഠങ്ങൾ സൂചിപോൽ.

൧൦൫. മണൽക്കൂട്ടം മുട്ടുംപോലെ ചുട്ടുകിട്ടി ഭിന്നേശനും;
നീചൻ ഭുസ്സഹനാമന്യദത്തമാം പദമേല്ക്കിലൊ.

൧൦൬. ഭുഷ്ടൻ കാണിച്ചിടും സ്നേഹമൊട്ടും താൻ വിദ്രോസി
(കൊലാ

കാച്ചുസിലികഴിഞ്ഞാലസ്നേഹം കണ്ണീർവരുത്തിടും.

൧൦൭. ഭുഷ്ടൻ ചെയ്യുന്ന ഭർവുത്തം സാധുക്കൾക്കുമുപദ്രവം;
രാവണൻ സീതയെക്കുട്ടു; ബലമായിതു സാഗരം.

൧൦൮. ഭുഷ്ടൻ ഭുഷ്ടനെ വിട്ടു -

ശ്ലീഷ്ടനെ യതിയായു പദ്രവിക്കുന്നു;

മുളളു പി: ക്കും മുളവെ,-

കൊള്ളുപയില്ലായതാദിക കഠിനത്തിൽ.

ഹൻ. മധുരം രണ്ടിച്ചീടും
മുൻപേ, പിന്നെപ്പിള്ളിനിടും മൺ,
തള്ളുകിലും മെല്ലേ വ.
നണയ്ക്ക കൊത്തുകെന്നപോലിവേ ഭൂഷ്ഠൻ.

ഹഹ. ഹിതദുപദേശിച്ചാലും
ഭൂഷ്ഠൻ ധർമ്മത്തിലിച്ഛയുളവാകാ;
അവിശം മഴയേററാലും
പാറത്തുപോല സന്ധ്യയോഗ്യമായ് വരുമോ?

ഹഹസ്വഹിതമിരുന്നീടുകിലും
ഭൂഷ്ഠൻ ചെയ്താൽ നശിക്കുമെന്തോർത്തും;
എണ്ണയിലെറിയും ദീപം
വായുവുണഞ്ഞാൽ നശിച്ചിടുന്നല്ലോ.

ഹഹ. അതിസുന്ദരമാം കാവ്യേ
തിരയും ദോഷങ്ങൾ മാത്രമിഹ ഭൂഷ്ഠൻ,
അതിസുന്ദരമാം മെയ്യിൽ
മക്ഷിക നിത്യം വ്രണങ്ങളെന്നതു പോൽ.

ഹഹ. പൊല്ലാത്തവനൊടു ചേർന്നാൽ
നല്ലവനും പാരമല്ലുണ്ടാകും;
കൊല്ലുന്തന്നടി കൊള്ളു -
നല്ലോ ലോഹസ്ഥനായ പാവകനും.

ഹഹ. വെണ്ണിറങ്ങിക്കൈരവേച്ഛവേ നൽ -
ക്കണ്ണാടി പോൽ ശ്രീമദമുള്ള ഭൂഷ്ഠൻ
ഹസിച്ഛിടുംതോറുമമന്ദരോഭം
ലസിച്ഛിടുന്നതു സുജനം നിതാന്തം.

ധനം.

ഹഹ. ഉത്തമം സ്വാർജ്ജിതം വിത്തം; മധുരം ജനകാർജ്ജി
അധമം സോദരഭവ്യം, സ്രീവിത്തമധമാധമം. (അം;

ഹഹ. സമ്പാദിക്ക ധനം, പിന്നെപ്പാലിക്കുക, വളത്തുക;
വരവെണ്ണ ഭൂജിച്ചിടിൽ തീരും മേന്മവതും ക്രമാൽ.

ധർമ്മം .

൧൧൭. കർമ്മവൃത്തങ്ങളനുഷ്ഠിക്ക, - യകർമ്മവൃത്തങ്ങൾ തജ്ജക:

ഏവമുള്ള സമാചാരം ധർമ്മമെന്നു ധരിക്കണം. (സപ.)

൧൧൮. ധർമ്മത്തിൽ സൂക്ഷ്മസാരത്തെ ചൊല്ലാലോകേട്ടു ധരിക്കണം;
തന്നിരിക്കുന്നിഷ്ടമായുള്ള തന്ത്രന്മാർക്കും വരുത്താലാ.

൧൧൯. എപ്പോഴും സുഖമാകാംകുറിച്ചല്ലോ ചെയ്തതുസർവവും;
സുഖമോധർമ്മജാതം താൻ; ധർമ്മം ചെയ്തതിനാൽ സദാ

൧൨൦. ധർമ്മമഗ്നിതൃപൻചോരനിനാൽ വർധനപുത്രരാം;
മൂത്ത പുത്രനെ നിന്ദിക്കിൽ കോപിക്കും മനു മൂവരും.

ന്യായം.

൧൨൧. ന്യായസ്ഥാന സഹായിപ്പാനായും പക്ഷിമൃഗാദിയും;
ന്യായം വിട്ടവനെത്തള്ളിപ്പോയിടും സഹജാതനും.

പരിഹാസം.

൧൨൨. പ്രിയബന്ധുവിലോ തന്റെ ശത്രുവായുള്ളവങ്കലോ
മേരുവുണ്ടാകിലും ഹാസ്യം ചെയ്തീടരുതൊരിക്കലും.

൧൨൩. ഉന്നതസമാനമാനാലും നിന്ദിച്ചിടായ്ക്കു പൂജ്യരെ;
നമ്മുഷൻ ശക്തനായ് പണ്ടു നശിച്ചാഗസ്സുനിന്ദയാൽ.

പശ്ചാത്താപം.

൧൨൪. സർവകാർമ്മത്തിലും നന്നായ് സാവധാനത്തുള്ളവൻ
പശ്ചാത്താപിക്കയെന്നുള്ളതുണ്ടു മില്ല യൊരിക്കലും.
(സപ.)

൧൨൫. കഴിഞ്ഞ കാർമ്മത്തെയാർക്കു ഭൂമിക്കാബുധനായവൻ;
വിദ്വാനും മൂഢനും തമ്മിലുള്ള ഭേദമിതേ ഭൂമി.

പിതൃഭക്തി.

൧൨൩. ഹൃദയബലിമാൻ പിതൃവാക്യത്തെക്കേൾക്കണമുദമിമിദം
കൊടുക്കാട്ടിൽ നടന്നല്ലോ രാമൻതൻ പിതൃശാസനാൽ.

൧൨൪. പിതാവിന്റെ നിയോഗത്തെയതി ലഭിച്ച് ഓരോമൻ
അധമാധമനാകുന്നിതുവന്നെക്കൊണ്ടുപാപമാ. (സപ)

ഭക്ഷണം.

൧൨൫. ഉണ്ണുന്നസമയത്തിങ്കൽ കണ്ണുനന്നായ് തുറക്കണം; (സപ)
ഭണ്ഡമഗ്നിക്കുപററായ്യാൻ നണ്ണണം ദന്ത്യത്തിയാൽ.

൧൨൬. വയറിന്റെ രൽമന്നത്താൽ, പാനത്താലതിലർച്ച
നിറയ്ക്ക; വായ്വാദികൾക്കായ് നാലാംഭാഗമൊഴിക്കുക.

൧൨൭. അതിഭക്ഷണശീലത്വമാണ് വൻ തന്റെ പല്ലിനാൽ
ശവക്കഴിക്കഴിക്കുന്നതനിന്നെന്നുനിയ്ക്കണം (ഇം. ത.)

൧൨൮. നമ്മുടെ യാമസ്സായി -

ഒന്നൊരു വൃക്ഷത്തിനോത്തുകണ്ടീടിൽ

മിതപാശ്വാശനശീലം

കൊടിയൊരു നാരായവേരു താൻ നൂനം. (സപ)

ഭ്രഷണം.

൧൨൯. കൈകൾക്കുഭ്രഷണംഭാനം; സത്യംതാൻ കണ്ഠഭ്രഷണം
കണ്ണത്തിന് ഭ്രഷണം ശാസ്രം; ഭ്രഷണം നിഷ്പ്രയോ

൧൩൦. ധീരർക്കുഭ്രഷണംവിപ്രാ; ഭ്രവരൻമന്ത്രിഭ്രഷണം; (ജനം.)
സ്രീകൾക്കു ഭ്രഷണംഭത്താ; ശീലം സർവവിഭ്രഷണം.

മദ്യപാനം.

൧൩൧. മദ്യത്താൽ വരുമുന്മാദം; ഉന്മാദാൽ പാപവൃത്തിയും;
പാപവൃത്തിയാൽ രക്തവും; മദ്യം രജ്ജുക രജ്ജുക.

൧൩൫. നന്മയെല്ലാമകറ്റീടും മധുസേവിക്കൊരാ പട്ടാൻ;
മധുപാവലി വംശത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതില്ലയോ?

൧൩൬. എത്രയോമിതമായിട്ടും മദ്യപാനംതുടങ്ങൊരാ;
തുടങ്ങുകിൽ വളന്നീടും; വളന്നാൽ നാശവുംഫലം. (സ. ൧)

മയ്യോദ.

൧൩൭. തന്നാൽ മാന്യന്മാർതൻ -
മുന്നിൽ, ബഹുമാനമെന്നിയേ വാഴ്ത്ത,
ചാഞ്ഞു കിടക്കുക, മുളി-
പ്പാടുക, ശുഭം വിളിക്കയിവയരുതേ.

(സ. ൧)

൧൩൮. അതിഗുണമിഖലുന്നോക്കും
ക്ഷിതിയിൽ ചില ദോഷഭാഗമുണ്ടാകാം;
എന്നാലതിനെച്ചൊല്ലി -
ടുന്നതു മയ്യോദയല്ല തെല്ലം കേൾ.

മഹാമനസ്സുത.

൧൩൯. അതിഖലനാം രിപുവിനെയും
മതിഗുണ, മനുക്ത്വ, നല്ലൊരുപകാരം
ഇവയാൽ മെല്ലേ വെല്ലു-
ന്നവനോത്തിടുകിൽ മഹാമനസ്സൻ തൻ

(സ. ൧)

൧൪൦. പ്രത്യുപകാരം ചെയ്തോൻ
നമ്മി നമ്മി പൂജ്യാപകാരിയൊടു തുല്യൻ;
ഒരുവൻ പകരം ചെയ്യു-
ന്നപരൻ ചെയ്യുന്നു ഹേതുവില്ലാതെ.

൧൪൧. കോപത്തെശ്ശാന്തതയാൽ;
നന്മകളെക്കൊണ്ടു ദുർജ്ജനത്തേയും,
ലുബ്ധനെ യൗദാർദ്ധ്യത്താൽ.
നോരാൽ വ്യാജത്തേയും ജയിക്കണം.

മിത്രം.

(നായർ;

മു. അപ്രിയർ ചെയ്തിലും പാക്കിൽ പ്രിയൻ താൻ പ്രിയ
ഗൃഹം ദഹിച്ചുവെന്നാലും തീയിലാക്കണമോ?

(അന്നിൽ

മു. കണ്ണാടിയിൽ മായ പോലെ കാണുമ്പോൾ അതായ
സുഖഭുഖങ്ങളും പകരുന്നവർ ബന്ധുവർ ദുഷ്ട.

മു. അന്യരായ ഗമിച്ചോരും രോഗിക്കും ധനഹീനരും
അതിദുഃഖിതനായോരും മിത്രർ ശനമെഷധ.

മു. കൈകൾ ദേഹത്തിനെന്നോണം കണ്ണിനിമകൾ പോ
ഹീതം പെട്ടെന്നു ചെയ്തിട്ടു വന്നെ മിത്രമൊത്തു. (ലക്ഷ്യം
(സ്വയം;

മു. സ്ഥാനത്തിൽ നിൽക്കും പത്മത്തിന്നു പാശികൾ ബാ
സ്ഥാനത്തിൽ നിന്നു വേർപെട്ട് ലവർ ശത്രുക്കളായ് വരും.

മു. ബന്ധുത്വം വേണ്ടവർ തന്നിൽ വാഗ്വാദം ധനബന്ധവും
മറവിൽ ഭാഗ്യയെക്കാക്കെയിവ മൂന്നും നടത്താലും.

മു. അറിയാം തുറന്നു പൊരിൽ, ദുഃഖാശ്വേദാർത്ഥം നന്നായും,
അന്യർക്കു മുമ്പിൽ മകനെ, - യാപത്തിൽ ബന്ധുതന്നെ
(മു.

മു. നാണയം തൊട്ടു നോക്കുകയും നോക്കുകയും ചെയ്താൽ
യാതൊന്നും ഉറവിപ്പിക്കും, സ്നേഹമായതു താൻ ദുഷ്ടം.

മു. തേജസ്സു വലിച്ചു വന്നു ദഹിക്കും-
നേരത്തു വഹിക്കുകയും സമീരൻ;
ദീപത്തിലുളളാരിന്റെ കൈക്കും;
കൃശൻ മിത്രം വിപരീതമത്രേ.

മു. സുഖത്തിലുണ്ടാം സഖിമാരനേകം,
ഭുഖം വരുമ്പോൾ പുനരാരുമില്ല;
ഖഗങ്ങൾ മാവിൽ പെരുകും വസന്തേ,
വരാ ശരത്തിങ്കലതൊന്നു പോലും.

മു. കരിമ്പിനുളളാരു തലയ്ക്കൽ നിന്നും
ചുവട്ടിലേയ്ക്കുളള രഥംകണ്ടുകൊ

നിനയ്ക്കു ണം സജ്ജന മൈത്രിപാരിൽ;
നേരേ മരിച്ചാം ഖലമൈത്രിത്തനം.

മുൻകരുതൽ.

൧൫൩. ആപത്തിൻ പരിഹാരങ്ങൾ മുന്പാകുന്ന നിനയ്ക്കു ണം;
കഴിക്ക യുക്തമോ ക്രൂപം പുരയ്ക്കു ഗനി പിടിക്കവേ?

൧൫൪. നാളെയാകെത്തു വരുമെന്നറിയാവല്ലൊരുത്തരും;
(കരം.

ഇന്നേചെയ്തതിനാൽ ധീമാൻ നാളെച്ചെയ്യേണ്ടവൃത്തി

൧൫൫. നിനച്ചിടാതൊന്നു നടത്താലാ താ;—
നനന്ദമുണ്ടാമവിവേകമൂലം;
തനിച്ചു സമ്പത്തു, കൊതിച്ചുഭവ്യം,
നിനച്ചുചെയ്തൊന്നെ വരിച്ചിടുന്നു.

മൃഗം.

൧൫൬. സായം സുബുദ്ധിയില്ലെങ്കിൽ ശാസ്ത്രത്താലെന്താമോ;
(ഫലം?

കണ്ണില്ലാത്തവൻതന്നിൽ കണ്ണാടിവിഫലം ദൃശ്യം.

൧൫൭. കാവ്യശാസ്ത്രവിനോദത്താൽ കാചംപോക്കൻസത്തുക
വൃന്ദനം കലഹം നിദ്രയിവയാൽ മുർഖരത്നമാ. (രം

൧൫൮. പുസ്തകത്തിലെഴും വിദ്യ, പരൻകൈക്കൊണ്ടവിത്തവാ
ആവശ്യപ്പെട്ടിടുന്നേരമുതകാ തെല്ലു പോലുമേ.

൧൫൯. സല്പലത്തിൽ ജനിച്ചാലും മൃഗനാൽ ഫലമെന്തുവാൻ?
ഭിഷ്ണുലേ ജാതനായാലും വിദപാനഖിലവന്ദ്യനാം.

൧൬൦. ഉപദേശത്തിനാൽ മുർഖൻ കോപിച്ചീടുമടങ്ങിടാ,
വിഷവൽനാമായിടും പാലും പാമ്പു കടിക്കിലോ.

൧൬൧. ദ്രോവിലാ മുർഖരോടൊത്തു മേവീടുന്നതിലും തുലാം
ഭേദം കിരാതാരാടൊത്തു വനത്തിങ്കൽ വസിപ്പതാം.

൧൬൨. ശുദ്ധദിജസമീപത്തിൽ നിത്യം ചേൻ വസിക്കിലാ
അധരേ രാഗസംബന്ധമൊഴിയുന്നില്ലാരികൾ.

എന്നു.കോപിച്ച ശത്രുവിൽ ദോഷം വെച്ചുദാസീനന്ദൻ പു
ശ്രീ

പുഷ്പാട്ടിൽ തീ കൊളുത്തിട്ടുകാറുവാക്കിയിട്ടു കിടന്നിട്ടു.

എന്നു. അന്തസ്സാരവിഹീനമാക്കിത്തീർത്തു സഞ്ചനാമം?
മലയാളിയിൽ നിന്നാലും മുള ചന്ദനമാകുമോ?

എന്നു. രത്നാപചണ്ഡനമിഷം
നീലപ്രവണതപവും നിനച്ചുസദാ
പങ്കുനിദാനമതാകും
ജളസാന്നിധ്യം വെടിഞ്ഞു വാഴേണം.

എന്നു. ഉത്തമജന്മവുമിട്രിയ -
സൗഖ്യവവും സാധുവായ് ലഭിച്ചിട്ടും
നിജഹിതമറിയാതുള്ളോൻ
കരുതുക ദ്രവ്യമാത്മഹത്യ ചെയ്യുന്നോൻ.

എന്നു. യൗവനകാലം ഭ്രവും
വകതിരിവില്ലായ്ക്കേൾ പ്രഭുതപമിവ
ഓരോന്നുമനസ്സമാ;-
മെല്ലാം ചേർന്നിടിലെത്തു ചൊല്ലേണ്ടു!

എന്നു. മഹിതസദസ്സിൽ ചെന്നാൽ
മാനം മന്ദനം മൗനമാണു ദ്രവ്യം;
മിണ്ടിടാഞ്ഞാൽ മാവതിൽ
മേവംകയിൽകാകുഭേദമാരറിവു!

എന്നു. കണ്ടിടൊലാ മുർഖരെ, വല്ലെത്തും
കണ്ടിടിലൊന്നിച്ചു വസിച്ചിടൊല്ലാ;
വസിക്കിലോ ചൊല്ലരുതൊന്നുമത്ര;
ചൊല്ലിടുകിൽ ചേർന്ന ചൊൽക സർവ്വം.

യുക്തി.

എ. മല്ലുകൊണ്ടല്ല ഖലനെ വെല്ലേണം നല്ലയുക്തിയായ്;
വല്ലതാം മരവും ചുറ്റും മണ്ണുളക്കി മറിച്ചിടാം.

യോഗ്യത.

൧൭൧. വസ്ത്രം വാപുസ്സു വചനം വിദ്യാ വിനയമിങ്ങനെ
വകാരമഞ്ചമിപ്പെങ്കിൽ നിസ്സാരൻ ഭൂവി പൂരുഷൻ.
ലുബ്ധൻ.

൧൭൨. ഏറമ്പാർജ്ജിച്ചിടം ധാന്യമീച്ചയുണ്ടാക്കിടം മധു
ലുബ്ധനാണ്ടാക്കിടം ദ്രവ്യമിവയെല്ലാം നശിച്ചുപോം.

൧൭൩. അസമത്വന്റെ വൈഭവമുഷ്ടം ലുബ്ധന്റെ ധനസഞ്ചയം.
ഭീരുവിൻ കൈക്കരുത്തന്നീമൂന്നും ലോകത്തിൽ നിഷ്ഠുലം

൧൭൪. കൊടുത്തിടുന്നതും തൃപ്ത്യാ ഭുജിച്ചിടുന്നതും ധനം;
അല്ലാത്തതു മരിക്കുമ്പോഴുന്യന്മാർ കൈക്കലാക്കിടും.

൧൭൫. ഇല്ലയില്ലെന്നു മുൻകാലം പഠിച്ചെന്നു ക്ഷരഭവം; (ന്.
ഇപ്പോഴായതാഹോ! തായേ തായേയെന്നായ് മരിച്ചതാ

൧൭൬. ലോഭം തന്നെ നിനച്ചീടിൽ പാരിൽ ഭൂരിതകാരണം;
പോഷക്രോധാദിദോഷത്തിന്നതു താൻ ബീജമായതും.

൧൭൭. ലോഭത്താൽ കോപമുണ്ടാകും; കോപത്താൽ ദ്രോഹവും
(തഥാ;

ദ്രോഹത്താൽ നരകം തന്നിൽ ചേരും പണ്ഡിതനാകിലും.

൧൭൮. അമ്മയച്ഛൻ മകൻ ഭ്രാതാവെന്നല്ലത്തമബാധവൻ
സ്വാമിയെന്നിവാരേയുംഹോ! കൊല്ലും ലോഭമെഴുംപുമാൻ.

൧൭൯. പ്രായേണ ധനികൾക്കത്രേ ധനത്തിലധികാഗ്രഹം;
രണ്ടു കോടിയെഴും വില്ലു ലക്ഷത്തിന്നായ് നമിച്ചിടും.

൧൮൦. ലുബ്ധനെപ്പോലെ ഭാരതപമില്ല മറ്റാർക്കുമേ ഭൂവി;
തീരെത്തൊടാതെ നൾകുന്നിതവനന്യർക്കു തൻ ധനം.

൧൮൧. വിവേകം നെല്ലുമുണ്ടാകില്ല തൃശ്ശോവിവശനം കേൾ;
തപശ്ചാലിയാ ചെറുരഥവൻ സ്വപരഹാനിയും.

വാക്കു്.

൧൮൨. കാൽമുദാ ലാചിയാളുള്ള രാഗ്മിതൻ ഭാഷണം വൃഥാ,
ലക്ഷണെ ററിയ വില്ലാളിതന്റെ വലിശിതമെന്നപോൽ.

ഹവന .ചോദനാധർമ്മമുള്ളോൻ നശമാം സർവ്വലോകവും;
കയിലിൻപഞ്ചമം കേട്ടാലമിതാത്മവനാജവാൻ?

ഹവ്യ .ചോദിക്കാതെയു മന്ത്രായാൽ ചോദിച്ചാലുമുരയ്ക്കാവാ,
അരിവുണ്ടെങ്കിലുംധീമാൻമുക്തനെപ്പോൽവന്ദിക്കണം.

ഹവ്യ .യോഗ്യമാംസമയത്തിങ്കൽനിതമായ് മിതമായ് ചരം
മാധുര്യസഹിതം സത്യം പ്രസന്നം ചെജ്ജ ഭാഷണം.

ഹവ്യ .വാണി മഞ്ജുളയതെങ്കിലും ചെവി-
ക്കാണിയമസമയോക്തയാകിലോ;
പ്രാണവേദനയിലിങ്ങു കൈതുകം
“വീണവായനയിലുത്ഭവിക്കുമോ?,”

ഹവ്യ .സരസ്വതി!നിനക്കുള്ള ഭണ്ഡാരം പരമതുഭുതം;
വർഷിക്കുചെലവിട്ടീടിൽ,സഞ്ചയിക്കിൽകറഞ്ഞുപോം.

വിദ്യ.

ഹവ്യ .കലമല്ല പുകഴ്ത്തുക കലയാം കാരണം ദൃഷ്ടം; (തൻ.
പല വാനോർക്കുള്ളപ്പോൾ കലാവാൻശിവനാൽധൃ

ഹവ്യ .നക്ഷത്രഭൂഷണം ചന്ദ്രൻ; വനിതാഭൂഷണം പതി;
ഭൂമിക്കു ഭൂഷണം ഭൂപൻ; സർവ്വം വിദ്യഭൂഷണം.

ഹവ്യ .എടുക്കില്ലെന്നായുള്ളോൻ; കൊടുത്തിടിൽ വളർന്നിടും;
ഒടുങ്ങാ കല്പകാലത്തും; വിദ്യ പോലെത്തു മറാഹോ!

ഹവ്യ .ശാസ്ത്രവും ശാസ്ത്രവും പാത്താലറിയാനുള്ളതെങ്കിലും
വാൽക്യേമാസ്യമാംശസ്മാ;ശാസ്ത്രമെന്നും വിളങ്ങിടും.

ഹവ്യ .സ്നേഹം സ്വാതന്ത്ര്യമത്മാശ സുഖാനുഭവശീലവും
ഗർവ്വാലസ്യമെന്നേവം വിദ്യാവിഷ്ണുങ്ങളാക കേൾ.

ഹവ്യ .നിമേഷകാലവുര്യത്വം നയിച്ചിടാതിരിപ്പവൻ
വിദ്യയെദ്രാസിക്കുന്നുയോഗിമുക്തിയെന്തെന്നുപോൽ.

ഹവ്യ .അഹർയുതപമനശ്ചതപമക്ഷയതപമിവാറിനാൽ
സർവ്വഭൂതങ്ങളെക്കാളും വിദ്യയാം ദ്രവ്യമുത്തമം.

൧൯൫. വിദ്യയിൽ വിനയമുള്ളവരും;
സദ്യസ്സമ്മതി വരുത്തിടും വിനയം;
സമ്മതിയാൽ ധന,—മതിനാൽ
ധർമ്മം, ധർമ്മത്തിനാൽ വരും സുഖവും.

൧൯൬. നല്ല വിദ്യ വശമായിരിക്കിലി.
ങ്ങില്ല കഷ്ടി നിറവാൻനിടാൻ ചണി;
രാമ രാമ ഇതി ചൊല്ലിയന്നമ-
ക്കോമളം ശുകമശിപ്പതിപ്പുയോ?

വിദവാൻ.

൧൯൭. വിദവാൻചെയ്തിട്ടു മധപാനം വിദവാൻതന്നെയറിഞ്ഞി
മലടിക്കീററനോവിന്റെയറിവുണ്ടാവതെങ്ങനെ; (ഭം;

൧൯൮. ഒരു ഹംസമിരിക്കുമ്പോൾ സരസ്സിനുള്ളവരും പ്രഭ
തീരം തിങ്ങി നിർന്നുള്ള ബകപംക്തികളാൽ വരാ.

൧൯൯. യാതൊന്നു വിദപൽ പാദത്തിൻ പൊടിയാൽ പരിപാ
അതേഭവനം;—മപ്പെന്നാൽ ഭകാരം തത്രെച്ചുമാം. (വനം,

൨൦൦. പാദങ്ങൾ കൊണ്ടുപോകത്തിൽ ശാരദാഗമമേററവും
സ്വാശ്വമാക്കിച്ചമയ്ക്കുന്ന കലാവാനു തൊഴുന്നുത്താൻ.

൨൦൧. മഹാനദാവസംസർഗ്ഗം മഹത്ത്വം നൾകുമേവനും;
മുത്തു പോൽ വിലസീടുന്നു പത്മപത്രധമിതം ജലം.

൨൦൨. അത്മാഹരണ സാമർത്ഥ്യം ശാസ്ത്രജ്ഞരുടെയുള്ളതും!
അവ്യയൈശ്വര്യത്തിൽ നിന്നിട്ടു മവർ ബഹുപത്മമാർന്നിടും.

൨൦൩. ആദിത്യനുദിച്ചാലും ആ ചന്ദ്രനുദിക്കിച്ചാ
സൂരിവാക്യങ്ങളില്ലാതെ ശ്രീരത്നമുദിച്ചിടാ.

൨൦൪. പ്രമാണം ദൈവമെന്നോ തന്യത്തമെന്നോ നിനച്ചിടാ,
കവിശബ്ദാത്മങ്ങളെപ്പോൽ വിദവാൻ രണ്ടുമെടുത്തിടാ.

൨൦൫. വിദവാനില്ലാത്തതിങ്കൽ ശ്യാപ്യനാമല്ലെങ്കിലും;
മരമില്ലാത്ത ദേശത്തിലാവുന്നതാണു വന്മരം.

൨൦൬. ജനങ്ങളുരുളിടുന്ന നന്മതിനകൾ കേട്ടാൻ (ശാ. ൧൯).
 വിദ്വാൻ നന്മയെടുക്കും, പാൽ, നീരിൽനിന്നുനമെന്ന
 ൨൦൭. വിദ്വാൻ തപം നരപാലത്ഥി വ തൃപ്തുള്ളപ്പു താൻ;
 സ്വരാജ്യേ പൂജനാംഭാവൻ; വിദ്വാൻ സർവ്വതൃപ്തനാം.
 ൨൦൮. കൈയിൽ കടപിടിച്ചോനിൽ മഴത്തുള്ളികളെന്നപോൽ
 ബുദ്ധിയാൽ ഗുഹ്വനായോനിയിലേതിക്കാ റിപുസഞ്ചയം.
 ൨൦൯. സ്വത്വം തപം ജ്ഞാനമഹിംസ പിന്നെ,
 വിദ്വാൻ പ്രണാമം സുമനോജ്ഞശീലം
 ഇതൊക്കെയും ചേർന്നവനാണു വിദ്വാൻ;
 പഠിച്ചവൻ കേവലമല്ല വിദ്വാൻ.

വിനയം.

൨൧൦. ഒഴിഞ്ഞിട്ടുള്ള പാത്രങ്ങളുണ്ടാക്കുന്നു മഹാരവം; (സ്വ.)
 നിറഞ്ഞുള്ളൊരു പാത്രത്തിലുണ്ടാകാ ശബ്ദധ്വജരവം.
 ൨൧൧. ബന്ധുതപം മൂപ്പുമേറുന്നോർ
 ബന്ധം വിട്ടൊന്നു ചൊൽകിലും
 ഹന്ത! കേട്ടു സമാധാനം
 ചിന്തിച്ചോതായ് യോഗ്യമാ (ല. ക.)
 ൨൧൨. വാൽകൃമരണാവസ്ഥാവിവിധാൽ വിചാരണാ.
 വിനയത്തിന്നു നല്ലൊരു ജനയിത്രിനിനയം. (സ്വ.)
 ൨൧൩. വിനയം കൂടാതുള്ളൊരു
 വിദ്വ നിതാന്തം വിശിഷ്ടയെന്നാലും,
 വിവസ്വീടാതെ വിഗർഹണ -
 വിഷയമതായി ബഭ്രവിച്ചിട്ടും നൂനം.
 ൨൧൪. വിദ്വയം വിനയവും കലരുനോൻ
 ഹൃദ്യനാകമഖിലകർമ്മജന്ത്രം;
 സ്വർണ്ണവും മണിയുമായിട്ടു ചേർന്നാൽ
 കണ്ണിനകേ തളികിരീതിമോദം

൨൧൫.മരങ്ങൾ താഴ്ന്നു ഫലങ്ങളാലേ;
 ഘനങ്ങൾ താഴ്ന്നു ജലങ്ങളാലും;
 ധനങ്ങളാൽ സാധുജനങ്ങളും; കേരം,
 ഗുണങ്ങളേക്കാർകളിവണ്ണമത്രേ.

വ്യായാമം.

൨൧൬.ശരീരായാസമുണ്ടാക്കും കർമ്മ വ്യായാമമാണ്തും;
 അതുചെയ്തിട്ടഭേദമെന്തെമട്ടിച്ചിട്ടുകവേണ്ടപോൽ. (സപ.)
 ൨൧൭.വ്യായാമം ശക്തിപാൽ ചെയ്തിലർഗ്ഗികൾക്കതു വൃദ്ധ,
 ബലം കവിഞ്ഞുള്ളാരംഭം. ക്ഷയംതന്നെവരുത്തിട്ടും.
 ൨൧൮.യഥാക്രമം യുക്തിപൂർവ്വം വ്യായാമമനുവാസരം
 ചെയ്തിടിൽദൃഷ്ടലർത്താനുമുൽകൃഷ്ടബലനാണ്തും. (സപ.)
 ൨൧൯.ശ്വാഡ"സ്"ററൻ വ്യായാമാത്ഥം
 വിരക്തകൾ വെട്ടുന്ന വൃത്തിയാൻല്ലോ;
 ലാഘവകരമെന്നാലും
 ലാഘവകരമല്ലിതെന്നു കരുതേണം. (സപ.)

ശങ്കനം.

൨൨൦.യാത്രയ്ക്കു ശങ്കനംജീവൻ, ഗാർഗ്ഗൻചൊല്ലുന്നഷസ്സിനെ,
 ജനാർദ്ദനൻ വിപ്രവാക്യം, മാണ്ഡവ്യൻതാൻമനോജയം.
 ൨൨൧.ഇതിൽമാണ്ഡവ്യനുള്ളോരുമതമാണമഹത്തമം; (സപ.)
 മനോനിശ്ചയമാണല്ലോ പാർക്കിൽസർവ്വംതഥസാധകം.

ശത്രു.

(ലാ;

൨൨൨.എന്തെല്ലാമാകിലും സാക്ഷാൽ ശത്രുതന്നോടിണങ്ങോ
 വെള്ളം ചൂടുപിടിച്ചാലും കെടുത്തിടുന്നിതഗ്നിയെ.
 ൨൨൩.വനത്തിൽ മേവീട്ടു തപസ്സു ചെയ്യും
 മൂനിക്കുമോർന്നീടുകിലസ്ഥലത്തിൽ

മിത്രങ്ങളും വൈരികളും ക്രമേണ
മദ്ധ്യസ്ഥരായുള്ളവരും ഭവിക്കും.

ശാന്തി.

൨൨൪. ശാന്തസ്വഭാവമേവജൽസ്ഥിരമായ് വിചിന്തനകേരം,
അവനേ മാനുനായുജ്ജ്ഞാനവൻ താൻ കൃതകൃത്യനും.

൨൨൫. യേശവനേ ശാന്തിയുജ്ജ്ഞാനേ ജ്ഞാനനെന്നു രചിച്ചുണ
ധാതുശക്തിക്ഷയത്തിങ്കൽ ശാന്തിയില്ലാത്തതാക്കുമോ!

൨൨൬. സന്തോഷാമൃതസംതുപ്തശാന്തസ്വപാത്തന്നെഴും സുഖം
അഞ്ചുമിങ്ങുമുഴന്നീടും ധനലുബ്ധന കിട്ടുമോ?

൨൨൭. കീഴ്പ്പെട്ടുനോക്കീടുന്നോനിലതുച്ഛീയണയാ ഭൂവി;
മേല്പെട്ടു നോക്കീടുന്നാകിൽ ദരിദ്രൻ ദ്രവ്യമേവനും.

൨൨൮. അനുഭവസമനന്തം വല്ലഭം മിക്കവാറും
മനുജനു സഹജം താൻ വന്നുകൂടുന്നതോത്താൽ;
ക്ഷമയൊടതിനെയെല്ലാം സാവധാനം സമീപി-
തമരുകയതു നൂനം പെരുതഷം ധർമ്മസാരം. (ഇം. ത.)

സജ്ജനം.

൨൨൯. സത്തായിടിന ശീലത്താൽ ജയിക്കാം മൂന്നുലോകവും;
സത്സ്വഭാവിക്ക ലോകത്തിൽ സകലംസാധ്യമാംസദാ.

൨൩൦. പരാനുഗ്രഹതാൽപര്യം സഹജം സത്തുകൾക്കിഹ,
തൻമെയ്തണുപ്പിപ്പാനല്ല ചന്ദനങ്ങളുടെയുത്ഭവം.

൨൩൧. ശിഷ്ടസംഗമമോ! കഷ്ടം; ഷ്ടസംഗം ഗുണമുലോ;
ശിഷ്ടർതൻവിരഹത്തിങ്കൽ സ്പഷ്ടം പൊട്ടുന്നനെഞ്ചകം

൨൩൨. തനിക്കുജ്ജ്ഞാനന്യനായോനെന്നഭേദം നിനയ്ക്കുവാൻ
അല്ലനാണു;- അമന്മാക്കീ ഭൂമിതന്നെ കുടുംബമാം.

൨൩൩. സമ്പത്തുണ്ടുഷ്ടം രാജ്യജ്ജ്ഞാക്കൊടുവിൽ ദുഃഖമേതുവാ
സുഖത്തിലവസാനിക്കമാപത്തും സത്തുകൾക്കുമോ!

൨൩൪. ഉത്തമൻ ചെയ്തിട്ടും കർമ്മം തന്നെ ചെയ്തിട്ടു മന്യരും;
അവനുള്ള പ്രമാണം താൻ ലോകങ്ങൾക്കു പ്രമാണമാ.

൨൩൫. പ്രസാദം വദനത്തിങ്കൽ കാര്യവും ദർശനത്തിലും
മാധുര്യം വാക്കിലും ചെറു വനേ പുരുഷാത്മമൻ.

൨൩൬. അധമൻ ധനമിച്ഛിക്കും; ധനമാനങ്ങൾ മധ്യമൻ;
ഉത്തമൻ മാനമിച്ഛിക്കും; മാനമത്രേ മാർഗ്ഗനം.

൨൩൭. വജ്രത്തിലും കഠിനമായ് പൂവിലും മുട്ടുവായിട്ടും
മഹാത്മാരുടെ ചിത്തത്തെ യറിഞ്ഞിട്ടു വതാരമോ!

൨൩൮. ഭർജ്ജനം മൺകടം പോലെ ഭേദിക്കാം, ചെങ്കുവാൻ പ
(ണി;

സജ്ജനം പെൺകടം പോലെ ചെങ്കാം ഭേദിതം മുഖം.

൨൩൯. സംഗദോഷത്തിനാൽ ഭേദം സത്തുക്കൾക്കു വരാദധാ
സപ്പങ്ങൾ ചുറ്റിയെന്നാലും ചന്ദനം വിഷമാണിടാ.

൨൪൦. രക്തനാണുദയേ സൂചുൻ, രക്തനസ്തമയത്തിലും;
സമ്പത്തിലും ക്ഷതിയിലും മഹാത്മാരൊരു പോലെയാ

൨൪൧. കോപിപ്പിക്കുകിവാ തെല്ലമിളകാസാധുമാനസാ;
മൂട്ടെരിച്ചു പിടിച്ചിടിൽ കടൽ വെള്ളം തിളയ്ക്കുമോ

൨൪൨. പരോപദേശസാമത്വം സമ്പാദിപ്പാനെടുപ്പമാം;
സ്വയം ധർമ്മനുഷ്ഠിക്കുന്നവനത്രേ മഹാൻഭവി.

൨൪൩. അടി കൊണ്ടിട്ടു കീഴ്പേട്ടു പോകിലും പന്തുയന്നിടാ;
സാധുവുത്തക്കെഴും താഴ്ന്ന ദീഗ്ദ്ധമായ് നിലനിന്നിടാ.

൨൪൪. ഭൂശക്ഷോഭം സമീപിച്ചിടാത്തമൻ തന്നെ ശക്തനാ;
ശാസ്ത്രലക്ഷണമേറീടാൻ മണി താൻ മണച്ചുകേൾ..

൨൪൫. സജ്ജനം ദുഷ്ടസംഗത്താൽ സ്വഭാവത്തെ വെടിഞ്ഞിടാ.
കാകസംസർഗ്ഗമുണ്ടായാൽ കയിലിന്നൊച്ചമാറുമോ?

൨൪൬. മഹാനുപദ്രവിച്ചിട്ടു നവനം ഇന്നമേകിട്ടും;
ഭേദിക്കും ബാധവാണിക്കും തൃപ്തിയേകുന്നു സാഗരം.

൨൪൭. ഉപകാരികളിൽ സാധുവെന്നാലെന്തുളള സാധുത?
അപകാരികളിൽ സാധുവായവൻ തന്നെ സാധുവാ.

൨൪൮. സാധാരണതരുവെന്നോ.

ത്തി ഞാൻ തടവും രാമിച്ചതില്ല തവ;
ചമ്പക! സംപ്രതിമണമിയ -
ലും പൂവാൽ നീ തരുന്നു മമ നാണം.

൨൪൯. സാധുഗുണാമൃതമോതാൻ

സാമർത്ഥ്യം സജ്ജനത്തിനേയുള്ള;
പുതുമാനുസ്യമധുവുണ്മാൻ
കുശലത കയിലിന്നു തന്നെയോർക്കുമ്പോൾ;

൨൫൦. സത്തുകളുടെ മനമത്രേ -

യത്യന്തം കഠിനമെന്നു ചൊല്ലേണം;
ദൃഷ്ടവചശ്ശരനിരയാ -
ലൊട്ടുമതിൽ ഭേദമേന്തുകില്ലല്ലോ.

൨൫൧. ദൃഷ്ടനെ മുൻപേ നിർത്തി -

ദൃഷ്ടജനത്തെജ്ജയിക്കണം സുജനം;
ബാണനെ വെൽവാനായ് സുമ -
ബാണപിതാവും ജപരത്തെ വിട്ടല്ലോ.

സത്യം.

(ബലാൽ)

൨൫൨. സത്യംചൊൽവതിനായ് തന്നോരുക്കതിശക്തിയെന്നാ
അന്യഥാവിനിയോഗിക്കിൽ സാഹിക്കാജഗതീശപരൻ.

(സപ.)

൨൫൩. അശപമേധസഹസ്രത്തെ സ്സത്യത്തോടൊത്തു തുക്കവേ
വൈശിഷ്ട്യമധികം കണ്ടു സത്യത്തിന്നു പിതാമഹൻ.

(മപ്രിയം;

൨൫൪. സത്യവും പ്രിയവും ചൊൽ ക; ചൊൽകൊലാ സത്യ.
കള്ളമായ് പ്രിയവുംചൊല്ലാഴ്ന്നി; - തേധർമ്മംസനാതനം..

൨൫൫. വിദ്യയാലും തപസ്സാലുമാരമാ, ബോധത്തിനാൽ മതി
ജലത്താൽ ഭേദവും, നേരാൽ മനസ്സും ശുദ്ധമായിട്ടാ.

൨൫൬. സത്യംമാതാ, പിതാജ്ഞാനം, ധർമ്മംഭ്രാതാ. കൃപാസി

(പ്ര.)

ശാന്തി ഭാഗ്യം, ക്ഷമാ പുത്രനേവ വാചാത ന്നബാധമവർ

൨൫൭. നേത്രശുദ്ധവാഴിയേ നടക്കണം;
 വാസ്യശുദ്ധമുകം കുടിക്കണം;
 സത്യശുദ്ധവചനം കഥിക്കണം;
 ചിത്തശുദ്ധനിലയാചരിക്കണം.

സന്മാർഗ്ഗം.

൨൫൮. ശ്രീയുഗ്മായസ്സമെന്നല്ല സർവ്വ ശുഭകീർത്തിയും
 പുരുഷനു ലഭിക്കുന്നു സദാചാരത്തിനാലിഹ.

൨൫൯. വിഹാരാഹാരസംശുദ്ധ്യാ ഹൃദയംശുദ്ധമാണ്തും;
 ശുദ്ധമാം ഹൃദയത്തിങ്കൽ സ്വയമീശൻ വിളങ്ങിടും.

൨൬൦. പ്രാണൻപോവാൻതുടന്നാലുംകർത്തവ്യത്തെനടത്തണം
 പ്രാണൻ പോവാൻതുടന്നാലുംകർത്തവ്യം നടത്താലും.

൨൬൧. ഭുഷ്ടസംഗംത്വജീകേണം; സാധുസംഗം ഗ്രഹിക്കണം;
 പുണ്യംരഹപകൽചെയ്യണം; മരണംനിത്യമോർക്കണം.

൨൬൨. ആയുസ്സധനമുൽകൃഷ്ടസ്വഭാവം നല്ല സന്തതി
 ഇവയെല്ലാംലഭിച്ചിടും സദാചാരമതൊന്നിനാൽ.

൨൬൩. ദാരിദ്ര്യമായയം ഭുഖ്വിവയാലാത്തരായിടും
 ജനങ്ങളെ യഥാശക്തി സഹായിക്കുക സർവ്വദാ.

൨൬൪. നമുക്കുണ്ടാകമാപത്തു സർവ്വംസൂക്ഷ്മമോർക്കിലോ(സ്വ.)
 നമ്മൾചെയ്യുമൊരോ വൃത്തിദോഷത്താൽ തന്നെനിണ്ണ
 (യം.

൨൬൫. മധുരാനാദിവസ്തുക്കളശിച്ചിടായ്ക്കേകനായ്;
 ആകാസർവ്വവിശ്വാസം; -മാകാ സർവ്വ ശങ്കയും.

൨൬൬. പിപീലികാദിയെപ്പോലാത്മതുല്യം നിനയ്ക്കണം;
 സത്തുക്കളായുള്ള വരെസ്സർവ്വമാ സൽക്കരിക്കണം.

൨൬൭. ജനത്തിൻഹൃദഗതം പാത്തിട്ടോരോരുത്തർക്കു മൊത്ത
 (പോൽ

പ്രവർത്തിച്ചുകണംമോദംപരാധനദക്ഷനായ്.

൨൬൯. ദയയും ഭാനവും ദേഹമനോവാഗ്ദമവും സദാ
 സ്വാർത്ഥബുദ്ധി പാരാത്ഥത്തിലിവയാം ജ്ഞാനവ്രതം.

൨൭൦. അല്ലാതെ പാപമെന്തെന്നു കഴിച്ചിട്ടുണ്ടു ഞാനിതി
 എല്ലാ നരവുമോർത്തിച്ചിട്ടുണ്ടാൻ ഭേദിയാക്കൂതാ.

൨൭൧. പാപമെന്തെന്നു സൽപുമാനോ ഞാനായതിന്നൊരുമുതി
 (നാൽ)

എന്നേവം പരിശോധിക്ക നാൾതോറു നിജ്യത്തിനെ.

൨൭൨. തന്നിക്കു ശത്രുവാറെന്നുമാക്കു താൻ ശത്രുവെന്നതു
 അവാമനം രാജകോപമിവയു വെളിവാക്കൊലാ.

൨൭൩. ധർമ്മാത്മകാമങ്ങളെന്തു കൺമൊന്നു തുടങ്ങൊലാ;
 അന്യോന്യബാധകൂടാതെയാചരിക്കയവറെറയും.

൨൭൪. വിദ്യയിൽ പുത്രനെച്ചേക്കു, കന്യയെസ്സൽകലത്തിലും;
 ധർമ്മത്തിൽ ബന്ധുവെച്ചേക്കു, വ്യസനേ രിപുതന്നെയും.

൨൭൫. മദമില്ലാത്തവൻ ശ്രീമാൻ; തൃഷ്ണയില്ലാത്തവൻ സുഖീ;
 വിശ്വാസമുള്ളവൻ മിത്രം; വിജിതേന്ദ്രിയ നേപുമാൻ.

൨൭൬. സത്യം മാത്രം നിന്നുടെ
 വാക്കിനലംകാരമെന്നു കരുതേണം;
 നിത്യം നിന്നുടെവേഷം.
 ക്രമമായ് വിനയം കലന്നിരിക്കേണം. (സപ.)

൨൭൭. ശ്രേയസ്സന്യസ വന്നാൽ
 ഭൂയസ്സന്തോഷമാൻ വാഴേണം;
 ആയുസ്സനുഭവമൊരുപോൽ
 പോയിസ്സഹസാ നശിപ്പതോക്കേണം. (സപ.)

൨൭൮. അന്യനു ഭേദത്തെ വരുത്തിടാതെ
 ഭൂഷണൻ ഗേഹത്തിലുണഞ്ഞിടാതെ
 ക്ലേശത്തെയാത്മാവിനു നൽകിടാതെ-
 യുണ്ടാവതൊട്ടെങ്കിലുമോർക്കിലേററം.

൨൭൯. യാചിച്ചിട്ടുണ്ടാവാതെ വല്ലതുമേകിടാതെ
 മോചിക്കയും പാരിഹസിക്കുമൊട്ടുമാകാ;
 ഭോഹിച്ചിട്ടു റിപുവില്ല ശുഭമേകുവാനായ്
 മോചിച്ചു തന്നു മരുവീടുക ശോധിച്ചാ.

സംസർഗ്ഗം.

൨൮൦. ധനയൗവനസംയുക്തനായവൻ സാധുസംഗമം
ഇല്ലാജീവതിചരപലം കാട്ടും “കവി കണക്കിനെ,,

൨൮൧. ഗുണവാനോടു ചേർന്നിടில் വലിപ്പം വരുമല്ലനും;
പൂമാലയിൽ കലർന്നുള്ള നാരും മേവുന്നു മൗലിയിൽ.

൨൮൨. ഭജനസംസർഗ്ഗത്താൽ
സജ്ജനവും ഹന്ത! ഭഷ്ടമായിട്ടും;
ലവണം ചെറു കലർന്നാൽ
സുമധുരജലവും ഭുഷിച്ചിട്ടുനില്ക്കേ?

൨൮൩. നന്മയൊടൊത്തു വസിക്കും
നിമ്നലജനമോടു ചേർന്നുവെന്നാകിൽ
കന്മഷമഖിലവുമതിജവ -
മുന്മുഖിതമാകുമില്ല കിഷ്കേതും.

(രാ. ൨൫)

൨൮൪. ക്രകൻ കരുത്തോൻ; കയിലും കരുത്തോൻ;
ഭേദം നിനച്ചാലിരുപക്ഷമില്ലാ;
വസന്തകാലം വഴിഭാവാവണത്താ -
ലറിഞ്ഞിടാമായവർത്തൻവിശേഷം.

൨൮൫. സന്തോഷമായ ഷരിണത്തിനു ദാവമെന്നും
സൗശീല്യശാഖിയതിനു മദന്തിയെന്നും
സത്ബോധമാകിന വിളക്കിനു വായുവെന്നും
സത്തുക്കൾ ഭജനസമാഗമമോതിടുന്നു.

സഹായം.

൨൮൬. സഹായമില്ലാതെ കാഴ്ചം സാധിക്കയില്ല സമത്വനും;
ഉമി വേർപെടുവെന്നാകിലരിതെല്ലും മുളച്ചിടാ.

൨൮൭. നീസ്സാരനും കാഴ്ചലാഭം നൽകുവാനായിത്തീർന്നാൽ വരും;
മലയാറാഴിയെത്തുന്നു കായലോടു കലർന്നാതൻ.

൨൮൮. പ്രതിബന്ധമുള്ള കാഴ്ചം
സാധിക്കുന്നതു സഹായപാനമേതു;

കുളുണ്ണമിപ്പുരിയിൽ
കാലമാൻ കഴിവില്ല ഭീഷ്മിപ്പെട്ടിൽ.

സാരോദരൻ.

വ.വ.ദേശം തോരം ഭവിച്ചീടും ഭാഗ്യം ബാധുവർഗ്ഗം;
കാണകില്ലതുപോലോക്കം സോദരമാരെക്കൊക്കും.

സ്വാഭാവാം.

വ.വ.മനസ്സിലുള്ള ഭാവത്തെപ്പോലെ പ്രത്യക്ഷമാക്കിടും
മനുഷ്യജന്മരാകാരം മറഞ്ഞിടാ മറയ്ക്കിലും.

വ.വ.അന്യോപദേശംചെയ്യുമ്പോൾ സർവ്വം സുജനങ്ങളും;
തൻകാര്യം വന്നുചേരുമ്പോൾ സൗജന്യത്തെ മാനം
(പോം.

വ.വ.മുണാളമുൽപലം മത്സ്യമാലമ്പലെന്നിതുകൾക്കുമോ

വെച്ചേറേ ഗന്ധമാകുന്നു ജന്മമൊന്നിക്കലങ്കിലും.

വ.വ. നളിനങ്ങൾക്കു ചുവപ്പും
സുജനത്തിന്നിഹ പരോപകാരിതയും
ഖലനം യോഹീനത്വവു-
മുലകിൽ നിനച്ചാൽ സ്വാഭാവസിലം താൻ.

ശ്രീ
സുഭാഷിതരത്നാകരം .

രണ്ടാം പ്രകരണം.

അതിതപം.

അതിപരിചയമൂലം ഹന്ത! വൈരസ്യമാക്കും
മതിയതിലുളവാകും സംശയം ലേശമില്ലാ;
മതിമുഖി! മൃഗനാദിക്കുള്ള സൗരഭ്യമേല്പാൻ
കൊതിയതുപെരുമാറാവാണിജനോക്തിലുണ്ടോ?(രാ.മാ.
പുതുമതിയെ വണങ്ങുന്നവരും, പുണ്യനായി-
ട്ടതിരൂപിയവനുണ്ടായാലുമോക്തില്ല പിന്നെ;
അതിപരിചയമാക്കും മാനമില്ലാതെതീർക്കും;
പുതിയതിലിഹ വീക്കം കൌതുകം മിക്കവക്കും.

അരോഗത.

ഇഷ്ടാഹാരവിഹാരസേവ, സുവിചാ -
ർത്തിന്നു പിൻപുളുതാം
ചേഷ്ടാ, ഭൂവിഷയപ്രസക്തിയെയുപേ
ക്ഷിച്ചീടുകെന്നിത്തരം
ശിഷ്ടാചാരഗണം യഥാക്രമമനു -
ഷ്ഠിക്കുന്നവൻകൽപരം
തുഷ്ടിക്കാസ്സദമാമരോഗത വിള .
ജീടുന്നു സർവ്വത്വദാ.

(സ.പ.)

൪. ഈ വിശ്വത്തിങ്കൽ, നന്നായ്ക്കരുതുകിൽ, കണ്ട-
 ക്കീശപരാന്തഗുഹതാൽ
 കൈവന്നീടുന്ന ഭാഗ്യങ്ങളിലതിമാറിതാ
 രോഗഹീനതപമേതേ;
 ഹാ! വർഷം മഹാഭൃഷ്ണഗതദിനിയ്യാൽ
 ഗന്ധരായസ്സസൗഖ്യം
 ജീവിച്ചിടുന്നതേക്കാൾ “മരണമതു ഭവി-
 ക്കുന്നതാണിന്നു ഭാഗ്യം”.

൫. കീലം പോയ് ലാടമുൻകുതിർയ്യിരയം
 കോലമക്കാലൊടിഞ്ഞി-
 ള്ചലന്യം പൂണ്ടു സേനാപതിയുമുദനഗ-
 ത്വന്തരം പിന്നിരിഞ്ഞു
 ആലംബം വിട്ടുനേരാ ഭടരുമഥ ഭയ-
 പ്പെട്ടു പേർ വിട്ടു വേർപ-
 ള്ചാലാലം രാജ്യവും പോയിതു; സകലമിതിൻ-
 മൂലമക്കീലമല്ലോ.

അഹങ്കാരം.

൬. ഏതാനും ദിവസംവരെയ്ക്കു നിലനി-
 ന്നിടുന്നതായെത്രയും
 സ്ഥിതാഹരംകൃതിഭാരമുള്ളിലരുളും
 താരുണ്യമാന്നീടവേ
 വീതാശങ്കമഹോ! നികൃഷ്ടത വരു-
 ത്തിടുന്ന പാപങ്ങളെ
 ശ്രീതാവും ജനനം കലൻജനവും
 ചെയ്യുന്നതത്വതുളതം.

ആഡംബരം.

൭. ആഡംബരമുള്ളവനെ-
 സ്തരികൾ പോലും സമാദരിച്ചിടും;
 മലിനാമ്പരമാം കാലേ
 സൂര്യാലോകനമതും ലഭിച്ചിടാ.

ആത്മപ്രശംസ.

വ. നിജഗുണവിസ്താരണത്താൽ
ചിലന്തി കീഴ് പെട്ടമോടി പതിക്കുന്നു;
വീണ്ടുമതില്ലാതാക്കി -
ദുവാനന്തമാം പദത്തിലെത്തുന്നു.

ആശ.

൯. നിസ്സാരവും സിദ്ധിയായ്ക്കിലത്യാശയെ വളർത്തിടും;
സന്സാരവും സിദ്ധമാകിലനാസ്ഥയെ വരുത്തിടും. (സ. ൧.)

൧൦. വേഴാമ്പൽ വേനലതിലുറൊരാളു ഭാഹമാൻ -
മൂഴിസ്ഥമാകിയ ജലത്തെ നിനച്ചിടാതെ
കേഴുന്നു കാർന്നിര വെടിഞ്ഞൊരു വിണ്ണിൽ നോക്കി;
മാഴ്കും വിശേഷവിധിയിൽ കൊതിച്ചുള്ളവൻതാൻ.

ഇതശ്ചരൻ.

൧൧. പ്രതിമയിലല്ലീശാരനെ
ക്കാണുവതാത്മാവിലാണു യോഗിജനാ;
പ്രതിമകൾ വച്ചിട്ടുള്ളതു
സാധാരണലോകഭാവനയ്ക്കത്ര.

൧൨. മായാമയം സർവ്വമിപ്രപഞ്ചം
മനുഷ്യമോഹത്തിനു സൃഷ്ടമത്രേ;
മിഥ്യാഭൂതം താൻ സുഖദുഃഖഭാവം;
സ്വത്വം പരം ദൈവമതൊന്നു മാത്രം. (ഇം. ത.)

൧൩. ആരാണു വിണ്ണിലനിശാ ക്ഷിതിയോളമേവം
നേരായി നിത്തുവതു നിസ്സുലശക്തിയോടേ?
ആരാണു നേത്രസുഖദണ്ഡം വിചിത്രവസ്തു -
വാരങ്ങൾ മണ്ണിൽ വിളയിപ്പതുനിഷ്പ്രയാസം? (സ. ൧.)

൧൪. ഉണ്ടാക വർദ്ധന ഭവിക്ക നശിക്കയേവ -
മുണ്ടേതു വസ്തുവിനു; - മെങ്കിലുമിലരിതി
വീണ്ടും ടിനുപ്രതി പരം നവയൌവനശ്രീ
പുണ്ടിങ്ങു കണ്ടിട്ടുവതാരുടെ ശക്തിമൂലം? (സ. ൧.)

൧൦. നിണ്ണീതമായ നിയമത്തൊടു മാത്രമായി -
 താഴ്ന്നിരിക്കുന്ന കവിതയ്ക്കു കയറാൻ കഴിയുന്ന നിത്യം;
 എണ്ണീടുവാനൊരുവനും കഴിയാത്ത ശക്തിയാ
 മണ്ണീവിധം സദയമായ ഭരിച്ചിട്ടുണ്ടു? (സപ.)

൧൧. തന്നോടു ചേർന്നൊരു പദാത്മസമൂഹമെല്ലാം
 തന്നെപ്പിരിഞ്ഞു ചിതറാതെയിരിപ്പതിനായ്
 ആകർഷണാത്മകതയാണൊരു ശക്തി ഭൂമി -
 കേകുന്നതിന്നു കരുണാഭരമാക്ഷിച്ച്? (സപ.)

൧൨. ഒന്നായി വീഴുകിൽ നമുക്കിഹ നാശമേകീ -
 ടുന്നോരു തോയമിയലും ചെന്നപംക്തി വിണ്ണിൽ
 നന്നായ് നിരത്തിയതിലുള്ള ജലത്തെയോക്കാ
 ബിന്ദുക്കളായിവിടെ വീഴുവതാരു സൂക്ഷ്മം? (സപ.)

൧൩. നല്ലൊരു വെണ്മകലരും മണലിൽ സ്വയം നൽ -
 പ്പുലങ്കരിച്ചു വിലസുന്നതിനെന്തു മൂലം?
 ചൊല്ലാന്നിടം ഹരിതവണ്ണമുമായതിങ്കൽ
 കല്യാണശിപ്പുരുചിരത വുമാരുനൾകി? (സപ.)

൧൪. മാലുത്തിടുന്ന വെയിലോടിഹ ലോകരെല്ലാം
 ജോലിത്തിരക്കുകൾ കഴിച്ചുപ വിശ്രമിച്ചാൻ
 ചേലിൽത്തുടങ്ങുമൊരു യാമിനിയിങ്കലോമൽ
 പാലൊത്ത നൽക്കുളർനിലാവിനെയൊരു നൾകി? (സപ.)

൧൫. പാരാതെ ഭൂമിയവിലും ബത! ഭസ്മമാക്കാൻ
 പോരുന്ന ചോരകരനാം രവിതന്നെ വാനിൽ
 പാരിന്നു രക്ഷയരുളാനതെന്നു സമൃഗ് -
 ഭൂരത്തിലാരധികസൂക്ഷ്മതയോടു നിത്തി? (സപ.)

൧൬. മന്നികലിങ്ങതിസഹസ്രകവത്സരത്താൽ
 വന്നെത്തിടും പൂതിയെഴും ബഹു താരജാലം
 ചെമ്മേ വിഹായസിപരത്തി മഹാവിശാലം
 ബ്രഹ്മാണ്ടമേവമുളവാക്കിയതാരു പാർത്താൽ? (സപ.)

൧൭. വേണ്ടുന്ന മുൻകരുതൽ വിട്ടിഹ നമ്മൾ ചെയ്താ
 വേണ്ടാതെനങ്ങൾ പലതിങ്കലുമിങ്ങവെല്ലാം

ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ? വിചിത്രംകൾ മിക്കവാറും -
മുണ്ടായിട്ടാതെ പരിഹാസനമാരു ചെയ്തു? [സപ.]

൨൩. സൗഖ്യത്തെയും പുനരതിർമ്മിമാതിരേക-
മുൾക്കൊണ്ടിട്ടുന്നതിന്നു താനതകംപ്രകാരം
ഭുജത്തെയും നിയതമായ് വിഭജിച്ചു നമ്മൾ
നോക്കുന്ന ദിഷകളിലൊക്കെയുമാരു ചേർത്തു? [സപ.]

൨൪. ദോഷങ്ങൾ ചെയ്തതിന്നു നാം തുനിയുമ്പോഴു -
ന്മേഷം കലന്ദത്തിനെക്കുറുത്തുകൊണ്ടിരിക്കൽ
ശാസിച്ചിട്ടുണ്ടു വിധമായ് സമസം നിതാന്തം
ഭാസിപ്പതാരുടെ ദിവ്യതയാൻ ശബ്ദം? [സപ.]

൨൫. തെളിത്തിരിഞ്ഞു ദരവൃത്തികഴിച്ചിട്ടുണ്ടോൻ,
കൊണ്ടാടി മേവുമഖിലാവനിപാലനേവം
രണ്ടാളിന്നും മഹിയിൽ വാഴ്ത്തിനുള്ള വാങ്ങ -
യുണ്ടായിട്ടുണ്ടിതൊരുപോലെ; -യിതാരു നൾകി? [സപ.]

൨൬. നാനം ജനിക്കിൽ മൃതി വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു തത്ത്വം -
ജ്ഞാനം കലന്ദം നരന്നം മൃതി ഭീതിപൂർവ്വം
നാനാസുഖാനുഭവസങ്കതിയൊടിപ്രാപഞ്ച
സ്ഥാനാശ നൾകിട്ടുവതേതൊരു ദിവ്യശക്തി? [സപ.]

൨൭. അന്നാൾവരെയും ദരസീമനി വാണതെന്താ -
ണെന്നേതു മുളളിലറിയാത്തൊരു ഗോവിന്ദോത്താൽ
തന്നോമനപ്രജ ജനിപ്പുതുനേരമുണ്ടാ -
കുന്നേരു തൽപ്രണയമാരു കൊടുത്തിതപ്പോൾ? [സപ.]

൨൮. ശ്രംഗാരയോനികഥയെന്നതു ലേശമുള്ളിൽ
തണ്ടാതെയുള്ള ബഹുപരിമുഗാദികൾക്കും
തണ്ടൾക്കെഴും കലവിവൃദ്ധിനവരുത്തിട്ടുണ്ടോ -
രംഗക്രിയയ്ക്കരിയ കേരളകമരനൾകി? [സപ.]

൨൯. സ്രീചാസസംഗതിയപത്യാമുദിച്ചിട്ടുണ്ടാ -
ണല്ലാതെ യതൊരുതന്നൊരു നീതിവാക്യം
നോധിച്ചിട്ടാതന്നുസാദിച്ചിരിക്കുള്ളശീലം
തിയ്യക്കൾക്കു, ബഹുവിതുമിതാരു നൾകി? [സപ.]

൩൦. ഭൂരഥപത്തിവരുത്തുന്നതാരു പത്തുസാർ
സാരതപമാൻ വിജനാസികകൊണ്ടുദിനമു
നേരേയതികുപണയുന്നതിനുള്ള ശക്തി -
യാരാണു നൾകിയതെരമ്പുകളിൽത്തരംപോൽ? [സപ.]

൩൧. നാശം വരാതെ ഭൂവനം നിലനില്പതിന്നു -
ഭൂശാഖശേന ജനനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം
നാശത്തെയും നിയതമങ്ങനെ സർവ്വജ്ഞ -
രാശിക്കു ചേർത്തിട്ടുവതാരിക ഭേദമീനം? [സപ.]

൩൨. ഈവണ്ണമിബ് ഭൂവനപുസ്തകമപ്രമത്ത -
ഭാവം കചന്ധികസൂക്ഷ്മതയാൻ ബുദ്ധ്യോ
വായിച്ചിടുംപൊഴുതപാരകൃപാവിലാസ -
ശ്രീയാൻ വിശ്വപതിയെ സ്ഫുടമേവ കാണാം. [സപ.]

൩൩. ജഗത്തിൽ ഭൂഷണാർ ചിലർ; ചിലരഹോ!
സത്തുകളി; -തിൻ.

നിമിത്തം താന്താങ്ങൾക്കുടയൊരു മഹാ -
കർമ്മഗതി പോൽ;

കിമത്ഥം നിർമ്മിച്ചി വിഷമതയെഴും
സൃഷ്ടി; -യിതിലെ -

സ്തത്തപം ഒരേവത്തിന്നൊഴികെയറിയാ -
വല്ലൊരുവനും. [സപ.]

൩൪. കത്തിടുന്ന കരോരമായ വെയിൽകൊ -
ണ്ടേററം തളന്നുള്ളവ -

ഒന്നത്തീടും ജലപാനകാലസമഹാ -
സ്പൃഷ്ടം സുഖിക്കെത്തുമോ?

ഇത്ഥം സ്പൃഷ്ടമതിൻമഹത്തപമറിവാൻ
ഭേദങ്ങളും വൃത്തമായ്

പുത്ഥിവാസിജനങ്ങളിൽ സകലലോ -
കേശൻ കൊടുക്കുന്നിതേ. [ആ. ചി.]

൩൫. കേളിദാസ പ്രപഞ്ചത്തിന്നു പല പരിണാ -
മാദികാൽപ്പങ്ങൾ ചാർത്താൻ

ദൃഷ്ടാദൃഷ്ടങ്ങളായുണ്ടു; - വായുടെ ശരിയാ -
 യുള്ള ഹേതുക്കളെല്ലാം
 സ്പഷ്ടം ചൊല്ലാവതല്ലെങ്കിലുമതിനൊരുവൻ
 നാഥനായില്ലയെന്നായ്
 കഷ്ട! ചൊല്ലുന്ന ലോകേ ചില "രിതു കഠിനം
 തന്നെ സന്ദേഹമില്ലാ,,.

ജ.നു. ചൊയ്യത്രേ ദൈവമുണ്ടെന്നൊരു മൊഴി; ഭൂവനം
 സംഭവിപ്പു സ്വഭാവം;-
 ലിയ്യുള്ളൊക്കുണ്ടു ധൈര്യം പര;- മിതി ദൃഢമുൽ -
 ഘോഷണം ചെയ്യുവോരും
 മെയ്യിൽ ദുസ്സാധമാകുന്നൊരു കഠിനഗദം
 വന്നുചേരുന്ന നേര -
 ത്തയ്യയ്യോ! ദൈവമേ! നീയഭയമരുളുകെ -
 ന്നോതിടം വീരശങ്കം.

[സപ]

ജ.വ. ഇല്ലാ ദൈവമശേഷമായ ഭൂവനം
 താനേ സ്വഭാവത്തിനാ -
 ലുല്ലാസേന ഭവിപ്പതാണു വഴിപോ -
 ലെന്നേവമീ നിങ്ങളും,
 അല്ലാ, കണ്ടിതു ദൈവതത്ത്വമഖിലം
 വേണ്ടുവിധം ഞാൻ, മുദാ
 ചൊല്ലാമായതു സൂക്ഷ്മമെന്നു ചിലരും
 ചൊല്ലുന്ന കില്ലെന്നിയേ.

[സപ.]

ജ.വ. എന്നാലീ വക രണ്ടു പക്ഷവുമഹോ!
 വിശ്വാസ്യമല്ലെന്നു താ -
 നെന്നാലോചനതന്നിലുള്ള ദൃഢമാം
 സിദ്ധാന്തസാരം സഖേ!
 നന്നായ് സൂക്ഷ്മതരം പ്രപഞ്ചമഖിലം
 പാർത്താലിദം യുക്തമാ -
 ണെന്നാതും പരയും കുതർക്കമിയി -
 വെന്നാകിൽ നിസ്സംശയം.

[സപ.]

ജൻ. ഭൂതക്കണ്ണാടി വെച്ചിട്ടൊരു ഭവകണമി -
 ആരും ശോധിച്ചുവെന്നാൽ
 ചേതസ്സിൽ ചേർന്നിട്ടുണ്ടോരനാചമതരമാ -
 ശ്വയ്യമെന്നോന്നു ചൊൽവൂ?
 ആതങ്കം വിട്ട കാണാമതിലനവധിപ -
 ക്ഷം ചെറുപ്രാണിവാർജ്ജം
 ശ്രീ തങ്കം മട്ട നീന്തിപ്പരിചൊടു ബത! ജീ-
 വിച്ചു മേവുന്ന ഭാവം.

[സപ.]

ജം. അപ്പോൽ മേല്പെട്ട നോക്കീടുകിലവധി ന -
 ക്ഷത്രജാലങ്ങൾ കാണാം;
 കെല്പേറും സൂര്യനേക്കാൾ വലിയതുമവയിൽ
 കണ്ടിടാം വേണ്ടുവോളം;
 കല്പിക്കാവല്ല ഗോളസ്ഥിതിഗതികളെയെ -
 ന്നായ് മടങ്ങുന്ന പാരിൽ
 ചൊല്ലൊണ്ടും പണ്ഡിതന്മാരുടെ പടുധിഷ്ഠനാ -
 ഗങ്ങൾ ഭംഗങ്ങളോടേ.

[സപ.]

ജപ. വാക്കിന്നും ഹൃദയത്തിന്നും വിഷയമ -
 ല്ലാതുള്ള മാഹാത്മ്യമോ -
 ടാക്കും വിസ്മയമേകമീയനവധി -
 ബ്രഹ്മാണ്ടധഭാണ്ടങ്ങളെ
 നീക്കം വിട്ട രചിച്ചു ഹന്ത! നിലനി -
 ത്തിട്ടാ മഹാശക്തിയെ -
 പ്ലാക്കുമ്പോളിഹ ദൈവമെന്ന മൊഴിയാൽ
 ചൊല്ലുന്നിതെല്ലാവരും.

[സപ.]

ജര. അല്ലല്ല, പരമാൺസംഹതീകൾതൻ -
 സംയോഗഭേദങ്ങളോ -
 ലെല്ലാമിങ്ങനെയായ് ചമഞ്ഞിട്ടവതാ -
 ണെന്നോതിട്ടുനാകിലോ
 ചൊല്ലിടാം ജഡഭാവമാണൊരവയിൽ
 സംയോഗമുണ്ടാക്കുവാൻ
 കില്ലില്ലാക്കുക വേണമപ്പൊഴൊരുവാൻ
 ചൊതുമ്പൊന്നായ് സദാ!

[സപ.]

൪൩. വേണ്ടാ, യോഗമതും സ്വഭാവഭവമാ -
 ഞ്ഞാകിൽ വേർപാടുമീ -
 യുണ്ടാകുന്നൊരു യോഗവും നെതി വിരോ -
 ധം ചേർന്ന ധർമ്മങ്ങളാം;
 രണ്ടും, കൂടിയിരിക്കയില്ലൊരിടമാ -
 ണ്ണുള്ളതോ നിണ്ണയം;
 വീണ്ടും വേണ്ടിവരുന്നവശ്യമതിനാൽ
 മുൻപൊന്ന ദൈവം പരം.

(സ്വപ്നം.)

൪൪. ഉണ്ടെന്നുള്ളതു പാർക്കിലേവമറിയാ; -
 മല്ലാതെ തദ്ദൈവം
 വേണ്ടുംവണ്ണമറിഞ്ഞിടുന്നതിന്നു നാ -
 മാളല്ല തെല്ലും സഭവേ!
 കണ്ടാലും, നരവിഗ്രഹാന്തരമതിൽ -
 തത്തുന്നണപ്രാണിയി -
 കണ്ടിടുന്നൊരു ഭൂമിഗോള നിലയെ -
 കാണുന്നതിന്നെങ്ങനെ?

സ്വപ്നം.

൪൫. യാതൊന്നിൽ ദൈവമൊന്നെന്നധികവിശദമായ്
 ചൊല്ലിടുന്നസ്തുതകൾ,
 യാതൊന്നിൽ ദൈവമാർക്കും സ്തുതാരമപരി -
 ചേർമ്മയുണ്ടെന്നോതിടുന്നു,
 യതൊന്നാസ്തുക്യമാണോരതിബഹുമാതിയോ -
 ഓചരിക്കുന്നു നിത്യം,
 യാതൊന്നേകുന്നു നിശ്ശേഷസമസമഗ്രം
 തന്മതം മന്മതം താൻ.

(സ്വപ്നം.)

൪൬. നാനാവണ്ണങ്ങളുണ്ടെങ്കിലുമരിയ ഹരി -
 ഭവണ്ണമാണീക്ഷണങ്ങൾ -
 ക്ഷാനന്ദത്തെക്കൊടുക്കുന്നതിന്നതകിട്ടുവോ -
 ണെന്നുലോകപ്രസിദ്ധം;
 നാനം തദ്ഭവണ്ണമെല്ലാദവുമിഹ ബഹുവായ്
 ചേർത്തൊന്നോത്തൂവെന്നാൽ

മാനം വിട്ടുള്ള ദിവ്യപ്രഭാസിനുടെ കൃപാ-
വൈഭവത്തെ ഗ്രഹിക്കാം.

(ന. ൧)

ഉത്സാഹം. പരിശ്രമം

൪൭. പരിശ്രമം ചെയ്യുകിലെന്തിനെയും
വശത്തിലാക്കാൻ കഴിവുള്ളവണ്ണം
ദീപ്തങ്ങളാം കൈകളെ നൽകിയത്രേ
മനുഷ്യനെപ്പാരിലയച്ചതീശൻ.

ഇ. ത.

൪൮. നമുക്കെഴും വേലകളെത്ര തന്നെ
നിസ്സാരമായ് തോന്നുകിലും മനസ്സിൽ
ഉത്സാഹമോടായവ സൂക്ഷ്മബുദ്ധ്യോ
സമ്പൂർണ്ണമായ്തന്നെ നടത്തിടേണം

ഇ. ത.

൪൯. ആലസ്യദുർബ്ബാധയകറ്റി നിത്യം
യത്നിക്ക വേണ്ടെന്നൊരു വേലയിങ്കൽ;
പ്രവൃത്തിയില്ലാതെ വസിച്ചിടുമ്പോൾ
പ്രസക്തി ദുർമാർഗ്ഗമതിൽ ഭവിക്കും.

ഷ. ൧.

൫൦. ജയം ലഭിച്ചിടുവതിന്നു മുൻപിൽ
പലപ്പൊഴും തോൽവികൾ വന്നുചേരാം;
എന്നാലതിൽ തെല്ലുമുലഞ്ഞിടാതെ
യത്നിക്കണം നൃതനശക്തിയോടേ.

സ. ൧.

൫൧. പലപ്പൊഴും വന്ന പരാജയത്തെ
ക്ഷമിച്ചു വീണ്ടും ചൊടിയോടു നിത്യം
ശ്രമിച്ചൊടുക്കും ബഹുമാന്യരായ
മഹത്തമന്മാർക്കുസംഖ്യരത്രേ.

ഇ. ത.

൫൨. ശ്രേഷ്ഠർ ചേർന്നുള്ള മഹത്ത്വമെല്ലാം
പെട്ടെന്നു താൻ കിട്ടിയതല്ല പാരിൽ;
ഇഷ്ടമെല്ലാമല്ലികലുറങ്ങിടുമ്പോൾ
തിട്ടം തുറപ്പെട്ടവരൊട്ടനേകം.

ഇ. ത.

൫൩. പാർത്തിൽനിന്നധികയൊജനമുരദേശേ
വർത്തിച്ചിടും ഗ്രഹവിശേഷമറിഞ്ഞിടുന്നു;

ധൃന്തല്ലഭോ! കൃതകവുഷ്ടിയുമുണ്ടി; -തെല്ലാം
പാത്താൽ “പ്രയത്നമതുകൊണ്ടു വരാത്തതില്ലാ..”

൧൪. ഓമൽക്കല്പകവൃക്ഷമെന്നു സതതം
സത്തുക്കളുൾത്താരതിൽ
പ്രേമത്തോടു പുകഴ്ത്തിടുന്നതുദൃഢം
നത്സാരമുത്സാഹമാം;
കാമം ദുർല്ലഭമായിടുന്ന നമുൾ
പാഴായ്ക്കുഴിക്കും ജള-
സ്തോമം ഗർഭമതിങ്കലങ്ങലസിട്ടു -
ഒന്നാകിൽനന്നാണെന്നും.

(സപ.)

൧൫. പണ്ടുളോർതേടിവച്ചുളോരു ധനനിരയിൽ
കൈകടത്തിക്കളിക്കാ -
തുണ്ടാക്കി സ്വപ്രയത്നപ്രചുരതയതിനാ -
ലന്നവസ്ത്രാദിയെല്ലാം
വേണ്ടുന്നോരെപ്പുലർത്തിത്തുളുമ്പാട്ടു മരുവി -
ട്ടു നരന്മാരജന്യം
“രണ്ടിപ്പോ പക്ഷ,, മിക്കോണിയിലയി സുമതേ!
“പാക്കുകിൽഭാഗ്യവാന്മാർ..”

൧൬. നോക്കേണ്ടാ ഭാവിയാരുള്ളതിനെ, യതധികം
ശ്രേയ്യമെന്നല്ല; -മപ്പോ -
ലോക്കേണ്ടാ തെല്ലുപോലും മനമതിൽ മുതമാം
മുൻകഴിഞ്ഞുള്ളതും നീ;
തൽകാലം തന്നെജീവിപ്പതു; ദൃഢമതിൽ യ -
തിക്ക; യതിപ്പതോ നൽ -
തുഷ്ടാനിപ്രേരഡിയോടും ഭവനപതിയെ മുൻ -
നിർത്തിയും തന്നെ വേണം.

[ഇം. ത:]

൧൭. വന്നീടും ദുർന്നിവാൻ ചിലകുറി വലുതാ -
യുളോരാപത്തു ലോക -
ക്കു; -നാളാശപാസമേകാൻ ബത! തലയിലെഴു -
ത്തെന്നതൊന്നാക്കിവച്ചു;
എന്നാൽ സർവ്വേശ്വരജ്ഞനയിഹ സകല -

തന്നിന്നുമാം ഹേതുവോത്തന്നാ; -
 ലെന്നാലും യന്നമെന്നു വിധി നകലവുമെ -
 നോക്ക മുന്ധത മമേത.

[സ്വപ.

൫൮. ഓരോരോലേഖനങ്ങൾക്കുതന്നി മരക -
 ത്തേകിയും, പത്രമെല്ലാം
 നേരേ വായിച്ചുറിഞ്ഞും, നവനവകവിതാ -
 സാരമെല്ലാം ഗ്രഹിച്ചും,
 മാനുസാഹമാനം മിനമനു കൃതകൃ -
 തൃതപലാഭത്തിനായി -
 ഭേദീടും “ഭുഖമല്ലോ ഹരി ഹരി! പരമാ -
 നന്ദമിപ്പാരിടത്തിൽ,,

ജ്ഞം.

൫൯. ജ്ഞവും പാപവും ചെയ്യും സമയം സുഖമായിടും;
 പരിണാമം മഹാഭുഖകരമാമേവനം ദൃശം.

൬൦. ജ്ഞം ദാരുണമായിടും വ്രണമെന്നുനിനയ്ക്കണം;
 ഗുണം സർവ്വകറീടാൻകുണ്ഡലമതിയതിനെടോ! (സ്വപ.

൬൧. കാലൻ പ്രാണികൾതന്നെന്തു കാലത്തെക്കാത്തുവാഴ്വോ
 ഇല്ലേതും കാലനിയമമുത്തമണ്ണു നിണ്ണയം (സ്വപ.

൬൨. കടത്തിൽ പെട്ടീടും ധനമതു പല -
 പോഴമഖിലം
 നശിച്ചീടും; സ്നേഹത്തെയുമതു നശി -
 പ്പിക്കുമതുപോൽ;
 കടം കൊണ്ടാലധ്വാനവുമഹഹ! മ -
 റിക്കു; -മതിനാൽ
 കൊടുക്കൊല്ലാ വാങ്ങീടുകയുമരുതോ -
 ത്താലിഹ കടം.

(ജ്ഞം. ത

ഐകമത്യം.

൬൩. ഓരോരോ പരമാൺവെത്ര കൃശമാ -
 ണെന്നാലുമൊന്നായതിൻ -
 സാരോപേതന മൂഹമേളനമഹോ!

ഭൂഗോളമായിവിധം
പാരം ശക്തിവിലാസമോടു നിലനി-
ന്നീടുന്നുവെന്നുള്ളതൊ-
ന്നോരുമ്പോളൊരുമയ്ക്കുഴുന്നൊരു ഗുണാ-
ധികൃം ധരിക്കാത്തതും.

(സ്വപ്നം.)

ഔചിത്ര്യം.

എ. അവസരമില്ലാത്തുള്ളൊരു
നവരസമാം വാക്യവും കഥിക്കുന്നോൻ
സാക്ഷാൽ വാചസ്പതിയെ -
നാകിലുമവമാനമാന്നിടം നിയതം.

ഔദാർദ്യം.

എ. ദാതാവത്രേ ലോക -
പ്രീതിദ, നല്ലാതെ വിത്തുപതിയല്ലാ;
വാരിദഗതിയല്ലാതീ
വാരിധിയെപ്പാരിലാരുകാമിപ്പൂ?

എ. സംപാദനപരനാമീ -
യംഭോനിധി വാണിടുന്നു പാതാജ്ഞേ;
ഗാർഭീയുത്തൊടു ദാതാ -
വംഭോദന്താൻ മുഴങ്ങിടുന്നുപരി.

എ. യാചന കേട്ടാൽ മോദം;
ദാനം ചെയ്തിട്ടു പുണ്യസന്തോഷം;
അവനെകാണ്ടാ, ലഥവാ
കേട്ടാലും സ്വർഗ്ഗസൗഖ്യമുണ്ടാകും.

എ. അത്മികളുടെ ദീനോക്തികൾ
കേൾക്കാതാകാരമാത്രമതിനാലേ
ഇഷ്ടമറിഞ്ഞെകുന്നവ-
രത്രേ ലോകേ മഹാനുഭാവന്മാർ.

എ. ദാതാ ദീപൻ സേവ്യ;-ന-
സേവ്യൻ ഘലഹിനനാം മഹാനമിഹ;

ലോകമിരുന്നാനാശിനെ
വിട്ടു ഗമിക്കുന്നശ്രീപത്മന്നിധിയിൽ.

൭൦. ഉപകാരം ചെയ്യാതെ
നരനെക്കാൾ നന്നു തുണമതേ പാരിൽ;
പാശുക്കുലപാലനവും രണ -
ലീരുജനാവനമതും തുണ ചെയ്യും.

൭൧. മരിച്ചുപോകുമ്പോഴുതത്ത്മമെല്ലാം
തരിച്ചിട്ടും ലോഭിയുദാരനോട്;
മരിച്ചുപോയിടിലുതത്ത്മമേതും
മിടാത്ത ദാതാവതിലോഭിയത്രേ.

൭൨. കണ്ടാലുമാടിത്തുറിച്ചുടൻനൽ -
ത്തണ്ടാരിനായ് ശ്രീഭരമേകിടുന്നു;
ഉണ്ടാം സമൃദ്ധിക്കു സുഹൃത്തിൽ നന്മ -
യുണ്ടാക്കുകത്രേ ഫലമോത്തിടുമ്പോൾ.

൭൩. മരങ്ങളിൽ കായ്കൾ പഴുത്തിടുമ്പോൾ
ഖഗങ്ങളെച്ചെന്നു വിളിപ്പതേവാൻ?
കന്നിന്നു ഗോവെന്നതു പോലഭീഷ്ടം
കൊടുപ്പുവക്കാരുമടുത്തു മേവും.

(ത. ത)

൭൪. വേഷാമ്പലേറമഴലേന്തിയഴന്നു വെള്ളം
നാലഞ്ചു തുള്ളി മുകിൽതന്നൊടീരുന്നിടുന്നു;
അൻപോടതുഴി മുഴുവൻമഴയാൽ നന്നയ്ക്കു -
ന്നു; -മ്പോ! വലിപ്പമുടയോന്റെ കൊടുപ്പു കേമം.

൭൫. കത്തിട്ടു വെയിലിൽ തുപിച്ച മണൽ പു -
ണ്ടിടുന്നുവെന്നാകിലും
മധ്യത്തുള്ള ജലത്തിനാലരുവി പാ -
ലിക്കുന്നു ജന്തുക്കളെ;
മെത്തിടുന്ന ദരിദ്രതാദശയിലും,
താമിപ്പവൻ തന്നോട് -
സ്തത്തായുള്ള കലേ ജനിച്ചൊരു പൂമാ -

നിശ്ചിതം ചൊല്ലാ ദൃഢം.

(ത. ത.

൭൩. കളം ശോചിക്കുമ്പോൾ ജവവിഹാരമെ -
 ന്നാനാപത്തിനാലും -
 കളം ബേലിക്കുമ്പോളുടനകലുവോൻ
 മിത്രമല്ലോർത്തിടണം;
 ഉലഞ്ഞാലും പതേമാൽപലകമുദസ.
 ഞോഹമെന്നോണമെന്നും
 വലഞ്ഞാലും മേളിച്ചിട്ടുമൊരു നരൻ
 മാത്രമേ മിത്രമാവൂ.

(ത. ത.

കലഹം.

൭൪. കണ്ടിക്കാർവേണിമാരെന്നൊരുവക, യപരം
 സ്വപ്നമെന്നിപ്രകാരം
 രണ്ടിക്കാണും പ്രപഞ്ചക്കളരിയിലജന -
 ണ്ടാക്കി ശബ്ദയുക്തവേണ്ടി;
 മണ്ടിക്കാളുന്ന സീതാവിഷയമദനമാൽ
 കൊണ്ടു മന്യാത്മതുഷ്ക -
 കണ്ടില്ലാതെ വയ്ക്കയാലും ഭരമുഖനുള്ളവാ -
 യില്ലയോമല്ലനേകം?

(സ്വ

ക വി. (ക വി ത.)

൭൫. നല്ല കാവ്യം ചമച്ചുള്ള കല്പനാർമുതരാകിലും
 കാന്തിയേറുന്നൊരുവർത്തൻ കാവ്യദേഹം നശിച്ചിടാ.

൭൬. കവി കാവ്യം ചമയ്ക്കുന്നു; പുകഴ്ത്തുന്നതു പണ്ഡിതൻ;
 മരം മലർ പൊഴിക്കുന്നു; മണമേൽക്കുന്നു മാരുതൻ.

൭൭. കവി. സൂക്തിയിൽ മോദിപ്പോൻ കവിതാ, നന്യനല്ലെടോ!
 തിങ്കൾക്കാന്തികളാൽ കൃപംകടൽപോൽ കവിയുന്നിതോ

൭൮. പരന്റെ ഏദയേ പററിശ്ശിരഃ കമ്പമനപ്പായ്
 ഏകായ്ക്കിൽ കവിതൻവാക്കു ധാരാളം ശരവാവൃഥാ.

൭൯. ഗ്ലോകം ഗ്ലോകമതായിട്ടും സജ്ജനൈഃ ഘസഭാതലേ;
 അസൽ സഭയിലെങ്ങാലോ ലകാരം തത്രലുപ്ലവം.

വൃ൧. സാഹിത്യാനുഭവാനന്ദം ബ്രഹ്മാനന്ദസമാ മതം;
 ആയതില്ലാതെയാക്കുന്നപുരോഭാഗിതശോച്യതാം. (സം. ൧)

വൃ൨. മമിച്ചു നോക്കിടുന്നേരം സാമൂതപരമ്പര
 ഉദിച്ചിടുന്നില്ലെന്നാകിൽ കാവ്യമുൽകൃഷ്ടമായ് വരും.

വൃ൩. ശബ്ദത്തിൻ ശക്തിയാൽ തന്നെ സർവ്വഭാവസൗഖ്യഭാ
 കാവ്യവിദ്യാശ്രുതിഗതാമൃതനും ജീവിതപ്രഭാ.

വൃ൪. പ്രതിഭാജലസമ്പുഷ്ടമായിട്ടും കവിമാനസേ
 ലോകങ്ങളാ കുമനങ്ങൾ വിളയാടുന്നു സർവ്വാ.

വൃ൫. പദ്യം ഹൃദ്യതയാർന്നാൽ
 കവിയപ്രഭുവെങ്കിലെന്തഹോ! ദോഷം?
 ഭിക്ഷുകരസ്ഥിതമായോ—
 രിക്ഷുവിനുണ്ടോ രസം നശിക്കുന്നു?

വൃ൬. കവീശ്വരന്മാരുടെ വാഗ്വിലാസേ
 വിദ്യാബ്ധികൾക്കേ രസമുത്ഭവിച്ചു;
 ചന്ദ്രാംശുവേറാലലിയുന്ന വൃത്തി
 ചന്ദ്രാശ്ശുജാലങ്ങളിൽ മാത്രമത്രേ.

വൃ൭. പദങ്ങൾ മുൻപുള്ളവ തന്നെയെല്ലാ—
 മത്സരങ്ങളും പാർക്കുകിലപ്രകാരം;
 എന്നാകിലും ബന്ധനകൗശലത്താൽ
 നന്നായ് നവതപം കലരുന്നു കാവ്യം.

വൃ൮. ദോഷങ്ങളാം ചേറണിയുന്നതിന്നു
 മോഹിച്ചിട്ടും ദുർജ്ജനസൈരിഭങ്ങൾ
 കവീന്ദ്രവാക്യാമരസിന്ധുവിങ്കൽ
 കാമം ലഭിക്കാഞ്ഞു വലഞ്ഞിടുന്നു.

വൃ൯. പാലുതിൻ കവിസൂക്തിയെശ്രവി—
 ച്ചാലതികലലിയാത്ത പുരുഷൻ
 മാലതീപരിമളം വിളങ്ങവേ
 നാസികാബിലമടച്ചിട്ടും ദൃഢം.

വൃ൧൦. കരിണി നൃപതി പോലും ലാളനം ചെയ്യുമാറും—
 ജ്ഞാത വരകളുതെന്തെപ്പറ്റിടുന്നെന്നൊളാൽ;

കിരിയുവതിയനേകം ഭദ്രം പുത്രജാലം
കരുതുകിലതിവേഗാലുതവിപ്പിച്ചിടുന്നു.

നന്മ. സാക്ഷാൽ വാസനയാന്നിടാ കവികളെ -

നോണം വചസ്സിൻതൂണും
സൂക്ഷ്മം പാതുരചെയ്തിടുന്നവതമി-
പ്പാരിൽ മുരുകം തുലോം;

അക്ഷീണം കൃതി തീർപ്പതിന്നമതില-
ങ്ങുളോരു മാറൊരത്രയെ -
നീക്ഷിപ്പാനമൊരാനുശക്തി ജനനാ-
ലുണ്ടാകണം ദിവ്യമായ്.

ഇം-ത

നന്മ. ഈ ലോകത്തെ വെടിഞ്ഞു ദേവപുരിയിൽ

ചേലോടണഞ്ഞെങ്കിലും
പാലോലും നിജസൂകതിയാലനിശമി-
ങ്ങാലോലകൗതൂഹലം
മാലോകകു വളർത്തിടുംകവികളെ-
ക്കാലോചിതസ്തോത്രമോ-
ടാലോചിക്കുകിലേവനഞ്ജലിശത-
ത്താലോമനിക്കാ ഭൂവി?

നന്മ. മെല്ലേ വയ്ക്കുമൊരോ പദം, മുഴലവും
ശബ്ദങ്ങളേതേടിടും,
നല്ലോരത്ഥഗണം കൊരിച്ചിടും, മലം-
കാരങ്ങൾ കൈക്കൊണ്ടിടും,
ഭാഷയ്ക്കൊത്ത സുവർണ്ണമൊക്കെയുമെടു-
ത്തിടും തരത്തിൽ സദാ
ഭോഷാപ്രപഞ്ചത്തൽപരൻ കവിവരൻ
ചോരനു തുല്യൻ ഭൂധം.

നന്മ. ഓരോ സാരോപദേശാവലികൾ സരസമായ്

സന്തതം ഹന്ത! നരകം,
നേരോടേ മാനസാന്തേ നിരുപമതരമാ-
കുന്നൊരാനന്ദമേകം.

വേരോടജ്ഞാനമെല്ലാം കളയ, മതിശുഭം

രോഷമേ മേൽക്കുമേലി-
ങ്ങാരോമൽക്കാന്തി തേപ്പു കവിത ഭൂവി താ-
തുളളതെത്തുളള പാർത്താൽ?

(൩൧)

കൃതപ്ലുത.

൯൭. അധമൻ ഞാൻ ജന്തുക്കളി -
ലിതി ചേദിക്കേണ്ട സാധു ശൂനകാ! നീ;
അതിനീചൻ നിന്നെക്കാൾ
കൃതപ്ലുനെന്നുള്ള ശൂനകന്ദങ്ങളല്ലോ.

൯൮. ഉപകാരം പരനാൽ കൃത -
മുള്ളിൽ മറന്നിട്ടു മേവിടുംമനുജൻ
അതികഠിനാശയനാണി -
ക്ഷിതിയിലവൻതന്റെ ജീവിതം വിഫലം.

൯൯. നല്ലവനരുളിയൊരുപകൃതി
കല്ലിലെഴുത്തെന്നപോലെ വിലസീടും;
പൊല്ലാത്തവനിൽ ചെയ്തതു
തൂല്യം നീർമേലെഴുത്തിനൊടു നൂനം.

(൩൨)

൧൦൦. കാര്യം ലഭിച്ചോൻയജമാനനേയും
സഭായ്ക്കനായുള്ള വനമ്മയേയും
അപത്യമുണ്ടായവൾ കാന്തനേയും
ഗതാമയൻ വൈദ്യനെയും ഭുഷിക്കും.

കൃതജ്ഞത.

൧൦൧. ബാലതപത്തിങ്കലല്ല സലിലമതു കൊടു -
ക്കുന്നതാ ഹന്ത! ചിന്തി -
ച്ചാലസ്യം വിട്ടു ഭാരം നിജശിരസി വഹി -
ച്ചിട്ടു മത്സ്യക്കുനലും
നാളികേരങ്ങളേകുന്നമൃതസദൃശമാം
ജീവനം; ജീവനെന്നതു -
ന്നോളം സത്തുക്കളിൽ ചെയ്തൊരു ഗുണമവർ തെ-
ല്ലും മറക്കില്ല പാരിൽ.

൧൦൨. പാലാദ്യം തൻകലാൻ്റെ ജലമതിനായ്
നൾകി സർവ്വം ഗുണൈരൂഹം;
പാലിൻതാപത്തെ വീക്ഷിച്ചു മനഃലിലവുമ -
ത്തിയിലായ്ക്കോ! നശിച്ചു;
പാലും മിത്രാർത്ഥി കണ്ടിട്ടനലനിലണയാ -
നാഞ്ഞു വീണ്ടും ജലത്തെ -
ച്ചാലേ കൈക്കൊണ്ടടങ്ങി; കരുതുക വഴിപോൽ
സത്തർതൻമൈത്രിയേവം.

കോപം.

൧൦൩. രോഗങ്ങൾക്കൊക്കരം തോയം; കാമിനീ കല്പമഷാകരം;
നാശങ്ങൾക്കൊക്കരം കോപം; - മാശാ പരിഭവാകരം.

൧൦൪. ഭേദിച്ചിട്ടു ശില പോലധമൻ നിതാന്തം
കോപത്തിൽ, മധ്യമജനം കനകം കണക്കേ,
പാമസ്സിലേറെറൊരു ശരക്ഷതമെന്നപോലെ
തീരുന്നു ശീശ്രുതമുത്തമനുജ കോപം. (ത. ത.)

൧൦൫. കോപത്തെസ്സതതം ജയിച്ചുടനട -
ക്കിട്ടു വിഭജനം;
കോപത്താൽ ജിതമായിട്ടു നരപദം
നിസ്സാരമാകും ജനം;
ഏവം തോറെറൊരു വസ്തുവോടു സഹസാ
തോല്ക്കുന്നൊരാൾക്കുള്ള ദുർ -
ഭാവം ചേർന്നൊരു വൈരമസ്സമതികൾ -
ക്കെന്നോന്നു ചെയ്യുന്നോ!

ഗർഭരക്ഷ. (സപ.)

൧൦൬. ഗർഭം ധരിച്ച സമയം മുതലമ്മയായെ -
ന്നൽപുല്ലപത്മമിഴിയുള്ളിലുറച്ചിടേണം;
അക്കാലമായവളിലുള്ളൊരു വൃത്തിയെല്ലാം
പിൽക്കാലമശ്ശിനുവിലും നിഴലിക്കുമല്ലോ.

൧൦൭. ഭക്ഷിക്കാലാ ലഹരി നിർഭരമാം ഗുരുതാം
തീക്ഷ്ണതപമെന്നിവ കലർന്നപദാർത്ഥമേതു;

ഭക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു കിതമായ് ശുചിത്വം ശരീരം
രക്ഷിച്ചിടാനുതകിടും ലാഭ്യമായ ഭോജ്യം.

൧൦൮. ശീലിക്കണം വിമലമായ് മുദ്രവായ വസ്ത്രം;
പാലിക്കണം ശുചിതയോടനിശം സ്വഗാത്രം;
ശീലിക്കണം വിമലവായുവുമായവണ്ണം;
ശീലിക്കാലാ നനവെഴും വസനാദി മെച്ചിൽ.

൧൦൯. ആയാസമേറുമരുതൊന്നിലുമെങ്കിലും താൻ
വ്യായാമമായവിധമായ് നിരവേററിക്കേണം;
ഭീയാത്തിയെന്നിവയെ നരകമവസ്ഥയെന്നും
ധീയാൽ തൊടാതെ പരിതുഷ്ടി കലൻ വാഴ്.

൧൧൦. രാവിൽ പയോജമിഴി നിദ്രയാഴിഞ്ഞുവെന്നാ -
ലാവിദ്വിക്ഷമതി ദോഷമതോത്തിടേണം;
ആകാ മലൻ ശയനം, പകൽ നിദ്രചെയ്യ;-
യാകാ വിപത്തിലുമകത്തു കലുക്കമേതും.

൧൧൧. കൊള്ളാത്ത വസ്തുവിലുമാശയനല്ലമായി -
ടുള്ളത്തിലേറി വിളയാടുകിലായതല്ലം
പുള്ളിക്കരംഗമിഴി പത്മ്യസമേതമായുൾ -
ക്കൊള്ളാമൊരിക്കൽ നിജതാപമകരവാനായ്.

൧൧൨. അഭ്യംഗസൗഖ്യമതിദൃഷ്ടി കലൻ നിത്യ -
മഭ്യംഗവും സമുചിതം നിരവേററിക്കേണം;
ഗർഭങ്ങളാൻ സതിമാർ പറയുന്ന യുക്തി -
ഗർഭങ്ങളായ രചനങ്ങളുമോത്തിടേണം.

൧൧൩. ഉണ്ടായി ഹന്ത! മലബന്ധമതെന്നുവന്നാ -
ലുണ്ടാം പ്രസൂതിയിലനല്പതരപ്രയാസം;
തണ്ടാർദളാക്ഷിയതിനാൽ നിജകോഷശുദ്ധി -
യുണ്ടാക്കിടും വിധി യഥാവിധി ചെയ്യിടേണം.

൧൧൪. സത്യം പ്രസന്നത ഭയം ശമമേവമാദി
കൃത്യം വിടാത്തനുസരിച്ചു വാധിച്ചിടേണം;
സത്യസ്വരൂപി സകലേശ്വരനെസ്സഭക്ത്യാ
നിത്യം ഭജിക്കണമതാണതിയായ ധർമ്മം.

൧൧൫. ഈ വണ്ണമുള്ള വിധി സർവ്വമാചരിച്ചു
 മേവുണവെങ്കിൽ വിഷമസ്ഥിതിയെന്നതൊന്നും
 കൈവന്നിടാതെ സുഖമായ' ശുഭമാമപത്യ-
 മാവിഭവിക്കുമതിനില്ല വിവാദലേശം.

ഗാംഭീര്യം.

൧൧൬. വാട്ടുനൊട്ടേടമെന്റൻ; വിബുധതതി മഥി-
 ക്കുന്നു മന്ദാചലത്താൽ;
 പെട്ടെന്നെത്തുന്നൊരേടം നദിക;-ഉനിമിഷ-
 ഗ്രാഹവുന്ദപ്രചാരം
 ടെല്ല;-ബ്ബം ഹരിക്കുന്നുദക; മിഹ വണി-
 ക്കും ചരിക്കുന്നിതെന്നാ.
 യിടും ലംഘിപ്പതില്ലസ്ഥിതിയെ യുദ്ധി; ഗാം-
 ഭീര്യമന്വോ! വിശിഷ്ടം.

ഗുണം.

൧൧൭. ഗുണമുള്ളവനും തന്നുടെ
 ഗുണമറിവതു പാരിലന്യനാലത്രേ;
 കണ്ണുകൾ നിജമഹിമാനം
 കാണതു കണ്ണാടിതന്നിലാണല്ലോ.

൧൧൮. ഗുണവാന്മാർ വലയുന്നു;
 സൗഖ്യം പ്രായേണ നിർഗുണക്തേ;
 കൂട്ടിലടയ്ക്കുംകിളിയെ; യ-
 മേഷും കാകൻ ചരിച്ചിടുന്നു സഭാ.

൧൧൯. പിണങ്ങാലാ ചെറുമൊരുത്തരോടും;
 പിണങ്ങുകിൽ തൻസമനോടു തന്നെ
 പിണങ്ങിടേണം; കുറവല്ലയെന്നാൽ
 ഗുണങ്ങളുളളാർക്കു മണഞ്ഞുപോകും.

൧൨൦. നല്ലൊരു മാനുതയെന്ന ഗുണപുമാനിൽ
 തെല്ലേ; ഉമെങ്കിലുമിരിക്കിലമന്ദമോദം

സപ്താകാശതത്തു; ഗുണമീനനായോ -
നല്ലോ സ്വയം ബത! പുകയ്ക്കുവാനോർക്കുണ്ടാൽ. (സ്വ. ൧൨൧. ഉണ്ടാകും കുതുകം ഗുണങ്ങളിലധു -

നോനിൽ ഗുണജ്ഞാതാ;
നണ്ടാകില്ലതു നിണ്ണയം ഗുണലവം
തീണ്ടാതവർക്കേതുമേ;
വണ്ടാരാൽ വിപിനത്തിൽനിന്നു സരസം
തണ്ടാരിലെത്തുന്ന; -തിൻ -
തണ്ടോടൊത്തു വസിച്ചിടുന്ന തവള -
യ്ക്കുണ്ടോ രസം തെല്ലതിൽ?

൧൨൨. ശിഷ്യന്മാർവദനത്തിൽ നല്ല ഗുണമാം
ദോഷം; തഥാ നൽഗുണം
ഓഷ്ണമാർകൾമുഖത്തു ദോഷമതുമാ -
മാശ്വർച്ചമില്ലിങ്ങിതിൽ;
പെട്ടെന്നുപ്പുറം കടിച്ചു ചെന്നമേ -
കീടുന്നു ശുദ്ധംജലം;
തിട്ടം പാലു കടിച്ചു പന്നഗവുടേ -
കീടുന്നു ചോരം വിഷം.

൧൨൩. ന മയൊട്ടധികമാൻ പൂരുഷവ -
രങ്കൽ മേവുമൊരു ദോഷവും
നന്മയിൽ പ്രണയമുള്ള ലോകരൊരു
കാൽമാക്കിയുരപ്പെയ്തിടാ;
വെണ്മയോറമിയലും മൃഗാകുന്ദൈ
ബിംബമധ്യഗതമങ്കവും
സമ്മദാക്ഷതയോടു തന്നെയിഹ
നോക്കിടുന്നിതു സമസ്തം.

ഗുരുഭക്തി.

൧൨൪. അദ്ധ്യാപകൻതൻപരശ്ചോക്കരി കേട്ടി -
ട്ടുൾത്താരു കുത്താതെ മഹത്ത്വമെത്താ;

ശാണോപലത്തിൻറുരവാൻ രത്നം
ക്ഷോണീശമൃദ്ധ്യാവിൽ വിളങ്ങിടുന്നു.

ഫരദി. വൈഭവഹിതൻ നൃപരമിങ്ങു കണ്ടെൻ
മോദന ഹേലക്ഷ്മണ! ഞാനിദാനീം;
അനേപഷണം ചെയ്യുക മറ്റു ഭൂഷാ-
വൃന്ദത്തെയും നീയിഹ കാണുന്നതിൽ.

ഫരന്ത. അറിഞ്ഞുകൂടാ മമ കംകണാദി-
ഭൂഷാഗണം ശ്രീരഘുനാഥ! തെല്ലും;
അറിഞ്ഞിടുന്നേനനിശം പദാബ്ജം
നമിക്കയാൽ നൃപരമൊന്നു മാത്രം.

ഫരദി. ഗുരുജനമുരചെയ്യും ശാസനം കേൾപ്പതിന്നാ-
യുരുതരകുതുകം ചൂണ്ടെപ്പൊഴും വാണിഭേരണം;
ഭരിതനിര വരുത്തും ഭൃഷ്ടമാജ്ഞേണപോയി-
ടരുതരുതതു പാദം ഭൃഷ്ടം തന്നെ നൃപനം.

(സ്പഷ്ട)

ഗൃഹസ്ഥവൃത്തി.

ഫരവ. ന്യായാജ്ജിതം ഭവ്യമിയന്നു. തത്ത്വപ-
ജ്ഞാനത്തൊടാഗന്തുകമിത്രമായി
ശാസ്ത്രജ്ഞനായ് സത്യവചസ്സുമായ
ഗൃഹസ്ഥനത്രേ ഭൂവി മാനനീയൻ.

ഫരൻ. അന്നാളോളം സ്വപവിദ്യാ ബുധനു മഹിതയാം,
വൃത്തിയും ശുദ്ധയാകും,
നന്നായ് ചൈതന്യമേവ കവിതയുമുളവായ്
വന്നിടും വേണ്ടവണ്ണം,
എന്നപ്പാകത്തിനായിട്ടുഴറിന ഗൃഹിണീ
വിട്ടിടും കട്ടിവന്നി-
ട്ടിന്നമ്ളം നാസ്തിതൈലം നമി ലവണവുമി-
ല്ലെന്നു ചൊല്ലുന്നതില്ലാ.

൫൪

രണ്ടാം പ്രകരണം

ഗ്രഹണം.

ചന്ദ്രഗ്രഹണം.

൧൩൦. രാഹുവെന്നു പറയുന്നൊരു ഭൂമി-
പ്പായ ചെന്നിഹ മറയ്ക്കുകയാലേ
ദോഷധീശനുള്ളവായിതു പാരം
രോഷമാണ് വധുവിൻമുമ്പാകെ.

(സപ്ത)

സൂര്യഗ്രഹണം.

൧൩൧. പാരം കാന്തി തനിക്കു വേണ്ടവിധമായ്
നശിപ്പി പ്രകാശിക്കുമ-
സ്സൂരൻതൻപ്രഭയെത്തരത്തിലൊരുനാ-
ളല്ല മറച്ചിടുവാൻ
ഭൂതനിക്കൽ വസിച്ചിടുന്നശശിതാ-
നാളായ്ക്കുന്നോക്കിലി-
പ്പാരിൽത്തൻ പ്രഭുവിന്നു ദോഷനിരയെ-
ദൃഷ്ടൻ വരുത്തുന്നപോൽ.

(സപ്ത)

ജനു ഹി ഓ സ. (സപ്ത.)

൧൩൨. ഉൽക്രഷ്ടമാം ധർമ്മഹിംസയെന്നു
നിഷ്ക്രഷ്ടമോതുന്നു മഹാജനങ്ങൾ;
ശുദ്ധാശയം ചേർന്നൊരു ബുദ്ധനുള്ള
സിദ്ധാന്തസാരതെയുമോർത്തിടേണം.

൧൩൩. കാളിയേറ്റവുമിഷ്ടമാണിതുകഴി-
ച്ചിടുന്നതെന്നൊരാ
മേളിക്കുന്നൊരു മൃഗബോധമതിനാൽ
സാധുക്കൾ ജന്തുക്കളെ
ചീളുന്നങ്ങനെ വെട്ടിവെട്ടി രുധിരം
പായിപ്പതോർത്തിടുകിൽ

കാളം ഭുജിക്കര പരം ദുരിതമാ -
 ണല്ലാതെയിപ്പേതുമാ.

൧൩൪. കോഴിയാട്ടമുതലായ ജന്തുനിര -
 യെപ്പിടിച്ചു കൃപയെന്നിയെ
 പാഴിൽ വെട്ടുവതുകൊണ്ടു ദേവിയുടെ
 നൽപ്രസാദമുളവാകിലോ
 ഊഴിതന്നിൽ നിജപുത്രസന്തതിവ -
 ധത്തിനാൽ ജനനിയായിട്ടും
 കേഴമാന്മിഴിയിലും ഭവിഷ്ഠമതി -
 യായ മോദമതു നിണ്ണയം.

ജീവകാരുണ്യം, [സപ]

൧൩൫. ജീവകാരുണ്യമുണ്ടായാലീശഭക്തിവളുന്റിട്ടും; (യുക്തരും,
 ഭക്തിയാൽ ജ്ഞാനമുണ്ടാകും; ജ്ഞാനം മോക്ഷത്തെ

൧൩൬. ജീവകാരുണ്യമില്ലാതെ കേവലം സ്വാത്മബുദ്ധിയായ്
 മേവിട്ടു പുമാൻ ഭാരം ഭൂവിനേകുന്നു നിഷ്ഫലം.

൧൩൭. വസ്തുതസ്സപാത്മതാൽ പശ്യ സിദ്ധിച്ചുള്ളവനെങ്കിലേ
 നിത്യവും ജീവകാരുണ്യമത്യന്തം സ്വീകരിക്കണം.

൧൩൮. എല്ലാവരേയും മൊരുപോൽ വഴിപോലെ രക്ഷി -
 ചെല്ലാടവും വിലസിട്ടും ഭവനൈകനാഥാ!
 കല്യാണമോട് വിലജന്തുഗണത്തിലാത്മ -
 തുല്യാധികപ്രിയതയേകണമേ ഗുണാഞ്ജ്യ! (ഇ.സ്തോ.

ജീവിതം.

൧൩൯. രസമാന്റിട്ടും വചനം,
 സതിയായ് സാപത്യയായിട്ടും ഭാഷ്യാ,
 ഭാനസമേതം ധനമിവ -
 യുള്ള പുമാൻതന്റെ ജീവിതം സഫലം.

൧൪൦. എല്ലാവരും പാർക്കിലൊന്നുപോലെ -
 യല്ലൽപ്പെടാനായിഹ സൃഷ്ടരതേ;

കൃപാലുവായോനപരാത്തിയിങ്ക,
ലല്ലാത്തവൻ തൻവ്യസനത്തിലുംകേൾ.

[ഇ. ത

ഭാരിപ്പും.

(വ

൧൪൧. സൽകലംവിദ്യസൗശീല്യംഗൈര്യുംസൗന്ദര്യമെന്നി
നോക്കിക്കന്യയെവിദാൻപോൽവിധിയേകം ദരിദ്രത.

൧൪൨. നരകത്തെറ്റുഖമെന്നിങ്ങുരചെയ്താൻ മാനവർ;
ഭാരിദ്യാധികമാം ഭുഖമിപ്പു കാലത്രയത്തിലും.

൧൪൩. തരികെന്തരചെയ്യുന്നോനുള്ള ഭുഖംഗ്രഹിക്കുകിൽ
ദാതാവവന്നനൾകീടം സ്വമാംസം കൂടെനിണ്ണയം.

൧൪൪. മുന്നോട്ടാശവലിക്കുന്നു, പിന്നോട്ടങ്ങനെ നാണവും;
അവയ്ക്കിടവിച്ചുണ്ടെന്താൽപോലാട്ടുന്ന ത്വപികൾമാനനും.

൧൪൫. ദക്ഷിണാശയിൽ വെത്തിച്ചു കരം നീട്ടുന്നസൂര്യനും
കറഞ്ഞിടുന്നു തേജസ്സു; പരന്റെ കഥയെന്തഹോ!

൧൪൬. ദരിദ്രൻ വ്യാധിതൻമൂഢൻ പ്രവാസിനിത്യസേവകൻ
അഞ്ചുപരിവർ ജീവിച്ചു വാളിലും മുതലുലുരാം.

൧൪൭. ഭാരിദ്യമാൻവരെയായവർതൻശരീരേ
ചേരുന്ന മാംസമതു കൂടെ വെടിഞ്ഞിടുമ്പോൾ
ദാരങ്ങൾ ബന്ധുസുതസഞ്ചയ മെന്നിതെല്ലാം
ഭൂതൈജിച്ഛിതവതത്തുതമോ നിനച്ചാൽ?

൧൪൮. മുൻപേയുള്ളതു തന്നെയിന്ദ്രിയഗണം,

സംസാരവും, പേരു, മുൽ -

കമ്പം വിട്ടൊരു ബുദ്ധിശക്തിയുമഹോ!

പാത്തിടിപ്പെന്നാകിച്ചും

വൻപേരും ധനമൊന്നു മാത്രമകല -

ത്താകുന്ന നേരം പുമാ -

നമ്പമ്പോ! പുനരന്യനെന്നതുകണ് -

ക്കായ് വന്നിടുന്നതൂതം!

൧൪൯. ശ്രേഷ്ഠന്മാരോടടുത്താൽ കറയു, മലസരോ -

ടൈപ്പാഴും ചേർവാഴും,

കൂട്ടീടും യോഗ്യരായുള്ളവരിലധികമീ.
 ഷ്യാഭരം, സൽസദസ്സിൽ
 വാട്ടം ചേർക്കും, സ്വകൃത്യങ്ങളുടെ വഴി പിഴ-
 പിച്ചകൃത്യത്തിലാക്കും
 മെന്ദ്രസ്ത്രത്തിൻജ്യേഷ്ഠനോ ഹേ! പറയുകനജനോ
 ഹന്ത! ദാരിദ്ര്യഭ്രമം. (സപ.)

മുത. ഉണ്ടാകിൽത്തൻ ഗൃഹത്തിൽത്തരമൊടു വഴിമേൽ
 ബുദ്ധിമുട്ടെന്നതൊട്ടും
 വേണ്ട, കിട്ടും വിരുന്നും; ധനരഹിതൻ താ-
 ന്തളിലും കിട്ടുകില്ലാ;
 കൊണ്ടാടേണ്ടുന്ന പിച്ചിക്കുസുമതതിയതി-
 നെന്നിയേ കിംശൂകത്തി-
 ന്നണ്ടാമോ കണ്ടിവാർകേശികൾമുടിമണമേ-
 ല്ലുന്ന ഭാഗ്യം നിനച്ചാൽ? (സപ.)

മുത. വേണ്ടാളും വേ്യസമ്പത്തൊടു, കൊടിയ ദരി-
 ളാത്തി ബോധിച്ചിടാത്തോ-
 ന്നണ്ടോ മറ്റുള്ളവർക്കുള്ളഴലിന്റെ വലി-
 പ്പം ഗ്രഹിച്ചാണെളുപ്പം?
 രണ്ടോ മൂന്നോ മുറിക്കാവ്യവുമൊരുവിധമു-
 ള്ളിൽക്കടത്തിക്കൂതിക്കായ്-
 കൊണ്ടാരോന്നോത്തു ചേർക്കുന്നവന്റെ പണി ബോ-
 ധിക്കുമോ സൽകവീന്ദ്രൻ? (സപ.)

മുത. നിന്ദിക്കുന്നമ്മ; -യൊന്നും സഹജനരുളുകി-
 ല്ലാ;-ദരിക്കിച്ച പുത്രൻ;
 നന്ദിക്കുന്നില്ല താതൻ; പ്രിയതമ വിമുഖീ;
 ഭൃത്യനും കോപിയത്രേ;
 എന്നോടത്ഥത്തെ യാചിച്ചിടുമിതി നിനവാൽ
 കാഞ്ചതേയില്ല മിത്രം;
 നന്നായാർജ്ജിക്ക നിത്യം ധനപയ;-മതിനാൽ
 സർവ്വം വശ്യരത്രേ.

പ്രശ്നം.

൧൫൩. പ്രതികൂലം പ്രവർത്തിക്കും ഭ്രോണിയും ദൃഢമാണിപ്പോൾ;
ലോകപ്രതാരണത്തിന്നായാതെ തീർത്തിതു ഭാതംനാ?

൧൫൪. ക്ഷയിക്കുംതോറുമെത്തിടും മിത്രാന്തികമതിൽ കൂടാൽ,
അകലും വൃദ്ധിയിൽ ദോഷാകരൻ കേൾമലിനനായൻ.

൧൫൫. വിശിഖവ്യാലശബ്ദങ്ങൾക്കു വണ്ണങ്ങൾകൊണ്ടു താൻ
നിർമ്മിതൻ പരപ്രാണഹരണം യുക്തമല്ലയോ?

൧൫൬. പുലിയുടെ രോഗം തീർത്താൽ
വൈദ്യൻ താനതിന്നു പഥ്യഭോജനമാം;
ഖലനായ് ചെയ്തോതപക്രതി
കല്ലിൽമേലിട്ട കലശമാണല്ലോ.

[ത.ത.]

൧൫൭. നവവർണ്ണങ്ങളറിഞ്ഞാൽ
ശിവൻ പദേശിപ്പതിന്നു തുനിയുന്നു,
വസനവുമശനവുമാന്നാൽ
വൈശ്രവണനെയും ഹസിച്ഛിടുന്ന ഖലൻ.

൧൫൮. പാത്രമെന്തത്രമതാക്കും
സ്നേഹഗുണങ്ങൾക്കു നാശവും ചേർക്കും
അമലേ മലമുണ്ടാക്കും
ദീപത്തിൻജ്വാല പോലെ ഖലമെത്രീ.

൧൫൯. ബഹുധാന്യഖണ്ഡനത്തെ
സ്വപമുഖത്താൽത്തന്നെ ചെയ്തു സ്വന്തതവും
പതനസ്വഭാവമിയലും
ഖലനം മുസലത്തിനും നമസ്കാരം.

൧൬൦. തലയത്തിൽ വെച്ചുനാലും
സ്നേഹത്താൽ നിത്യമുപചരിച്ചാലും
മടവാർകഴൽപോൽ നീചൻ
കേഴ്ചിലുത്തെ തൃജിക്കയില്ലേതും.

൧൬൧. വിശ്വപസിച്ഛപകരിച്ചു നിർമ്മലം
സ്വപന്നനിൽ ദുരിതമാചരിച്ചിട്ടാ

ഭഷ്ടനാകിയ പുമാനെയെബ! ഹേ
ഭൂമി! നീ ബത! വഹിപ്പതെങ്ങനെ?

൧൬൨. കർണ്ണാമൃതം സൂക്ഷിരസം വെടിഞ്ഞു
ദോഷങ്ങൾ കാണാൻ വലയുന്നു ഭഷ്ടൻ;
പൂക്കാവിലേയ്ക്കെത്തിയൊരാട്ടകത്തിൻ-
നോട്ടങ്ങൾ മുളളുള്ള മരങ്ങൾ കാണാൻ.

൧൬൩. മഹത്തപമേറുന്ന് വളാണു മാതാ,
ഖലങ്കലത്രേയതിലും മഹത്തപം;
മലത്തെ നീക്കുന്നവൾ തൻകരത്താ;-
ലവൻ ഹരിക്കുന്നതു ജിഹ്വയാലേ.

൧൬൪. അന്യനൊഴുന്ന ശുഭകീർത്തിഭരാഗ്നിയിൽ പെ-
ട്ടുന്നനമന്ദമെരിയും ഹൃദയത്തിൽ നിന്നും
ചിന്നുന്ന ധൂമനിരയെ സ്വമുഖത്തിലൂടെ-
ത്തന്നിറയെന്ന കപടേന വിടുന്നു ഭഷ്ടൻ.

[സ്വപ.]

൧൬൫. അന്യന്നു മോദമുള്ളവാക്കിന നന്മയൊന്നും .
തന്നിൽ പെടാത്തൊരതിതൃപ്തനതായ മത്സ്യൻ
അന്യന്റെ ദോഷമഭളി സ്വജനത്തിനേറെ-
മന്യനമോദമരുളുന്നതിന്നറിടുന്നു.

൧൬൬. മല്ലാസനൻ ഖലനെ നിമ്ബിതിചെയ്തുകൽ
വില്ലങ്കമില്ല ഗുണമേ സുജനത്തിനുള്ള;
അപ്പികലാന്നിടുമിരുട്ടു കുരുട്ടുകല്ല-
മില്ലെങ്കിലക്മണികൾക്കു മഹത്തപമുണ്ടോ?

൧൬൭. ഉടൽ കഴുകുവതിന്നും പൂമണം പൂഞ്ചെതിന്നും
വടിവൊടു ജലപാനത്തിന്നുമൊന്നിന്നുമല്ലാ,
സ്ഫടികവിമലതോയേ ചേർ കലക്കാൻ സരസ്സി-
നടയ നടുവതിങ്കൽ കാസരം മുങ്ങിടുന്നു.

൧൬൮. മേലക്ഷേമം വരുവതിനെയോ-
ക്കാതകണ്ടാത്തഭാഷ്യാ-
ബാലക്ഷേമം കരുതിയിതരോ-
ഹ ഭ്രവാ ചെയ്തു നിത്യം

ശീലദണ്ഡം ശിവശിവ! തണി -
 ഞാതെ മേവും നരൻ തൻ -
 കാല “ഷേഡം വളരെവളരെ -
 ഷാമി വിഷ്ണുപത്തിൽ..”

എന്നു. പുല്ലും നൽജലവും പ്രമോദമിവയാൽ
 കാലം കഴിച്ചെത്രയും
 നല്ലോണം മരുവും മൃഗങ്ങൾ തൃഷ്ണവും
 സത്തുക്കളും സർവ്വം;
 വല്ലാതായവരോടു വേദനമഹോ!
 കൈവർത്തനം ദൃഷ്ടനും
 ചൊല്ലാമേറെ വിരോധമുണ്ടതു സഖേ!
 നിഷ്കാരണം കേവലം.

എ. ഏറ്റവും ദുസ്സഹമായിട്ടും മുളച്ചുളള -
 കരുണ നോവേകിട്ടും,
 മാറീട്ടും നിജഭാവവും, ബത! മറ -
 ച്ചീട്ടും സ്വബോധത്തെയും,
 പഠിക്കുന്നിതു ജീവഹാനിയെയുമി -
 ബ്രത്യന്തഘോരം വിഷം
 ചീറ്റം ചേർന്നിട്ടമടിജിഹ്വയിലേഴും
 ഭവാക്കു പോലോക്കുകിൽ.

(സക)

എ. യുഗം വല്ലവിധത്തിലും ജലദമായ് -
 തീർന്നിട്ടു വരുന്നിക്കഴും
 ധാരം വർഷജലങ്ങൾകൊണ്ടഥ നശി -
 പ്പിക്കുന്നി; വണ്ണം പരം
 കേമത്തും ചലനം കലർന്നു, വളരും
 ഗർവ്വത്തിനാൽ നീതിയെ -
 ഞാമം ഹന്തു! വെടിഞ്ഞു തൻകലമതിൻ -
 നാശം വരുത്തുന്നു താൻ.

എ. മരങ്ങളോടെ മർമ്മസന്ധികൾ പിള -
 ന്നീട്ടും പിജിഹ്വതപമ -
 ണ്ടു, റിട്ടിടത്തേ രസ്യ് റമെപ്പൊഴുതമ -

നേപഷിച്ചു തോഷിച്ചിടും,
മുറീടും കടിലതപമോടു തെളിവി,
ല്ലാതുള്ള മാഗ്ഗങ്ങളിൽ
ചുറ്റും സപ്പുവുമോക്കു ഭൃഷ്ഠജനവും
ജ്യേഷ്ഠാനുജന്മാർ സഖേ!

(സപ.)

മുഖമുറുക്കുമാരുടെ നന്മ കണ്ടധികമായ്
പറുവീട്ടുസൂയാഭരം
തെറ്റൊന്നായവരെടുക്കുവതിനായ്
മുറ്റം പ്രയത്നിച്ചുടൻ
ചെറും ശങ്ക വെടിഞ്ഞു കൃത്രിമവച,
സ്വരോരുവാനെപ്പൊഴും
ചുറ്റും ഭൃഷ്ഠനൊരിക്കലും ഗുണഗണം
പററില്ല തെറ്റിപ്പിരിയിൽ.

(സപ.)

മുഖ. സന്തോഷത്തെ വെടിഞ്ഞ ഭാന,-മുപകാ-
രത്തെ മറന്നീടുക,-
ത്വന്തം ഭൃഷ്ഠരെ വാഴ്ത്തിയോതുക, മഹാ-
ന്മാരെപ്പഴിച്ചീടുക,
സമാന്തേ സൽകഥ കേൾപ്പതിങ്കൽ മടിയെ-
ന്നിച്ചൊന്നതെല്ലാം തിക-
ച്ചേന്തിടുന്നവനാണു ഭൃഷ്ഠമതിയീ-
ലോകത്തിൽ നിസ്സംശയം.

മുഖ. മന്ദം വന്നരികത്തണഞ്ഞു മധുരം
ശബ്ദിച്ചു മെവു, തരം
മന്ദിക്കാതഥ നൊക്കി നിഷ്കൃഷ്ടനായ്
മമ്മങ്ങൾ ഭേദിച്ചിടും,
മന്ദാക്ഷം കലരാതെയെത്തുമകലെ-
പ്പായിക്കിലും വീണ്ടുമീ
മന്നിൽ ഭൃഷ്ഠജനം നിനയ്ക്കിൽ മശം-
തന്നോടു തുല്യം സഖേ!

മുഖ. നേരം ധർമ്മമതും വെടിഞ്ഞ നരനെ
ക്രോധാഗ്നിയേറിക്കവി-

ഉങ്കാരത്തൊടരോ! ദഹിച്ചിട്ടൊരി-
 കാണുന്ന വൃക്ഷങ്ങളിൽ
 എൻകാർമോലപതേ! ഭവാൻ മഴപൊഴി-
 കില്ലെങ്കിലോ വേണ്ട;നി-
 ശ്ശങ്കാലേശമിവറ്റിൽ വൃജം മതിയേ -
 ലിക്കുന്നതെന്തിന്നോ?

പ്രവൃ. തന്നിൽ ചേർന്നാരുദോഷമേറെ വരുതാ -
 ണെന്നാകിലും കാണകി-
 ല്ല,-സ്തൻതന്നടെയല്ലദോഷമതിലും
 ചേരുന്നു ദിവ്യേഷണം,
 തന്നെത്താനതിയായ് പുകഴ്ത്തും,-മഹാ -
 നുള്ളാരു മാഹാത്മ്യമോ.
 ചൊന്നീടാ ലവലേശമിവക മഹാ -
 ഭയന്റെ ചട്ടങ്ങളാ.

പ്രവൃ. തീക്ഷ്ണാത്മതപമിയന്നിടുന്നവനായ -
 ണ്ണാൽ ജനിപ്പിച്ചൊര -
 സ്താക്ഷാൽ തൻജനകന്റെയാത്മഭവനം
 ചെയ്തീടുമെന്നിങ്ങനെ
 സൂക്ഷ്മം താനറിയിച്ചുകൊണ്ടു ജനക-
 തപം ചേർന്നു വേണവ്രജം
 വീക്ഷിച്ചീടുക കാട്ടുതീയിഹ ദഹി-
 ച്ചിടുന്നു പാടേ ജവാൽ.

പ്രവൃ. മെത്തും ഹന്ത! തമസ്സിൽ മോദമിഹ, സു -
 ത്യാലോകവൈമുഖ്യമോ -
 കൊത്തിട്ടങ്ങനെ ഭർവചോമലമുതി-
 ത്തീടും സ്വപകുതാന്തരാൽ,
 എത്തിടും നിജപക്ഷപാതമവലം -
 ബം വിട്ട മാഗ്ഗ്ത്തിലാ -
 യിതഥം “വാവലിനൊത്തവൻമുഖമവാ -
 കാവാത്തതിന്നെന്തുവാൻ?,,

പ്രവൃ. ഇല്ലേതും ഹാനി സാമ്യത്തൊടുകമറിവാ -
 മഗ്നിയാൽ ശുദ്ധമാകും

കല്യാണി ഭജുവാക്യാൽ, ശൂനിയുടെ കരയാ-
ലിരുവിന്നെന്നപോലെ;
ചൊല്ലാ,-മെന്നാൽ യമൻതന്നുടെ കഠിനഭട-
ന്മാർകൾ കല്യാണത്തോളം
ചൊല്ലേറും വാരകേ ചേർത്തിവരെയതിരുക്കാ
ഭുവമേല്പിക്കുമേറും.

പ്രവൃ.പാമ്പാ! താനാരു? ഞാനോ ചലകലവരനാ-
ണി;- കൊടുങ്കാട്ടിൽ വാഴ-
ന്നതേ? സിംഹാലിയാകും മൃഗകലമിഹ മരം
തിന്മതിന്നാഗ്രഹത്താൽ;
എന്തിന്നീ നല്ല ദേഹം കളവതു? ബത! മ.
ദേഹമാംസം ഭുജിച്ചി-
ട്ടേന്തിടും മത്ത്യാമാംസാശനരസമൊടതെ-
ല്ലാരെയും കൊല്ലുമല്ലോ.

ഭരഭിമാനം.

പ്രവൃ.സന്താനത്തിനു മേലിലങ്ങുദവി-
പ്പാനുള്ള വസ്തുക്കളെ-
ച്ചിന്തിക്കാതെ കൊടുത്തു ഹന്ത! വില വാ-
ങ്ങിക്കൊണ്ടു കല്യാണവും
അന്തമോദമൊടേ നടത്തിയൊടുവിൽ
ദാരിദ്ര്യമാന്റിടവാ-
നെന്നായാലുമൊരുങ്ങിടുന്നതു മഹാ-
മൗഢ്യം മഹാസങ്കടം.

(ല. ക.

പ്രവൃ.കല്യാണം വന്നിടുമ്പോളതു ബഹു വിഭവ-
ത്തോടു തോഷിച്ചു ചോഷി-
ച്ചില്ലെന്നാൽ നമ്മെയെല്ലാവരുമിഹ സതതാ-
നിണ്ണയം നിന്ദിച്ചെയും
ഉല്ലാസത്തൊടിവണ്ണം കരുതിയധികമായ്
വേദനാശം വരുത്താ-
നില്ലേതും ശങ്ക കഷ്ടം! കടവുമതിനു വാ-
ങ്ങീടുവാൻ പോടിയില്ലാ

(ല. ക.

ഭാഷാവി. (ഭാഷാവിത.)

മവുവ. അകവിതപത്തിനാലില്ല മുതി ശിക്ഷയധർമ്മവും;
കകവിതപമഹോ! സാക്ഷാൽ മുതിയെന്നാണു സന്മതം.

മവുവ. പദം വയ്ക്കാൻ മിടക്കില്ല, ജനനീരാഗമേകിടം,
ബഹുലാലാപനാകം ഭാഷാവി ബാലകസന്നിഭൻ.

മൻറ. ഉൾക്കാമ്പിനേറീടിന ബാധ നൾകും,
ചിതെന്നു ശയ്യയ്ക്കുതിദോഷമേകും,
തീക്കായ്ക്കിൽ വേഗത്തിൽ വളർന്നുളും
“ഭാഷാവിവു മൂട്ടയുമൊന്നുപോലെ.,

മൻമ. കല്പാശതത്തോളമേററു മഹിമയൊടു വിള -
ങ്ങുവിധം സൽകവീന്ദ്ര -
ക്കിപ്പാരികൾ ഭവിക്കും വിമലതരയശ -
സ്സിക ലുളളാഗ്രഹത്താൽ
കെല്പേറുന്നായവർക്കുള്ളൊരു കൃതിയിലെഴും
സൽപദം സ്വപ്രബന്ധ
ചേർപ്പാനപ്പാടു കക്കും “മനുജരുടെ ചരി -
ത്രം,, വിചിത്രം “നിനച്ചാൽ.,

മൻറ. ഗ്ലോകം സൽഭാവമേലും പ്രതിഭയൊടു ചമ -
ച്ചിട്ടു ദിക്കൊട്ടുമേററും
ഗ്ലോകം നേടുന്ന ഭൂരിശ്രമതതികൾ സഹി -
ക്കും കവിയൊപ്പമായി
ഗ്ലോകം തങ്ങൾക്കു മുണ്ടാക്കണമിതി കൊതിയാ -
ലദ്യ നിവിദ്യരായോർ
ഗ്ലോകം “കുത്തി,, കുറിയ്ക്ക “ന്നിതിനൊരു കുറവു -
ണ്ടാകിലുണ്ടാം ഗുണങ്ങൾ.,

ഭേശസഞ്ചാരം.

മൻന. ഭേശസഞ്ചാരവും വിദപൽസേവയും ചെയ്തു മേവിടും
നരൻറബുദ്ധി വെള്ളത്തിലെണ്ണപോലെ വിശാലയാം.

മൻര. അന്നങ്ങൾ സത്തുക്കൾ ഗജങ്ങളും കേൾ
ഭേശം വെടിഞ്ഞിട്ടു ഗമിച്ചിടുന്നു;

മൃഗങ്ങൾ കായങ്ങൾ കമർത്തും ഹാ!
സ്ഥലികിൽ മേവീട്ടു മരിച്ചിടുന്നു.

ഫൻ.പാരംസുകൃതയോടു വിസ്തൃതതരം
വണ്ണിച്ചു ചൊല്ലീടിലും
ചാരേ കാണമതുപോലെ വസ്തുതതി ബോ-
ധിപ്പാൻ പ്രയാസപ്പെട്ടു;
നേരോടായതുകൊണ്ടു വേണ്ടവിധമായ്
ദേശംനം ചെയ്യുകിൽ
ചേരും ബുദ്ധിവികാസപാകസുപരി-
ഷ്ഠാരങ്ങൾ സാരങ്ങളായ്.

(൩൧)

ഭോഷം.

ഫൻ.അനുചിതകർമ്മാരംഭം
സംഘവിരോധം മഹാനിൽ മത്സർവ്വം
പ്രമദജനവിശ്വാസവു-
മിവ നാലും നാശകാരണം നൂനം.

ഫൻ.ഭോഷം ബോധിച്ചു സൂക്ഷ്മം മരുവുമവനില -
ഭോഷമേറെബ്ഭവിക്കി -
ല്ലി; -ഷൽത്തൊറായവങ്കൽ പെടുകിലതു നട -
പ്പോന്റെ കാൽമാറമത്രേ;
ഭോഷം വന്നാലതിങ്കൽ പ്രിയതയൊടതിനെ -
സ്സാധുവാക്കാൻ ശ്രമിക്കിൽ
ഭോഷൻ താനെന്ന നാമം ബുദ്ധനമരുളിട്ടു -
നല്ലരായോരുപോലും.

ഫൻ.വ.നാനാബോധങ്ങളുണ്ടെങ്കിലുമിഹ നിജഭോ -
ഷപ്രബോധം മഹാമാർ
മാനിച്ചീടുന്നതാണിങ്ങ, ശുഭവഴി തട്ടു -
ത്തീട്ടു, മെന്നല്ല നിത്യം
ശീലികിൽ ചിത്തശുദ്ധിപ്രദ,-മറിയുകിൽ നീ -
ങ്ങീട്ടുമദ്ഭോഷമെല്ലാം
മേലെനോക്കുന്നു മോദത്തെയു; മിതു സുജന-
ങ്ങൾക്കു കല്പദൂരത്രേ.

ധനം. (ലക്ഷ്മി.)

൧൯൯. വയോവൃദ്ധൻ തപോവൃദ്ധൻ ജ്ഞാനവൃദ്ധൻ മന്ദമന്ദനെ
ധനവൃദ്ധന്റെ വാതുകൽ കാത്തുനിൽക്കുന്നു സർവ്വദാ.

൨൦൦. ഗുണമുള്ളവരെക്കണ്ടാൽ ബന്ധിക്കും തന്നെയെന്നഹോ!
ശംകിച്ചു മാൻപേട പോലെ ലക്ഷ്മിയോടുന്നുഭൂരവേ.

൨൦൧. ഗോവിന്ദൻ ഗോക്കളോടൊത്തുകളിച്ചെന്നോത്തു താർമക
ഗോസമന്മാരൊടൊത്തിനുംകളിക്കുന്നു പതിവുതാ. (൨൦)

൨൦൨. ശൂരനും വിദ്യയുദ്ധോനും സേവാനൈപുണ്യശാലിയും
തക്കം പൂക്കുന്ന മഹിയെത്തൻകൈയിങ്കലണച്ചിടും.

൨൦൩. സംശയം വേണ്ട, താർമക സമുജ്ജ്വലജ്ഞു താൻ;
ചേടിക്കുംധീവരന്മാരെ; - ജ്ജന്യൈശ്ചാന്തന്നിൽമുങ്ങിടും.

൨൦൪. ശരിയായുരചെയ്താലും
ഭരിദ്രവാക്യം ശ്രവിക്കയില്ലാതും;
പരയ്ക്കും കപടവുമാട്ടേ
പ്രഭുവിൻവാക്യം സമസ്തസംപൂജ്യം.

൨൦൫. ശ്രോത്രം നേത്രം വാക്കിവ
ലക്ഷ്മി ലയിപ്പിച്ചിടുന്നതതുഭൂതമോ?
വിഷസോദരിയായിടുമവൾ
കൊല്ലുന്നില്ലെന്നരോക്തിലതുഭൂതമേ.

൨൦൬. കടിലാ ലക്ഷ്മിവസ്തിക-
നിടമതിൽ വാഴ്ഭേവി വാഴ്യില്ലറിക;
ശ്വശ്രുചിനും വധുവിനും
വിശ്വപത്തിൽ സൗഹൃദം മുരുകും താൻ.

൨൦൭. ചഗുണ്ടൾ വൃക്ഷത്തിനെയെന്നപോലെയും
നദങ്ങളുസ്സാഗരമെന്നപോലെയും
വധുക്കൾ ഭർത്താവിനെയെന്നപോലെയും
ഗുണങ്ങളെല്ലാം ധനമാശ്രയിച്ചിടും.

൨൦൮. അതേ ഗേഹം, യാതൊന്നതിൽ മഹതിയാം
ലക്ഷ്മി വിലസു -

നാ; - തേ ലക്ഷ്മീ, യാതൊന്നിനെയെന്നു വാ -
 ക്കുന്നു സുജനം;
 അതേ വോക്താക്കൾ സുജന, മെതു സ -
 ദിദ്യയണയും -
 നാ; - തേ വിദ്യാ, യാതൊന്നവില്പതിയിൽ
 ഭക്തിസഫിതാ.

മുഹൂർത്തപൂജാതേ! ഹസ്ത! നീ മൂഢൻ ധനമരുളു -
 നീ; - ഹൃദയം സൂരിമാരിൽ;
 പ്രേമം മൂഢൻകലില്ലാ ചാപലതയുമെനി -
 കീഷ്ടയും തെല്ലുമില്ലാ;
 ഞ്ഞു മന്നിൽ സൂരിമാരെസ്സുകലരുമൊരുപോൽ
 സാദരം സൽക്കരിക്ക -
 നാ; - മന്ദന്നില്ല മറവിങ്ങൊരു ഗതി; - യതിനാൽ
 ഞാൻ കൊടുക്കുന്നു വിത്തം.

ധർമ്മം.

മ.മ. ചിലരോടുന്നു സമ്പത്തിന്നന്യർകാമത്തിന്നും സദാ;
 ഇഷ്ടമേകുന്ന ധർമ്മത്തിലില്ല സാഹചര്യത്തന്നും.

മ.മ. മരിച്ചിടുന്നേരവുമാത്ര പിൻപേ
 തിരിച്ചിടും ധർമ്മമാണു ബന്ധു;
 മറ്റുള്ളതെല്ലാമിഹ ദോഷനാശം
 പറ്റുന്ന കാലത്തു നശിച്ചിടുന്നു.

മ.മ. അശക്തനത്രേ ബലശാലിത്താനും,
 ദരിദ്രനത്രേ ധനവാൻമപ്പോൽ,
 മൂഢാശയൻ പണ്ഡിതനും ജഗത്തിൽ,
 ധർമ്മാശയില്ലെന്നുവരുന്നതാകിൽ.

മ.മ. ധർമ്മം തന്നെ നിനയ്ക്കിലീശ്വരൻ സ -
 നോഷപ്രഭം സർവദാ;
 ധർമ്മം വിട്ടു നടന്നവർക്കു സുഖമു -
 ളായീല മാലെന്നിയേ;
 ധർമ്മം ശർമ്മമശേഷമേകുവതിന്നും
 പാത്രം ജഗത്തിങ്കലു; -

“ഘർത്തേപ്പുരുസകടത്തിവുമ്പോ -
ക്ഷിക്കൊല്ല മല്ലേക്ഷണേ!,”

൨൨൭. അല്ലേയെൻചിത്തമേ! നീ സുഖമതിലധികം
സർവ്വ കാക്ഷയുള്ളോ -
നല്ലേ; -യെന്നാൽ സുഖത്തിന്നുടയൊരു വലുതാം
ബീജമലമ്നമത്രേ;
പൊല്ലാമും ധർമ്മീശസ്തരണമൊടിമത -
ന്നാൽ മനോഭുഖമുണ്ടാ -
കൊല്ലാ മററാക്കുമെന്നുള്ളൊരു ശപഥമനു -
ഷ്ടിക്കയാണോക്കുന്നനായ്. (രം-സ്തോ

യൈയും.

൨൨൮. യുഗാന്തവായുവേഗത്താലിളകും പർവ്വതങ്ങളും;
അതിഭുഖത്തിലും ചെറും കുലുങ്ങാ ധീരമാനസം.
൨൨൯. ക്ഷയിക്കുന്നില്ലയേവന്റെ ബുദ്ധിയാപത്തിലൊന്നിലും;
അതിൻമഹിമയാൽത്തന്നെയുചൻ തീർക്കമതൊക്കെയും.
൨൩൦. അല്പകാലം തുടന്നാലുമധികം വ്യഗ്രനാം ജളൻ;
മഹാരംഭത്തിലും തെല്ലമിളകുന്നില്ല ബുദ്ധിമാൻ.
൨൩൧. ക്രൂരമാംദൈവയോഗത്താൽഘോരഭുഖംവരംവിധേന
മഹാന്റെ ഹൃദയം ധൈര്യവജ്ര കഞ്ചുകമാന്നിടം.

നിയമം.

൨൩൨. നിത്യം നടത്തുന്നതിനുള്ള നാനാ-
കൃത്യങ്ങളിൽ പെട്ടു കഴഞ്ഞിടാതേ
കാരോന്നിനും തൻസമയംപകുത്തു
ക്രമപ്പെടുത്തിട്ടു നടക്ക സൂക്ഷ്മം.

പത്മം.

൨൩൩. പത്മമില്ലെങ്കിൽ രോഗിക്കു ഫലമെന്തെഷധത്തിനാൽ
പത്മമുണ്ടെങ്കിൽ രോഗിക്കു ഫലമെന്തെഷധത്തിനാൽ
നിൽ?

൨൨൧. അപത്ത്യനാണെന്തൊരു സ്ത്രീയാണെന്നു ചിലവു ചിട്ടം;
അതത്ര കാര്യമായിത്തന്നെ വന്നു വന്നു കളയും.

പരഗ്രഹഗമനം.

൨൨൨. കാൽമീലാതെയന്യന്റെ ഗ്രഹത്തിൽപോയിപ്പോകാൻ
കൃഷ്ണപക്ഷേന്ദുവെപ്പോലെ ലാലുവായിവരുകമാകും.

പരാക്രമം.

൨൨൩. കാലുകൊണ്ടു ചവിട്ടുമ്പോൾ മെന്തിലേലേറിടും പൊടി
നിറിക്കിലും സ്വസ്ഥനായിട്ടു നോക്കിക്കാളുമുത്തമം.

൨൨൪. കളിയായ് ശത്രുർദ്ധാവിൽ ചവിട്ടീടാതെ കണ്ടു താൻ
നിരാലംബനായ് കീർത്തി വിട്ടുണ്ണിലേറുന്നതെങ്ങനെ?

പരീക്ഷ.

൨൨൫. ആപത്തിങ്കൽ ബന്ധുപരീക്ഷാ;
യുദ്ധത്തിങ്കൽ ശുരാപരീക്ഷാ;
വിനയത്തിൽ അന്തർ വംശപരീക്ഷാ;
യുവതിപരീക്ഷാ ധനമീനനിലാ.

പരോപകാരം.

൨൨൬. ഗുണരഹിതകളാലുകതംഗ്ലോകാലത്തിൽ പറഞ്ഞിടാം
പരോപകാരമേപുണ്യം; പാപം താൻ പരപീഡനം.

൨൨൭. സ്വയം പാരമുഴന്നു കൊണ്ടുതാപം കൊടുക്കയാൽ
സുവാശജാതം സുജനം വ്യജനം പൊലെ ശോഭനം.

൨൨൮. ഭജിച്ചിടും വൈരിയിലും മഹാമാർ
തൂണച്ചിടും സംശയമില്ല തെല്ലും;
സ്വപത്തിയാമദ്രിസരിത്തിനേയും
സിന്ധുക്കളും ഭോധിയിലാക്കിടുന്നു.

൨൨൯. മാർത്താണ്ഡനന്നളിനിതന്നെ വിട്ടുത്തിടുന്നു.
രാത്രിശനാവൽ നികരത്തെയുമപ്രകാരം,
അർദ്ധിച്ചിടാതെ ജവമദ്രാമേകിടുന്നു;

സത്തുക്കളെന്തു ഗുണം സ്വയമേവ വൈദ്യ.

൨൩൦. മറുത്തു വെക്കു ഹിതനായ സുമാനുഷൻ താ-
നറിയിലും കരുതുകില്ല വിരോധമേതും;
ചുറ്റും മുറിക്കുമൊരു വെണ്മഴവിൻമുഖത്തിൽ
തെറ്റൊന്നു ചന്ദനമരം മണമേററിടുന്നു.

൨൩൧. ഉപകൃതിയെന്തെന്നായ് ചെയ്തുവെന്നാലതിൻ പ്ര-
ത്യുപകൃതിയവനെപ്പോൾ ചെയ്യുമോയെന്നിവണ്ണം
കരുതരുതിഹ കേരം വേരിനാലാൻ വെള്ളം
സുരചിരമഥ ശീഷം കൊണ്ടു നൽകുന്നുവല്ലോ. (ത. ത.)

൨൩൨. പാരിൽ ക്ഷീണതയാൻ വെക്കു പരമാ-

നന്ദം കൊടുക്കും ഫലം
പാരം നൽകിട്ടു, മന്യദീയഗതി മു-
ട്ടിച്ചിട്ടുകില്ലൊട്ടുമേ,
പേരാളുന്ന പരോപകാരമുള്ളും
പ്രാണൻ വെടിഞ്ഞിട്ടുമി-
ന്നാർക്കേളമഹീരുഹോത്ഥമനഹോ!
ശിഷ്ടനു ഭൃഷ്ടാന്തമാം.

(സപ്ത)

൨൩൩. തൻകാൽത്തെ വെടിഞ്ഞുമന്യനുതക-

ന്നോനെത്രയും സത്തമൻ;
തൻകാൽത്തെ വിടാതെയന്യനുതക-
ന്നാനിങ്ങു സാമാന്യനാം;
തൻകാൽത്തിനി ഹാസ്യാകാൽതഹനനം
ചെയ്യുന്ന് വൻ രാക്ഷസൻ;
വൃത്ഥം ഹന്ത! പരാത്ഥനാശകൻ പോ-
രെന്നെന്നറിഞ്ഞീല ഞാൻ.

൨൩൪. പൊന്നിൻ കണ്ഡലമല്ല ശാസ്ത്രമതു താൻ

കണ്ണത്തിൽ നൽഭൂഷണം;
മിന്നും കങ്കണമല്ല ദാനമതു താൻ
പാണിക്കു നൽഭൂഷണം;
ചിന്നീടും കൃപകൊണ്ടലിഞ്ഞവർകൾതൻ -
ദേഹത്തിൽ നൽഭൂഷണം

നന്നായുള്ള പരമോപകാരം തുടർന്നു; -
നല്ലേതുമേ ചന്ദനം.

൨൩൫. ചോട്ടിൽ ചുറ്റിക്കിടക്കുന്നതിനിര, ശിശിരം-
തോരമേരുന്ന പക്ഷി -
ശുഭ്രം മേവുന്നു, ശാഖാവിതതിയിൽ നിവസിക്കുന്നു
ശാഖാമൃഗങ്ങൾ,
മട്ടോലും പുഷ്പജാലങ്ങളിലളികൾ വിള -
ങ്ങുന്നഹോ! ചന്ദനോവീ -
രുട്ടിങ്ങന്യോപകാരത്തിനു സുജനമതിൻ -
ഭൂതിയെന്നോതിടുന്നു.

പാതിപ്രത്യം.

൨൩൬. കായശ്ലേശം പരം ചെയ്തിട്ടിഹ പൂരുഷനാന്നിടാ
ഫലത്തെ നാരിയാളുന്നു ഭർതൃശുശ്രൂഷയൊന്നിനായ്;
൨൩൭. ഗൃഹമല്ലഗൃഹംപാത്താൽ; ഗൃഹംഗൃഹിണിയുൾദൃശം.
ഗൃഹണീഹീനമായുള്ള ഗൃഹം കാന്താരസന്നിഭം.

൨൩൮. അന്യഗുണങ്ങളനേകം
തന്നിൽ വിളങ്ങുന്നുവെന്നുവന്നാലും
തന്നുടെ പതിയിൽ വഴങ്ങി -
ടുന്നില്ലെന്നാകിലധമയാൾ തന്നി.

൨൩൯. മിതമായ് നൾകും താതൻ;
മിതമായ് മാതാ; മിതം സുതൻതാനും;
അമിതം നൾകീടും തൻ -
കമിതാവിനെയേവളാദരിച്ചിടാ?

൨൪൦. പാമ്പിന്റെ രത്നം കൊതിയന്റെ വിത്തം
സതീക്ഷമം കേസരിതന്റെ കേശം
ഇവറ്റിലന്യന്റെ കരപ്രചാരം
മരിക്കിലല്ലാതെ ഭവിക്കയില്ലാ.

൨൪൧. പാതിപ്രത്യമതായിടുന്നൊരു മഹാ -
ധർമ്മം പയോജാക്ഷികൾ -
കാതകാപഹമായ നല്ല ഗുണമാ -
ണെന്നുള്ളതോ നിഷ്കൃഷ്ടം;

ഭേദം വിട്ടു നിനച്ചുകാണുകിലിതരോ -
 ലിങ്ങേകപത്നീവ്രതം
 നീതിശ്രീ കലരുന്ന പുരുഷവര -
 ന്മാരും ധരിച്ചിടണം.

(സ്വ)

൨൪൨. പാരം വ്യാകുലനൈങ്കിലും പ്രിയതമൻ
 ഗേഹത്തിൽ വന്നെത്തിട്ടും
 നേരം തന്നെ മനം തെളിഞ്ഞു സരസം
 സത്തുഷ്ടനാകും വിധം
 ഓരോരോ വക സംഭരിച്ച ഭവന-
 ശ്രീയെസ്സഭാ ചാതുരീ-
 സാരോദ്രികതഗുണം വളർത്തുമവരന്താൻ
 യോഷാവിഭ്രഷാമണി.

(സ്വ)

൨൪൩. പ്രാണാധീശതയാന്നിടും കണവനിൽ
 പ്രാണാധികപ്രേമവും,
 കാണാതൊട്ടുമിരുന്നിടാൻ മടിയതും,
 ക്ഷീണാത്മനായ" വല്ലഭൻ
 താണാലും സ്ഥിരഭക്തിയും, രജയിലും
 കേണാത്തിയേകായ്ക്കയും
 ചേണാൻള്ള പതിവ്രതാചരണമെ -
 ന്നാണാർച്ചവാണീ ദൃഢം.

(സ്വ)

൨൪൪. കാതിൽക്കത്തുന്ന കാന്തിപ്രചുരിമ കലരും
 തോടയോ മോടിയാടി -
 കോരിബുന്ധിച്ച കൃന്തൽക്കലമതിൽ വിലസും
 മാലതിമാലതാനോ
 പാതിത്തിങ്കൾപ്രകാശം തടവുമളികമോ
 കാന്തിയേന്തുന്നതിപ്പു -
 പ്പാതിവ്രത്യാവ്യമാകും സുമഹിതമണി താൻ
 ഭൂഷണം യോഷമാരിൽ.

(സ്വ)

൨൪൫. പഞ്ചാരേ! പാപ്ലുഴമ്പേ! പരഭൃതമൊഴി! പാ-
 ലിക്ക മാൽ പോക്കിയേവം
 പഞ്ചാരപ്പട്ടമോതിപ്പകലിരവു മിട്ടു -
 ഞായ് നടക്കു വിടക്കും

തഞ്ചാരത്തന്യസാഗാ കലശമൊരുവളെ -
 കാലമായാത്" റന്ത! വസ്ത്രാൻ
 തഞ്ചാറില്ലിയെന്നുള്ളതു മതി സരിയാൾ -
 ക്കുള്ളൊരുൾകഷ്ടമോക്കാൻ.

[സം. 1.]

പുത്രൻ.

ഉത്ത. ഭൃഷ്ടനാം പുത്രനെക്കാളും പുത്രനില്ലായ്ക്കുത്തമം;
 ഭൃഷ്ടപുത്രൻ സഭാ താതന്നന്തരാന്തിവളത്ത് ടാ.

ഉത്ത. മുട്ടുകത്തിക്കളിച്ചോമൽപ്പുഞ്ചിരി കൊഞ്ചൽ പൂണ്ടിടാ
 പുത്രനെത്തൻ ഗൃഹേ കാഞ്ചാൻ പുണ്യവാനേതരംവത്ര.

ഉത്ത. അങ്കാലങ്കാരമണിയാമപത്യത്വലൈഴ് പ്രഭ
 ഹാരാദികളുണിഞ്ഞാലും നാരിയാൾക്കു ഭവിച്ചിടാ.

ഉത്ത. മതിമാനെങ്കിലൊരുത്തൻ
 മതി പുത്രൻ നൂറു മുർഖരെക്കാളും;
 മതിമതിയിരുളിഹ കളവാൻ
 മതി മാത്രം; താരനിരകളാലെന്തേ?

ഉത്ത. ധൂളിയണിഞ്ഞു ദിഗംബര -
 നായ് രൂപ കൈവിട്ടു ജടിലനായ് മേവും
 സുതനെശ്ശാഭവിനെപ്പോൽ
 കാണുന്നതിധന്യനായിടുന്ന പുമാൻ.

ഉത്ത. കുറും കുടിക്കുന്നിതു വെള്ളമല്ലം;
 കുറുംകോതടവൻ സിന്ധുവിനെക്കുടിച്ചു;
 ഞ്ഞായ് ജനിച്ചുള്ള സുതൻ നപവൃത്താ
 തന്നുള്ളനേക്കാൾ കവിയുന്നവല്ലോ.

ഉത്ത. താപം നൾകില്ല പാത്രത്തിന്നു, മലവുമുദി -
 പിിച്ചിടുന്നില്ല തെല്ലം,
 ലോപം സ്നേഹത്തിന്നും നൽഗുണതതിയതിന്നും
 ചെറുമേ ചേർക്കുകില്ലാ,
 ക്ഷോഭം ഭവ്യാവനാനാ വരികിലുമുള്ളവാ -
 കില്ല, നിസ്തല്യമാകും

ഭീഷം സദാശസത്മത്തിനു ശുഭനിരയാൽ
വല്ലഭൻ നല്ല പുത്രൻ.

പുനർജന്മം. (ആ. ചി.)

൨൫൩. അല്ല! ഭൂമിയിതിൽ ജനിച്ചു മരണം
പുക്കാൽ പുനർജന്മമൊ -
നില്ലാ നിണ്ണയമെന്നമിന്നു ചിലരോ -
തീടുന്നതോക്കേണ്ടയോ?;
എല്ലാമിബ്ഭവനത്തിലാണുഭവി -
ച്ചീടുന്നത, ല്യാതെ മ -
റില്ലാ മാർഗ്ഗമതെന്നമിങ്ങൊരു മതം
ചൊല്ലുന്നവല്ലോ ദൃഢം.

൨൫൪. മേലിൽ സംഭവമില്ലയെന്നു വരികിൽ
ജന്മങ്ങൾ മുൻപുള്ളൊര -
ക്കാലത്തിങ്കലുമില്ലയെന്നതു നിന -
യ്ക്കേണം മുറയ്ക്കുകിലും
ചേലിൽ ഗൗരവലാഘവങ്ങൾ ജനത -
യ്ക്കുണ്ടാകയാലുണ്ടു ത -
ന്മലം പൂവ്ജനുസ്സതെന്നു ചിലരോ -
തീടുന്നതോക്കുന്നു ഞാൻ.

൨൫൫. ചൈതന്യത്തെ വെടിഞ്ഞു ചേഷ്ടയുമുദേ -
ക്ഷിച്ചിട്ടുറങ്ങീടുവാൻ
ചെയ്യുളളൊരചിലാത്മവൃത്തിയുണരും
നേരത്തിലോക്കുന്നപോൽ
ചെയ്തീടും ബഹുമുർച്ഛയോടു മരണം
പ്രാപിപ്പവൻ തന്റെ മുൻ -
പെയ്യിക്കാത്രയമാം പുനർജന്മനിയിലെ -
നാകുന്നതിൻയുക്തി പോൽ.

൨൫൬. വായ്ക്കും വാസനയേകനിൽത്തലയുമാ!
താഴ്ന്നീടലം വാഴ്ത്തുവോ -
നായ്ക്കുണ്ടെന്നു വരുന്ന ശാകിലവനാ -
യീടുന്നാരോമൽഫലം

കായ്ക്കും കാലമതൽ കലസ് വിവസ്വ -
 ന്നേചിത്വം ശുദ്ധമായ് -
 ത്തായ്ക്കും താതന്മയ്ക്കു ബീജമതുമായ് -
 ത്തിരുന്നതിൻകാരണം.

൨൫൭. മുൻപേയുള്ളൊരു ജന്മമെന്നതു പരം
 നല്ലൊരു ശാല്യാദിയാം,
 ചിൻപേയുള്ളതപത്വസഞ്ചയവുമി -
 ഭൂതം നശിക്കും വിധേയ
 അൻപേലും കൃമികീടഭസുപരമാ -
 ണപാത്രങ്ങളും മാത്രമാം,
 വൻപേരും ചിലരി വിധത്തിലുമഭി -
 പ്രായപ്പെടുന്നുണ്ടു ചോൽ.

൨൫൮. എന്നാലിമ്മതമേതുമേ ശരിയതായ്
 വന്നീടുകില്ലെന്നു താ -
 നിന്നാലോചന മാനസത്തിലുള്ളവ -
 കുന്നുണ്ടു മേ; പിന്നെയും
 നന്നായുള്ളൊരു ദിവ്യനേത്രമിയലും
 നാനാമുനിശ്രേഷ്ഠരി -
 ഞ്ഞാനായ് ചൊല്ലിയ ചൊല്ലിനില്ല പഴിതെ -
 നല്ലാതെ ചൊല്ലാവതോ?

൨൫൯. കീറീട്ടേറെ മുഷിഞ്ഞു മുണ്ടുകൾ കള -
 ണ്തത്വന്തശോഭാവരം
 മാറീടുന്നു നവീനമായ വസനം
 മത്ത്യാളി നിത്യം ഭൂവി;
 മാറീടാത്തതുപോലെ ജീവനിയ്യം
 ഗാത്രങ്ങളെപ്പുത്തനായ്
 പേറീടുന്നു ജഗത്തിലെന്ന് പറയു -
 ന്നോരോ പുരാണങ്ങളിൽ.

൨൬൦. ആർക്കും വിസ്തയമിങ്ങു സൂക്ഷ്മതരമായ്
 പാർക്കുവാളും കാണ്വതിൽ
 ചേർക്കും ചേർക്കുകൾ ചെയ്തു ചേലോടുകിലാ
 നോടുകിമ്പ് ഭവിക്കും പരം

ചിക്ഷം നൽകണൊവശൻ ജഗതിയിൽ
പാക്ഷം സ്വമാഹാത്മ്യജ -
നാക്ഷണ്ടാകമനാശ്രയതപത്നജ താ -
നോക്ഷിൽ സഹിക്കുന്നതോ?

ഉന്നമ. ഇത്യേവം ഹൃദി നിശ്ചയിച്ചു പലരും
ലോകത്തിലുത്തുംഗസൗ -
ഹൃത്യേ വാഴുകിലും പുരാണമൊഴിപോ-
ലുള്ളൊരു ജന്മാന്തരം
പ്രത്യേകം ചിലരേറെ യുക്തികൾ പറ -
ഞ്ഞില്ലെന്നു ചൊല്ലും വിധൗ
സത്യേ കല്പിതമല്ലയോ പരമതൈ -
ന്നുണ്ടായ്തരം സംശയം.

പ്രപഞ്ചം.

ഉന്നമ. നിങ്ങളെ തത്ത്വജ്ഞന്മാർ
സ്വപ്നത്തിൽ പോലുമോർത്തിടാത്തവയായ്
ഭ്യോവിലുമിഹ ഭൂവിലുമു -
ണ്ടനവധി വസ്തുക്കൾ കേൾ ഹൊരേഷ്വോരോ! [ഇം. ത.]

ഉന്നമ. ഭുഖങ്ങൾ വന്നു വലുതായണയുന്ന നേര -
മുൾക്കാമ്പിലോക്ഷമതിഭക്തിയൊടീശ പാദം,
സൗഖ്യത്തിലോ മദമിയന്നു വസിക്കു;-മെന്നാൽ
ഭുഖങ്ങൾ വന്നിടുവതാണു ഗുണം ജഗത്തിൽ. [സ്വപ.]

ഉന്നമ. പുഷ്പശ്രീ പൂണ്ടിടും നല്ലമലതരമൊ.
കാന്തിയേന്തുന്നൊരത്യുൽ -
കൃഷ്ണം രത്തൗഘമാഴിയ്ക്കുടിയിലിരുളിലാ -
ഴത്തിൽ വാഴുന്നിതേരരം;
കഷ്ടം! വൻഘോരദുഗ്ദ്ധാടികളിലതുപോൽ
പൂക്കളോട്ടല്ല പൂക്കു -
ന്നിഷ്ടം തൽസൗരഭം നിഷ്ഫലമഥ മരുഭൂ -
വായുവിൽ പോയിടുന്നു. (ഇം. ത.)

ഭക്ഷണം.

ഉന്നമ. സൗസവിരസദോഹേ പോകൊല്ലാ ഭക്ഷണത്തിന്;

വിരസസരസഗേഹേ പോയിടാം കഷ്ടമാണു;
വിരസവിരസഗേഹേ ക്ഷുത്തിലും പോയിടൊപ്പാ;
സരസസരസഗേഹേ തന്നെ പോയിടവേണം.

ഉന്നന്യപൂർത്താ വിൺമൂത്രമുന്റാ ഏദയമമലമായ്
ദോഷവും സ്വസ്ഥമായി -

ശുദ്ധതപം തേട്ടലിനായ് പവനനന്ദസരി -

ച്ചീടവേ ക്ഷുത്തിനാലേ

ഉത്തീ കതഗിശ്ശരീരം വിശദകരണമായ്

ലാഘവം പൂണ്ടിട്ടമ്പോ.

ജ്വരക്കൊണ്ടിടേണമന്നം വിധിനിയമിത; മ-
ക്കാലമാണിഷ്ടമേററം.

ഭായ്യ.

ഉന്നയ. ശീലഭാരമെഴും ഭായ്യ, പുഷ്പഭാരമെഴും ലതാ,
അത്ഭുതഭാരമെഴും വാണിയിവ വൈശിഷ്ട്യ മാന്റിടും.

ഉന്നവ. അമൃതം സൽഗുണാ ഭായ്യ; യമൃതം ബാലഭാഷിതം;
അമൃതം രാജസമ്മാന; - മമൃതം മാനഭോജനം.

ഉന്നന്. ഭായ്യയുണ്ടാവതുവരെപ്പാതി വസ്തുവതാം പുമാൻ;
ശിശുക്കളില്ലാത്ത ഗൃഹം ശുശാന്തസമവും ദുഃഖം.

ഉ. ഓ. അനുക്രലാ വിമലാംഗീ
കലജാ കശലാ സുശീലയെന്നേവം
അഞ്ചലകാരം ചേർന്നാൽ
ഭായ്യയെതിപുണ്യവാൻ ലഭിക്കുന്നു.

ഉ. ഓ. മ. ദേഹപോഷണമതിന്നു തള്ളയാൾ;
ദേഹതോഷണമതിന്നു ഭായ്യയാൾ;
ദേഹഭ്രൂഷണമതിന്നു വിദ്വയം;
ദേഹശോഷണമതിന്നു ചിന്തയും.

ഉ. ഓ. മ. ബിലത്തിന്നകത്തും പുറത്തുംവനിക്കും
മഹാസപ്തമാജ്ജാരകന്മാർ മധ്യേ
അകപ്പെട്ടൊരാളുപ്രദീരന്നു തുല്യം

ഭയപ്പെട്ടിടം ഭാഗ്യ രണ്ടുള്ള മത്സ്യൻ.

ഭൂഗോളം.

മന്മ. ഭൂരാൽ വന്നണയുന്ന കപ്പലിനെഴു
നല്ലാമരം മുൻപില -
ത്തീരേ നിന്നിഹ കണ്ടിടാമഥ ശുഭേ!
കാണാം ക്രമാൽ കപ്പലും;
ആരോമൽക്കളവാണി! നമ്മൾ നിവസി -
ച്ചിടം മഹിക്കളെളാരാ -
കാരം പാരമുരുണ്ടതെന്നതിതിനാ -
ലോക്കാം വിതക്കം വിനാ.

(കാ. യാ.)

മന്മ. നീക്കം വിട്ടൊരഹസ്സിലൊന്നു തിരിയ -
നിബ്ഭ്രമീഗോളം മഹാ -
ശക്ത്യാ താ; - നതുകൊണ്ടു രാത്രി പകലും
സർവ്വത്ര ചേരുനൊടോ!
പാഷ്ഠിൽ ഭൂമിയിതിന്റെ നേർമുഖം -
ത്തായിട്ടു മേവം നര -
ന്മാർക്കി “പ്രശ്നമദിക്കിൽനിന്നിഹ ഭവി -
ച്ചിടുന്നസുഷോഭയം.,,

മന്മ. ചുഴലവുമൻപതുനാഴിക
വിസ്താരം വായുവുണ്ടു മേദിനിയിൽ;
അതുവരെയുള്ള പദാർത്ഥം -
വ്രജവും മഹിയോടു ചേർന്നു ചുറ്റുന്നു.

(സപ.)

മന്മ. ഇബ്ഭ്രമണത്തൊടു കൂടിയൊ -
രബ്ബംകൊണ്ടി മഹാമഹീഗോളം
അരികു മഹത്തമമാകും
ദിനകരഗോളത്തെയൊന്നു ചുറ്റുന്നു.

(സപ.)

മന്മ. എണ്ണാനെത്താതവണ്ണം ബത! ബഹുബഹുഭൂ -
രാന്തരത്തെക്കണ്ടി
വിണ്ണിൽ കാണുന്ന ഗോളാവലി നിയതമതേ
ഭൂവൃത്തത്തിലേറാം

തിണ്ണും ചുറ്റുന്നതേക്കാൾ മറിയന്നുദിനമി-
 ണ്ണൊന്നു ചുറ്റുന്നതത്രേ
 നണ്ണുമ്പോൾ സംഭവിക്കാവതു ദൃശ്യമിഹ; മ-
 റോതു ഭുസ്സാധമല്ലോ.

(സ.പ.)

മഞ്ഞ

൨൭൮. ഉത്ഥാനസ്ഥാനമാന്ദ്യമുള്ളാരു ജലമുറയു-
 ശീതമുണ്ടായിട്ടുമ്പോൾ;
 മെത്തിട്ടും ചൂടു തട്ടുംപൊഴുതിലുടനലി-
 ണ്ണൊക്കവേ നിശ്ശ്ചിതം;
 ഇത്ഥം പ്രാലേയമേറും ചില മലകളിൽനി-
 ന്നതഭവിക്കുന്നൊരാറിൽ
 കത്തും വേനൽക്കു വെള്ളം പെരുകിയൊഴുകുമ-
 ത്തിരഭാഗങ്ങൾ തിങ്ങി.

(സ.പ.)

മദ്യപാനം.

൨൭൯. ദേവീപ്രീതി വരുത്തുവാനിതധികം
 നന്നൊന്നു തന്നല്ലപ-
 ണ്ണാവിർമ്മോദമിതാസപദിച്ചുമഹിത-
 ശ്രീരേവതീകാന്തനും
 ഏവം ചൊല്ലി മദം കലർന്നുദിനം
 മദ്യം സപദിക്കുന്ന ഭർ-
 ഭാവം താൻ “രസമെന്നറച്ചു സരസ-
 ത്താക്കിന്നു കൂപ്പുന്നു ഞാൻ.”

൨൮൦. തീരെത്തിരും സപബോധം, വിവിധഭൂരിതകൃ-
 ത്വങ്ങൾ നിത്യം ഭവിക്കും,
 ദാരിദ്ര്യം വന്നുകൂടും, സകലരുമൊരുപോൽ
 നിന്ദചെയ്യും നിതാനും,
 ആരോഗ്യം സൗഖ്യമോജസ്സീതുകൾ സപദി തീർ-
 ന്നിട്ടമിത്യാദിയായു-
 ള്ളോരോ ദോഷം നിനച്ചാലഹഹ! മദിര സേ-
 വിക്കുവാനാക്കു തോന്നും?

(സ.പ.)

മരണം.

൨൮൧. ബന്ധുവിൽ മരണത്തിങ്കൽ ഏകിമെന്നിതു രാജാൻ;
കാലനന്നെ ഗ്രസിക്കുന്നതാലോ ചിക്കുന്നതില്ലയോ!

൨൮൨. ശരീരികൾ ദിനംതോറും മരിക്കുന്നതു കാണുകിലും
ശേഷം പേർ നിജഭവത്തെ നിത്യമായ്ക്കരുതുന്നവോ!

൨൮൩. പെട്ടെന്നുണ്ടായതായ് സപാതഃപൊട്ടുമാററിയാവിടും
മഹാമോദം മഹാഭയമിറയാൽ ഭൂതി വ. നിദാം. സ

൨൮൪. അരികേ മരണം നിത്യം
മരുവുമ്പോളെത്തു മത്സ്യനിഹ സൗഖ്യം;
കടുവാ മുന്നിലിരിക്കെ -
പ്പതുവിനു രുചി പുല്ലുതികലുണ്ടാമോ?

൨൮൫. ദ്വാരമൊൻ പതേഴുമിശ്ശരീരമാ -
യോര കുമ്പതിലിങ്ങു ജീവനാം
വാരി നില്പതു വിചിത്രം; - മാത്തു പോയ് -
ത്തിരുമെന്നതു വിചിത്രമായ് വരാ.

൨൮൬. ദേഹശക്തിഭരവു പ്രഭുതപവും
ദേഹികൾക്കു നിഴൽപോലെ യസ്ഥിരം;
ഒന്നുമില്ല വിധിയെ തട്ടുകവാൻ;
വണിടുന്നു മൃതി ഭൂമിപാലനം, (ഇ. ത.)

൨൮൭. ഒട്ടേറെനാൾ നില വിളിച്ചു കരഞ്ഞു ചേദ -
പ്പെട്ടാലുതിങ്ങു വരികില്ല മരിച്ച മന്ത്രിൻ;
ആനം നമുക്കുമതു താൻ ഗതി; വാഴ്വ തുച്ഛം;
ഭാനാനഭോഗസുഖമാൻ വസിച്ചുകൊൾക. (അ. ത.)

൨൮൮. ശാസ്ത്രം പാക്കിലനന്തമാം; സമയമോ
പായുനുവേഗത്തെതി;-
ജാതത്തിൽ ബഹുധൈര്യ പുഷ്ടിസഹിതം
മേവുന്നതെന്നാകിലും
നിത്യം ഏതും, പൊതിഞ്ഞ വാദ്യമതുപോ -
ലാഹാ! ശൂശാനസ്ഥല -
പ്രസ്ഥാനത്തിലെഴുന്ന ശബ്ദമതുതാൻ

ആനാ മുഴക്കുന്നിതേ.

ഇ. ത.

വെൺ. ഓരോരോ ദിവസങ്ങളിലും പാകാളവിൽ
തീരുന്ന ചോരത്തിള -

പ്പാ, -രാൽ വന്നുണ്ടുണ്ടു ചോരതരമാ -
യീടുണൊരാ കൃത്യവും;
നേരേവം നിരപ്പിച്ചു നല്ല വന്നിവാൻ
താനെന്നു മാലോകരെ -

ല്ലാതും ചൊൽവതിനുള്ള കൃത്യ "മതിനാ -
ണോടേർക്കെത്തെല്ലാവരും.

വൻ. ഇല്ലോത്താൽ മൃതി; -യപ്രകാരമിവിടെ -
ത്തോന്നുതെന്തെന്നതും

ചൊല്ലിടാ; -മൊരു മാറ്റമായതു; നശി -
ച്ചിടുണൊരി ജീവിതം

ചൊല്ലുണൊരു ദിവ്യ സൗഖ്യവസ്തി -
ക്കുസന്നഭൂവാണു; -തിൽ
ചെല്ലാത്തുള്ളൊരു മാറ്റമിങ്ങു മൃതിയെ -
ന്നോതുണ സാധാരണം.

ഇ. ത.

വൻ. കാലൻ കോപമിയന്നു വന്നു കയറാൽ
ചെട്ടെന്ന് കെട്ടിടമ -

കാലത്തിങ്കലുണ്ടാണിട്ടു മൃതിയെ -
ന്നോതുണ സാധാരണം;

കാലാവധാനസമേതനായൊരു പുരുഷ -
നാണോ? പുരാണങ്ങളിൽ
കാലത്തെച്ചിലർ കാലനെന്നു ചിതമായ്
വെണ്ണിച്ചു വെണ്ണിച്ചതോ?

(ആ. ചി.)

വൻ. സൂര്യൻതന്നെ സൂരവാണു സമന -
സ്സാകുന്നൊരാകാലനെ -

നാണുമാരരിദീപ്തദർശികൾ പറ -
ഞ്ഞിട്ടുണ്ടതിസ്സഷ്ടമായ്;
കാളും നേരതു; രാത്രിയും പക്ഷമു -
ണ്ടാക്കുന്നതോമുദ്രയാ -

സ്സൂര്യൻ കാലമരിനൊഴും ജനകനാ -

ഞാനും വരുന്നില്ലേയോ?

(ആ. ചി.)

മുൻമ. ഓരോരോ ദിനമായ നന്മഴവുകൊ.

ണ്ടായുർഭൂമത്തിന്നെഴും

ഭവരോരോന്നു മുറിക്കയും, സമുചിതം

വീക്ഷിച്ചുടൻ ശിക്ഷയെ

ആരോ ഭയംതിയായവന്നരുൾകയും

പൊയ്ക്കുന്നിയെ ചെല്ലയാൽ -

നേരോടന്തകണ്ഡ ധാരിതയുമി-

ക്കാലത്തിലാവില്ലേയോ?

(ആ. ചി.)

മുൻമ. പൊക്കം പൊന്മണിനിത്യദീപ്തിയിവയാൽ

പേരാൻ താരേശനെ-

ച്ചിക്കണേറമധഃകരിച്ചധികമാ-

മെഴുജ്ജ്വലപ്രഭാരത്തൊടേ

നിൽക്കും വെൺകളിമേടമേൽ മണമെഴും

പൂമെത്തയിൽ പള്ളികൊ-

ണ്ടുൾക്കാമ്പിൽ സുഖമേന്തിട്ടാ നൃപതിയും

നിത്യം വസിക്കുന്നിതോ?

(ആ. ചി.)

മുൻമ. പാരംനീളമിയന്ന നൽക്കടുമയും

നാരംഗചാരുപ്രഭം -

പൂരം ചേൻ തനുപ്രഭാവവുമലം

നീരംഗ്രഹാരമാഭയും

സാരം യൗവനമാമവസ്ഥയകവും

നേരം നശിക്കും; പരീ-

വാരം രോഗസമൂഹമാണ്മ വരും

ഘോരം ജവാൽ മൃത്യുവും.

(ആ. ചി.)

മുൻമ. ഒന്നിന്നും വഴിപോലെ പാർക്കിലുണവും

നാശം ഭവിക്കുന്നതി-

ല്ലെ;-നാൽ വൃദ്ധിയുമില്ല; പിന്നെ വിവിധാ-

വസ്ഥാവിശേഷങ്ങളാൽ

ഒന്നൊന്നായിര ശാരിമാരിയഖിലം

കാണുന്നതാണെന്നു താൻ

നന്നായിന്നൊന്നുണ്ടു ചില ധീ -

രണ്ടാർ മഹാത്മാർ ഉവി

(ആ. ചി.

മൺപൊന്നൊഴുകുന്നൊരു പാലായി; മെതിരായ്

സ്വർഗ്ഗമുണ്ടാക്കിയവൻ;

ആനം ശത്രുക്കളെ ശത്രുക്കളാക്കി വരിയാ -

ലേകനില്ലാത്ത മെയ്യ;

ആലോചിച്ചിടിലാരിന്നവരൊടു കിടയാം

ഭേദഭേദവസംഭവം?

കാലൻ കിടങ്ങുകളേപ്പോലവരെയുമെടുത്തായ്

ഹന്ത! നിർലുളിയാക്കി.

(ശാ. ചി.

മൺവൃ ഏതെന്നതു നയെന്തായ് മരുവതിന ബലം?

പാക്കിലീ മെയ്യരുത്താ

ബന്ധശ്രീയോ മിടുക്കോ പെരുകിന ധനമോ

ഹന്ത! വൈദുഷ്യമോ താൻ?

അന്ത്യശ്വാസത്തെയോ നാമിഹ വിടുവതുപാ -

ന്ത്യത്തെയോയെന്നു ചിത്തേ

ചിന്തിക്കുമ്പോൾ മറന്നിശനെയൊരു നിമിഷം

പോലുമേ വാഴുമോ നാം?

(ശാ. ചി.

മൺ. മോഹിക്കത്തക്ക വംശോന്നതിനതി, പുനരു -

ദ്വൽ പ്രതാപപ്രഭാവം,

ഭേദത്തിൻ കാന്തി സമ്പത്തുകളിവ തരുമാ -

ധംബരം താനുശേഷം

ഹാഹാ! നീക്കാവതല്ലാത്തൊരു ദശയതിനെ -

ക്കാത്തിരിക്കുന്നു; പാർത്താൽ

മാഹാത്മ്യത്തിന്റെ നാനാപദവി ചുടലയിൽ

ചെല്ലുവാങ്ങളതത്രേ.

(ഇ. അ.

മ. അ. ആറാണ്ടായുസ്സു മത്സ്യക്കിഹ നിയത; - മതിൽ

പാതിയും രാത്രിയിങ്കൽ

തീരത്തു; പാതി പിന്നീടതിലഥ കഴിയും

ബാല്യവാൽകൃകാദി;

ഓരോ ദേവവാദിയാൽ തീർന്നിട്ടു മുന്നപാ

രോഗമുഖ്യാന്തിയോടും
നീരോളംപോലെഴും ജീവിതമതിലിവിടെ
പ്രാണികൾക്കെന്തു നൊമ്പരം?
മഴവില്ലു.

൩൦൧. അഴകുള്ള ഭൂതളിലെതിർ-
വഴി നല്ലൊരക്കരശ്ശി നിഴലിച്ചാൽ
മഴവില്ലുണ്ടാ; -മതിനട-
നഴി ചിപ്പാതാവതിന്നു കഴിവില്ലാ.
മാതാവു.

൩൦൨

൩൦൨. വളരെക്കാലമേ തന്നാലേററം ലാളിതനായിട്ടും
മകന്റെ മൃത്യുഭുഖങ്ങൾ കാണാത്തതുവരും ധന്യയാൾ.

൩൦൩. ഇല്ല മാതൃസമം ദൈവ; -മില്ല താതസമൻ ഗുരു;-
കമ്മണാ മനസാ വാചാതൽപ്രിയംചെയ്തസന്തതം.

൩൦൪. പെററീടുമ്പൊഴുതുറൊരാൽതിരുവികേ -
ടും ദേഹശുഷ്കതപവും
പെററീടുട്ടൊരു വത്സരം മലഭരം
ചേർന്നുള്ളൊരുശ്ശയ്യയും;
മുറും ഗർഭരാൽതിരൊന്നിനു മഹാ -
നെന്നാകിലും നന്ദനൻ
പറൊ പ്രത പകാരമേകുവതിനാ;
മാതാവിനെക്കൈതൊഴാം.

മിത്രം.

൩൦൫. ഹിതനാംരിപുവുമിത്ര, മഹിതൻ ബന്ധുവും രിപു;
അഹിതം ദേഹജം രോഗം, ഹിതമാരണ്യമൗഷധം.

൩൦൬. പലവിധമുള്ളൊരു ദേദം
കലതം നൽപ്രമഹേമരേഖകളെ
ഉലകിതിൽ മറവാം ശാണോ -
പലമതിലത്രേ പരീക്ഷണംചെയ്തു.

൩൦൭. പ്രത്യക്ഷമായി പ്രിയനോരോതി -
പ്രദോക്ഷമായ് ഭൂഷണമാചരിക്കും

സുഹൃത്തിനെ ദൂരെ വെടിഞ്ഞിടേണം
മുഖത്തു പാലാൻ വിഷക്കടം പോൽ.

ഇ.റവ. നിറവിയലിന മെച്ചം ചേർന്ന നല്ലോർക്കു വേഴ്ച-
ക്കുറവൊരു പൊഴുതുണ്ടാക്കിപ്പു വേർപാടിനാല;
പിറയകലെയിരുന്നക്കാണിച്ചേർ വരുത്തും
മറവിലുമെളിടുന്നാവലിന്നിമ്പമൻപിൽ.

ഇ.റ. മധ്യാഹ്നത്തിന്നു മുൻപിലുള്ള നിഴൽപോ-

ലാരംഭകാലത്തു താ-

നത്യന്തം വലുതായ ക്രമേണ കുറയും

ദൃഷ്ടക്കഴം സൗഹൃദം;

മധ്യാഹ്നത്തിന്നു പിൻപിലുള്ള നിഴൽപോ-

ലാരംഭകാലത്തിലി-

ങ്ങത്യന്തം ചെറുതായ ക്രമേണ വലുതാം

സത്തക്കഴം സൗഹൃദം.

ഇ.മ. ഒന്നിച്ചാൽ വസിപ്പും കരുതുമൊടു ഭൂജി-

പ്പും ഹസിപ്പും കഥിപ്പും

നന്ദിപ്പും വിശ്വസിപ്പും സുബഹു പരിചയി-

പ്പുള്ള മർത്ത്യങ്കൽനിന്നും

കുന്നിപ്പീടും പ്രിയത്വം കലരുമൊരു മന-

ത്താർ പരം വേർപെടുത്താൻ,

നിന്ദിച്ചിടേണ്ട ദൗഷ്ട്യം പെടുകിലുമൊരുവ-

ന്നാവതോ ചാവതോളം?

മൃഗൻ.

ഇ.മ. മൃഗൻ വിദ്യ വിഷമാ; മജിണ്ണു ഭോജനം വിഷം;

വിഷം സഭ ദരിദ്രൻ; പരശ്വീ ചലാരംവിഷം.

ഇ.ഹ. വാനരൗഘവിവാഹത്തിൽ ഗർഭം തന്നെ ഗായകൻ;

അവർതമ്മിൽ പുക്കു നീനിതരോ! രൂപമഹോ! സ്വരം

ഇ.മ. ഉന്നതപദവിയിലല്ലൻ

ചെന്നാലുടനേ പരിശമിക്കേണതി

കുന്നിൽ ചേർന്നൊരു ശീകര-

വൃന്ദം വീഴുന്നു മനുവാതുവിനാൽ.

൧൧൧൪. അനവധി ശാഖകളോട്

വനഭൂമി നിൽക്കുന്നതല്ല മരമോത്താൽ;

സഭയതിൽ വായിപ്പുതിച്ചു

ഹിതമറിവതിലും വിമുഖതനാണു മരം.

(ത. ത.

൧൧൧൫. നല്ലൊരു മയിലാട്ടാ കു—

ണ്ടതിനൊടു സമമായ് തെളിഞ്ഞു വാക്കോഴി

പൊല്ലാച്ചിറകു വിടർത്തി.

ട്ടാട്ടുന്നിതു മൃഗഗതിയുചിച്ഛ്വാ.

(ത. ത.

൧൧൧൬. തവളകൾ കളികളബഹളം

ലഹളകൾ കൂട്ടുന്ന മേഘ കാലത്തിൽ

കുയിലുകൾ മെന്തും വഴിപാ-

ലിയലുകയോത്താലതിവ യുക്തം താൻ.

൧൧൧൭. ഗാത്രത്തെ നൽപ്പൊന്നയമാക്കിയാലും

കൊക്കിങ്കൽ മാണിക്യമുജ്ജ്വലിയാലും

പത്രങ്ങൾതാറും മണികെട്ടിയാലും

കാകന്നു ഹംസപ്രഭ സംഭവിക്കാം.

൧൧൧൮. നിറയും മദമോടു താൻ മഹാനാ-

ണറിയും സർവ്വമെന്നു നാണമെന്നു

പറയുന്നവനില്ല പൂണ്ണബാധം;

“നിറകാടങ്ങൾ തുളുമ്പുകില്ല നൂനം.”

൧൧൧൯. കാക്ക! കരഞ്ഞിടുക നീ; തവ കുറുമേരും

പാർപ്പൊളിപ്പു; വിധി തന്നെ വിഗ്രഹനീയൻ;

വാക്കിന്നു മാധുരിയെഴും കുയിലാടു നിന്നെ -

ഷേഭാഷ്വല്ല മാവിലവനിങ്ങനെ ചേർത്തുവെച്ചു.

൧൧൨൦. കൊക്കും പിളന്നു പരഷധപനി പൂണ്ട കാകൻ

ഭിക്കെങ്ങുമുണ്ടു; ചെന്നൊരിക്കലുമില്ല തൃപ്തി;

അക്കഞ്ജസന്തരിയിൽ വാണതിതൃപ്തിയെന്നും

കൈയൊണ്ടിടുന്നു കളകോമളമായ ഹാസം.

൧൧൨൧. ബോധിപ്പിക്കാം സുഖമൊടറിവി-

ല്ലാതെയുള്ളൊരെ നന്നായ്;

ബോധിപ്പിക്കാമതിസുഖമൊടേ

നല്ല സാരജ്ഞാനവും;
ബോധം ചെറുക്കുതിലതിമദം
പുണ്യ ദണ്ഡു ഭിതനെ -
ബോധിപ്പിക്കുന്നതിനു വിധിയും
തെല്ലമാളല്ലുന്നതും.

൩൨൨. കുറക്കുണ്ണ നിനയ്ക്കിലോ സഹജമാ -
യിടം വിഭവകാചരം;
മുറക്കുണ്ണറിവാൻ സത്തുകളുമാ -
യൊത്തുള്ള സംസ്കാരം
ഉറോരി നയനങ്ങൾ വിട്ട പുരുഷൻ
ലോകത്തിലന്ധൻ ഭ്രമം;
തെറ്റതെങ്കിലുമാചരിക്കിലവനിൽ
പററില്ല കുറം സഭ!

൩൨൩. മറുഭേദാരിൽ വിളങ്ങിടം ഗുണഗണം
കാണിലഹോ! ലോക,മ -
ക്കുറം ലേശവുമില്ലയെങ്കിലുമുടൻ
കാണുന്നു വേദങ്ങളുമാ;
തെറ്റിടാതിതു തൻകലോ ഭ്രമതരം
നേടേ മറിച്ചായ്ക്കും;
മുറം മൂഡതയാകുമഞ്ജനമതിൻ -
മാഹാത്മ്യമാത്മാലിഭം.

൩൨൪. കാട്ടിൽ പോയ്ക്കരയുന്നതും കുരുന -
ക്കുണ്ണാടി കണ്ടിടുവാൻ
കാട്ടിടുന്നതുമെണ്ണയിട്ടു ശൂനിതൻ -
പുച്ഛം നിവർത്തുന്നതും
നാട്ടിത്താമരയെ സ്ഥലത്തിൽ വളമി -
ട്ടിടുന്നതും മൂഡനെ -
പ്പാട്ടിൽ ചെന്നു ഭജിക്കയെന്നതിഹ യാ -
തൊന്നാണതായ് വന്നിടും.

൩൨൫. വാ ചാലന്റെ വചസ്സിലും സുകവിതൻ -
ഭാഷാശൃതത്തിങ്കലും

സപ്തപ്രജ്ഞയെഴും ജനത്തിന്നു രസം
തുല്യം നിനച്ചിടുകിൽ;
പോത്തന്മാർക്കു വന്നത്തിലക്കരുന്നരി -
ശുഭദർശനശബ്ദത്തിലും
ചൊല്ലേറും കയിലിന്റെ ശബ്ദത്തിലും
തുല്യം മനോവൃത്തി താൻ.

൩൨൬. ശങ്കിക്കാതിര കാക! നീ മധുവാലി -
ത്തേന്മാവിൽ വാണീവിധം
‘ക്രോംക്രോ, മെന്നു കർത്തിടായ്; കയിലെ -
ന്നോത്തിടുവൻ നിന്നെ ഞാൻ;
താൻ കൂടും സ്ഥലവൈഭവാൽ ഗുണമെഴും;
നേപാളഭൂപാളിക -
ത്തിങ്കൽത്തങ്കിന പങ്കവും കരുതിടും
കസ്തുരിയെന്നാരുമേ.

൩൨൭. പ്രാണിച്ചുംമുത്തിയുംപിന്നെയുമടനവലേ -
ഹിച്ചുമേററും ചവച്ചും
നാണിക്കാതുററ വൈരസ്യമൊടു ഭൂവി കള -
ഞ്ഞെന്നതിൽ കേണിടൊല്ലാ;
ചേണേറും രത്നമേ! നിന്നുടയകമതു ക -
ണ്ടീടുവാൻ കിശനശ്ശ -
ക്കോണാൽ നിന്നെപ്പൊടിക്കാഞ്ഞതു പരമപകാ -
രം നിനക്കെന്നറയ്ക്ക.

൩൨൮. കിട്ടീടും ഭോജ്യമെല്ലാമനുദിനമൊരുപോൽ
ഭുക്തിചെയ്യുന്നു, വെള്ളം
മുട്ടാതുൾക്കൊണ്ടിടുന്നു, നിശകളിൽ നിയതം
നിദ്രയും ചെയ്തിടുന്നു,
തിട്ടം പോറുന്നു കുഞ്ഞുങ്ങളെ, യബലകളോ -
ടും രമിക്കുന്നു, ബോധം
തട്ടാത്തുള്ളാർ നിനച്ചാലിഹ ഭൂവി മൃഗപ -
ക്ഷ്യാദിയൊടൊക്കുമല്ലോ.

(ശാ. വി.

൩൨൯. പൊട്ടിപ്പായും മദാംഭസ്സരിലിളകിയളി -
ശ്രേണി ചേരുന്ന മന്ദി -

ത്രേഘൃന്മാർ യാതൊരേടത്തധികഭയവശാൽ
 ശക്തിയാന്നില്ലരെ.ല്ലം;
 ഒട്ടേറും മുക്തയുള്ള ഗൃഹയതിലിഹ നിം-
 ഹം മരിച്ചോരു നേരം
 പെട്ടെന്നങ്ങൊത്തുകൂടിക്കരുന്നരിനിര കൂ-
 ങ്കന്നിതാശ്ചയ്യമത്രേ.

൩൭൦. നീയാർ ചെങ്കണ്ണു? - നന്നും; തവ പുരമെവിടം?
 മാനസം; മാനസത്തിൽ
 ചൊല്ലേന്തോന്നുണ്ടു?; പൊൻതാമരകളുമൃതി-
 നൊക്കമംഭസ്സുമുണ്ടു;
 പിന്നെന്തോന്നുണ്ടു?; വാനോർയുവതികൾ വിലസാ-
 രതാഭൂവുണ്ടു; - തെല്ലാം
 പോട്ടേ, നത്തയ്യയുണ്ടോ?; നഹി; യദി ബഹുനി-
 സ്സാരമെന്നാർ ബകങ്ങൾ.

മോക്ഷം.

൩൭൧. ശമം വിചാരം സന്തോഷം സാധുസംസർഗ്ഗമിങ്ങനെ
 ഭാരപാലകർ നാലുണ്ടു മോക്ഷഭാരത്തിലോക്കണം.

൩൭൨. ബ്രഹ്മത്തെ വഴിപോലുള്ളിലറിഞ്ഞീടുകയെന്നിയെ
 കർമ്മമോ പ്രജയോ മറേറാ മോക്ഷസിദ്ധി വരുത്തിടാ.

യശസ്സ്.

൩൭൩. അഞ്ചുഭൂതങ്ങൾ കൊണ്ടുള്ള മൃത്തിതാൻ ക്ഷണഭംഗുര;
 കീത്തിയാം മൃത്തിപാത്തിടിൽ കല്പാന്തം വരെന്നിന്നിടം.

൩൭൪. അന്യനിൽ ചേർന്നിടം ലക്ഷ്മി; - യന്യനിൽ ചേർന്നിടം മ
 (മ.

അനന്യാശ്രയയായ് നിൽക്കും കീർത്തിതന്നെ പതിവ്രതപി
 ൩൭൫. എന്തിന്നു രക്ഷിപ്പതനിത്യമാം മെയ്?;
 നിത്യം യശസ്സാ; - യതു രക്ഷചെയ്തു;
 മരിച്ചുപോയിടുകിലും മനഷ്യൻ
 യശസ്സരീരത്തിൽ വിളങ്ങിടുന്നു.

യുക്തി.

൩൭൬. യുക്തിയുള്ള വചനങ്ങൾ ബാലനോ

തത്തയോ ചാനവതോ ഗ്രഹിതൃണം;
യുഷ്തിരീനഗൊഴിയേ ഗ്രഹിക്കാലാ
ദേവദശികനരച്ചവെങ്കിലും.

രാജനീതി.

൩൩൭. സദാചാരങ്ങളെക്കൊണ്ടു പരിശുദ്ധൻ പ്രതാപവാൻ
ധാർമികൻ നീതികശലൻ ശോഭിക്കുന്നു മഹീചരൻ.

൩൩൮. അഭ്യസിപ്പിക്കണം ഭൂപനൈശ്ചല്യത്തിന്നു പുത്രരെ;
കുമാരന്മാർ മൃഗരായാൽ കലമാശു നശിച്ചുപോം.

൩൩൯. നരപതി ധർമ്മം ചെയ്താൽ
പ്രജകളുമതുപോലെ ചെയ്യിടും ധർമ്മം;
പാപം ചെയ്യിലുമതുപോൽ;
പ്രജകൾക്കെല്ലാം പ്രമാണമവനീശൻ.

൩൪൦. നല്ലോണം പ്രഭുവിന്നു വേണ്ടതുരചെ-
യ്യായ്ക്കിൽ സഖാ കൃത്സിതൻ;
ചൊല്ലേറും പ്രഭുവും ഹിതങ്ങളനുവ-
ർത്തിക്കായ്ക്കിൽ നിന്ദ്യൻ ദൃഢം;
എല്ലാനാളിലുമൈകമത്വമൊടു വാ-
ണീടും നൃപാമാത്യരിൽ
കില്ലെന്നു വിലസുന്നു പുണ്യതരമായ്
വൻപൊൻത സമ്പത്തുകൾ.

ലുബ്ധൻ.

൩൪൧. സ്ഫുരിക്കുമത്വന്തധനപ്രഭാവം
ധരിക്കിലും സാധുജനാന്തിയിങ്കൽ
ഒരിക്കലും തെല്ലലിയാത്ത മത്ത്യ-
“നിരിക്കിലും ചത്തരിനോടുതുല്യം.”

൩൪൨. നന്നായ് വേണ്ടവിധം നിബലതരയാ-
യീടുന്ന തൻമുഷ്ടിയോ -
ടെന്നും കോശമതിൽ കിടക്ക: -മതുപോൽ
മാലിന്യമാലംബമാം;
ഇന്നേവം മരുവും ഗുഹാണകൃപണ -
നമരിൽ ചുഴിടേത്താമ്കേകിൽ

ചേർന്നിട്ടെന്നാൽ ഭേദമുപതരമാ -
മാകാമത്രാത്തിനാൽ.

നൂറ്മ്പ.ധാരാളം വേണ്ട സമ്പത്തുകൾ പലവിധമ -
ണ്ടെങ്കിലും, ശങ്ക കൈവി -
ട്ടാരാനം വന്നിരുന്നിട്ടുകിലവര കൊടു -
ക്കാതെയും തങ്ങളൊന്നും
നേരായ് നിത്യം ഭുജിക്കാതെയുമരുകിലി -
ങ്ങായവർക്കും ദരിദ്ര -
ന്മാരായോർക്കും “നിനയ്ക്കു നളവിലിളയിലെ -
ത്തന്തരം ഹന്ത! ചൊൽവാൻ?”

നൂറ്.നേരത്തു ശാസ്ത്രമെന്നോർക്കിൽ മുതലുവിലും
യാചകർക്കായ് കൊടുക്കാം;
നേരല്ലെന്നോർക്കിലെല്ലാം സുഖമതനുഭവി -
ച്ചിട്ടുവാനായ് തൃജിക്കാം;
തീരെക്കൈവച്ചിടാതെത്തു പുരമുറിയിൽ
ഗ്രന്ഥമായ് സംഗ്രഹിക്ക -
നോരാ വൃത്തിക്കെഴും കാരണമതു നിന്ദ -
ചിച്ചിട്ടു കാണുന്നതില്ലാ. (ശാ. വി.

വശീകരണം.

നൂറ് ലോകത്തെയൊരു കർമ്മത്താൽ വശമാക്കാൻ കൊതിക്കി
പരനിന്ദയിൽനിന്നിട്ടു നിവർത്തിപ്പിക്കുന്നാവിനെ. [ലോ

വാക്കു.

നൂറ്.വാങ്മാധുര്യം സർവ്വസന്തോഷപാത്രം;
വാക്പാദശ്ചം സർവ്വൈരസ്യപാത്രം;
ചെയ്യുന്നുണ്ടോ കേൾക്കിലം നന്മനമ്മിൽ;
ചെയ്യുന്നുണ്ടോ ഗർഭഭം ദോഷലേശം?

നൂറ്.നേരിട്ടെതിർക്കുമൊരു വാഗ്മിയെയും ക്ഷണത്തിൽ
നേരേയടക്ക, മതുപോലനകൂലഭാഗേ
ചേരുന്ന മദനെയുമുന്നതനാക്കിവയ്ക്കും;
സ്മരിക്കേഴുന്ന മൊഴിതന്നുടെ മട്ടിവണ്ണ.

നരവൃ. ചേർന്നിട്ടുനില്പു മത്സ്യക്കുഴൽ വളകൾ, നൽ -
 ചുരുട്ടുപ്രകാരം
 വീർത്തിടും ഹാരജാലം, കുളി, കുറി, കസുമം,
 കേശമിത്യാദിയൊന്നും;
 പാത്താൽ സാമ്പ്ലാരമേരും മൊഴി പരമഴകാം
 പൂരപ്പക്കു;—സുഭൂഷാ-
 സാത്ഥം സർവ്വം നശിക്കുന്ന; നിശമിഹ വചോ -
 ഭൂഷണം ഭൂഷണം താൻ.

വിദ്യ.

നരൻ. ഉത്തമനാഥ കലരാൽ വിദ്യ, കുതുകം
 ചേർന്ന വൃത്താന്ത, മ-
 സ്ത്രാനന്ദപ്രദമായിട്ടു മഹിതം
 കസ്തൂരികാസൗരഭം
 താനേ മൂന്നിവ തൈലബിന്ദുനികരം
 തോയത്തിലെന്നോണമ -
 സ്മരണം താൻ തടവെന്നിയേ ഭൂവി പര -
 നീട്ടുന്നിതെല്ലാവും.

നരം. പൊന്നും നന്മണിജാലവും ഭവനവും
 ഭൂവുങ്ങളും തേടി വ-
 ചെന്നാലും നിലനിൽക്കയില്ലവ;—യിതിൽ
 സന്ദേഹമില്ലേതുമേ;
 മിന്നിടുന്നൊരു വിദ്യകൊണ്ടു വഴിപോ -
 ലാജ്ജിക്ക പാരം യശ-
 “സ്മരണനേയും മതൊന്നു തന്നെ നിലനി -
 ൾക്കു നീക്കമില്ലാക്കുവിൻ.,,

നരം. കാവ്യാസപാദേച്ഛയുജ്ജ്വാരിഹ കലിസമയ -
 ത്തിങ്കലേററം ചുരുക്കം;
 താവും ദോഷൈകദൃക്കോടവരിലധികരം
 മത്സരഗ്രസ്തരേതു;
 ദൈവാൽ ശേഷിച്ചു സുലാഭകതയുടയൊ -
 രഞ്ചാര പേരെങ്കിലെന്നും

നിർദ്വാരം വന്നിപ്പോയവർ പര;-മതിനാൽ
തീൻ വിദ്യാവിടനാഭം.

൩൫൨. ചിന്തിക്കുന്നോരു നേരം ചിതമൊട്ടു ഹൃദയം
ത്താരതിൽത്തോന്നുമാറായ്
ചന്തത്തോടേ പഠിച്ചുള്ളൊരു മഹിമയെഴും
വിദ്യയെ വിദ്യയാ വു;
എന്താണെന്നുള്ള ബോധം ഗുരുവിദ്യമഥ തൻ -
പുസ്തകത്തിങ്കലും വ-
ച്ചന്തസ്തോഷാൽ വസിക്കുന്നവനെയവനിയിൽ
സ്മരിയെന്നാരു ചൊല്ലും?

൩൫൩. എപ്പോഴല്ലജ്ഞനായിട്ടധികമഭവശാ-
ലന്ധനായ് ഞാൻ ഗജം പോ, -
ലപ്പോൾ സർവ്വജ്ഞനാണെന്നകമലരിൽമഹാ -
ഗർവ്വം സംഭവിച്ചു;
എപ്പോഴോരോന്നു പേരാണൊരു വിബുധന്മീ-
പത്തിൽനിന്നിങ്ങിങ്ങിത്തേ, -
നപ്പോൾ ഞാൻ മൂഢനാണെന്നറിവുടനുള്ളവായ്
ഗർവ്വം പോയ് ജപരംപോൽ.

വിദവാൻ.

൩൫൪. സൂക്തിരത്നങ്ങൾ വിളയംസൂരികൾക്കു തൊഴുത്തൊൻ;
യന്മധ്യഗതമായ് നീചകാചവും പൂജ്യമായിടം.

൩൫൫. അന്നു താമരയെപ്പോൽ
വിദവാൻ വിദവനെയൊഗ്രഹിക്കുന്നു;-
കാകൻ ശവമെന്നോണം
മൂഢൻ തിരയുന്നു മൂഢനെത്തന്നെ. (അ. ത.

൩൫൬ നന്നായാലോചിച്ചാൽ
മന്നനിലും മഹിമബുധനു കൂടുന്നു;
തന്നുടെ ദേശേ മാത്രം
മന്നനു ബഹുമതി, ബുധനു നവത്ര. (അ. ത.

൩൫൭. കീർത്തിയെഴും സുമനസ്സുകൾ
പാർത്താലീ രണ്ടിലൊന്നിൽ മരുവുന്നു.

എല്ലാരുടെയും തലയിലു-
 തല്ലാത്തതിൽ കാണാത്തതാണിത്.

ന-൫൮. വിഷയത്തെയും ചന്ദ്രനെയും ശിവൻപോൽ
 ഗ്രഹിച്ചാൽ ദോഷമുണ്ടാകും വിദ്വാൻ
 പൂർത്തിയാക്കുന്നതടത്തിൽ നിന്നും,
 പരത്തിനെത്തൽതലകൊണ്ടു വാഴും.

ന-൫൯. കൈതയ്ക്കുകത്തുളളൊരു ചാരുപുഷ്പം
 മണത്തിനാൽ വണ്ടറിയുന്നപോലെ
 വിദ്വാൻ പരമാരുടെ ഹൃൽകതയെ
 ബോധത്തിനാൽ തന്നെയറിഞ്ഞിടുന്നു.

ന-൬൦. പറഞ്ഞ കാര്യം പശുവും ഗ്രഹിച്ചിടും;
 ഹയാദി ഭാരങ്ങളെപ്പുതിപ്പയോ?
 പറഞ്ഞിടാതെയുമറിഞ്ഞിടും ബുദ്ധൻ;
 പരംഗിതജ്ഞാനമതിന്നു ബുദ്ധികൾ.

ന-൬൧. ഉണ്ഡികവഹനിയതിലിട്ടതിതാപമേറ്റി-
 ടുണ്ഡികയെന്നിവയിലില്ലാത്ത ഭുഖവും മേ;
 കുന്നിക്കഴുന്ന കരുവോടു സുവർണ്ണമാക-
 മെന്നെക്കലത്തിയിഹ തുക്കവതാണു കഷ്ടം!

ന-൬൨. ഉള്ളിൽ കേൾപമുദിക്കിലകമലജൻ
 തണ്ടാർവനത്തിന്നക -
 തുളളാരനമതിൻവിലാസവിഭവം
 മാത്രംനശിപ്പിച്ചിടും;
 വെള്ളത്തോടു കലൻ പാൽ മുഴുവനും
 മറാതെ വേറാക്കിയുൾ-
 കൊള്ളുന്നോരതിനുള്ള കൌശലമവൻ
 തള്ളീടുകില്ലതുമേ.

ന-൬൩. പോകട്ടേ തുരഗാദിവാഹനമതിൻ -
 മേലേറി മൃഗവ്രജം;
 പോകട്ടേ ധനഹീനരാം ബുദ്ധജനം
 കാലാൽ നടങ്ങനേ;
 കാകന്മാർ വലുതായ പാർത്ഥമതിൻ -
 മേലേറി മേവീടിലും

ശ്രീ കോലം പുളിനന്ധമലത്തിൽ മരുവും
ഹംസാളിയാടൊക്കുമാ?

൩൩൪. പെട്ടെന്നങ്ങനെ സ്വാമനത്തിൽ നിപത്ത്-
ച്ചീടാതെ വിദ്വാൻ സഭാ
കിട്ടം കാച്ചുമതിന്റെ തത്തപമവിലം
ചിത്തത്തിലോക്കും ക്രമാൽ,
തിട്ടം തത്തപമറിഞ്ഞു യുക്തിയൊടനു-
ഷ്ഠിക്കും പ്രമാദം വിനാ,
മുട്ടാതമ്പുഹിതത്തൊടാത്മഹിതവും
നന്നായ് നടത്തും ദൃഢം.

൩൩൫. ശോഭിക്കുന്നില്ല തെല്ലും കരടപടലിതൻ-
മധ്യഭാഗത്തു ഹംസം;
ശോഭിക്കുന്നില്ല തെല്ലും കരനരിനിരതൻ-
മധ്യഭാഗത്തു സിംഹം;
ശോഭിക്കുന്നില്ല തെല്ലും ഭൂവി കഴുതകൾതൻ-
മധ്യഭാഗത്തിലഗ്രം;
ശോഭിക്കുന്നില്ല തെല്ലും ജളജനതയതിൻ-
മധ്യഭാഗത്തു വിദ്വാൻ.
വിധി.

൩൩൬. ദീനനങ്ങളാക്കിടും ദ്രവ്യം ഭുജിക്കുന്നിതു ഭാഗ്യവാൻ;
രഭം ചേരിച്ചു മർദിക്കും, രസം നാവറിയും സുഖം.

൩൩൭. ഗ്രഹിക്കണം വന്നുണ്ടെന്നതെല്ലാം;
ത്വജിക്കണം പോവതുമപ്രകാരം;
രസിക്ക ഭുജിക്കയുമെന്തിനോത്താൽ?
വിധിക്ക നീക്കം വരികില്ല തെല്ലും.

൩൩൮. നരനൊന്നു നിനച്ചുറച്ചിടുന്നു,
കരുതീടുന്നതിരായതിന്നു ദൈവം;
വരുവോളമൊത്തത്തന്നെ ഗ്രഹിച്ചു-
നരുതല്ലോ ഭഗവദപിലാസകൃത്യം.

(സപ.)

൩൩൯. ഇച്ഛിക്കുമൊന്നിഹ ലഭിച്ചതു വേറെയൊന്നാ-
മിച്ഛിച്ചതും പുനരൊരിക്കലാവാ! ലഭിക്കും,

ഇച്ഛിച്ചിടത്തു വദിക്കുമൊരിക്കലല്ലാ-
മിച്ഛാനുകൂലമഖിപ്രപുളിയിൻറത്തുനം.

(ത. ത.

൩൭൦. ശ്രീരാമൻ പോയ് വനത്തിൽ; ബലിനിയമിതനായ്;

പാത്ഥരം പൂക്കരണ്യം;

പോരാടിത്തീൻ വൃഷ്ണീവൃജമഥ; നമുനം

രാജ്യവിഭ്രഷ്ടനായി;

കാരാഗാരത്തിൽ വാണാൻ ദശമുഖ, -നടലിൽ

ചാകയ്ക്കുചെയ്തു; പാത്താൽ

പാരാകൈക്കാലലീലാവശഗമതു മറി-

ച്ചാക്കുവാൻ കാക്കു ശക്യം?

വിനയം,

൩൭൧. സ്വാന്തർത്തിൻറവിനയപ്രദയായ് വിദ്യ,

താൻതന്നെയമ്മ തനയന്നു വിഷംകണക്കു,

ചിത്തം മദം ബത! നരന്നരുളുന്നവെന്നാ -

ലെന്താണു ചെയ്വ്? തൈവരോടതു ചൊല്ലിടേണ്ടു?

൩൭൨. വലിപ്പം വന്നീടുന്നതിനു കൊതിയു -

ളോരു പുരുഷൻ

കുലുക്കും കൈവിട്ടിട്ടനിശമധിക്കും

താഴ്ന്നമഹോ!

വലയ്ക്കും ദുവാരം മദഭരമണ -

ഞ്ഞങ്ങനെ സമു -

ജ്ജപലിക്കുന്നെന്നാകിൽ കളയണമതു;-

ല്ലെങ്കിൽ വിഷമം.

(രാ. മാ.

൩൭൩. ശ്രീ വലിച്ചോരു ഗേഹം, നിപുണത കലരു -

ന്നിന്ദ്രിയൈരൂഘം, ബലശ്രീ

മേവം ഭേദം, നവം യൌവന, മവിരളമാം

ദ്രവ്യമിച്ഛുന്നതെല്ലാം

കൈവന്നുളോരു കാലത്തിലുമിഹ കടലാ -

ടിതെയ്യും പൂവിനെപ്പോ -

ലേവൻചിത്തം നമിക്കുന്നിതു വിനയഗുണാ,

ലയവൻ തന്നെ ധന്യൻ.

(രാ. ി.

വിവാഹം.

൩൭൪. കലവും വിദ്യയും പ്രായം ശീലം ദുര്യം സ്വഭാവം
ദേശവും ക്രമമായ് നോക്കി വേണം വേളികഴിക്കുവാൻ.

വൃദ്ധൻ.

൩൭൫. എല്ലാതരം വൃദ്ധരാമെന്നൊരു വകതിരിവി-
ല്ലാതെ ചോരത്തിളപ്പാൽ
പൊല്ലാവാകൂ വയസ്സേറിന സൂതരികളിൽ
ചൊല്ലുവോർമുഖരതെ;
എല്ലാം നന്നായറിഞ്ഞിട്ടുപശമപരിപാ-
കങ്ങുളാടിശഭക്ത്യാ
നല്ലാനന്ദാൽ വന്നിടും ദശമികടെ ജര-
യ്ക്കും നരയ്ക്കും തൊഴുന്നേൻ.

വൃദ്ധം.

൩൭൬. വേദശാസ്ത്രപുരാണാദിബോധമല്ല സമർത്ഥത,
വരവിങ്കൽ കവിഞ്ഞുള്ള ചെലവില്ലായ്മയാണതു്.

വ്യാധാമം.

൩൭൭. ടമേദസ്സതുടങ്ങി മേനിയിലെഴും
ദോഷങ്ങളെല്ലാം കള-
ഞ്ഞുമേഷം ബലവും ദൃഢതപവുമലം
വ്യാപാരസാമത്ത്വവും
ചെമ്മേ കാന്തിയുമേകിട്ടും മഹിതമാം
വ്യാധാമമീ ജീവിതം
ത്തിന്മേലാഗ്രഹമുള്ളവന്നുദിനം
കർത്തവ്യമത്രേ ദൃഢം.

[പ. ക.

ശബ്ദശാസ്ത്രം.

൩൭൮. ശബ്ദപ്രയോഗകലയെ ഗ്രഹിയാതെ ചോര-
യോലാക്കൾ ചേർന്ന രണ്ടുമിയിലെണപോലെ
ശബ്ദാനുശാസനവിധങ്ങളറിഞ്ഞിടാതെ
വിപത്സദസ്സിലണയുന്നതഭക്തമന്ത്ര.

ശാന്തി.

൩൯൯. നല്ലോരായസയംത്രവൃന്ദമതിനാൽ

ദർഭഭദമാം പാറയും

മെല്ലേ കാൺക പിളർന്നിടുന്നു തരുവിൻ -

വേരങ്ങു ചേരും വിധേയ;

ചെല്ലുമായതുപോലെ ശാന്തതയതാ -

യീടും ഗുണംകൊണ്ടു മ-

റെറല്ലാ ഭഗവ്ദവും കടന്നു ജയമാ-

ന്നീടാം പ്രയാസം വിനാ.

സ്വ.

൪൦൦. അൻപേരും വേദപാരായണമതിലധികം

തുഷ്ടയുണ്ടാകിലെന്നേ?

മുൻപേ കേൾക്കാത്തതും കേട്ടതിനോടു സമമാ -

യിട്ടു ബോധിക്കിലെന്നേ?

വൻപന്മാരോടു വാദിച്ചവരെ ലഘുതരം.

താൻ ജയിച്ചാലുമെന്നേ?

ശംഭോ! വൈരാഗ്യമോടേ മനുജനു ഹൃദയേ

ശാന്തി വന്നില്ലയെന്നാൽ.

(ശാ. വ.

സാജിതം.

൪൦൧. പത്തുവും ശിശുവും പാമ്പും പാട്ടിൻഗുണമറിഞ്ഞിടും;

അതിന്റെ ഗന്ധമില്ലാത്തുള്ളവൻ മനുജഗർഭഭം.

൪൦൨ സാക്ഷാൽവാസനയൊന്നുണ്ടുസംഗീതത്തിന്നറിഞ്ഞും

അതില്ലാത്തുള്ള പുരുഷനഭ്യസിക്കിൽഫലംവരാ. (സ്വ.

സജ്ജനം.

൪൦൩. അപകാരശതത്തേയും സ്തരിക്കില്ല മഹാശയൻ;

ഏകമാമുപകാരത്താൽ തന്നെ സത്തുഷ്ടനായിടും.

൪൦൪. മഹാനുത്ഥാതയാ നിത്യം സാധുവും സരിദീശനും

ഗോത്രസ്ഥിതിയിളക്കാതെ താഴ്മചൂണ്ടു വസിച്ചിടും.

൪൦൫. നെല്ല് ന വിട്ടൊരു വെള്ളം

പുല്ലിനു മോഴുകിത്തഴയ്ക്കു നരകുന്നു;

നല്ലവനായ് ചെയ്തും ഗഴ് -
യെല്ലാവർക്കും ഹലം കൊടുക്കുന്നു.

(ത. ത.)

നല്ലന്ന.ഭ്രഹ്മിപ്പവരേയും ബുധൻ
പാലിപ്പാർ ശക്തി പോലെ മുതിയോളം;
ഹേലിപ്പോക്കും മരനിര -
യേകിപ്പോരുന്നു തണൽ പതിപ്പോളം.

(ത. ത.)

നല്ലവ.അഞ്ചലിഗതസുമജാലം
മണമിരുക്കെകൾക്കൊന്നു പോലേകും;
സുമനസ്സുകളുടെ വൃത്തിയ-
താശ്ചത്സം വാമദക്ഷിണാഭഭാ.

നല്ലവ.വിധുവോ മധുവോ പിന്നെ-
സ്സധയോ നിശ്ശേഷവസ്സധയോ വൃത്തം,
ഏദയഹരചരിതമിയലും
സുജനം നയനായനത്തിലെത്തിയിൽ.

നല്ലവ.അഗ്നികളറിയാ ഗുണിയെ;-
ഗ്നികളിലിങ്ങു മത്സരഗ്രസ്തൻ;
ഗുണവും പരഗുണരാകവു -
മണയും സുജനം ചുരുക്കമോത്തോളം.

നല്ലവ.ഹിതമേ സുജനവിലോകം,
ഹിതമാണവർചാപ്തകൾപ്പതുംപാരം,
ഹിതമവരുടെ ഗുണകഥനം,
ഹിതമവരൊടു ചേർന്നു വാഴ്ത്തും ആനം.

നല്ലവ.നജ്ജനസംഗമതരുതേ;
സംഗമിരിക്കിൽ പ്രിയതപമങ്ങൾതേ;
പ്രിയതയിലരുതേവിരഹം;
വിരഹത്തിൽ ജീവിതാശയരുതേ.

നല്ലവ.വദനം പ്രസാദസദനം,
സദയം ഏദയം, സുധാസമാ വാക്യം,
കരണം പരോപകരണം,
പരയുന്നിവ പൂരുഷന്റെ പാരത്വം,

൩൯൩. ഉറ ഭേദിപ്പിക്കാത്തു -

മുതലായ സേവ്യരാണ് സത്തുകൾ;
അവർതൻസൈപരാലാപം -
മറിവരുളും ശാസ്ത്രമായ് ഭവിക്കുന്നു.

൩൯൪. മതി വർദ്ധിക്കുന്നമുതം;

ഘടി വർദ്ധിക്കുന്നു ലോരമായവിഷം;
സുജനം ഗുണമരുളുന്നതു;
ദർശനമരുളുന്ന ദോഷജാലം താൻ.

൩൯൫. മഹിതം സ്വഗുണം പരനടെ

കണ്ഠത്തിൽ ചെന്നുചേർന്നിടത്തോരും
അരിക സുവംശജമാകും
സുജനം വില്ലെന്നുപാൽ നമിക്കുന്നു.

൩൯൬. പാത്രത്തെയും സ്നേഹഭരത്തിനേയും

ഭഗവത്തേയും മേപക്ഷിയാതെ
ഏല്പായ് പൊഴും ലോകഹിതത്തിനായി
മേവും മഹാമാർ മണിദീപതുലും.

൩൯൭. നിനയ്ക്കു സൂചിക്കെഴു മഗ്രമൂല -

ഭാഗങ്ങൾപോൽ ദർശനസജ്ജനങ്ങൾ;
രസ്യതെയുണ്ടാക്കിട്ടു മൊന്നു നിത്യം;
ഗുണത്തിനാൽ മററതുടൻ മറയ്ക്കും.

൩൯൮. വാസസ്ഥലം വെടികിലും വൃസനം മഹാനിൽ

ബാധിക്കയില്ലാമനേയതു വന്നുകൂട്ടു;
രത്നം പരയാധിയെ വെടിഞ്ഞു നരേശമൂർദ്ധാ -
വെത്തുന്നിതേ തവളയോ കരടാനനാന്നം.

൩൯൯. പരനടെ ഗുണലേശം പോലുമുൽകൃഷ്ടമാക്കി -

കരുതിയുമൊരുപോതും കുള്ളമില്ലാതെകണ്ടും
ദുരിതനിര വെടിഞ്ഞും ദൈവഭക്ത്യാ വസിക്ക -
ഒന്നുതന്നെ സൂത്രജനങ്ങൾക്കാവി ഞാൻ കൈതൊഴുന്ന
(ൻ (സ്വ.

൪൦൦. പാരം ദ്രവ്യമിരിക്കിലും കമതിതാൻ

സംസവ്യനല്ലേ; - ൨ -

പേരാളം ഗുണശാരിയല്ലയനനാ -
 ഞന്നാകിലും സേവ്യനാം;
 ധാരാളം ലവണംബു ചേന്ന് കടൽ വി -
 ഞ്ഞോട്ടേറെയില്ലെങ്കിലും
 ചാരു സ്വാദുരസം കിണറിലിരുളും
 വെള്ളം കുടിക്കും ജനം.

൪൦൧. വിഷ്ണു വന്നിട്ടുതന്നതോത്തധാരാ -
 രംഭിപ്പതില്ലൊന്നുമേ;
 വിഷ്ണുകൊണ്ടിഹ മധ്യരായവർ മട -
 ഞ്ഞിടം തുടങ്ങിട്ടുടൻ;
 വിഷ്ണു വേണ്ടതുപോലെ വന്നിട്ടുകിലും
 പ്രാർത്ഥകന്മാങ്ങൾ നിർ -
 വിഷ്ണു തന്നെ നടത്തു മുത്തമജനം
 ശുഷ്കാന്തി കൈക്കൊണ്ടു താൻ.

൪൦൨. ഭാനു പാരം മറച്ചു; - മതിമി വരികവേ
 സംഭ്രമാൽ സൽക്കരിക്കും;
 മാനം സമ്പത്തിൽ വയ്ക്കില്ലി; - തരകഥ ഭുഷി -
 ക്കില്ല; - ഭീഷ്മത്തെ നരകി
 മൌനം പൂണ്ടിട്ടു; - മോതും സഭയെതിലുപകാ -
 രത്തെ; - യാസ കതിരേറും
 നൃണം ശാസ്രുത്തി; - ലേവം ഗുണഗണമെവന -
 ഞ്ഞായവൻ താൻ കലീനൻ.

൪൦൩. കഷ്ടം! വായിൽ കടിഞ്ഞാണടലിൽ മുതി ഭവി -
 ക്കായ്ക്കിലോ ഭാഗ്യമെന്ന -
 ലിഷ്ടാപേക്ഷാൽ സഞ്ചരിപ്പാനരുതിഹ വലുതാം
 ഭാരവും നീ വഹിക്കാ
 കഷ്ടിച്ചുവാ പഴിക്കാ കഴുതയൊടുരിയാ -
 ഞ്ഞാതെ ഗംഭീരനശ്വര -
 ശ്രേയസ്സ് മന്ദം ഹസിച്ഛാനധമരിൽ മഹിത -
 ന്നാക്കു മൌനം പ്രധാനം.

൪൦൪. സൽകീർത്തിക്കായ് വലഞ്ഞും പലപല വലുതാം

ജോലിയാൻ മഹാത്മാർ
 വായുക്കൾകൊപവാദാൽ ഭയമൊടുമനിശം
 പാത്തിടുന്നാത്തിയോടേ;
 സൽകർമ്മം ഭൃഷ്ടകർമ്മം ദപ്യമിതിലിളകി-
 ടാതെയും ബോധമെന്നേ
 യുക്തായുക്തങ്ങളോർക്കാതെയുമമരുമൊര-
 പ്രാകൃതൻ തന്നെ ധന്യൻ.

ശ്ലോ. പാരിങ്കൽ ശ്രേഷ്ഠരായുള്ളവരുടെ ചരിതം
 ചിന്തചെയ്താൽ, മഹത്ത്വം
 നേരേ നമ്മൾക്കുമെത്തുന്നതിന്നു കഴിവതാ-
 ണെന്നു, മീ ലോകവാസം
 തീരുമ്പോളിങ്ങു പിൻപേ നിജസമയമതാ-
 യുള്ള പനമാവുതന്നിൽ
 ചാരുശ്രീപാദചിഹ്നങ്ങളെ വടിയൊടു ചേ-
 ൾവാതാണെന്നുമോർക്കാം.

ഇ. ത.

ശ്ലോ. നന്ദുരപത്താലുയന്നും, പരഗുണമരുളി-
 ഞ്ഞുഗുണത്തെത്തളിച്ചും,
 നന്നായന്യാത്മമായിട്ടധികതരമല-
 ഞ്ഞാത്തകാൽപ്പം വഹിച്ചും,
 ഒന്നും മിണ്ടാതെ, നിന്ദിപ്പൊരു വലരിൽ മഹാ-
 പീഡ ചേർത്തു വിചിത്രം
 മിന്നും കീർത്യാ വസിക്കും സുജനതതിയെയാ-
 രിങ്ങു പുജിച്ചിടാത്തു?

സന്തോഷം.

ശ്ലോ. ഗർഭാവാസത്തിലും വൃത്തി നൾകി മേ ജഗതീശ്വരൻ;
 ശേഷവൃത്തിയെ നൾകാസ്താനവൻ ഹാ! മൃതനായിതോ?
 ശ്ലോ. സന്തോഷമുള്ളവന്നോത്താൽ സമ്പത്തുണ്ടതു ദിക്കിലും
 പാദേ പാദുകയാണോൻ പാരെല്ലാം ചമ്മസംവൃതം.

ശ്ലോ. യാചിക്കുമ്പോൾ ദൈവ്യം;
 കിട്ടുമ്പോൾ ഗർവ്വാൻ സന്തോഷം;
 പോകുമ്പോൾ തിടുക്കം;

നിഷ്കാമൻ സർവ്വകാലവും സൗഖ്യം.

സന്മാർഗ്ഗം.

ശ്ലോകം. മനുഷ്യന്റെ ദാരങ്ങളെ മാതൃതുല്യം,
മനുഷ്യന്റെ വിത്തങ്ങളെ ലോഷ്ഠതുല്യം.
മറ്റുള്ള ഭൂതങ്ങളെയാത്മതുല്യം
കാണുന്ന പാണ്ഡിത്യമെഴുന്നധീമാൻ.

ശ്ലോകം. ഭുഷിക്കട്ടേ വിദ്വജ്ജനമിഹ പുക -
കൃത്യൈശ്വര്യം,
ലഭിക്കട്ടേ പാരം ധനതതി നശി -
കൃത്യൈശ്വര്യം,
മരിക്കട്ടേയിന്നോ മരയുഗമണ -
ണതീടുമളവോ:
ചരിക്കില്ലാ ധീരൻ നയസ്തരണി വേർ -
പെട്ടൊരടിയും.

ശ്ലോകം. വിദ്യാഭ്യാസമതിങ്കലങ്ങിടവിടാ -
തേരുന്നൊരുത്സാഹവും,
വിദ്യാന്മാരുടെ വേഴ്ചയും, പരവശ്യ
വൃന്ദത്തിൽ വൈമുഖ്യവും,
സത്യശ്രീ, സകലേശഭക്തി, രിപുവിൽ
പോലും തുണധ്യാനവും
മുത്തോടേ “മമ സംഭവിക്കണമതി -
ന്നുരുത്താരിലത്യാഗ്രഹം..”

ശ്ലോകം. ചൈവേദ സന്തതമീശ്വരസ്മരണവും
മറ്റുള്ള ഭൂതങ്ങളിൽ
സമ്മോദം പര, മാത്മതുല്യമിവ ര -
ണ്ടുണ്ടാകിലെല്ലാവരും
സമ്മാനിച്ചിടുമെന്നുമല്ല ശുഭവും
മെന്മേൽ വരുന്നി; - ത്തരം
സമ്മാർഗ്ഗത്തിൽ വന്നിപ്പവർക്കു ഭരിതം
തട്ടുന്നതില്ലൊട്ടുമേ.

(സംഗ്രഹം)

ശ്ലോകം. സത്യം നല്ലൊരഹിംസയും കരുണയും

സന്തോഷവും ദാനവും
 നിത്യം നീരിയുമന്യദീയധനദാ -
 രാജ്യത്തിൽ വൈമദ്യവും
 ഇത്ഥം ചാരഗുണങ്ങൾ പൂണ്ടുചിതമായ്
 കാലം കഴിക്കുന്നതാ -
 നോത്താലീശപരനുള്ള പാരകൃപയു -
 ണ്ടായിട്ടുവാൻ കാർണം.

(ല. ക.

ശ്ലമപാരാകെപ്പരിചോടു പാത്തു പരിപാ -
 ലിക്കും മഹാശക്തിയി -
 ണ്നാരായാലുമമന്ദപാപനിര ചെ -
 യുന്നാൽ സഹിക്കാ ദൃഢം,
 നേരായിങ്ങനെ കണ്ടറിഞ്ഞിഹ നാലാ -
 ചാരത്തിൽ വത്തിച്ചിട്ടും
 ധീരന്മാരുടെ “ചിത്തകാമ്പിനനിശാ
 ചെയ്യുന്നു ഞാൻ വന്ദനം.,,

ശ്ലമന്യ.വീണ്ടും ലോകങ്ങളേയെന്നാൽ കൊടിയ തമ -
 സ്സാക്കെ നീക്കുന്ന ദാക്ഷ്യം
 വേണ്ടുംപോൽ പൂണ്ട ഗോസഞ്ചയമൊടുമിഹ സ -
 വ്ജ്ഞാനേത്രതപമാനാം
 കൊണ്ടാടേണ്ടും പ്രഭാവത്തൊടു വിലസുകിലും
 ഹാ! തമസ്സംക്രമത്താ -
 “ലുണ്ടാകും ചെറു കുററം ചിലസമയഹോ!
 സൽപഥേ നില്പവർക്കും.,,

ശ്ലമ.ഭാഗ്യാ, ഭോജ്യം, സുതന്മാർ, ശയന, മണിമണി -
 ഭൂഷണം, വസ്ത്രമെന്തി -
 യോരോന്നും മർത്ത്യനിച്ഛിച്ചിട്ടുവരി; - തരുതെ -
 ന്നാരഹോ! ചൊല്ലിടുന്നു;
 എന്താലിച്ചെന്നുവയ്ക്കുണ്ടിഹ നിയമമതോ -
 രോന്ന; - തിന്നുംവിദരാധം
 തോന്നിടുന്നെന്നുവന്നാലതിഹ ചുമതല -
 കാരനക്കുവന്നത്രേ.

(ശാ. വി.

സംസർഗ്ഗം.

൪൧൮. സംസാരവിഷയങ്ങളിൽ സ്വാഭാദൈവനിരൂപണം,
കാവ്യോത്തരസാസചാരം, സജ്ജനത്തൊടു സാഗവും.
൪൧൯. മണിയാൽ വളയും, വളയാൽ മണിയും,
വിലസുന്നിവയാലധികം കരവും;
കവിയാൽ വിഭവം, വിഭവയാൽ കവിയും,
വിലസുന്നിവരാലധികം സഭയും.

൪൨൦. ശശിയാൽ നിശയും, നിശയാൽ ശശിയും,
വിലസുന്നിവയാൽ പരമംബരവും;
സലിലാൽ കമലം, കമലാൽ സലിലം,
വിലസുന്നിവയാൽ കമലാകരവും.

൪൨൧. ഓമൽപ്രേമരസം കലർന്നിരിക്കിൽ വെ
ന്നെത്തുന്ന സത്തുക്കളാം
ശ്രീമാന്മാരിലും, മപ്രകാരമധികം
ജ്ഞിച്ച ഡംഭത്തൊടേ
കാമം മത്സരമാൻ തന്നൊടു കയ -
ത്തിടും ഖലന്മാരിലും
ധീമാൻ നല്ല വിഭവകസാരമൊരുപോ -
ലേകുന്നിതാകുന്നപോൽ.

(സച)

൪൨൨. ബുദ്ധിക്കുള്ളൊരു ജാഡ്യമൊക്കെയകലും,
സത്യം സഭാ ചൊല്ലിടും,
സിദ്ധിക്കും ബഹുമാനമുററ ഭരിത -
ശുഭങ്ങൾ നഷ്ടങ്ങളാം,
വല്ലിക്കും വലുതായ കീർത്തി വഴിപോൽ,
നന്നാണു പാരം മന -
ശുദ്ധിക്കും, ബുദ്ധരോടു ചേരുകിൽ വരാ -
തെത്തുള്ള ചിന്തിക്കിടലാ?

൪൨൩. ഭയ്യന്മാർ സുജനങ്ങളോടണയുകിൽ
സാധുക്കളായ് തീർന്നിടും;
ഭയ്യന്മാരുടെ സംഗമം സുജനമാ

ദേവഋഗ്ഗം ഗ്രഹിക്കാ ദ്രവം;
മട്ടോലുംമലരിൻമണം മഹിതമ -
മ്മണ്ണിൽ പരിഞ്ഞിടിലും
തിട്ടം മണ്ണിനെഴുന്ന ഗന്ധമലരിൽ
• തട്ടുന്നതില്ലൊട്ടുമേ.

ര്.൨൪.വല്ലാതുള്ളോരു മെഴുവ്യം കലരുമവനമ -

സ്തന്തരോടൊത്തുവെന്നാൽ
തെല്ലാത്തജ്ഞാനമുണ്ടായ്തമകതളിരിൽ
കില്ലതിന്നിപ്പ പാത്താൽ;
ചൊല്ലാന്നീടുന്ന മുപ്പത്തറയിലമരുമ -
കല്ലിലും നല്ലസൗര -
ജ്യോല്ലാസം ചെററതിൻപൂമ്പൊടികളണകയാൽ
ചെല്ലമാറില്ലയോവാൻ?

(സപ.)

സുഖം.

ര്.൨൫.സ്വപാതംത്ര്യം, പൂണ്ണമാകും സ്വഭരണ,മഥ ഭർ =

ഭീതിയില്ലായ്മ,യെന്ന -
ല്ലാതകം ഭസ്സഹം വന്നിടുകിലുമിളകാ -
തുളള നൽശാന്തഭാവം,
ചേതസ്സംതുപ്തിയെന്നുള്ളിതുകളിൽ നിവസി -
ക്കുന്നു സൗഖ്യം;നിനയ്ക്കിൽ
സ്ഫീതം ഭവ്യം പ്രതാപം ബലമിതുകളില -
ല്ലായതിനുള്ള വാസം.

(ഇം. ത.)

സുഭാഷിതം.

൪൨൬.സുഭാഷിതമയംഭവ്യം നംഭരിക്കാത്ത പുരുഷൻ
പ്രസംഗയാഗകാലത്തിലെത്തു ഭക്ഷിണ നരകിടും?

൪൨൭.പാരിൽ മൂന്നാണു രത്നങ്ങൾ സൂക്ഷി പാനീയമന്നവും;
മൃഗന്മാരശ്ശുഭംതെ രത്നമെന്നരുളുന്നിതേ.

൪൨൮.അവസരമതിലുരചെയ്വാ -

നരീയ സുഭാഷിതമറിഞ്ഞിടാത്ത പുമാൻ

പട്ടഞ്ചലികളുടെയിടയിൽ
പടമെന്നതുപോലെ തന്നെ ഗോഭിമരം.

സ്രീവിദ്യാഭ്യാസം.

ശ്ലൗ. കട്ടിക്ക ബാല്യമതിൽ വേണ്ട വിവേകമേകി -
പുഴിപ്പെടുത്തുവതിനും, ഭയിതന്റെ കാൽ
ഇഷ്ടാനുകൂലമഖിലം നിറവേറുവാൻ
മട്ടാൻവാണികളിൽ വിദ്യ വിശേഷമേതു. (സ്വ.

ശ്ലൗ. ഉണ്ടാകുന്ന സുതർക്ക ബാല്യമതിലേ -
യോദോ പദാത്ഥം മുദാ
മൃണ്ടിക്കാട്ടിയതിന്റെ തത്ത്വമഖിലാ
നന്നായറിഞ്ഞീടുവാൻ
വേണ്ടുവണ്ണമുരയ്ക്കുതിന്ന പകരം
മൃഗാംഗനാ സന്തതം
വേണ്ടാതുളളൊരു ഭവചസ്സ കളവും
ഭയോധവും ചേർത്തിടും. (ല. ക.

ശ്ലൗ. പ്രാണാനന്തോമെത്തും സുഖവുമസുഖവും
പങ്കുകൊണ്ടുജരിക്കും
പ്രാണപ്രേമം കലർന്നുവരസവിധായ്
ബുദ്ധിയെത്താത്ത ദിക്കിൽ
വേണംപോൽ വല്ലഭനായ് വിനയമൊടുപദേ-
ശങ്ങൾ ചൊല്ലി പ്രഭാവാൽ
വാണീടാനുള്ള ഭാഗ്യസ്തരിവകമതിലി-
ല്ലെങ്കിലെന്താന്നു സെഴുച്ചും? (ല. ക.

സ്വഭാവം.

ശ്ലൗ. ഒരുവന്റെ ഭൂഷണം കണ്ടു ചെയ്യുമതന്യനാ;
പോയവൻപിറകേ പോകും ജനംതത്താ ഗ്രഹിച്ചിടം.

ശ്ലൗ. ഇല്ലൊന്നുമേ സുന്ദരമോ, സ്വഭാവം
വിരൂപമോ പാർക്കു ജഗത്തിലെങ്ങും;
ഏതേവനുള്ളത്തിലിണങ്ങിപ്പിടന്നിട
തവന്നതേ സുന്ദരമായ വസ്തു.

ശ്ലൗ. ആലോചിയാൽ ജനനസ്ഥലഭേദമേതു;-
മാലോചനാവിഷയമായതു ശീലമത്രേ;
പാലാഴി പെറ വിഷമല്ലിഹ പങ്കജാതം
ചേലാന്നിടം കമലമാണഭിനന്ദനീയം.

സ്വാമിഭക്തി.

ശ്ലൗ. മാനുഷവരൂൻ പ്രസാദിച്ചാൽ മാനുഭൂതൃണനൾകിടാ;
പ്രാണനെക്കൂടിയും ഭൂതൻ കളയും സ്വാമിരക്ഷയിൽ.

ശ്ലൗ. പ്രഭുവിൻവാക്കുകേൾക്കാത്ത ഭൂതൻഭൂതാധമൻഭ്രംശം.
അവൻറജീവനം വൃത്ഥമാട്ടിൻഗളകുചങ്ങൾപോൽ.

ശ്ലൗ. ആണായിട്ടുള്ള വൻതന്നുടെ പടുതമബീ-
ജത്തിലുൽഭൂതനെന്നാൽ

പ്രാണാന്തത്തെയുമോക്കാരതമലതരമഹാ-

കീർത്തിയെക്കാത്തിടേണം;

വേണാട്ടീശൻറ രക്ഷയ്ക്കൊരു ധരണീസുരൻ
സ്വാമിഭക്തൻ പൂരാതൻ-

പ്രാണാപായം ഗണിക്കാതരിപടലിയിൽ നി-
ശ്ചഞ്ചലം നെഞ്ചുകാട്ടി.

(സ്വ.)

സ്മൃതികൾ.

പ്രഭാതസ്മൃതി.

ശ്ലൗ. ചുലോകാധീശ! ഭവാൻറ നല്ല കൃപയാൽ
സൗഖ്യേന ഞാൻ നിദ്രചെ-

യ്ക്കേകാന്തം ശയനത്തിൽനിന്നുമെഴുന്നേ-

ററിടുന്നിതിപ്പോൾ വിഭോ!

പാകം പോൽ ഇഭുമായ ബുദ്ധി സർത്താ

സ്വപ്ത്തിലും തോന്നുവാൻ

നി കാരുണ്യമൊടയനഗ്രഹമെന്നി-

ക്കേകുന്നതിന്നാൽ ഞൊഴാം.

രാം. സ്തോ.

നിദ്രാരംഭസ്മൃതി.

ശ്ലൗ. രാംശാ! നിൻകൃപകൊണ്ടു വേണ്ടവിധമാ-

പത്തൊന്നുമെത്താതെങ്ങി-
 നീശയ്ക്കാതലമാൻ രാത്രിയിലുറ-
 ണ്ടീടാൻ തുടങ്ങുന്നു ഞാൻ;
 ഏതു മൃഗമൊക്കെ വല്ല ഭരിതം
 ഞാൻ ചെയ്തപോയെങ്കിലും
 നീശിക്കയ്ക്കു വിധിച്ചിട്ടാതതു പൊറ-
 ത്തിടാൻ വണങ്ങുന്നിതാ!

(൦രാ. സ്തോ.)

സാമാന്യസ്തുതി.

൪൪൦. എനിക്കു ഹിതമെന്തെന്നതറിയിച്ചു ഞാൻവിഭാ!
 ഹേ! നീ തന്നെ ചിന്തിച്ചിട്ടെനിക്കു ഹിതമേകണം.

൪൪൧. അത്യന്തസുക്ഷുമാകിയ ബുദ്ധികൊണ്ടും
 ശുഭ്യന്തവണ്ണിതമഹാവചനങ്ങൾകൊണ്ടും
 നിത്യന്തിരഞ്ഞിടുകിലും തെരിയാതെമേവു-
 മാദ്യന്തഹിനപരവസ്തുവിനെത്തൊഴുന്നൻ.

(സപ.)

൪൪൨. സദാ സൗഖ്യേത്തോടേ ജഗതിയിൽവസി-
 ക്കേണമെന്നാകിലെന്നും

സദാചാരം സാരം സകലമതിലും
 സ്വീകരിച്ചീടവേണം;
 സദാചാരത്തിന്നുള്ളൊരു വലിയ മൂ-
 ലം സമസ്തശുപരജൽ
 സദാവർദ്ധിച്ചീടുന്നൊരു ഭയം; - മതി-
 ണ്ടേറ്റമുണ്ടാകവേണം.

(൦രാ. സ്തോ.)

൪൪൩. സൂക്ഷിച്ചുള്ള നിറിക്കണത്തിലിഹ നാം
 നിസ്സാരമായ് സന്തതം

വീക്ഷിക്കും കൃശമായിട്ടു നൃണവും
 പെട്ടെന്നു കാട്ടും വിധം
 സക്ഷാൽ സർവ്വരാചരത്തിലറിയാ-
 വല്ലാതെഴും നൈപുണി -
 ദീക്ഷാനന്ദമിയന്നു തിങ്ങിന പരൻ
 ഭൂഖണ്ഡം പോക്കിടണം.

[കാ. മാ.]

൪൪൪. ശീനിറ്റി കണമന്യദഃഖമനുശോ -

ചിക്കുന്നരിന്നും കന്തി -

ഞ്ഞാലോകിച്ചിടുമന്യദോഃഖമൊളിവായ്

വയ്ക്കുന്നമെന്നെ പ്രഭോ!

ചാലേയന്യജനങ്ങളിൽ സതതമീ

ഞാനിങ്ങുകാണിച്ചിടം -

പോലുള്ളോരലിവെന്നിലും വിശദമായ്

കാണിക്കവേണംഭവാൻ.

(ഇം. ത.

൪൪൫. അസുദ്ദേഹത്തിലോരോ ഹൃദയമൊടു വസി -

ക്കുന്ന ജന്തുക്കളൊട്ടു -

പ്ല;-സുദ്ദേഹത്തിലും ചേർന്നാരു ഹൃദയമിരി -

ക്കുന്നതുണ്ടു; നവണ്ണം

അസുദ്ദേഹാദിവസ്തുവ്രജമഖിലമട -

ങ്ങുന്ന ലോകങ്ങൾ ചേർന്നാ -

രുദ്യൽബ്രഹ്മമാണ്യദേഹത്തിനു ഹൃദയമതാ -

മീശനെക്കൈതൊഴുന്നേൻ.

[സ്വ.

൪൪൬. യാതൊന്നിലൊന്നുവന്നാൽ ഭവനമഖിലമീ

മട്ടിൽ നിൽക്കില്ല;-യെന്ന -

ല്ലാതക്കും സൗഖ്യമെന്നുള്ളതുമിഹ സമമായ്

കാണുവാനും പ്രയാസം;

ഭൂതങ്ങൾക്കൊക്കെയുള്ളിൽ ബഹിരപി വിലസി -

ടുന്നതായിന്നപോലെ -

ന്നോരാവല്ലാത്തൊരശ്ശക്തിയെ ഹമനിശം

ഭക്തിപൂർവ്വം തൊഴുന്നേൻ.

(രം. സ്തോ.

സുഭാഷിതസാകരം.

പ. രി ശി ഷ്ട ങ്ങ .

സംഖ്യാപരിച്ഛിന്നസജാതീയപദാത്മങ്ങൾ.

ഒന്ന്.

ബ്രഹ്മം.

൧. അദിതീയമതായുള്ള ബ്രഹ്മം കേവലമെന്നു താൻ;
രണ്ടുമുന്നാദിയായ് സർവ്വം വികല്പവ്യവഹാരമാം.

രണ്ടു്.

ഗുണഭോഷാദി.

൨. ഗുണഭോഷം, സുഖം, ദുഃഖം, സ്രീ പമാൻ, പ്രിയമപ്രിയം
ഏവമീരണ്ടു ഭേദങ്ങൾ കാണാം സർവ്വത്ര നോക്കിയാൽ.

മൂന്നു്.

അഗ്നിത്രയം.

൩. ഭക്ഷിണാഗ്നിയത്രം ഗാർഹപത്യമാഹവനീയവും
ഏവമഗ്നികൾ മൂന്നെന്നു ചൊല്ലിടുന്നു ബുദ്ധാവലി.

അവസ്ഥാത്രയം.

൪. ജാഗരം സ്വപ്നവും പിന്നെ സുഷുപ്തിയുമവസ്ഥകൾ;
ഉത്തമാ മദ്ധ്യമാ പിന്നെയധമാ മൂന്നവസ്ഥകൾ.

ഋണത്രയം.

൫. ഋണികൾക്കു സുരന്മാർക്കും പിതൃക്കൾക്കുമെഴും കടം
തീർക്കണം ബ്രഹ്മചാരിത്വം യാഗം പുത്രനിവരറിനാൽ.

ഏഷണത്രയം

൬. പുത്രൈരഷണവുമെണ്ണും വിത്തൈരഷണമെന്നും പുനഃ
ദാദൈരഷണവുമെണ്ണു ചമോഷണത്രയമേകുന്നാ.

കർമ്മത്രയം.

൭. സൃഷ്ടിയും സ്ഥിതിയും പാപം സംഹാരം പുനരിങ്ങനെ
ത്രിമർത്തികൾ ക്രാത്താലേ നടത്തിടുന്ന കർമ്മമാം.

കാരണത്രയം.

൮. ഒന്നാമതു സമവായി
രണ്ടാമതു പിന്നെയസമവായിയതും
മൂന്നാമതഥ നിമിത്തം
കാരണമീവണ്ണമാണു മൂന്നറിക.

കാലത്രയം.

൯. വർത്തമാനം ഭാവിയതും ഭൂതവും മൂന്നു കാലമാം.

ഗുണത്രയം.

സത്തവ് രജസ്സതും പിന്നെത്തമസ്സം താൻ ഗുണത്രയം,
തപസ്രൂയം.

൧൦. മാനസം വാചികം പിന്നെക്കായികം താൻതപസ്സുകേൾ
താപത്രയം.

ആല്യാത്മികമതും പിന്നെയായിദൈവികവും തഥാ.

൧൧. ആധിഭൗതികമെന്നേവം താപത്രയമുദാഹൃതം.

ത്രയി.

ഏകം യജ്ഞസ്സതും സാമമേവം വേദത്രയം സൂതം.

ത്രിദോഷം.

൧൨. വായുവും പിത്തവും ശ്ലേഷ്മമിവ ദോഷത്രയം മതം.

ത്രിവർഗ്ഗം.

ധർമ്മാർത്ഥകാമങ്ങളും മൂന്നാം ത്രിവർഗ്ഗാ സൂരിസമ്മതം

൧൩. ക്ഷയവും സ്ഥാനവും വൃദ്ധി രാജനീതിത്രിവർഗ്ഗമാം.

ത്രിസന്ധ്യം.

പ്രഭാതം സായവും കാൺക മധ്യാഹ്നമിവ സന്ധ്യകൾ

ദോഷത്രയം.

൧൪. അവ്യാപ്തിയുമതിവ്യാപ്തിയസംഭവവുമിങ്ങനെ
ലക്ഷണോക്തിയിലുദേഹാദി മൂന്നു ദോഷങ്ങളോക്തം.

൧൫. ലക്ഷ്യശ്ലേഷത്തിൽമാത്രംലക്ഷണംചെർന്നിരിക്കുകിൽ
അവ്യാപ്തി വന്നിടം; ഗോവിൻലക്ഷണം ശ്യാമാമാന്റിനം.

൧൬. അലക്ഷ്യത്തിങ്കലും കൂടി ലക്ഷണം ചേർന്നിരിക്കിലോ
അതിവ്യാപ്തി ഭവിച്ചിടം; ശ്യാഗിതം ചതുരലക്ഷണം.

വായോവൃദ്ധനാഭനേവവൃദ്ധൻമാർ നാലുമാർന്നി,
സാധനചതുഷ്ടയം

൩൪. നിത്യാനിത്യവിഭവകവ്യ -
മിഹപരസുഖസഞ്ചയത്തിൽ വൈരാഗ്യം
ശമമുഖമാരും മോക്ഷേ
വാഞ്ഛയുമിവ സാധനങ്ങൾ നാലുതരം,
മോക്ഷചതുഷ്ടയം.

൩൫. സദേലാക്യം സാമീപ്യം
സാരൂപ്യം പിന്നെയരിയ സായുജ്യം
ഇങ്ങനെ നാലാകുന്നു
മംഗലകരമായ മോക്ഷമറിയേണം.

അഞ്ചു്.

ഉപാസനപഞ്ചാംഗം.

൩൬. ജപവും ഹോമം തപ്തം -
മഭിഷേകം വിപ്രഭോജനം പാക്കു
പഞ്ചാംഗോപാസനമിവ -
യഞ്ചും കൂട്ടുന്നതെന്നു സ്മരിമതം.

ജ്യോതിഷപഞ്ചാംഗം.

൩൭. നക്ഷത്രം തിഥിയും വാരം യോഗം കരണമിങ്ങനെ
അംഗങ്ങളഞ്ചു കൂട്ടുന്നതത്രേ പഞ്ചാംഗമോക്ഷണം.

പഞ്ചകമേന്ദ്രിയങ്ങൾ.

൩൮. വാക് പാദം പാണിയതും
പായുരൂപസ്ഥം ധരിക്കേ കർമ്മത്തിൽ.

പഞ്ചകമേന്ദ്രിയവിഷയങ്ങൾ.

വചനം ഗമനം ദാനം
വിസർജ്ജമാനനമിതുകൾ വിഷയങ്ങൾ.

പഞ്ചകോശങ്ങൾ.

൩൯. അന്നപ്രാണമനോഹി -

ഇതാനാനന്ദാത്മകങ്ങൾ കോശങ്ങൾ.

ചതുരാശ്രമങ്ങൾ

൨൭. ബ്രഹ്മചര്യശ്രമം പിന്നെ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമം തഥാ
വാനപ്രസ്ഥശ്രമം സന്ന്യാസാശ്രമം കാൺക നാലിവി.

ചതുരവേദങ്ങൾ.

൨൮. ആയുർവേദം ധനുർവേദം ഗാന്ധർവവേദം
അത്ഥം ശാസ്ത്രവുമിവണ്ണമവേദചതുഷ്ടയം.

ചതുരപായങ്ങൾ

൨൯. സാമം ദാനം ഭേദം
ദണ്ഡവുമിവ നാലുപായമറിഞ്ഞാൻ.

ചതുരഗങ്ങൾ

൩൦. ആന തേരശപവും പിന്നെ കലാളഗങ്ങൾ നാലിവി.

ചതുർയുഗം.

കൃതവും ത്രേതയും പിന്നെ ദ്വാപരം കലിയിങ്ങനെ
൩൧. കാലത്തിന്റെ വിഭാഗങ്ങൾ നാലാകുന്നു ചതുര്യുഗം

ചതുർവർഗ്ഗം. (പുരുഷാർത്ഥം.)

൩൨. ധർമ്മവത്സം കാമം
മോക്ഷമതം നാലിതാം ചതുർവർഗ്ഗം.

ചതുർവർണ്ണങ്ങൾ.

ബ്രാഹ്മണൻ ക്ഷത്രിയൻ താനും വൈശ്യൻ ശൂദ്രനുമിങ്ങനെ
൩൩. നാലുജാതികളെച്ചാല്പം ചതുർവർണ്ണങ്ങളെന്നു കേൾ.

ചതുർവേദങ്ങൾ.

ഋക്കം യജുസ്സതം സാമമഥം നാലു വേദമാം
വിദ്യാവസ്ഥാചതുഷ്ടയം.

൩൪. പഠിക്ക ബോധിക്ക പിന്നെയാചരിച്ചുനടക്കുക
ആചരിപ്പിക്കയെന്നേവം നാലവസ്ഥകൾ വിദ്യയിൽ

വൃദ്ധചതുഷ്ടയം.

നന്ദനൈവരാഗ്വൃദ്ധനും ജ്ഞാനവൃദ്ധനും ധർമ്മവൃദ്ധനും

വയോവൃദ്ധനാമെന്നവർണ്ണമാർ നാലുമാതിരി,
സാധനചതുഷ്ടയം

൩൪. നിത്യാനിത്യവിഭവകവ്യ -
മിഹപരസുഖസഞ്ചയത്തിൽ വൈരാഗ്യം
മേമുഖമാരും മോക്ഷേ
വാഞ്ഛയമിവ സാധനങ്ങൾ നാലത്രേ,
മോക്ഷചതുഷ്ടയം.

൩൫. സർവ്വലോക്യം സാമീപ്യം
സാരൂപ്യം പിന്നെയരിയ സായുജ്യം
ഇങ്ങനെ നാലാകുന്നു
മംഗലകരമായ മോക്ഷമറിയേണം.
അഞ്ചു.
ഉപാസനപഞ്ചാംഗം.

൩൬. ജപവും ഹോമം തപ്പുണ് -
മഭിഷേകം വിപ്രഭോജനം പാർക്ക
പഞ്ചാംഗോപാസനമിവ -
യഞ്ചും കൂട്ടുന്നതെന്നു സ്മരിമതം.
ജ്യോതിഷപഞ്ചാംഗം.

൩൭. നക്ഷത്രം തിഥിയും വാരം യോഗം കരണമിങ്ങനെ
അംഗങ്ങളഞ്ചു കൂട്ടുന്നതത്രേ പഞ്ചാംഗമേകുണ്ണം.
പഞ്ചകമേന്ദ്രിയങ്ങൾ.

൩൮. വാക് പാദം പാണിയതും
പായുവുപസ്ഥം ധരിക്ക കർമ്മത്തിൽ.
പഞ്ചകമേന്ദ്രിയവിഷയങ്ങൾ.
വചനം ഗമനം ഭാസം
വിസർജ്ജമാനനമിതുകൾ വിഷയങ്ങൾ.
പഞ്ചഭേദങ്ങൾ.

൩൯. അന്നപ്രാണമനോഹി -
ജ്ഞാനാനന്ദാത്മകങ്ങൾ കോശങ്ങൾ.

പഞ്ചഗവ്യം.

പാലും തൈരും നെയ്യും
 ഗോമൂത്രം ഗോമയം നിനയ്ക്കുയിവ
 ര്. അഞ്ചിനമൊന്നായൊരു പേർ
 വിഷുധോക്തം പഞ്ചഗവ്യമെന്നത്രേ.

പഞ്ചജ്ഞാനേന്ദ്രിയങ്ങൾ

ചെവി തൊലി. കണ്ണും നാവും
 മൂക്കിവ ബോധേന്ദ്രിയങ്ങളഞ്ചത്രേ.

പഞ്ചജ്ഞാനേന്ദ്രിയവിഷയങ്ങൾ.

ര്. ശബ്ദം സ്पर्ശം രൂപം
 രസവും പിന്നീട് ഗന്ധമെന്നിതുകൾ
 അവയാലറിയപ്പെട്ടീ-
 ടുന്നൊരു വിഷയങ്ങളെന്നു കരുതേണം .

പഞ്ചപാതകം.

ര്. വധം, പരസ്രീഗമനം, -മസഭാക്രൂര്യം ചൊല്ലുക,
 മോഷണം, മദ്യപാനം താനിവകേൾ പഞ്ചപാതകം
 പഞ്ചപിതൃക്കൾ.

ര്. പിതാ, പത്നീപിതാ, വിദ്യ പഠിപ്പിക്കുന്ന പൂരുഷൻ,
 അന്നദാതാ, ഭയത്രാതാ, പിതാക്കളിവരഞ്ചുപർ,

പഞ്ചപ്രാണങ്ങൾ .

ര്. പ്രാണാപാനസമാനാ-
 ദാനവ്യാനാഹവയങ്ങൾ വായുക്കൾ
 ഹൃദയാദി സ്ഥാനങ്ങളി-
 ലോരോരോ വൃത്തിയോടിരിക്കുന്നു.

പഞ്ചബാണങ്ങൾ.

ര്. ഉന്മാദനം താപനവും ശോഷണം സ്തംഭനം തഥാ
 സമോഹനവുമാക്കേണം മന്മഥന്റെ ശരങ്ങളായ്.

ര്. അവിനമശോകാ താൻ മൃതവും നവമാലിക.
 നീലോല്ലാലവുമാകുന്നിതവയെന്നു മതാന്തരം.

I

പഞ്ചഭൂതങ്ങൾ.

രന്യ II. ഭൂമി ജലം തേജസ്സം
വായുവുമാകാശമഞ്ച ഭൂതങ്ങൾ.

പഞ്ചമഹായജ്ഞങ്ങൾ.

ര്യെ II. പാഠവും ഹോമമതിഥിപൂജയും തപ്പുണം ബലി
ഇവയഞ്ചും മഹായജ്ഞനാമധേയങ്ങളാകുന്നു.

പഞ്ചമാതാക്കൾ.

ര്യു III. മാതാവും ശപതൃവും ഭ്രാതൃഭാജ്യവും ഗുരുഭാജ്യവും
രാജാവിൻഭാജ്യവും പാക്ക മാതാക്കളിഹരഞ്ചു പേർ

പഞ്ചമൂലം.

രന് II. കമിഴ് കൂവളവും പിന്നെപ്പുപ്പാതിരിയതായതും
പലകപ്പയ്യുന്ന മുഞ്ഞ പഞ്ചമൂലമിതാഞ്ചും.

പഞ്ചരത്നം.

രേ III. വിദ്രുമംഹീരളം നീലം മെഴുകുകിം പത്മരാഗവും
ഇവയഞ്ചെന്നായ പേരത്രേ പഞ്ചരത്നം ഗ്രഹിക്കണം.

പഞ്ചലോഹം.

രേ IV. സ്വർണ്ണവും വെള്ളിയും ചെമ്പും വെള്ളീയുനാഗമിങ്ങനെ
അഞ്ചുറാസുക്കൾ ചേർത്തോൾ പഞ്ചലോഹമതാഞ്ചും.

പഞ്ചാമൃതം.

രേ V. തേനും തൈരും പാലും
നെയ്യും നൽ പഞ്ചസാരയെന്നും
അഞ്ചിനമൊന്നായൊരു പേർ
പഞ്ചാമൃതമെന്നു ചൊല്ലിടുന്നറിക.

മധുപക്വപഞ്ചാംഗം.

രേ VI. തൈരും നെയ്യും സലിലവും ക്ഷൗദ്രവും പഞ്ചസാരയും
ചേർത്തുണ്ടാക്കുന്ന പാനീയം ധരിക്ക മധുപക്വമാം.

രാജനീതി പഞ്ചാംഗം.

രേ VII. സഹായം സാധനോപായം ദേശകാലവിഭാഗവും

ആപത്തിന്റെ പരിഹാരംസിദ്ധി പഞ്ചാംഗമാദിവ.

വൈദ്യകപഞ്ചാംഗം.

൫൫. തൊലിയില പൂവും കായും
വേരിവ തരുവിനെഴുന്ന പഞ്ചാംഗം.

സ്നാനപഞ്ചാംഗം.

൫൬. സങ്കല്പം സൂക്തപഠനമഘമഷ്ണവും തഥാ
ദേവാദിതപ്പണം പിന്നെ മാജ്ജനം സ്നാനമഞ്ചിവ.

രാഗാംഗഷഡകം.

൫൭. വിഭവേദാദ്യ സൗന്ദര്യസൗശീല്യങ്ങളുമങ്ങനെ
ആഭിജാത്രം വിദ്യയതും വരന്റെ ഗുണഷഡകമാം.

൫൮. കാംക്ഷാരൂപാനരാഗങ്ങൾ സ്നേഹവും ബഹുമാനവും
ലജ്ജയും വധുവിന്നുണ്ടായിടുമാറുഗുണങ്ങളാമ.

൫൯. വിഭവാദികളാമാറു ഗുണം വരന് ചേരുകിൽ
കാംക്ഷാമുഖ്യങ്ങളാമാറു ഗുണം വധുവിനും വരും.

വചോഗുണഷഡകം

൬൦. മാധുര്യമക്ഷരവ്യക്തി പദസ്പർശത് സുസ്വരം
സ്വൈര്യംലഘുതയിവണ്ണം വാക്കിനാറു ഗുണങ്ങളാമ
ആ ര്.

വേദാംഗഷഡകം.

൬൧. ശിക്ഷാകല്പം വ്യാകരണാനിരക്തജ്യോതിഷാന്തർ
ഹന്ദോവിചിതിയെന്നേവമാറു വേദാംഗമോക്ഷണം.

ശമാദിഷഡകം.

൬൨. ശമവും ദമമുപരതിയും
തിതീക്ഷ പിന്നെസ്സമാധിയും ശ്രൗ
ഇവയാറാണോക്ഷണം
ശമാദിഷഡകം മുനിരൂസംപ്രോക്തം.

ഷഡാധാരങ്ങൾ.

൬൩. മൂലാധാരം സ്വാധി-
ഷ്ഠാനം മണിപൂരമങ്ങനാഹരവും

പിന്നെ വിശുദ്ധിയുമാജ്ഞയു -
മാകുന്നാധാരമാകുമറിയേണം.

ഷഡീതികൾ.

നൂ൪. അതിവൃഷ്ടിയനാവൃഷ്ടിയെലിയും ശലഭം കിളി
അത്യാസന്നഗൃപന്മാരുമിവയീതികളാകുകയും.

ഷഡ്മൂർതികൾ.

നൂ൫. വിശപ്പും ദാഹവും ഭൂഖം മോഹവും ജരയും തഥാ
മൃതിയെന്നിവയാകുന്നു ഷഡ്മൂർതികൾ ധരിക്കണം.

ഷഡ്യതുകൾ.

നൂ൬. വസന്തം ഗ്രീഷ്മവും വഷം ശരത്തെന്നതുമങ്ങനെ
ഹേമന്തവും ശിശിരവും കേളുതുകളിവണ്ണമാം

ഷഡകർമ്മങ്ങൾ

നൂ൭. ഭാനം പ്രതിഗ്രഹം പിന്നെ യജനം യാജനം തഥാ
പഠിക്കുക പഠിപ്പിക്കയിവ ഭൂദേവവൃത്തികൾ.

ഷഡഗുണങ്ങൾ.

നൂ൮. സന്ധിയും വിഗ്രഹം യാനമാസനം ദൈവധമാത്രയും
മഹിപാലർ ധരിക്കേണ്ടതാ ഗുണമാറിവയോക്കണം.

ഷഡ്രസങ്ങൾ.

നൂ൯. മധുരം ലവണം പിന്നെക്കടുവാ തിക്തവും തഥാ
അമ്ലം കഷായമെന്നേവഴമാക്കയാക രസങ്ങളാം.

ഷഡപർക്കം.

൭൦. കാമവും ക്രോധവും ലോഭം മോഹവും മദവും തഥാ
മാത്സര്യമിവയാകട്ടെ ഷഡപർക്കം ബുദ്ധസമ്മതം.

ഏഴ്.

സപ്തദീപങ്ങൾ.

൭൧. ജംബുവും പ്ലക്ഷവും ക്രൗഞ്ചം ശാഖ് മലാകരവും തഥാ
ശാകം പുഷ്പരമെന്നേവം ദീപപട്ടമഴയന്ന തോക്കണം.

സപ്തധാതുക്കൾ.

൭൨. രസവും രക്തവും മാംസം മേഘസ്തമ്പിതുമങ്ങനെ
മജ്ജാ ശുക്ലവുമെന്നുവേഴ് ധാതുക്കളോക്കണം.

സപ്തനദികൾ.

൭൩. ഗംഗയും യമുനാ ഗോദാവരി പിന്നെ സുരസാഗരി
നർമ്മദാ സിന്ധു കാവേരി നിനയ്ക്കു നദിയെഴുവ.

സപ്തപദാത്മങ്ങൾ.

൭൪. ഭൂവുവും തുണവും കർമ്മ സാമാന്യംതാൻവിശേഷവും
സമവായമഭാവം കേളേവമേഴു പദാത്മമാം.

സപ്തപദ്യങ്ങൾ.

൭൫. മഹേന്ദ്രം മലയം സാഗ്വൻ തൂക്കിമാതൃക്കുപദ്യം
വിന്ധ്യനും പാരിയാത്രം താനേഴേവം കലപദ്യം.

സപ്തമാതൃക്കൾ.

൭൬. ബ്രാഹ്മിമാഹേശ്വരീപിന്നെക്കുമാരീവൈഷ്ണവീതഥാ
വാരാഹീ പുനരിന്ദ്രാണീ ചാമുണ്ഡയിവരമ്മമാർ

സപ്തമാരുതന്മാർ.

൭൭. ആവഹൻ സംവഹൻ പിന്നെ പ്രവഹൻ പുനരുപ
വിവഹാച്ചന്ദ്രൻപരിവഹൻപരാവഹനമിഷ്ഠനെഹൻ

൭൮. ഉണ്ടു വായുക്കളേഴന്നു പറയുന്ന മഹാഷികൾ;
മേഘത്തെ വത്തിപ്പിക്കുന്ന വായുവാവഹനായിടാ.

൭൯. സംവഹൻ താൻനടത്തുന്നുനിത്യാശീതാംശമണ്ഡലം;
പ്രവഹൻഭാസ്കരൻതന്റെ മണ്ഡലത്തിൻപ്രവർത്തക

൮൦. ഉപഹാച്ചന്ദ്രൻ നടത്തുന്നു നക്ഷത്രങ്ങളുടെ മണ്ഡലം; ന്ൻ
ഗ്രഹമണ്ഡലമെപ്പുണ്ണം വിവഹൻ താൻനടത്തുവോൻ.

൮൧. സപ്തഷിഖക്രം സ്വർഗ്ഗംഗഭയയും പരിവഹാച്ചന്ദ്രനും;
പരാവഹൻ നടത്തുന്നു നിയതം ദ്രുവമണ്ഡലം.

൮൨. അത്യന്തദൂരസ്ഥിതിയാൽ ക്രശീയസ്സുകളായലം.
വെള്ളമേഘത്തിനോടൊപ്പം ചിലകാലത്തു കണ്ടിടം

൮൩. താരങ്ങളുടെ ചക്രത്തെയത്രേ സ്വർഗ്ഗംഗയെന്നിഹ
പൂർവ്വരായിട്ടുമാചാർച്ചവരന്മാർ ചൊന്നുതാക്കണം.

സപ്തഷികൾ.

൮൪. മരീചിയംഗിരസ്സതി പുലസ്സുചന്ദ്രൻ പുലഹൻ കൂതു
വന്ധിച്ചുനിവരാകുന്നു സപ്തഷികൾ ധരിക്കണം.

സപ്തവൃന്ദനങ്ങൾ.

വൃ. സ്രീസേവ ചുരുക്കി കേളിഹ മദ്യപാനം
നായാട്ടു നിഷ്ഠരതരതപമിയന്നവാക്യം
കാരിന്ദ്രമേരവമഴന്നൊരു ശിഷ്യപിന്നെ -
യത്ത്വമുഖഭൂഷണവുമാം വൃന്ദനം ഇപങ്കൽ.

സപ്തസമുദ്രങ്ങൾ.

വൃ. ഉപ്പവെള്ളം കരിമ്പിന്നീർമദ്യംനെയ്തൈരുപാലതും
ശുദ്ധമാം ജലമെന്നേവമേഴു പോലാഴിയോക്കണം.

സപ്തസ്വരങ്ങൾ.

വൃ. നിഷാദമൃഷഭം പിന്നെഗ്ഗാസ്ഥാരം ഷഡ്ജവും തഥാ
മധ്യമം ധൈവതം പാക്കു പഞ്ചമം സ്വരമേശിവ.

സപ്താംഗങ്ങൾ.

വൃ. രാജാവും മന്ത്രിയും ബന്ധു ഭണ്ഡാരം നാട്ടുമങ്ങനെ
കോട്ടയും സൈന്യവുംപാക്കുരാജ്യാംഗങ്ങളിതേഴുതാൻ.

എ. ട്.

അഷ്ടദിക്കുകൾ.

വൃ. കിഴക്കുതൊട്ടുള്ള നാലുംകോണം ദിക്കുകളെട്ടിവ.

അഷ്ടദിക്പാലന്മാർ.

വൃ. ഇന്ദ്രനും വരനിയും പിന്നെക്കാലൻ നിരൂതിയുംതഥാ
വരണൻ വായു വിത്തേശനീശൻ ദിക്പാലരെട്ടിവർ.

അഷ്ടദിഗ്ഗജനങ്ങൾ.

വൃ. ഐരാവതം പുണ്ഡരീകം വാമനം കുമാരം തഥാ
അംജനം പുഷ്പദന്തം താൻ സാർവഭൗമവുമങ്ങനെ
സുപ്രതീകവുമെന്നൊം ദിഗ്ഗജങ്ങളുനകൃമം.

അഷ്ടബുദ്ധിഗുണങ്ങൾ.

വൃ. ശുശ്രൂഷയും ശ്രവണവും ഗ്രഹണം ധാരണം തഥാ
ഉത്തമാപോഹങ്ങളുപിന്നെയർവിജ്ഞാനമെന്നതും.

വൃ. തത്ത്വജ്ഞാനമതും പാക്കു ബുദ്ധിക്കുള്ള ഗുണങ്ങളാം.

അഷ്ടമൃത്തികൾ.

വൃ. ഭൂമിയും ജലവും തേജസ്സുനിവൻ വായുമാകുന്നു

ചന്ദ്രൻ ഹോതാവുശീശന്റെയെഴുതികളാക്കണം.

അഷ്ടവസുകൾ.

൯൪. ധരതം വൃദ്ധനം സോമൻ പ്രത്യുഷനനിലൻ തഥാ
ആപൻ പ്രഭോസനനലനേവമഷ്ടവസുകളാം
അഷ്ടവിവാഹങ്ങൾ.

൯൫. ബ്രാഹ്മം ദൈവവുമാർഷം
പ്രാജാപത്യം നിനയ്ക്ക ഗാന്ധർവം
ആസുരവും രാക്ഷസവും
പൈശാചവുമാം വിവാഹമെടുവം.
അഷ്ടൈശ്വര്യം.

൯൬. അണിമാ മഹിമാ പിന്നെ ലഘിമാഗർഭിമാവതും
൯൭. ഈശിതപവും വശിതപം കേൾപ്രാപ്തി പ്രാകാശ്യമിങ്ങ
എട്ടവസ്ഥകളാകുന്നിതൈശ്വര്യപത്നം ധരിക്കണം. (ഒമ്പതാം
യോഗാഷ്ടാംഗങ്ങൾ.

൯൮. യമവും നിയമം പാണ്ഡിത്യമുതലായതും തഥാ
പ്രാണായാമമതും പ്രത്യാഹാരം ധാരണ പിന്നെയും.

൯൯. ധ്യാനം സമാധിയെന്നേവം യോഗാഗുണങ്ങളിൽതെട്ടാം
അഹിംസാ സത്യവും ഹിംസയുടേയും ബ്രഹ്മചര്യവും.

൧൦൦. അപരിഗ്രഹമെന്നേവം യമമഞ്ജു പ്രകാരമാം.
ആന നങ്ങൾ നിനച്ചിടിലളവില്ലാതെയുണ്ടിഹ;

൧൦൧. എങ്കിലും മൂന്നു മുഖ്യങ്ങൾ വീരസനമതും തഥാ
പത്മാസനവുമേകേകണം സ്വസ്തികാസനവും മതം

സാഷ്ടാംഗനമസ്കാരം

൧൦൨. ഉരസ്സാ മനവും കണ്ഠാ ശിരസ്സാ കാൽക്കരങ്ങളും
വചസ്സം ചുമലും ചേർന്നു നപി യഷ്ടാംഗയാസ്തം.

ഒൻപതു.

നവഗ്രങ്ങൾ.

൧൦൩. ആദിത്യൻ ചന്ദ്രനും ചൊറ്റാ ബുധനും ഗുരുവും തഥാ
ശുക്രനും ശനിയും രാഹു കേതുവും കേൾ ഗ്രഹങ്ങളാം.

നവഭൂതങ്ങൾ.

൧൦൪. ഭൂമിയും ജലവും തേജസ്സനിലൻ വ്യാപ്തമാകാ
കാലവും ഭിക്ഷമാത്മാവും മനസ്സും ഭൂതമൊൻപതാം.

നവദപാരങ്ങൾ.

൧൦൫. ശ്രോത്രങ്ങളും ലോചനങ്ങൾഘ്നാണങ്ങളുമവക്ത്രവും
പായുപന്ഥങ്ങളും പാർഷ്വനവദപാരങ്ങൾ മെച്ചയിൽ

നവനിധികൾ.

൧൦൬. നിധികൾ മഹാപത്മമതും
പത്മം പിന്നീട് ശംഖമകരങ്ങൾ
കല്പപമോടു മുക്കുന്നു
കുന്ദം നീലം ഗ്രഹിക്ക ചതുർവുമാം

നവരത്നങ്ങൾ.

൧൦൭. മാണിക്യം മുത്തും വൈദ്യുതും ഗോമേദംവൈരവുന്തഥാ
പത്മരാഗം മരതകംപവിഴംപിന്നെ നിലവും

൧൦൮. രത്നങ്ങളൊൻപരീവണ്ണം ചേരുമ്പോൾ നവരത്നമാം.

നവരസങ്ങൾ.

ശൃംഗാരം വീരവും പിന്നെക്കരുണം പുനരൽഭുതം

൧൦൯. ഹാസ്യം ഭയാനകം പാർഷ്വബിഭത്സം രൌദ്രവും തഥാ
ശാന്തമെന്നവമാകുന്നു രസമൊൻപതു സന്മതം.

പത്തു്.

ദശപാപങ്ങൾ.

൧൧൦. ഹിംസ മോഷണവും പിന്നെയനർവിഷയാഗ്രഹം
പൈശ്ചന്ത്യം പരുഷം വ്യാജമസംബലപ്രലാപവും

൧൧൧. ദ്രോഹചിന്താ പന്ധനസ്തപ്തനാസ്തികബുദ്ധിയും
പാപകർമ്മങ്ങൾ പത്തേതവും സർവ്വമാ സന്യജിക്കണം.

ദശമൂലം.

൧൧൨. കമിഴ് ക്രവളവും മുഞ്ഞയതും
പലകപ്പയ്യായുമപ്പാരിവി

കാരിവ മുഹീവ റെവവഴിനമു
മുഖം തെരിഞ്ഞിപ്പോം ദശമം.

ദശരൂപകങ്ങൾ.

മഹന നാടകം കേൾ പ്രകരണം ഭാണം പ്രാസനം ഡിമം
പ്രാദയാഗം സമവാകാരം വീഥിയും പിന്നെനകം
മഹർ. ഇഹാമൃഗവുമായിട്ടും ദശരൂപകസംജ്ഞകൾ
ദശാവതാരങ്ങൾ.

മത്സ്യം ക്രമം വരാഹം താൻ നരകേസരി വാമനൻ
മമര. ഭാർഗവൻ രാഘവൻ രാമകൃഷ്ണന്മാർ കല്പിയിച്ചിടം
ഭവനം രക്ഷയെന്നായ് കമലാവല്ലഭൻ പരൻ
മഹന. സദയം സ്വീകരിച്ചുളളാരവതാരങ്ങൾ പത്തുകേൾ.
ദശോപനിഷത്തുകൾ.

ഇശം കേനം കരം പ്രശ്നം മൂഢം ധർമ്മം കൃഷ്ണാത്മാ
മമര. മഹാഭാരതം തെത്തിരിയം കേളെതരേയവമങ്ങനെ
ബ്രഹ്മദാരണ്യമെന്നേവം പത്താണുപനിഷത്തുകൾ
പതിനൊന്ന്.

ഏകാദശരുദ്രന്മാർ.

മഹവ. അജൈകപാത്തഹിർബുധ്ന്യൻ വിരൂപാക്ഷൻ സുര
ജയന്തൻ ബഹുരൂപൻ താനപരാജിതനും തഥാശ്രോതാൻ
മഹൻ സാവിത്രൻ ത്ര്യംബകൻ വൈവസ്വതനും ഹരനങ്ങനെ
രുദ്രന്മാർ പതിനൊന്നെന്ന് പൗരാണിക ബുധാശയം.
പന്തിരണ്ടു്.

പാദശചാദ്രമാസങ്ങൾ.

മഹര. മാഘം ഫാല്ഗുനവും ചൈത്രം വശാഖം ജ്യേഷ്ഠവും
ആഷാഢം ശ്രാവണം പ്രശസ്ത പദമാശ്വിനമെന്നതു്
മമര. കാത്തികം മാർഗ്ഗശീർഷം കേൾ പൗഷമെന്നിവമാസ
മകരേ ശുക്ലപക്ഷാദിമുതൽ മാഘം തുടങ്ങിട്ടും. (മാം;
മഹര. മാഘാദിയിരണ്ടു മാസം ശിശിരാദികളായ് വരും;
— ശിശിരാദികൾ മൂന്നാകുന്നു തരായണമോർക്കണം.
മഹര. വർഷാദി മൂന്നു തുക്കൾക്കു ഭക്ഷിണായനമെന്നു പേർ.

പാദശാശികൾ.

മേടമോടിടവം പിന്നെ മിഥുനം കർക്കടകം
 ചരൻ. ചിങ്ങം കന്നി തുലാം പാർശ്വതികം ധനുവും പുനഃ
 മകരം കുംഭവും മീനമിവ പന്ത്രണ്ടു രാശികൾ.
 പതിന്നാലു്.

പാദശാലിത്യന്മാർ.

മു. ധാതാവും മിത്രനും പിന്നെയുമാ തദനന്തഥാ
 അഞ്ചാമൻ വരണാഹപാനൻ സൂര്യനാമാവനന്തരം
 മ. ഭഗൻ വിവസ്വാൻ പൂഷാവും സവിതാവും തഥൈവ ച
 തപശ്ചാവും വിഷ്ണുവും പാർശ്വതിത്യരിങ്ങനെ.

ചതുർദശമനുക്കൾ.

മ. ഉത്തമൻ താപസൻ സൂര്യൻ സ്വായംഭുവനമങ്ങനെ (ഘാ
 സ്വാരോചിഷൻ ദൈവതനം ചാക്ഷുഷൻ ഭോധനന്ത
 മ. വ. രോചുൻ വൈവസ്വതൻ ബ്രഹ്മാദക്ഷനം ധർമ്മനം പുനഃ
 ഭദ്രനെ നീവരോക്ഷണം പതിന്നാലുമനുക്കളാം.

ചതുർദ്ദശലോകങ്ങൾ.

മ. അതലം വിതലം കീഴിൽ നിതലം സുതലം തഥാ
 തലാതലം പാർശ്വ മഹാതലം പിന്നെ രസാതലം
 മ. ഭൂലോകവും ഭുവർലോകം സ്വർലോകം പുനരിങ്ങനെ
 മഹർലോകം ജനർലോകം തപസ്സു സത്യവും തഥാ
 മ. പതിന്നാലായ ലോകങ്ങളേവമെന്നു ധരിക്കണം.

ചതുർദ്ദശലോകസാക്ഷികൾ.

ആദിത്യചന്ദ്രന്മാരഗ്നി വായുവാകാശവും മഹീ
 മ. ജലവും ഹൃദയം കാലൻ പകലും രാത്രിയും തഥാ
 രണ്ടുസന്ധ്യകളും ധർമ്മമേവമാം ലോകസാക്ഷികൾ.

ചതുർദ്ദശവിദ്യകൾ.

മ. അംഗങ്ങളാദിവേദങ്ങൾനാലും മീമാംസയെന്നതും
 ന്യായശാസ്ത്രം പുരാണംകേൾ ധർമ്മശാസ്ത്രഞ്ച വിദ്യകൾ.

ചതുർദശാർത്ഥബോധനങ്ങൾ.

മ. സംയോഗവും വിപ്രയോഗംസാഹചര്യംവിശദാധിതാ

അതും പ്രകരണം ലിംഗം ശബ്ദാന്തരസമാഗമം
 മന്മഥ.സാമത്വമൈവിതിദേശംകാലം വൃത്തി സ്വരാദിജം
 ശബ്ദാത്മം പലതാക്ഷന്മാര വിശേഷസ്തുതിഹേതുവാം.

മന്മന്യ.വാചൈകനിഷ്ഠമായിട്ടമത്മാന്തരസമാഗമം
 സംയോഗമാം; ശംഖചക്രധരൻ ഹരിതൃണയ്യണ.

മന്മയ.സംയോഗാഭാവമാകുന്നു വിപ്രയോഗം ധരിക്കണം;
 അശംഖചക്രനായിട്ടം ഹരിയത്രേ ഭവാൻ വിഭോ!

മന്മവ.വാചൈകവസ്തുവോടുള്ള സഹചാരിതപമായിട്ടാ
 സാഹചര്യം; തൊഴുന്നേൻഞാൻ രാമലക്ഷ്മണരസ്സോ.

മന്മന്.ചേന്നിരിക്കായ്ക്ക ശത്രുതപമിയടത്ര വിദരാധിതാ;
 രാമൻ രാവണനോടേറു പകലും നിശചികലും.

മർ.പ്രയോജനമതായിട്ടമത്മമെന്ന ധരിക്കണം; (ൻ
 സ്ഥാണവെക്കവെക്കവണങ്ങുന്നേൻ സംസാരതൈയകരവാ

മർ.വക്താവിന്റെറയുമവുണ്ണം ശ്രോതാവായുള്ളവന്റെറയു
 ബദ്ധിയോടുള്ള സംബന്ധമത്രേ പ്രകരണം മതം.

മർ.ശ്രീരാമനി ജഗത്തിങ്കൽ വീരാഗ്രന്ധൻ തന്നെ നിണ്ണയം;
 എന്നാൽ നമ്മുടെ ഭർതാഗ്യാൽദേവനാർക്കുന്നതില്ലിദം.

മർ.വാച്യാന്തരൈഖത്തിൽനിന്നുംവ്യാവൃത്തംധർമ്മമായിട്ടും
 ലിംഗം;മഹീദത്തനേരമതികോപം കലന്നിടത.

മർ.നിയതാത്മതയാന്നിട്ടാ ശബ്ദത്തിന്റെറയടുപ്പമാം
 ശബ്ദാന്തരത്തിൽസാന്നിദ്ധ്യം; തുണദേവൻപുരാന്തകൻ.

മർ.സാമത്വംകാരണതപാതാൻ; മധുവാൽകയിൽമത്തമാ
 ഞചിത്രനായയോഗ്യതപമെന്നുചൊല്ലുന്നസൂരികൾയ്

മർ.പ്രേയസീവദനം നിന്നെസ്സുവിപ്പിക്കണമേററവം.
 ദേശം പുരാദിയാ; -മീശൻ നഗരേവിചസുന്നിഹ.

മർ.കാലംനിശാദിയാ; -മല്ലിൽ ചിത്രഭാസവിളങ്ങിട്ടാ.
 ച.ല്ലിംഗാദികളാകുന്നു വൃത്തിയെന്നധരിക്കണം;

മർ.മിത്രനും മിത്രവും പാരമത്ര ശോഭിച്ചിട്ടുണ്ടോ! [നീ
 സ്വരം പ്ലുതാദിയാം; രാമാ! ചോദ്യംചൊല്ല വനത്തിൽ

പരിനിനേട്ട്.

അഷ്ടാദശപുരാണങ്ങൾ.

൧൪൯. വൈഷ്ണവം നാരദീയം ഭാഗവതം ഗാരുഡം രാമായണം
പാത്മം വാരാഹമിത്യേവം വൈഷ്ണവങ്ങൾ ധർമ്മം
൧൫൦. മാത്സ്യം കൗമരം ലംഗായായവും സ്കന്ദമാതൃ
ആഗേയമിവ ശൈവങ്ങളാം പുരാണങ്ങളായിട്ടും.

൧൪൧. ബ്രഹ്മാണ്ഡം ബ്രഹ്മകൈവര്യം മാർക്കണ്ഡേയനന്തരം
ഭവിഷ്യപാദനം ബ്രാഹ്മമേവം ബ്രാഹ്മജ്ജോക്ഷണം.

അഷ്ടാദശസൂത്രികന്താക്കന്മാർ.

൧൫൨. മനഃ, ത്രി, വിഷ്ണു, ഹാദിത, യാജ്ഞവല്ക്യരു, മങ്ങനെ
ഉശനസ്സും, ഗിരസ്സും, കേരളയമാ, പസ്കുംബരും, പുനഃ

൧൫൩. സംവർത്തനം, തഥാ കാത്യായനനാക്ഷ, ബൃഹസ്പതി,
ശ്രീപരാശരനും, വ്യാസൻ, ശംഖൻ, ലിഖിതനും, തഥാ
൧൫൪. ഭക്ഷൻ, ഗൗതമനെന്നവർ മതിവിദ്യാതരായിട്ടും
സൂത്രികന്താക്കളായുള്ള പരിനിനേട്ട് മഹാചികര.

തൊണ്ണൂററാൾ.

ഷണ്ണവരിതത്ത്വങ്ങൾ.

൧൫൫. ഭൂവാദിപഞ്ചഭൂതങ്ങൾ പിന്നെപ്പത്തിയിടങ്ങളും
വിഷയങ്ങളുമുണ്ണും തഥാപ്രാണങ്ങളും പുനഃ

൧൫൬. ആരാധാരങ്ങളെട്ടാകും രാഗങ്ങൾ കരണങ്ങളും
വിഷയങ്ങളുമെട്ടേവം ധാതുവേദമ നാഡിയും

൧൫൭. മണ്ഡലം ഭൂഷണം പിന്നെയേഷണം ഗുണവും തഥാ
അവസ്ഥയിഗനം താപചിത്തയൺമു ന്നമങ്ങനെ

൧൫൮. അഞ്ചു കോശങ്ങളും മൂന്ന് ശരീരങ്ങളുമീവിധം
തൊണ്ണൂററാറുണ്ണമാകുന്നു തത്ത്വമെന്നു ധരിക്കണം.

ഉപസംഹാരം.

“ഇലാകം തീയുതി” ലാഗ വിട്ടു “ഹരിമാ-

സേ, വിച്ചു വിഭവൽസദ-

സ്സേകം “ഗാസനയാണ്ടു, കൊണ്ടു “വിധി ഭേദം-

ഭിക്ഷാതരമുറിക്കുവാൻ

മ.വ.വ. *

പരിശീഷ്ടം

ആകാഷിച്ച് "കുലശാഖ" സമസ്ത -
വ്യാപാരസാക്ഷരർ ചേർന്നു -
അതുകൊണ്ടു മെച്ചപ്പെട്ട അറിവിൽ 230
സംസ്കൃതത്തിൽനിന്നും.

ശുഭം .

~~-----~~

സഭാചിതരണാകരം

വ്യാഖ്യാനം.

ഒന്നാം പ്രകരണം.

൪-ാം ശ്ലോകം. പൗരലസ്ത്യൻ = രാവണൻ. ഹതൻ = കൊല്ലപ്പെട്ടവൻ. ദ്വീപ്യാസം.

൧൧ അഭ്യാസപൗരനഃ പുന്യം = പിന്നെയും പിന്നെയും ഉള്ള അതിസൗകര്യം = [ദ്രിതീയാവിഭക്തി] വളരെ എടുപ്പത്തിൽ ചെയ്യപ്പെട്ടവാൻ തക്കത് എന്നുള്ള സ്ഥിതിയെ.

൧൪ പാലു = പാലിനെ. (ദ്രിതീയ)

൧൭ അരുഷ് = തക്കോട്ട [രോഗത്തോടു] കൂടാത്തവൻ.

ആശ = ആഗ്രഹം. ഇവിടെ ദരാഗ്രഹം എന്നർത്ഥം.

൨൦ മേഘാഗമനകാലത്തിങ്കൽ കുടകപ്പാല പൂക്കുമെന്നപ്രസിദ്ധമാകുന്നു.

൨൧ മന്ദൻ = മൃഗൻ. [കൂട

൨൨ സശിരഃകമ്പം = ശിരഃകമ്പത്തോടു (തലയിളക്കത്തോടു. അതീവ = ഏറ്റവും. ഗവീഷ്യൻ = അന്വേഷിക്കുന്നവൻ.

൨൩ ആരമസംയമനം = ആത്മാവിനെ വഴിപോലെ അടക്കമറയ്ക്കൽ = ശ്രേഷ്ഠം.

൨൪ അവിദ്യൻ = വിദ്യയില്ലാത്തവൻ. അമിത്രൻ = ബന്ധവി

൨൫ അദ്ധ്യയനം = പഠിത്തം. [ല്ലാത്തവൻ]

൨൬ ഉരുനൈപുണി = വലുതായ സാമർത്ഥ്യം. മാന്ദ്യമുടയജനം = മടിയന്മാരായ ആളുകൾ.

൨൭ അല്ലേതരക്ലേശം = വലുതായ ക്ലേശം. വിദ്വാദ്യാസം ചൈസ്താൻ മടിയുള്ള ആളുകൾ കാലക്ഷേപത്തിനു വേണ്ടി ചുമടുമുറക്കുക മുതലായവേലകൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

൨൮ തൃപ്തി = ആശ.

൨. വ്യാഖ്യാനം - നൊമ്പരങ്ങൾ.

സംസ്കൃതം -

൩൯ മഹാബലം = മഹാബലം. മഹാ = മഹാ. മഹാ = സമാധാനം.

൪൦ കമലാലയം = വെളിച്ചം; സമ്പന്നം. കമലാലയം = വെളിച്ചം. കമലാലയം = വെളിച്ചം.

൪൧ അശക്തം = കഴിയാത്തതു. [ഭൂമി]

൪൨ ഏകാഗ്രത = ഒന്നിൽ തന്നെ താൽപര്യത്തോടു കൂടിയിരിക്കുക. ഗണനീയം = ഗണിക്കത്തക്കതു. ഉൽകർഷം = വലിപ്പം.

൪൩ പൈതൃഷം = പുതുമ്പുതന്നം. ഭൂരിഭാഗം = വലുതായ ഭാഗം. അതു = പൈതൃഷം.

൪൪ കൈരവൻ = യുതരാഷ്ട്രൻ. പുരാ = പണ്ടു.

൪൫ ഭൂരി = വളരെ. കാൽസാധകം = കാൽത്തന്നെ സാധിക്കുന്നതു. (ആയിരവിടുന്നു).

൪൬ ഭോജ്യഹാരണപ്രയത്നം = ഭക്ഷണസാധനത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രയത്നം.

൪൭ കൈവല്യം = മോക്ഷം. ആദ്യം = ആദ്യമായിട്ടുള്ളതു. - പരോപകാരം എന്നർത്ഥം.

൪൮ ഭാതാച്ഛം = ഭാതം ചെയ്യുന്നവൻ.

൪൯ ആബാല്യാൽ = ബാല്യം മുതൽ.

൫൦ തൊലി (ദ്രിതീയ) - തൊലിയെ.

൫൧ സ്വപ്നാഭിനിവേശം = ആഗ്രഹിക്കത്തക്കതു.

൫൨ ഭഗ്വതം = ഭവിക്കപ്പെട്ടതു.

൫൩ സൂക്ഷി = നല്ലതായവാക്കു.

൫൪ ഗുണി = ഗുണമുള്ളവൻ. വലബുദ്ധ്യം = ഭുഷണം. (ബുദ്ധി) മേതുവായിട്ടു.

൫൫ ഗുണഗ്രാഹികൾ = ഗുണത്തെ ഗ്രഹിക്കുന്നവർ. ഗുണം = ജ്ഞാനാദി-കയറെന്നും. ഗ്രഹിക്ക = അറിയുക - പിടിക്ക എന്നും. പുണ്യകാണ്ഡം കയറോടുകൂടിയിരുന്നാലും അതിൽ പിടിക്കുന്നതിന് ആളില്ലാത്തപക്ഷം കിണററിൽ മുക്കിപ്പോകുന്നു; അതുപോലെ മനുഷ്യൻ ഗുണഗ്രാഹിയല്ലെങ്കിൽ ഭുഷണം എന്നു സാരം.

- നെ ഗുരുവിൻഭവി = ഗുരുവിനെക്കുറിച്ച് മറെറായവൻ ചെയ്യുന്നഭവണം.
- നെ തന്നിരോധകം = അതിനെ [അന്ധകാരത്തെ] നിരോധിക്കു [തടയ്ക്കു] ന്നതു.
- നെ ദേശികൻ = ഗുരു.
- വൃത അത്ഥം = പ്രയോജനം. ഇച്ഛാശബ്ദം = ഇച്ഛാമതുവായിട്ടുണ്ടായ ശബ്ദം. ഒന്നിന്റെപേരു പറയാനായി സ്പഷ്ടം കൊണ്ടു നിർമ്മിച്ചതായ ഒരു അത്ഥമിച്ഛാശബ്ദം.
- വ്യാ) ജീവനം = ഉപജീവനം - ജലഘൃണനം. ഘടീയനും - വെള്ളംകോരുന്നതിനുള്ള ഒരുമാതിരിയത്രം. ഇതുവെള്ളത്തിനായിതാഴുകയും അതിനെഗ്രഹിച്ചാൽ ഉടൻ ഉയരുകയും ചെയ്യുന്ന താകുന്നു; ഭക്ഷണം അപ്രകാരം തന്റെ കാര്യം സാധിക്കുന്നതിനായി വളരെവണക്കം കാണിക്കയും, സാധിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ അത്യന്തം അഹങ്കാരിയായിത്തീരുകയും ചെയ്യുന്നു എന്നു താൽപര്യം.
- നം കടിക്കുന്നേകകണ്ണത്തിൽ = ഒരുവന്റെ ചെവിയിൽ അന്യന്റെ ഭുഷണം പറയുന്നു അജ്ഞസം = ഉടനെ.
- നം ഭീഷലോകം = ഭീരുജനം - സ്രീജനഘൃണനം. അളകുടരം = കരുന്നിരകൾ വെലയുപം = ഭൃഷസമുഹം. സൽകൃതി = സൽകാരം. കൗരദിലും = ഭൃഷപഭാവം - വളവെന്നും.
- നം മധുരം = മധുരമായ വസ്തു - മധുരമായ വചനം എന്നും ക്രൂരം = ക്രൂരമായ (എരിവുള്ള) വസ്തു - ക്രൂരവചനമെന്നും.
- നം സദാംശജൻമം = നല്ല വംശത്തിലുള്ള ജനനം - നല്ലമുള്ള കൊണ്ടുള്ള ജനനം എന്നും. ഗുണം = ജ്ഞാനാദി - ഞ്ഞെന്നും. പരഹൃത്തു = അന്യന്മാരുടെ മനസ്സ് - ശത്രുക്കളുടെനെഞ്ചെന്നും.
- ഹം ഹലം = കലപ്പ. ജൻമനാ = സ്വഭാവേന കടിലം = ഭൃഷപഭാവമുള്ളതു - വളവുള്ളതെന്നും. തൻമുഖാക്ഷേപം = അതിന്റെ മുഖംകൊണ്ടുള്ള ആക്ഷേപം. അഗ് = ദർശനം - ഹലം എന്നും മൂലം = വായ് - അഗ്രഭാഗം എന്നും. ആക്ഷേപം = നിന്ദ - ഇളക്കൽ എന്നും. ക്ഷയാ = ക്ഷാന്തി ഭൂതി എന്നും.

൧൦൧ സ്തോത്രം = പ്രശംസ - എണ്ണ എന്നും. സന്താപം = ദുഃഖം - ചൂടെന്നും.

൧൦൨ വദ്യം = ലഭിക്കപ്പെട്ടവൻ യോഗ്യം.

൧൦൪ ഗുണം = ജ്ഞാനാദി - നൂൽ എന്നും. തീക്ഷ്ണതപം = ദൃഷ്ടി - മനഃ എന്നും. വലവാണി = ദൃഷ്ടന്റെ വാക്ക്

൧൦൫ പദം = സ്ഥാനം.

൧൦൮ ആയത് = മുളക്.

൧൧൦ ധർമ്മം ഇല്ലാതിരുന്നാൽ അഗ്നി, രാജാവ്, ചോരൻ ഇവരെക്കൊണ്ടു ധനനാശം സംഭവിക്കും എന്നുസാരം

൧൧൧ ആയം = ഒരുമ്പെടും. സഹജാതൻ = സാദരൻ.

൧൧൩ ആഗസ്ത്രിനി = അഗസ്ത്രിനെക്കുറിച്ചുള്ള നിന്ദ.

൧൧൪, സാവധാനത = സാവധാനൻ എന്നുള്ള അവസ്ഥ. സാവധാനൻ = അവധാനത്തോടു കൂടിയവൻ. അവധാനം = മനസ്സിരുത്തൽ.

൧൧൮ നന്നായി സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി ഭക്ഷണസാധനത്തെ പരിശോധിച്ചു സാവധാനമായും ഭരണസൗകര്യത്തിനായി നല്ലവണ്ണം ചവച്ചും ഭജിക്കണം എന്നു സാരം.

൧൧൯ അതിഭക്ഷണം മരണത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു എന്നുസാരം.

൧൧൧ മിതപിപ്ലാശനശീലം = മിതമായും പത്മ്യമായും ഭക്ഷിക്കുന്ന ശീലം.

൧൧൫ മധുപാവലി = മധുപൻമാരുടെ ആവലി മധുപൻമാർ = മദ്യപാനം ചെയ്യുന്നവർ - മധുപങ്ങളുടെ ആവലി എന്നും മധുപങ്ങൾ = വണ്ടുകൾ ആവലി = സമൂഹം വംശം = കുലം - മുള എന്നും.

൧൧൮ മതിഗുണം = ബുദ്ധിഗുണം അന്നകമ്പ = കൃപ.

൧൧൯ ബന്ധുക്കളിൽ വെച്ചു് ഒരാൾക്കുണ്ടാകുന്ന സുഖദുഃഖങ്ങൾ മറ്റുള്ളവർക്കും തുല്യമായി ഉണ്ടായിരിക്കും എന്നുസാരം

൧൧൯ പാശി = വരണൻ.

൧൧൯ ദ്രവിപ്പിക്ക = അലിയിക്ക.

൧൨൦ സമീരൻ = വായു അത് = വരനി.

ചമ ചൈവം = ചക്ഷികൾ. ശരത്തിങ്കൽ = ശരൽ കാലത്തിങ്കൽ.

ചമ വലമൈത്രി = ഭൃഷൻമാരുടെ സ്നേഹം.

ചമ സമ്പത്തു്, നന്മയെക്കൊതിച്ചിട്ടു, വിചാരപൂർവ്വം പ്രവർത്തിക്കുന്ന പുരുഷനെ സ്വയമേവ പ്രാപിക്കുന്നു. അയാൻ സമ്പത്തുണ്ടാകുന്നു എന്നു താൽപര്യം.

ചമ ശാസ്ത്രം പഠിച്ചാൽ മാത്രം പോരാ; അതിനെ അനുഷ്ഠിക്കുന്നതിൽ ഔചിത്യം കൂടി വേണ്ടതാകുന്നു. സദാചാരവാക്യങ്ങളിൽതന്നെയും അർത്ഥം മാത്രം നോക്കിയാൽ പരസ്പരവിരോധം പലടത്തുംകണ്ടേക്കാം. അങ്ങനെ വരുമ്പോൾ പ്രകരണത്തെ അനുസരിച്ചു വക്താവിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം അറിഞ്ഞു് ഔചിത്യം പോലെ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതാകുന്നു; അല്ലെങ്കിൽ “ഉച്ഛസ്ഥാനേഷു പൂജ്യന്തേ,” എന്നുള്ള സദാചാരവാക്യത്തെ ആസ്പദമാക്കി വയ്ക്കാത്തതുവിന്റെ മുകളിൽ കയറിയിരുന്നതു വാവിനെപ്പോലെ പരിഹാസപാത്രമായിത്തീരും എന്നു സാരം.

ചമ ദ്രോവ = സ്വർഗ്ഗം.

ചമ ശുദ്ധദിജസമീപം = ശുദ്ധൻമാരായിരിക്കുന്ന ദിജൻമാരുടെ (ബ്രാഹ്മണരുടെ) സമീപം = ശുദ്ധങ്ങളായിരിക്കുന്ന ദിജങ്ങളുടെ - ദന്തങ്ങളുടെ സമീപം എന്നാൽ ധരേ = അധരനിൽ അധരൻ = അധമൻ. അധമൻ = അധരത്തിൽ എന്നും രാഗം = വിഷയാഭിലാഷം - ചുവപ്പെന്നും.

ചമ രംസ് = ഭോഷം - കഴി എന്നും. നീചപ്രവണതം = നീചൻമാരിൽ ഉള്ള സ്നേഹം - നീചത്തിലേയ്ക്കുള്ള താത്സര്യത്തെയുള്ള ചായ്വ് എന്നും പങ്കുനിദാനം = പങ്കുതിന്നു നിദാനം പങ്കം = പാപം. ചളി എന്നു നിദാനം = കാരണം ജഡസാന്നിധ്യം = മൃഗന്റെ അടുപ്പം - പലത്തിന്റെ അടുപ്പം എന്നും.

ചമ ഇന്ദ്രിയസൗഖ്യം = ഇന്ദ്രിയങ്ങളുടെ യോഗ്യത.

ചമ മഹിതസദസ്സ് = ശ്രേഷ്ഠസഭ.

മന്ദൻ ചേൻ = മുൻചെന്നാരുടെ അഭിപ്രായത്തോടു ചേർന്നു.

മറെ മല്ല = ജലം.

മഹ വപുസ്സ് = ദേഹം.

മന്നെ ബീജം = കാരണം.

മൻ കോടി = കോടിഭൂവും - അററം എന്നും. ലക്ഷം = ലക്ഷാ

ഭൂവും - ലാക്കെന്നും. നരിക്ക = നമസ്കരിക്ക - വളയുക എന്നും.

മവ്വം ദാതുത്വം = ഭാനശീലത്വം.

മവ്വം അത്യാശാവിവശൻ = അത്യാഗ്രഹം കൊണ്ടു പരവശനി
ത്വം = സംഭ്രമം. സ്വപരഹാസി = തന്റെയും അന്യ
ന്റെയും ഹാസി.

മവ്വം വാഗ്മി = വാക്സാമന്ദ്യമുള്ളവൻ. വല്ഗിതം = ശര
പ്രയോഗത്തിനുള്ള ചുവടു

മവ്വം അന്യായാൽ = ന്യായത്തെ ആശ്രയിക്കാതെ - ന്യായരഹി
തമായി എന്നർത്ഥം.

മവ്വം ഹിതം = പത്ത് - ന്യായത്തെ അനുസരിച്ചത്. ഹിതം =
അല്പാക്ഷരം. പ്രസന്നം = മനോഹാസത്തോടു കൂടിയതു.

മവ്വം മഞ്ജുളാ = മനോഹരം. അസമയോക്താ = അയോഗ്യമാ
യസമയത്തിൽ പറയപ്പെട്ടത്.

മവ്വം കലാ = വിദ്യാ. കലാവാൻ = വിദ്യയുള്ളവൻ - ചന്ദ്രൻ എ
ന്നും. യുതൻ = ധരിക്കപ്പെട്ടവൻ.

മന്മ ശസ്ത്രം = ആയുധം - ആയുധവിദ്യ എന്നുസാരം.

മന്മ അഹായ്വത്വം = അഹായ്വം എന്നുള്ളഭാവം. അഹായ്വം =
ഹായ്വമല്ലാത്തത്. ഹായ്വം = ഹരിക്കപ്പെട്ടവാൻ ശക്യം.
ഹരിക്ക = അപഹരിക്ക. അനർഘത്വം = അനർഘം എ
ന്നുള്ളഭാവം. അനർഘം = അർഘത്തോടു വിലയോടു കൂ
ടാത്തത് - വിലനിശ്ചയിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതു എന്നതാൽ

മന്മ ബകപംക്തികൾ = കൊക്കുകളുടെ സമൂഹങ്ങൾ പ്രപഞ്ചം

മന്മ പരിപാവനം = പരിശുദ്ധം. വിദ്വാന്മാരുടെ സംസ്കൃ
തമില്ലാത്ത ഭവനം വനത്തിന് തുല്യമാകുന്നു എന്നർത്ഥം

മന്മ പാദങ്ങൾ = കാലുകൾ - രശ്മികൾ എന്നും. ശാരദാഗമം =
ശാരദയുടെ = സരസ്വതിയുടെ ആനന്ദം = പ്രാപ്തി. ശാരദാ

ഗമം = ശാരദാവിശിഷ്ടന ആനന്ദം എന്ന്. ശാരദം = ശരണിനെ (ശരൽകാലത്തെ) സാധായിച്ചത്. കലാവാൻ = വിദ്വാൻ - ചന്ദ്രൻ എന്നും. വിദ്വാൽപക്ഷത്തിൽ 'പാദങ്ങൾകൊണ്ട്, എന്നതിന് പാദസഞ്ചാരം കൊണ്ട്' എന്നർത്ഥം.

൨൦൨ അർത്ഥഹരണസാമർത്ഥ്യം = അർത്ഥങ്ങളെ സമ്പാദിക്കുന്നതിൽ ഉള്ള സാമർത്ഥ്യം. അപ്യയനം = അപ്യയനങ്ങളുടെ ഓലം. അപ്യയനാർ = വ്യയമില്ലാത്തവർ - ലുബ്ധന്മാർ. ഓലം = സ്മരണം - അപ്യയനങ്ങളുടെ ഓലം എന്നും അപ്യയനങ്ങൾ = അപ്യയനശബ്ദങ്ങൾ. അർത്ഥം = ധനം - പൊതുവായതും എന്നും.

൨൦൪ രണ്ടം = വിധിയേയും പ്രയത്നത്തേയും.

൨൦൮ ഗുപ്തൻ = ഗോപനം ചെയ്ത രക്ഷിച്ച് പെട്ടവൻ.

൨൦൯ വിദ്വാൽപ്രണാമം = വിദ്വാന്മാരിലുള്ള വണക്കം.

൨൧൦ ശബ്ദേവംബരം = ശബ്ദകോലാഹലം. അറിവില്ലാത്തവരാണ് ആത്മപ്രശംസ ചെയ്യുന്നതെന്ന് താൽപര്യം.

൨൧൧ “വാൽക്യ...വിചാരണാ,, = വാൽക്യാവസ്ഥയിലും മറന്നാവസ്ഥയിലും ഉള്ള പലവിധമായ ഭുവങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള വിചാരം. ജനയിത്രി = മാതാവ്.

൨൧൨ വിശർണ്ണവിഷയം = നിന്ദാപാത്രം.

൨൧൪ ഹൃദ്യൻ = പ്രിയൻ. അജസ്രം = എല്ലായ്പ്പോഴും.

൨൧൫ ചന്ദ്രങ്ങൾ = മേഘങ്ങൾ.

൨൧൯ ലാഘവകരം = ഭയമേറേതുകൾ ക്ഷയിപ്പിച്ച ശരീരത്തിന് കനക്കുറവിനെ ഉണ്ടാക്കുന്നത്. ലാഘവകരം = അവമാനത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നത്. വ്യാധാമം ലാഘവകരമാണെങ്കിലും ലാഘവകരമല്ല എന്നു പറയുമ്പോൾ അർത്ഥങ്ങൾക്കു വിരോധവും, പിന്നീട്, ആ വാക്കിന് വേദം അർത്ഥത്തെ കുറിക്കുമ്പോൾ ആ വിരോധത്തിന് പരിഹാരവും ഉണ്ട്. ഇങ്ങനെ വരുന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ ..വിരോധാഭാസം,, എന്നു അവകാശമാകുന്നു.

൨൨൬ സന്തോഷാശ്വ... സന്താൻ... = അമൃതപാനം ചെയ്ത
കരമായ സന്തോഷംകൊണ്ടു വഴിപാട് ഉപേക്ഷി
തായും ഗാന്ധാരം ഇരിക്കുന്ന മനസ്സോടു കൂടിയാൽ
൨൨൭ തന്നെക്കാൾ താണധിതിയിൽ ഇരിക്കുന്നവരുടെ അ.
വസ്ഥയെ വിചാരിച്ചു താൻ തൃപ്തിപ്പെട്ടുകൊള്ളണം എ.
ന്നു സാരം.

൨൨൮ പൗരൂഷം ധർമ്മസാരം = പുരുഷന്റെ ശ്രേഷ്ഠമായ ധ.
൨൨൯ ചന്ദനങ്ങൾ = ചന്ദനവൃക്ഷങ്ങൾ. (മം.

൨൩൦ സജ്ജനങ്ങളോടു വേർപിരിയുന്നത് അത്യന്തം ചൂഷ.
നകരമാകുന്നു എന്നല്ലാതെ സജ്ജനസംസർഗ്ഗം പാടി
ല്ലെന്നല്ലാത്തതിന്റെതാൽപര്യം. ഒരിക്കലും വേർപിരിയാ
ൻ ഇച്ഛതോന്നാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം അത്രവളരെ ശുണ
മുള്ളവരാണ് സത്തുക്കൾ എന്നു സാരം.

൨൩൬ മഹാലനം = മഹത്തുക്കളുടെ ധനം.

൨൪൦ രക്തൻ = രക്തവണ്ണൻ. ക്ഷതി = ആപത്തു്.

൨൪൩ സാധുവൃത്തൻ = നല്ല ചരിത്രമുള്ളവർ - സത്തുക്കൾ - നല്ല
വൃത്താകാരമുള്ളവ എന്നും.

൨൪൬ ബാധവാഗ്നി = സമദ്രമധ്യത്തിൽ ഒരിടത്തു് എത്രയും
പരന്നു പൊക്കത്തോടുകൂടി ജ്വലിക്കുന്ന ഒരുവകവാഗ്നി

൨൪൮ ഒരുവൻ, താൻ അങ്ങോട്ടു യാതൊരുപകാരവും ചെയ്യാ
തെ ഇരുന്നിട്ടും. ഇങ്ങോട്ടുപകാരം ചെയ്യുന്ന മറ്റൊരു
ത്തനോടു പശ്ചാത്താപത്തോടും ലജ്ജയോടുകൂടി പറ
യുന്ന വാക്കിനെ ഇതു സൂചിപ്പിക്കുന്നു. സത്തുക്കൾ എല്ലാ
വർക്കും ഒരുപോലെ ഉപകാരം ചെയ്തു ശീലമായിട്ടുള്ളവ
രാകുന്നു എന്നു സാരം.

൨൫൧ ബാണൻ = ബാണാസുരൻ. സുമണിപിതാവു = ഗ്രീകുല്പ.

൨൫൨ ഉക്തിശക്തി = സംഭാഷണശക്തി. ന്

൨൫൪ സനാതനം = നിത്യം.

൨൬൪ ആമയം = രോഗം.

൨൬൭ പിപീലികാ = എറപ്പു. അതമതുല്യം = തന്നോടുതുല്യം.

൨൭൮ ഹൃൽഗതം = മനോഭാവം. ഹാരാധനദക്ഷൻ = അദ്ധ്യ
ന്മാരെ സന്തോഷിപ്പിക്കാൻ സാധനവുമുള്ളവൻ.

൨൬൯ ദേഹമനോവാഗ്ദമം = ദേഹത്തിന്റെയും മനസ്സിന്റെയും വാക്കിന്റെയും ദമം. ദമം = നിഗ്രഹം - അകൃത്യത്തിൽ പ്രവർത്തിപ്പാൻ അയയ്ക്കായ്ക്ക എന്നർത്ഥം. പ്രദം = ഭ്രമം. ചാരം.

൨൭൦ വിജിതേന്ദ്രിയൻ = ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ജയിച്ചിരിക്കുന്നവൻ.

൨൭൧ ഭൂയസ്സന്തോഷം = വളരെ സന്തോഷം. സാമന്തം = ഭരി

൨൭൨ ഉന്മൂലിതം = നശിപ്പിക്കപ്പെട്ടതു. (യാതൊ.

൨൭൩ ഹരിണം = മാൻ. ദാവം = കാട്ടുതി. സൗശീലൃശാഖി = സൗശീലൃം [സുശീലത്വം] ആകുന്ന ശാഖി = വൃക്ഷം. ഉന്മൂലിതം = മരിച്ചുത്ത. സമാഗമം = സംസർഗ്ഗം.

൨൭൪ പ്രതിബന്ധം = വിച്ഛേദം.

൨൭൫ മൂന്നാളം = താമരവളയം. ഉൽപലം = ചെങ്ങഴിനിർപുഷ്പ

രണ്ടാം പ്രകരണം.

൨൭൬ മൃഗനാഭി = കസ്തൂരി. വാണിജൻ = കച്ചവടക്കാരൻ.

൨൭൭ മാനം = ബഹുമാനം. വീക്ഷാ = വലിക്കും.

൨൭൮ ഇഷ്ടാഹാരവിഹാരസേവ = ഇഷ്ടങ്ങളായിരിക്കുന്ന ആഹാരവിഹാരങ്ങളുടെ സേവ. ഇഷ്ടങ്ങൾ = ഹിതങ്ങൾ. ആഹാരവിഹാരങ്ങൾ = ആഹാരവും വിഹാരവും. ആഹാരം = ഭക്ഷണം. വിഹാരം = ദേഹമനോവ്യാപാരം. ചേഷ്ടാ = പ്രവൃത്തി. പ്രസക്തി = താൽപര്യം. സർവ്വമദാ = എല്ലാ അർത്ഥങ്ങളേയും ദാനം ചെയ്യുന്നത്.

൨൭൯ ഗദാ = രോഗം. അസ്തസൗഖ്യം = സൗഖ്യം കൂടാതെ.

൨൮൦ കീലം = ആണി. അതിരയം = അതിവേഗം. അഗത്യന്തരം = ഗത്യന്തരമില്ലാതെ. ഗത്യന്തരം = അന്യഗതി. ആലാലം = ഇളകിയതു. താൽവനിമിത്തം പശ്ചാത്താപമായ ആളുകളോടു കൂടിയതെന്നർത്ഥം. സകലമിതിന്മുലം = സകലമായിരിക്കുന്ന ഇതിന്റെ കാരണം. [സപല്ലായ രോഗത്തെയും നിസ്സാരമെന്നു കരുതി ചികിത്സിക്കാതിരിക്കുതെന്നു സാരം.

൨൮൧ സ്ഥിതാംശം കൃതിഭാരം = വലിച്ചിരിക്കുന്ന വലുതായ അംശം. താരുണ്യം = യൗവനം. താമസം = ശങ്ക കൂടാതെ

- ൭ മലിനാംബരം = മലിനമായിരിക്കുന്ന അംബരത്തോടു കൂടിയത്. മലിനം = അഴിമതിയുള്ളത് - കറുത്ത നിറമുള്ളതെന്നും. അംബരം = വസ്ത്രം - ആകാശമാണെന്നും. സൂര്യോദയാകനം = സൂരികളുടെ = വിദഗ്ദ്ധന്മാരുടെ ആലോചന = ദർശനം. സൂര്യദർശനമെന്നും.
- ൮ നിജഗുണവിസ്തരണം = തന്റെ ഗുണങ്ങളെ വർദ്ധിപ്പിക്കുവാൻ തന്റെ നന്മയിനെ നിലത്തുകുറയ്ക്കുന്നു. അതു = നിജഗുണവിസ്തരണം. ഉന്നതമാ പദം ശ്രേഷ്ഠമായ സ്ഥാനം. ഉയർന്ന സ്ഥലം എന്നും.
൯. ഉത്ഭിസ്ഥം = ഭൂമിയിലുള്ളത്. ക്ഷോണിതലസ്ഥം = തലമേൽത്ത, എന്നു പാഠാന്തരം. മാഴ്കം = ദുഃഖിപ്പിക്കും.
- ൧൦ ഹരിതവർണ്ണം = പച്ചനിറം. കല്യാണശില്പരചിരതപഃ = കല്യാണ (ശ്രേഷ്ഠ)മായിരിക്കുന്ന ശില്പത്തിന്റെ സൃഷ്ടിയുടെ ചിരതപഃ = സൗന്ദര്യം.
- ൧൧ യാമിനി = രാത്രി.
- ൧൨ സമൃഗ്ദ്ധരത്തിൽ = ശരിയായ ഭൂരത്തിൽ.
- ൧൩ അരിന്ദഹസ്രകവത്സരം = ഞ്ഞിരത്തിലധികാവത്സരം. താരം = നക്ഷത്രം. വിചായസി = ആകാശത്തിൽ.
- ൧൪ പ്രപഞ്ചസ്ഥാനാശം = പ്രപഞ്ചത്തിൽ ഇരിക്കുന്നതിനുള്ള ആഗ്രഹം.
- ൧൫ ഉദരസീമനി = വയറിനകത്തു്. തൽപ്രണയം = അതികൃത പ്രേമത്തിൽ (ഉള്ള) വാത്സല്യം.
- ൧൬ ശ്ലാഘാരയോനികഥ = കാമദേവന്റെ കഥ.
- ൧൭ സ്രീപുണ്ഡരസംഗതി = സ്രീപുണ്ഡരസമേകനം. അപരം = പ്രജ. ഗർഭധാരണത്തിന്നു യോഗ്യമായ കാലത്തിൽ മാത്രമാണ് പക്ഷിമൃഗാദികളിൽ പ്രായേണ സ്രീപുണ്ഡരസമേകനം ഭവിക്കാറുള്ളതു്.
- ൧൮ ജനനത്തിന്നു തക്കവണ്ണം നാശവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ജന്തുക്കൾ ക്രമത്തിലധികം വർദ്ധിക്കുന്നതിന്നും അവയ്ക്കു നിറുപ്പിപ്പാൻ ഞ്ഞ ഭൂഗോളം മതിയാകാതെ വരുന്നതിന്നും ഇടയാകുമായിരുന്നു.
- ൧൯ അപ്രമത്താലംകലനം = മനസ്സിനെപ്പോട്ടുകൂടി. സ്ഫു

ടാറാ = സ്വപ്നമായിത്തീരുന്നു.

൩൩ കിമത്മാ = എന്തിനായിക്കൊണ്ടു്. വിഷമത = നാശമി
ല്ലായ്.

൩൪ മുതൽ ൪൫ വരെയുള്ള ശ്ലോകങ്ങൾ ഒരു നാസ്തിക
ന്റെ ചോദ്യങ്ങൾക്കു കൊടുത്തമറുപടിയിൽ ഉൾപ്പെട്ട
വയാകുന്നു.

൪൦ ലഭ്യവിഷണുഗ്രങ്ങൾ = സാമത്വമുള്ള ബുദ്ധിയുടെ മനകൾ

൪൪ നരവിഗ്രഹാന്തരം = മനുഷ്യദേഹത്തിന്റെ അന്തർഭാഗം =
ഭ്രമിഗോളത്തിന്റെ പരിമാണം എന്ത് - അതിന്റെനി
ല എങ്ങനെ ഇത്യാദിയെക്കുറിച്ചുള്ള അറിവ് ഒരു മനു
ഷ്യന്റെ ദേഹത്തിനുള്ളിൽ വസിക്കുന്ന അണുപ്രാണി
ക്കു് എങ്ങനെ അലഭ്യമായിരിക്കുന്നുവോ അപ്രകാരം ഈ
ശാപരേക്കുറിച്ചുള്ള പൂർണ്ണമായ അറിവ് മനുഷ്യനും അ
ലഭ്യമായിരിക്കുകയുളളതു എന്നു താൽപര്യം.

൪൫ നിശ്രേയസം = മോക്ഷം.

൪൬ ഹരിദപണ്ണം = പച്ചനിറം. മാനം = അഭവ. ദിവ്യപ്രഭ =
ഈശ്വരൻ.

൪൯ ആലസ്യം = മടി.

൫൧ മഹത്തമൻമാർക്കൾ = ഏറ്റവും മഹാത്മാർ.

൫൨ ഇഷ്ടോപദേശം = സ്നേഹിതന്മാരുടെ സമൂഹം. അല്ല = രാത്രി.
രാത്രിയിൽ തങ്ങളുടെ സ്നേഹിതന്മാർ സുഖമായി ഉറങ്ങി
ക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴും നിദ്രാസുഖത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചു ശു
ഷ്കാന്തിയോടു കൂടി വായിക്കുകയും എഴുതുകയും മറ്റും
ചെയ്താൽ ഓരോരുത്തർ മഹാത്മാർ എന്ന സ്ഥാനത്തെ
ലഭിച്ചിട്ടുള്ളതു് എന്നുദിപ്രായം.

൫൩ കൃതകൃഷ്ണി = കൃത്രമവസ്ഥ. അകാലത്തിങ്കൽ മഴ പെ
യ്യിക്കുന്ന സൂത്രവും കണ്ടുപിടിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടു്.

൫൪ ജളസ്തോമം = മുഖൻമാരുടെ സമൂഹം.

൫൫ ഭർന്നിവാദം = തടുക്കാൻ പാടില്ലാത്തതു്.

൬൯ ഭാതാവു നിചനായിത്തന്നാലും സേവ്യനാകുന്നു എന്നതിനും.

൭൦ യുദ്ധത്തിൽ തോറ്റൊരാളെ വധം ഉളിച്ചിരിക്കാൻ പുള്ളാട
കൾ ഉതകുന്നുണ്ടല്ലോ.

- ൭൨ തണ്ടാർ = താമര. സുഹൃത്തു = ബന്ധു.
- ൭൪ അതു = മുകിൽ - മോഷം.
- ൭൭ അജൻ = ബ്രഹ്മാർ.
- ൮൧ പാരൻ = അന്യൻ - ശത്രു എന്നും. ഏദയം = മനസ്സ് - നെ
 ഭയന്നും. ശിരഃകമ്പം = തലകുലുക്കൽ. ധാനഷ്ടഗരം = വി
 ല്വാളിയുടെ ബാണം.
- ൮൩ പുരോഭാഗിത = പുരോഭാഗി എന്നുള്ള അവസ്ഥ. പുരോ
 ഭാഗി = ദോഷങ്ങളെ മാത്രം കാണുന്നവൻ. ശോച്യ = ശോ
 ചിക്കത്തക്കതു.
- ൮൫ സർവാ = എല്ലാ ജ്യോഴും. നവസൗഖ്യദാ = നവമായ സൗ
 ഖ്യത്തെ ദാനം ചെയ്യുന്നതു - സർവാനവ സൗഖ്യദാ = എ
 ല്ലാദാനവ (അസുര) ന്മാക്കും സൗഖ്യത്തെ ദാനം ചെ
 യ്യുന്നതെന്നും. കാവ്യവിദ്യ = കവിതാ. കാവ്യന്റെ (ശുക്ര
 ന്റെ) വിദ്യ = സഞ്ജീവനിവിദ്യയെന്നും. ശുക്രന്റെ സ
 ത്ജീവനീവിദ്യ മൃതന്മാരെ ജീവിപ്പിക്കുന്നതാണല്ലോ.
 അപ്രകാരം കവിതയും മൃതപ്രായന്മാർ (അതിഭൂവിതൻ
 മാർ) ആയിരിക്കുന്നവർക്കും ഉന്മേഷത്തെ കൊടുക്കുന്നതാ
 കുന്നു എന്നർത്ഥം.
- ൮൭ പ്രതിഭാജലം = പ്രതിഭയാകുന്ന ജലം. പ്രതിഭാ = നല്ലവണ്ണ
 മുള്ളതോന്നൽ. കവിമാനസം = കവികളുടെ മാനസമാക
 ന്ന മാനസസരസ്സ്.
- ൮൮ ചന്ദ്രാശ്വമം = ചന്ദ്രകാന്തക്കല്ല്.
- ൯൦ സൈരിഭം = പേരത്തു. അമരസിന്ധു = ഗംഗാനദി.
- ൯൧ പിച്ഛകപ്ഠവ്യം.
- ൯൨ വരകളഭം = ശ്രേഷ്ഠമായ ആനക്കുട്ടി. കിരി = പന്നി.
- ൯൩ ഭാഷയ്ക്കൊത്തസുവർണ്ണം = ഭാഷയ്ക്കു ചേർച്ചയുള്ള നല്ല അ
 ക്ഷരം - നല്ലഭാഷയിൽ ഉള്ള (നല്ല ആകൃതിയിൽ ഉള്ള) സു
 വർണ്ണം = സപർണ്ണം എന്നും. ദോഷാനേപക്ഷാ തത്പ
 രൻ = കാവ്യദോഷങ്ങളെ അനേപക്ഷിക്കുന്നതിൽ താൽപ
 യ്യമുള്ളവൻ. ദോഷാ അവ്യയം = രാത്രിയിൽ. രാത്രിയിലു
 ള്ള അനേപക്ഷണത്തിൽ താൽപ്യമുള്ളവൻ. എന്നും.
- ൯൪ സഭാർച്ചൻ = ഭാർയ്യയോടുകൂടിയവൻ. അപത്യാ = കുട്ടി. ഗ

താമയൻ = രോഗം തീർന്നവൻ.

൧൦൧ ജീവനം ജലം.

൧൦൨ ജിതം = ജയിക്കപ്പെട്ടതു. അനുപദം = കൂടക്കൂടെ.

൧൦൩ നിർഭരം = ഹൃദയം.

൧൦൪ വസനാദി = വസ്ത്രം മുതലായതു.

൧൦൫ ഭീ = ഭയം. ആത്തി = ഭൂഖം. ധീ = ബുദ്ധി.

൧൦൬ അഭ്യംഗസൗഖ്യം = അംഗ സൗഖ്യത്തെക്കുറിച്ചു. അതിദൃഷ്ടി = നല്ലവണ്ണമുള്ള നോട്ടം. അഭ്യംഗം = എണ്ണയെ. സതിമാൻ = ഉത്തമസ്ത്രീകൾ. യുക്തി ഗർഭജാലം = യുക്തിയോടുകൂടിയവ.

൧൦൭ പ്രസൂതി = പ്രസവം. കോഷ്ഠം = അന്തരദരം. ഉദവയര്യമാവിധി = വിധിപോലെ.

൧൦൮ പ്രസന്നത = സന്തോഷം. ശമം = അടക്കം.

൧൦൯ സൗഖ്യം = ബദ്ധവാസി. വിബുധതതി = ഭേദസമൂഹം. മന്മാലം = മത്തായി തീർന്നപവ്തം - മന്ദരപവ്തം. അനിമിഷങ്ങൾ = മത്സ്യങ്ങൾ. ഗ്രാഹങ്ങൾ = മുതലകൾ. പ്രചാരം = സഞ്ചാരം. അബ്ധം = മേഘം. വണിക് = കച്ചവടക്കാരൻ. ഉദധി = സമുദ്രം.

൧൧൦ മഹിമാനം ഭിതീയ = മഹിമാവിനെ - മാഹാത്മ്യത്തെ.

൧൧൧ സല്ലോകം = സജ്ജനം.

൧൧൨ ആരാൽ = ഭൂതത്തിങ്കലുള്ള.

൧൧൩ പ്രണയം = സ്നേഹം. അങ്കം = കളങ്കം. സമ്മദാകലത = സന്തോഷപാരവശ്യം.

൧൧൪ ശാണോപലം = രത്നം തേയ്ക്കുന്നകല്ലു.

൧൧൫ ഇത്, സീതയെ രാവണൻ മോഷ്ടിച്ചു കൊണ്ടുപോയതിന്റെ ശേഷം ശ്രീരാമലക്ഷ്മണന്മാർ വനത്തിൽ തിരഞ്ഞു നടക്കുമ്പോൾ സീതയുടെ കാൽച്ചിലമ്പ് അവിടെ ഒരിടത്തുകിടന്നു കണ്ടുകിട്ടിയ സന്ദർഭത്തിൽ ശ്രീരാമൻ ലക്ഷ്മണനോടൊന്നിച്ച് പറയുന്ന വാക്കുകളാണ്. ഭൂഷാ = ആഭരണം.

൧൧൬ ഇത് ലക്ഷ്മണന്റെ മറുപടിയായതാണ്. ഇതിൽനിന്നും ജ്യേഷ്ഠഭാഗ്യയോട് അനുവർത്തിക്കേണ്ടത് ഇന്നപ്രകാരമാണെന്നു മനോഹരമാകുവണ്ണം തെളിയുന്നുണ്ട്.

൧൧൭ ആഗന്തു കമിത്രം = ആഗന്തു കന്മാർക്കു അതിമികൾക്കു മി

ത്രമാരുള്ളവൻ.

൧൩൦ ഓഷധീശൻ. ചന്ദ്രൻ സ്രീകൾക്കു കോപമുണ്ടാകുമ്പോൾ മുഖത്തിലെ നിറംമാറും എന്നുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. അതു പോലെ ഭൂമിപ്പോലെയായ ഒരു നദിയിലായിരിക്കുമ്പോൾ ചന്ദ്രൻ സ്വയം പ്രകാശമല്ല. സൂര്യന്റെ രശ്മി ചന്ദ്രനിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ് ചന്ദ്രൻ പ്രകാശിക്കുന്നത്. ചിലപ്പോൾ സൂര്യന്റെയും ചന്ദ്രന്റെയും നേരേ മധ്യത്തിൽ ഭൂഗോളം വരും. അപ്പോൾ സൂര്യരശ്മി ചന്ദ്രനിൽ പ്രതിഫലിക്കാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം ഭൂമിയുടെ ഓരോ ചന്ദ്രനെ മറയ്ക്കും. ഇതാണ് ചന്ദ്രഗ്രഹണം എന്നു പറയപ്പെടുന്നത്.

൧൩൧ ചിലപ്പോൾ സൂര്യന്റെയും ഭൂമിയുടേയും മധ്യത്തിൽ ചന്ദ്രൻ വന്നിട്ടു സൂര്യനെ മറയ്ക്കും. ഇതാണ് സൂര്യഗ്രഹണം. ൧൩൨ അല്ലാതെയിപ്പോഴും = അല്ലാതെ യാതൊരു ഫലവുമില്ല എന്നർത്ഥം.

൧൩൩ സതി = പതിവുതാ.

൧൪൦ അപരാർത്തി = അന്യഭാഷം.

൧൪൧ ദരിദ്രത [ദീനീയാ] = ദാരിദ്ര്യത്തെ.

൧൪൨ ദക്ഷിണാർദ്ധം = തെക്കേഭാഗം — ദക്ഷിണ കിട്ടുണമെന്നുള്ള ആശയെന്നും. കരം = രശ്മി — കൈ എന്നും.

൧൪൩ പ്രവാസി = പരദേശവാസി.

൧൪൪ ഉൽക്കമ്പം = ചാഞ്ചല്യം.

൧൪൫ കിംശുകം = മുരുകിൻപൂവ്.

൧൪൬ ചയം = നാശം.

൧൪൭ പ്രതികൂലം = വിപരീതം = ക്രമ (തീര) ത്തിലേയ്ക്കെന്നും. ലോണി = തോണി - വള്ളം. ലോകപ്രതാരണം = ജനവഞ്ചന - ജനങ്ങളെ കടത്തുക എന്നും. ദാരുണം = ഭയപ്പെടുത്താക്കുന്നത് - ദാരു (തടി) കൊണ്ടെന്നും. അപ്പോൾ തൃതിയാവിഭക്തിയാകുന്നു.

൧൪൮ വിരോധിതം = ബന്ധുസമീപം - സുസ്ഥിപമെന്നും. ദോഷാകരൻ = ദോഷങ്ങൾക്കിരിപ്പെടമായുള്ളവൻ - ചന്ദ്രനെ എന്നും. മലിനാശയൻ = ഭയമാനസൻ - കരുണിക്കുന്ന ഉള്ളോടു കൂടിയവനെന്നും.

൧൭൫ വിശിഷ്ടശബ്ദത്തിന്റെയും വ്യാഖ്യാനം അതിന്റെയും ക
ടവിലത്തെ അക്ഷരങ്ങൾ കേന്ദ്രമായിരുന്നതായ ചെലവ്
വിശിഷ്ടി [അവി] ന്റെയും വ്യാഖ്യാനം (സൂപ്പ്) അതിന്റെ
യും പ്രവൃത്തിയായ പരപ്രാണഹരണം ചെയ്യുന്നതു യ
ക്തന്തന്നെ എന്നഭിപ്രായം. ചെലവ് = ഉഷ്ണം.

൧൭൬ നവരത്നങ്ങൾ = കർപ്പാശ്വരങ്ങൾ. ഏതാനും അക്ഷര
ങ്ങൾ മാത്രം എന്നർത്ഥം.

൧൭൭ പാത്രം = അഭ്യന്തരമായ പുരുഷനെ - ഭാജനത്തെ എന്നും
അപാത്രമതാക്കം = അഭ്യന്തരനാക്കം - ഹാനിമുള്ളതാ
ക്കം എന്നും. സ്നേഹഗുണങ്ങൾ = സ്നേഹവും ഗുണവും. സ്നേ
ഹം = പ്രേമം - ഏറ്റവും എന്നും. ഗുണം = ക്ഷമയുതലായ ഗു
ണം - തിരിയെന്നും. മലം = പാപം - അഴിക്കുന്നു.

൧൭൮ ബഹുധം = പലപ്രകാരം. അന്യവണ്ഡനം = അന്യഭൂഷ
ണം. ബഹുധാന്യവണ്ഡനം = ബഹുഭാഗ്യം തിരിയുന്ന ധാ
ന്യങ്ങളുടെ വണ്ഡനമെന്നും മൃഗലം = ഉലക.

൧൭൯ മടവാർകഴൽ = സ്രീകളുടെ തലമുടി.

൧൮൦ അല്ലികൾ = രാത്രിയിൽ. അക്ഷമണികൾ = അക്ഷരം മ
ണിയും.

൧൮൧ കാസരം = പോത്തു.

൧൮൨ ശീലക്ഷേപം = ശീലത്തെ സ്തംഭിപ്പിച്ചുള്ള നിവ.

൧൮൩ ത്വഷം = മത്സ്യം. കൈവർത്തൻ = മുക്കവൻ.

൧൮൪ ദീപിതാപർ = ഏഷണിക്കാർ - സൂപ്പുണ്ടെന്നും.

൧൮൫ ധാരം = തേജസ്സ്.

൧൮൬ രസ്യം = പഴുത്ത - ദോഷമെന്നും. ജ്യേഷ്ഠാനജന്മാർ = തുല്യ
ന്മാരെന്ന് സാരം.

൧൮൭ ഈ ശ്ലോകത്തിനും ഒന്നാംപ്രകരണത്തിലേ ചാൽ ശ്ലോ
കത്തിനും അർത്ഥം ഒന്നു തന്നെ. ശബ്ദഭേദംഗിയിലുള്ള താ
ൽപര്യം നിമിത്തം ഒരേ അർത്ഥത്തിൽ ഒന്നിലധികം
ശ്ലോകം ചിലപ്പോൾ എഴുതുന്നതു കവിസംപ്രദായമാക
ുന്നു. മന്ദാക്ഷം = ലജ്ജ.

൧൮൮ ആരാൽ = സമീപത്തിൽ.

൧൮൯ ബോധലവളയൈവദഗ്ദ്ധം = അല്പജ്ഞാനം കൊണ്ടുണ്ടാ

വ്യാഖ്യാനം - രണ്ടാം ഭാഗം.

കന്ന ഭസ്സാർത്ഥം.

മവ്യം ദഹിക്ക = ഭസ്മമാക്കുക.

മവ്യം മുളകളിൽനിന്നുണ്ടാകുന്നതായ കാട്ടുനീ ആമുളകളെ തണുത്തു ഭസ്മമാക്കുന്നതുപോലെ ഭയ്യമായ പുരുഷൻ തന്റെ പിതാവിനു മനോവ്യസനത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്ന പ്രണവസാരം.

മവ്യം തമസ്സ് = ഇരുട്ട് - അജ്ഞാനമെന്നും. സൂർയാലോകം = സൂര്യരശ്മി - സൂരികളുടെ ദർശനം എന്നും. ഭവ്ചോരലം = ചലം പോലെയുള്ള ഭവ്ചനം. ഉതിർത്തിടും = പുറപ്പെടുവിക്കും. പക്ഷപാതം = വിറകുകളുടെ പതനം - സ്തോമം എന്നും. അവലംബം വിട്ടമാർഗ്ഗം = ആകാശമാർഗ്ഗം - അസാധുവായമാർഗ്ഗമെന്നും. അവാങ്ങ് = അധോമുഖം - വാക്കോടു കൂടാത്തതെന്നും.

മവ്യർ സാമ്യത്തോടും = സുഖഭുഖാദികളിൽ സമഭാവനയോടുകൂടി എന്നർത്ഥം.

മവ്യം ഈ ശ്ലോകം ചോദ്യോത്തരരൂപമാകുന്നു. അത് = സ്ഥിരമാദിയാകും മൃഗകുലം.

മവ്യൻ ജനനീരാഗം = ജനങ്ങളുടെ വിരോധം - ജനനിയുടെ സ്നേഹമെന്നും. ബഹുലാലാപൻ = ബഹുലം (ബഹു) ആയിരിക്കുന്ന ആലാപത്തോടുകൂടിയവൻ. വേണ്ടതിലധികം പറയുന്നവൻ - ബഹുവായിരിക്കുന്ന ലാലയെ വ്രാജനീവിന്ദനപാനം ചെയ്യുന്നവൻ എന്നും.

മന്ദർ ശയ്യം = പദങ്ങളുടെ അന്യോന്യമൈത്രി - (പദങ്ങളുടെ ചേച്ചി) - മൈത്രി എന്നും.

മന്ദർ പ്രതിഭാ = മനോധർമ്മം. ശ്ലോകം = കീർത്തി. നിവിദ്യർ = വിദ്യയില്ലാത്തവർ.

മന്ദർ കമന്ദ്രൻ = നിന്ദിതനായ മനുഷ്യൻ.

മന്ദന്ന പ്രമദാജനം = സ്മിജനം.

മന്ദൻ ഈഷൽ = അല്പം. നടപ്പാന്റെ കാൽമാറ്റം = നടക്കുന്നവന്റെ ചിലപ്പോൾ കാലിടറിപ്പോകുന്നതു സഹജമാണല്ലോ. അത് ആക്ഷേപയോഗ്യമല്ല എന്നുസാരം.

മന്ദവ ഇത് = നിജഭോഷപ്രബോധം.

൨൦൦ തുണം = ജ്ഞാനാദി-കയറെന്നും. ജ്ഞാനാദിതൂണമുള്ളതല്ല.
പ്രായേണ ധനം കുറഞ്ഞിരിക്കുന്നതു പതിവാണ്ല്ല.

൨൦൧ ഗോസമന്മാർ = പശുതുല്യന്മാർ - മൃഗന്മാർ.

൨൦൨ തങ്കം... അണച്ചിടം = ധനം സമ്പാദിക്കും എന്നർത്ഥം.

൨൦൩ ധീവരന്മാർ = മുക്കവർ - വിചാമ്പാരെന്നും. ജഡമുഖം =
ജലപ്രവാഹം - മൃഗന്മാരുടെ സമൂഹം എന്നും.

൨൦൪ ധനവാന്മാരിൽ പലരും സാധാരണൻമാരെ കണ്ടാലും
കാണാത്ത ഭാവത്തെയും, അവരുടെ വാക്കുകളെ കേട്ടാ
ലും കേൾക്കാത്ത ഭാവത്തെയും നടിക്കുന്നതും, അവരോടു
സംസാരിക്കാതിരിക്കുന്നതും പതിവാണ്ല്ല. പാലാഴി
ചമിച്ചപ്പോൾ അതിൽനിന്നു വിഷവും ലക്ഷ്മിയും ഉ
ണ്ടായതായി പൗരാണികൻമാർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിനാ
ൽ ലക്ഷ്മിയെ വിഷസോദി എന്നുനിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നു.

൨൦൬ ശപതു = ഭർത്താവിന്റെ അമ്മ. വധു = പുത്രന്റെ ഭാര്യ.
ബ്രഹ്മാധു വിഷ്ണുവിന്റെ പുത്രനാകകൊണ്ട് ലക്ഷ്മീദേ
വിയും സരസ്വതീദേവിയും പരസ്സരം ശപത്തും വധുവു
മാകുന്നു.

൨൦൭ വിദ്യയണയുന്നു = വിദ്യയെ അഭ്യസിക്കുന്നു.

൨൦൯ ഇതു് ചോദ്യോത്തരരൂപമാകുന്നു.

൨൧൧ ധർമാശയിപ്പാത്തവന്റെ ബലവും ധനവും പാണ്ഡിത്യ
വും നിഷ്ഫലം ആകുന്നു.

൨൧൩ പുരു = വലുതായ.

൨൧൬ അതിൻമഹിമ = ബുദ്ധിയുടെ മഹിമ. അതൊക്കെയും =
ആപത്തിനെ എല്ലാം.

൨൨൦ പത്മം സർവ്വപ്രധാനമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു എന്നു സാരം.

൨൨൧ "അതത്ര... ക്ഷരം.., കാകൻ വന്നു; ഉടൻ തന്നെ
പനമ്പഴം വീണു; കാകൻ അതിനെ ഭക്ഷിക്കയും ചെയ്തു.
ഇതുപോലെ ഒരു പുഴ ഒരു വൃക്ഷത്തിന്മേലോ മ
റ്റൊ കറുണ്ടു; അതു് ഒരു ക്ഷരത്തിന്റെ ആകൃതിയിലാ
യി. ഈ രണ്ടു സംഭവങ്ങളും യാദൃച്ഛികങ്ങളാകുന്നു. ഇ
പ്രകാരം പത്മത്തെ ആചരിക്കാത്ത മനുഷ്യൻ ദീർഘാ
യുസ്സായിരിക്കുന്നതും ദുഷ്ടൻ ഐശ്വര്യവാന്മാരിരിക്കുന്ന

തും യദൃച്ഛമാസംഭവങ്ങളു ആകുന്നുള്ളു. അപതപ്താ
ന് അപ്തായസ്സ, ദൃഷ്ട്വ് അധഃപതനമു ആണ് സംഭാ
വ്യമായിട്ടുള്ളതു എന്നഭിപ്രായം. താലം = പനമ്പഴം. പൂ
ണം = പൂഴി.

൨൨ തൊപം = ദുഃഖം - മൃതേണം. സുവാംശജാതം = നല്ല വംശത്തി
ൽ ജനിച്ചതു - നല്ല മുളകൊണ്ടുണ്ടാക്കാപ്പട്ടതെന്നാ.

൨൨൮ അഭിസരിതു = മലയിൽ നിന്നും പുറപ്പെട്ടു നദി. നി
സ്സക്കരം = നദികരം. സമദ്രാ ഭർത്താവായിട്ടു നദികൾ ഭാ
ഗ്യാമായിട്ടും നിർഭേദശിഷ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതിനാൽ നദിക
ൾ പരസ്പരം സപത്നിമാരാകുന്നു. സപത്നിമാർ = ദരേ
ഭർത്താവുള്ള സ്ത്രീകൾ.

൨൨൯ കേരം = തെങ്ങു - ശീഷം = തല.

൨൩൦ നാരീകേളം = തെങ്ങു.

൨൩൧ അന്യകാർത്തനനം = അന്യന്റെ കാര്യത്തെ നശിപ്പി
ക്കുക. വൃത്ഥം = നിഷ്ഫലമായിട്ട്. പരാത്ഥനാശകൻ =
അന്യകാർത്തനെ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ.

൨൩൨ വിതതി - സമൃദ്ധം. ശാഖാമൃഗങ്ങൾ = വാനരന്മാർ. ഉർ
വീര്യം = പ്രകൃഷ്ടം. ഭൃതി = ഐശ്വര്യം.

൨൩൩ ആതകാപഹം = ദുഃഖത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതു.

൨൩൪ ചാതുരീനാഭോദി കതഗുണം = നല്ലതായ സാമത്വ്യാകൊ
ണ്ടു വളർച്ചിരിക്കുന്ന ഗുണങ്ങളോടുകൂടും വണ്ണം.

൨൩൫ ക്ഷീണംതം = ധനം ക്ഷയിച്ചവൻ. രജ = ദുഃഖം.
ആർത്ഥാണി = ഉത്തമൻമാരുടെ വാക്കു.

൨൩൬ അളികം = നെറ്റി.

൨൩൭ ധൃളി = മണ്ണാടി. ഭസ്മം എന്നും. ലിംഗബരൻ = നഗ്നൻ.
മിക്കകളാകുന്ന വസ്രത്തോടു കൂടിയവനെന്നും.

൨൩൮ ദ്രോവസാനം = ദ്രവ്യത്തിന്റെ അവസാനം. ദ്രവ്യം =
ധനം - വണ്ണമെന്നും. സദാംശസത്തം = നല്ല വംശമാക
ുന്ന ഗുണം. വല്ലഭൻ = പ്രിയൻ.

൨൩൯ ജനതാ = ജനസമൂഹം. പൂർവ്വജനസ്സ് = പൂർവ്വജനം.

൨൪൦ ചെൽപ്പി = വളർച്ചയായ. ചെൽപ്പി = കമ്മം. ജനി = ജനം

൨൫൬ കായ്ക്കു കാലം = ജനിക്കുന്നതായ സമയം. ഹിതം = ഉചിതത്വം = വൈദ്യശാസ്ത്രത്താൽ വിധിക്കപ്പെട്ട ശരിയായ കാലത്തിങ്കലുള്ള ഗദ്യാധാനം എന്നു സാരം. തായ്ക്കു = തള്ളയ്ക്കും.

൨൫൭ ശാല്യാദി = ശാലിമുതലായത്. ശാലി = ഒരു വക നെല്ല്. [ഉമി മാത്രം പോയാൽ ഉള്ളിൽ വെളുപ്പുനിറം കാണുന്ന നെല്പിന് ശാലി എന്നു പേരാകുന്നു.]

൨൫൮ പഴുതു = ദോഷം.

൨൫൯ മർത്യാദി = മനുഷ്യ സമൂഹം. പേരിടുന്നു = ധരിക്കുന്നു.

൨൬൦ സ്വമാഹാത്മ്യ ജന്മാർ = തന്റെ മാഹാത്മ്യത്താൽ ജനിച്ച മനുഷ്യാദികൾ. അനാശ്രയതപരജ = അനായശ്രതപം ഹേതുവായിട്ടുള്ള ദുഃഖം. അനാശ്രയതപ = ആശ്രയമില്ലായ്ക - മരിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ യാതൊരാശ്രയവുമില്ലായ്ക എന്നർത്ഥം.

൨൬൧ ഉത്തുംഗസൗഹിര്യാ = വലുതായ തൂപ്പി.

൨൬൨ സരസവീരസൻ = ഉമ്പിൻ നരസതപവും പിന്നെ ക്രമേണ വീരസതപവും ഉള്ളവൻ. വിരസസരസാദിശബ്ദങ്ങൾക്കും ഈ രീതിയിൽ അർത്ഥഗ്രഹിക്കണം.

൨൬൬ പൂർണ്ണാവിൺ മൃതമുൻ = മലമൃതങ്ങൾ നല്ലവണ്ണം പോയിട്ട്. അമലം = നിമ്നലം - ഗൗരവാദിരഹിതം എന്നർത്ഥം. ദോഷം = ചാതാദി. സ്വസ്ഥം = സ്വസ്ഥാനത്തെ ആശ്രയിച്ചത്. പവനൻ = സമാനവായു. അനുസരിക്കു = അനുലോമമായി ഗമിക്ക. ഉൾത്തി = ജഠരാഗ്നി. വിശദകരണം = വിശദങ്ങളായിരിക്കുന്ന കരണങ്ങളാകകൊണ്ടു്. വിശദങ്ങൾ = സ്വവിഷയ ഗ്രഹണ സമർത്ഥങ്ങൾ. കരണങ്ങൾ = ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ. വിധിനിയമിതം = വിധിനിർണ്ണയിച്ചതായിരിക്കുക. വിധി = ശാസ്ത്രവിധി. നിയമിതം = നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടത്. ഇഷ്ടം = വിഹിതം.

൨൭൨ ആഖ്യപ്രവീരൻ = മുഷിക്കുപ്രവൃദ്ധൻ.

൨൭൪ നമ്മുടെ പശ്ചിമദിക്കിൽ നിന്നാണു നമുക്കു ദൈവന്റെ താമസിക്കുന്നവർക്കു് സൂര്യോദയം ഉണ്ടാകുന്നതു്.

൨൭൭ പ്രജം = സമൂഹം. ഭൂമിയിൽ ചുറ്റും ൨൭൭ നാഴികയോളം വിസ്താരത്തിൽ വായുവുണ്ടെന്നു ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ തീർച്ചപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്; എന്നാൽ ൭൦ നാഴിക വിസ്താരം വരെ വായുവിന്നു അവർ പ്രാധാന്യം കല്പിച്ചിട്ടുള്ളു.

൨൭൮ മഹത്തരം = ഏറ്റവും വലുത്.

൨൭൯ തിണ്ണം = വേഗത്തിൽ. നണ്ണുക = വിചരിക്കുക.

൨൮൦ ഉത്ഥാനസ്ഥാനം = ഉൽഭവസ്ഥാനം. പ്രാപേയം = മഞ്ഞു.

൨൮൧ അഹഹ [അവ്യയം] = കഷ്ടം.

൨൮൨ ഒരു മാറ്റമായത് = ആയത് ഒരു മാറ്റം (അവസ്ഥാന്തരം പ്രാപ്തി) ആകുന്നു. നശിച്ചിട്ടെന്നാലീ ജീവിതം = നശിച്ചു മായ്ക്കുന്ന ജീവിതം. ദിവ്യസൗഖ്യവസതി = മോക്ഷസ്ഥാനം. ആസന്നഭൂ = അടുത്തിരിക്കുന്ന പ്രദേശം. അതിൽ = മോക്ഷസ്ഥാനത്തിൽ. മാർഗ്ഗം = മാർഗ്ഗത്തെ - വാതിലിനെ - എന്നർത്ഥം.

൨൮൩ ആയുർമം = ആയുസ്സാകുന്ന വൃക്ഷം. അന്തകദണ്ഡധാരിത = അന്തകൻ എന്നും ദണ്ഡധാരി എന്നും ഉള്ള അവസ്ഥ. അന്തകൻ = അന്തത്തെ വരുത്തുന്നവൻ. ദണ്ഡധാരി = ദണ്ഡത്തെ ശ്രീക്കുകയെ ധരിക്കുന്നവൻ.

൨൮൪ താരേശൻ = ചന്ദ്രൻ. അധഃകരിക്ക = താഴ്ത്തുക.

൨൮൫ നീരന്ധ്രം = തിങ്ങിയിരിക്കുന്നത്.

൨൮൬ സമുദ്രം പാനം ചെയ്തു് അഗസ്ത്യൻ. എതിരായി സ്വർഗ്ഗമുണ്ടാക്കിയതു വിശ്വാമിത്രൻ. ഒരു വടിയായ് ശസ്ത്രാദികളെ നശിപ്പിച്ചതു് വസിഷ്ഠൻ.

൨൮൭ വംശോന്നതിനതി = വംശത്തിന്റെ വലിപ്പംകൊണ്ടുള്ള പ്രശംസ. നീക്കാവതല്പാത്ത ദേശ = ഉരണാവസ്ഥ.

൨൮൮ സൗഹൃദം = സ്നേഹം.

൨൮൯ കഞ്ചനാന്തതി = താമരശ്രോത്രം.

൨൯൦ വാചാലൻ = നിന്ദ്യയായി വളരെപ്പറയുന്നവൻ.

൨൯൧ അശ്ലക്കോണം = കല്പിന്റെ അറ്റം.

൨൯൨ മുക്താ = മുത്തുമണി.

൨൯൩ ഈ ശ്ലോകം കൊണ്ടു കളഭം അരയന്നത്തിന്റെയും.

സംഭാഷണമാകുന്നു. യദി = ഏകിൽ.

ന.൪൨ നിബലതരാ = അധികം ഉറപ്പിക്കപ്പെട്ടത്. മുഷ്ടി = ഹി
ടി - ചുരുട്ടിപ്പിടിച്ചു കരം എന്നും. കോശം = ഉറ-ധന ഗൃ
ഹം എന്നും. കൃപാണകൃപണന്മാർ - ബ്രഹ്മാദികൾ എന്നും.
ആകാരം = ആകൃതി - ആ എന്ന അക്ഷരമെന്നും.

ന.൪൪ ഇള - ഭൂമി.

ന.൪൮ സംസ്കാരം = ശുദ്ധി. സാത്വം = സമുഹം.

ന.൫൪ യന്മധ്യഗതം = യാവചിലതുകളുടെ (സൂക്തിരത്നങ്ങളു
ടെ) മധ്യഗതം. നീചകാലം = നീചനാകനകത്തുകല്പ്.

ന.൫൭ സുമനസ്സുകൾ = വിദവാന്മാർ - പുഷ്പങ്ങളെന്നും.

ന.൬൦ ഹയാദി = കതിരമുതലായ ജന്തുക്കൾ. (പലം.

ന.൬൫ കരടപടലി = കാകസമുഹം. ജളജനത = മൂലജന സം
ന.൬൬ രഭം = പല്ല്.

ന.൭൨ അവിരളം = സംപൂർണ്ണം. ഏവൻചിത്താ = ഏവൻ ചി
ന്തസ്ത്.

ന.൭൫ ദശമികൾ = വൃദ്ധന്മാർ.

ന.൭൮ ശബ്ദാനുശാസനം = ശബ്ദശാസ്ത്രം.

ന.൭൯ ആയസയന്ത്രാ = ഇരുമ്പുകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട യന്ത്രം. ഭി
ഭേദം = പിളർക്കാൻ കഴിയാത്തത്.

ന.൮൪ മഹാസത്ത്വപരാ = വലുതായ ധൈര്യത്തോടു കൂടിയവൻ
എന്ന അവസ്ഥ. വലിപ്പമുള്ള പ്രാണികളോടു കൂടിയത്
എന്ന അവസ്ഥയെന്നും. സാധു = സൽപുരുഷൻ. സരിതീ
ശൻ = സമുദ്രം. ഗോത്രസ്ഥിതി = കലമർച്ചാദി - പർവ്വതങ്ങളു
ടെനില എന്നും.

ന.൮൭ സുമനസ്സുകൾ = വിദവാന്മാർ. പൂക്കൾ എന്നും. വാമ
ദക്ഷിണാഭേദം = വിരോധിയിലും അനുകൂലനിലും ഭേദമി
ല്ലാത്തത് - ഇടത്തേതിലും വലത്തേതിലും ഭേദമില്ലാത്ത
തെന്നും.

ന.൮൮ നയനായനം = നേത്രമാർഗ്ഗം.

ന.൯൨ കരണം = ദേഹം. പരോപകരണം = പരോപകാരാലേ
പ്യുന്നതു. പാരമ്യം = ശ്രേഷ്ഠത്വം.

൩൯൫ ഇണം = ക്ഷമാദി - ഞാണെന്നും. വംശം = കുലം - മൂലമെന്നും. നമിക്ക = താഴ്മയോടു കൂടിയിരിക്ക - വളയുക എന്നും.

൩൯൭ രസ്യം = ദോഷം - പഴുതെന്നും. ഇണം = ക്ഷമാദി - നൽ എന്നും. മറയ്ക്കം = രസ്യത്തെ മറയ്ക്കം എന്നർത്ഥം.

൪൦൨ മാനം = അഹങ്കാരം. ഇതരകഥ = അന്യന്റെ കഥയെ. അഭീഷ്ടത്തെ നൽകി മെന്തും പൂണ്ടിട്ടാ = മറ്റുള്ളവരുടെ അഭീഷ്ടം സാധിപ്പിച്ചു കൊടുത്താൽ ആ സംഗതിയെ പിന്നെ ആരോടും പ്രസ്താവിക്കയില്ല. ഉപകാരത്തെ = അന്യൻ തന്നിക്കു ചെയ്ത ഉപകാരത്തെ.

൪൦൩ ഭാരങ്ങളെ = ഭാര്യയെ. ലോഷ്ടം = മൺകുട്ട. ഭൂതങ്ങൾ = പ്രാണികൾ.

൪൦൪ ലോകങ്ങൾ = ജനങ്ങൾ - ഭൂമി നങ്ങളെന്നും. തമസ്സ് = അജ്ഞാനം - ഇരുട്ടെന്നും. ഭാഷ്യം = സാമന്ത്രി. ചോസഞ്ചയം = വാക്സമൂഹം - രശ്മിസമൂഹമെന്നും. സർവ്വജ്ഞനേത്രത്വം = സർവ്വജ്ഞന്മാരുടെ പ്രബുധിതന്മാരുടെ നേത്രം എന്നുള്ള അവസ്ഥ - അവരുടെ വലുതായ പ്രേമത്തിന് ഇരിപ്പെടമായിരിക്ക എന്നർത്ഥം - സർവ്വജ്ഞന്റെ (ശിവന്റെ) നേത്രങ്ങൾ എന്ന അവസ്ഥ എന്നും. തമസ്സ് ക്രമം = അജ്ഞാനസംവന്ധം - രാഹുവിന്റെ ആക്രമണം എന്നും. സൽപഥം = സൻമാർഗ്ഗത്തിൽ - ആകാശത്തിലെന്നും. സൽപഥനില്പവർ = സദാചാരസ്ഥിതൻമാർ - സൂര്യചന്ദ്രന്മാരെന്നും.

൪൦൫ അണിമണിഭൂഷണം = അണിയുന്ന രത്നഭൂഷണം.

൪൦൬ മലർ = പൂവ്. അലർ = പൂവ്.

൪൦൭ “വേണാട്ടീശന്റെ.....കാട്ടി” തിരുവിതാംകൂറിൽ കൈപ്പുവഷം ന്നർ മുതൽ ന്നന്ന വരെ രാജ്യഭാരം ചെയ്തിരുന്ന മാത്താസ്വാമൻ മഹാരാജാവു തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു തന്നിരിക്ക രാജ്യഭാരം കിട്ടുന്നതിനുമുമ്പിൽ ശത്രുക്കളെ ഭയപ്പെട്ടു വേവപ്രയ്ക്കുന്നതായി കുറുകാലം നടന്നിരുന്നു. ആയിടയ്ക്കു ഒരിക്കൽ അവിടുന്ന് ഒരു ക്ഷേത്രത്തിൽ ഉളി

ചിരന്ന വിവരം അറിഞ്ഞു എടുവിട്ടിൽ പിള്ളമാരുടെയും മാടമ്പിമാരുടെയും ആളുകൾ വെന്ന് ആ ക്ഷേത്രത്തെ വളഞ്ഞു. അപ്പോൾ അവിടത്തെ ശാന്തിക്കാരൻ ചോറ്റി, താൻ രാജവേഷംധരിക്കുകയും, രാജാവിനെ തന്റെ വേഷംധരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ട് അവിടുത്തെ കൈയിൽ നൈവേദ്യം ഉള്ള ഉരുളികൊടുത്തു മന്ത്രാർച്ചാ രണഭാവം നടിച്ചു പുറത്തുപോയ്ക്കൊള്ളുന്നതിനും, ആനമയം രാജാവ് അകത്തു മറഞ്ഞിരിക്കുന്നതായി അവരോടു പറയുന്നതിനും പറഞ്ഞു. ഈ കൗശലത്താൽ രാജാവു രക്ഷപ്പെടുകയും, ഗുണവാനായ ചോറ്റി അരുടെ കൈയിൽ പെട്ടു മരിക്കുകയും ചെയ്തു! ഈ കഥയെയാണ് ഈ ശ്ലോകത്തിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നത്.

ഉപസംഹാരം.

ലോകം = ജനം. തീയ്യതു = ചിത്തയായത്. തീയ്യതിലാശവിട്ടു = ഭുഷ് പ്രവൃത്തിയിലുള്ള ആഗ്രഹത്തെ വിട്ട്. ഹരി = ഹരിയെ (വിഷ്ണുവിനെ) ആസേവിച്ചു = നല്ലവണ്ണം സേവിച്ചു. വിദ്വത്സംസ്ഥാ = വിദ്വത്സംഘം. ഏകം = കൊടുക്കുന്ന. ശാസന = നിയോഗം; ആണ്ടു കൊണ്ടു = അനുസരിച്ചു കൊണ്ടു. വിധി = ശാസ്ത്രവിധിയെ. കലേശവാരസരസവ്യാഹാരസാരങ്ങൾ = കലേശവാരത്തിന്റെ സരസവ്യാഹാരങ്ങളുടെ സാരങ്ങൾ. കലേശവാരം = കലേശന്മാരുടെ (ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരുടെ) വാരം = ൩ മുഹൂ. സരസവ്യാഹാരങ്ങൾ = സരസങ്ങളായിരിക്കുന്ന വ്യാഹാരങ്ങൾ = വാക്കുകൾ. ഈ ശ്ലോകത്തിൽ പ്രകൃതാർത്ഥത്തിൽ പാദമരം പുസ്തകം ഉണ്ടാക്കിത്തീർന്ന തീയ്യതി, മാസം, ആണ്ടു, നക്ഷത്രം ആഴ്ച ഇവയെക്കൂടി താഴെ പറയുമ്പ്രകാരം സൂചിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ലോകം തീയ്യതി = മന്മാം തീയ്യതി. ഹരിമാസ = ചിങ്ങമാസത്തിൽ. ശാസനയംണ്ടു = മംഗളമാണ്ടു. വിധിഭേദം = രോഹിണീനക്ഷത്രത്തിൽ. കലേശവാരം = തിങ്കളാഴ്ച.

